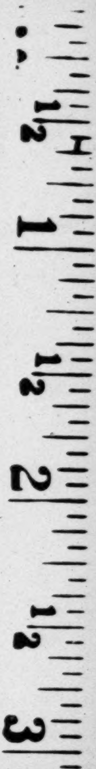
Textus Alexandri cum sen-tentiis & constructionibus.

Homo est
in celo
Ergo sum bonus

Gallica gens regnat : flenet Anglia mira retentat
Rex monet Henricus bellum putat illa potente
Vincere posse duce sua spes frustrata superbos
Gloria victa iacet. Rex iniuria colla repugnat
Armati scoti sibi dederit absente quoque rege
Clarum venit ad mensis felicissima caris pariter
Omnis demetur ymna de superbia profuit illi
Arcus tu non fruit gentis multitudine abiunt
Arme de vincere mirabile erigere mire
Calla federaque abiunt sine vincere principes
Repulit omnes ex rex superaverit hostes
Iam vult mire fieri : quia ei vult mira negare

Scribere clericulis paro doctrinā le nouellis.

Quia textus est plan⁹ nō indiget explanatiōe. Sz tamē pro forma seruanda in seqntib⁹ sic cōstrue. Ego magister alexander paro scribere doctrinale .i. librū dantem doctrinam nouellis clericulis id est scholaribus iunioribus. quasi dicat: non pro prouectis hoc opus scribitur: sed pro rudibus.

Pluraqz doctorum sociabo scripta meorum.

Construe. Ego sociabo plura .i. multa scripta. meorū doctorū .i. magistrorū. hoc dicit ad arrogantiam euitandā vt ostendat q sit scripturus dicta pstantium virorum ⁊ non solum vtetur proprijs auctoritatibus.

Jamqz legent pueri pro nugis maximiani.
Que veteres socijs nolebant pandere caris.

Id est hec per me scribenda legent pueri pro nugis. id est loco nugarū maximiani qui fuit scriptor fabularū. que id est quas res. veteres. id est antiqui nolebant pandere socijs charis: qz ita charas habebant seu tenebant has nugas vt charissimis occultabant illas. Ideo dicit hunc librum legent locco illarum nugarum scz fabularum.

Presens huic operi sit gratia pneumatis almi
Me iuuet ⁊ faciat complere quod vtile fiat.

More boni catholici spiritussancti gratiā inuocat dicēs. Gratia almi pneumatis .i. sācti spūs sit pñs huic operi: ⁊ iuuet me ad hoc opus: et faciat complere opus quod vtile fiat legentibus.

Si pueri primo nequeant attendere plane
Hic tamen attendat qui doctoris vice fungens
Atqz legens pueris laica lingua reserabit
Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

Quia superius dicit pueros hūc librū lecturos: ⁊ pro illis eundē scribere ideo tacite respondēs qstioni sic dicit. Si pueri nouelli nequeant prima vice attendere seu hunc librū intelligere attendat ille qui est vice fungens doctoris .i. repetitor vel magister lectur⁹. Atqz pro ⁊. legēs hūc librū pueris reserabit .i. declarabit eundē lingua laica .i. vulgari. postea nō erit magna difficultas in hoc libro: qz etiaz sicut magistro maxima pars libri patebit plana .i. manifesta. sic ⁊ chara erit pueris. hoc dicit ne timore difficultatis omittatur liber suus

Primū capitulū de declinationibus

Voces in primis quas per casus variabis
Ut leuius potero te declinare docebo.

In ista parte incipit autor dare ordinē libro suo ipm per capitula distinguēdo. Dicit sic. Ego docebo declinare vt leuius potero In primis. id est in

primo capitulo: voces quas variabis .i. declinabis per casus. Quasi dicat primum capitulum erit de declinationibus nominum.

Secundũ capitulũ.

Istis confinem retinent heteroclita sedem

¶ Construe. heteroclita nomina retinent sedem confinem .i. locum proximũ istis declinationibus supradictis .i. secundum capitulum erit de heteroclitis ibi. hec tibi signabis.

Tercium capituluz

Atqꝫ gradus triplicis: collatio subditur istis.

¶ Construe. Collatio id est comparatio triplicis gradus subditur id est immediate subiungitur istis. scꝫ heteroclitis .i. tercium capitulum erit de comparationibus ibi. hunc gradibus ternis.

Quartuz capituluz

Cuiqꝫ sit articulo que vox socianda notabo

¶ Construe. Ego notabo que vox sit socianda cuiqꝫ articulo .i. per quos articulos queqꝫ vox sit declinanda. id est quartum capitulum erit de generib⁹ nominum. ibi. Inquantum potero.

Quintuz capituluz

Hinc de preteritis petrum sequar atqꝫ supinis.

¶ Construe. hinc .i. postea tractando de preteritis. atqꝫ pro ⁊. de supinis verborũ. sequar petrũ helie (qui quendã tractatuz de simili materia ordinauit) id est quintum capitulum erit de p̄teritis ⁊ supinis verboꝝ. ibi. Ut tibi p metrũ.

Sextum capituluz

His defectiua suberunt ⁊ anormala verba

¶ Construe. his predictis. scꝫ preteritis ⁊ supinis. suberunt id est immediate sequuntur verba defectiuã ⁊ anormal[illegible] .i. sextum capitulum erit de verbis defectiuis ⁊ anormalis ibi. Donatum sequere.

Septimũ capituluz

Uerborum formas exinde notabo quaternas.

¶ Construe. Exinde .i. immediate post notabo .i. scribam quaternas formas verborũ. ⁊ qualiter verba quaternis formis distinguantur .i. septimũ capitulũ erit de quattuor formis verborum ibi. Quattuor in verbis.

Octauuz capituluz

Hinc pro posse meo vocum regimen reserabo.

¶ Cõstrue. Ego reserabo hinc id est post pro posse meo regimẽ vocũ id ē qualiter vna vox aliam regit. id est octauũ capitulum erit de regimine dictionum ibi. Hic iubet ordo libri.

Nonum capituluz

Quo iungenda modo constructio sit sociabo.

¶ Construe. Ego sociabo predictis qu[illegible] modo constructio sit iungenda. id est facienda. id est nonum capitulum erit de ordinatione dictionuz in constructionibus ibi. Est post predicta.

Decimuz capituluz

Post hec pandetur que syllaba quanta locetur

¶ Construe. Post hec pandetur .i. dicetur quanta queqꝫ syllaba locetur id est locari debeat in carmine. hoc est decimũ capitulum erit de cognitione syllabarum qualiter product[illegible] breuiari debeant ibi. Pandere proposui.

Undecimũ capit.

Accentus normas ex hinc variare docebo

¶ Cõstrue. Ego docebo variare .i. de est mutare ex hinc. id est post hec normas id est regulas accentus siue accentuz. hoc est vndecimum capitulum erit de

accentibus.ibi.Accentus nor nas.

Tandem grãmaticas pro posse docebo figuras

Construe. Tandem.i.vltimate docebo grãmaticas figuras.i.figuras grãmaticales p posse.i.iuxta possibilitatẽ meã.i.duodecimũ capitulũ erit de figuris grãmaticalibus.ibi. Pluribus est membrus.

Duodecimũ capit.

Quãuis hec doctrina non sit satis generalis

Proderit ipsa tamen plus nugis maximiani.

Hec doctrina proderit plus nugis maximiani fabulosi nugacis. cuius non sit satis generalis.i.multũ prolixa seu vniuersalis. hic se humiliat.

Post alphabetũ minus hec doctrina legetur.

Inde leget maius mea qui documẽta sequetur.

Construe. Hec doctrina.i.liber meus legeẽ post min⁹ alphabetũ.i.post donatum vel priscianũ quẽ vocat alphabetũ. Inde.i.postea illi qui sequuntur mea documenta.i.qui sciũt librũ meũ legent maius volumen prisciani. Et hic ostendit quo tempore ⁊ per quem scolarẽ legi debeat.

Iste fere totus liber est abstractus ab illo

Quia supple iste liber fere.i.quasi totus est abstractus ab illo scz prisciano Et vult dicere q pmo legẽdus est donatus siue priscianus minor. Deinde liber suus. Quasi diceret q iste liber est quasi totus extractus a prisciano. Et hic finitur prohemiũ ⁊ ordo libri.

Prima declinatio
A as es am

Rectis as es a dat declinatio prima

Atq3 per am ppria quedã ponũẽ hebrea.

Id est pma declinatio seu noĩa pme declinatiõis i rectis.i.nñis singularib⁹ faciũt as vt andreas. In es vt anchises. In a vt musa ⁊ patet constructio. Atq3 pro ⁊ quedam propria nomina hebrea seu iudea ponunẽ per am.i.terminanẽ per am.vt adam abraham. Et ita videẽ prima declinatio quattuor habere terminatiões videlz as es a ⁊ am.

Dans ae dipthongon genitiuis atq3 datiuis

Gtõ e
Dtõ e

Dans scz pma declinatio gtis.atq3 p ⁊ datiuis ae dipthongon.i.q gti ⁊ datiui singulares prime declinationis faciunt in e dipthongon: vt poete: muse: licet non proferaẽ nec scribaẽ ex toto vt dicit regula dipthongorũ. Nam sunt quattuor scz ae oe au ⁊ eu. quarũ due scribunẽ ⁊ proferunẽ ex toto scilz au: vt audeo: eu vt eunuch⁹: alie due scribunẽ nec proferuntur scz ae oe. vt muse ⁊ foenum. a hoc seruaẽ apud modernos.

Am seruat quart⁹: tamen en aut en reperimus

Actõ am.

Cum rectus fit in as vel in es/vel cũ dat a grec⁹

Rectus in a greci facit an quarto breuiari

Id est accusatiuus singularis pme declinationis generaliter terminatur in am: vt poetam et musam. Tamen nos reperimus an aut en in accusatiuo prime declinationis. Cum pro quando rectus.i.nominatiuus fit in es.hoc est

terminatur in es ꝛ in as. Videlz. Cū pro qñ rectus .i. nominatiuus dat a .i. terminatur in a. Quasi diceret ꝙ accusatiuus singularis prime declinatiōis preter generalem terminationē reperiꝛ in an terminari. et hoc est quando ntūs terminaꝛ in as: vt hic eneas. accusatiuo hunc eneam vel enean. reperitur in en terminari: ꝛ hoc qñ ntūs terminaꝛ in es: vt hic anchises. actō hunc anchisan vel anchisen. reperitur etiam in an correptā terminari. ꝛ hoc qñ nominatiuus grec⁹ in a terminaꝛ. vt hec egina. actō hanc eginam vel eginan. Ideo subiungit dicens. Rectus .i. ntūs nominis greci in a terminati facit am breuiari. quarto .i. in accusatiuo singulari.

Vtō a — **Quintus in a dabitur: post es tamē e reperitur.**

Id est vtūs prime declinatiōis terminaꝛ in a. vt vtō a andrea. o anchisa. o poeta. Tñ e .i. vtūs in e terminatus reperitur post es .i. post ntm̄ in es terminatum: vt hic anchises. vtō o anchise vel anchisa.

Abltō a — **A sextus: tamen es qñqꝫ per e dare debes**

Id est ꝙ ablatiu⁹ fit in a. vt ablatiuo ab hoc andrea. Tu debes qñqꝫ .i. aliqñ dare es .i. nomē prime declinatiōis in es terminatum per a in ablatiuo: vt hic anchises: abltō ab hoc anchisa vel anchise.

Am recti repetes/ quinto sextum sociando

Id est ꝙ noīa pme declinationis facientia ntm̄ per am. repetūt illum ntm̄ scꝫ illā terminationē am in vocatiuo sociādo sextū .i. ablatiuū. Quasi diceret ꝙ nomina terminata in am in ntō faciūt vtm̄ ꝛ ablatiuū similes: vt hic adam vtō o adam. ablatiuo ab hoc adam.

Ntō plu. e — **Primo plurali decet e quintoqꝫ locari**

Vtō e — Construe. Decet per declinationē in primo plurali .i. ntō. qꝫ ꝑ et qnto .i. vtō locari e. vt pluraliter ntō hi poete vtō o poete

Gtō arū. — **Atqꝫ secundus habet arum: nisi sincopa fiat.**

Construe. Atqꝫ pro ꝛ scd̄s .i. gtūs pluralis hꝫ arū vt poetaꝝ. nisi figura fiat que vocaꝛ sincopa. vt graiugenū pro graiugenaꝝ .i. dñe grecoꝝ. Est autē sincopa qñ littera vel syllaba de medio dictionis eripiꝛ.

Dtō is — **Tercius ꝛ sextus habet is: tamen excipiemus**
Abltō is. — **Quando mas fit in us/ in a femineū sine neutro**
Femineis abus sociabitur vt dominabus
Sexum discernens istis animas superaddes

Construe. Tercius ꝛ sextus id est datiuus ꝛ ablatiuus pluralis prime declinationis habet is: vt dtō his musis. ablatiuo ab his musis. Tñ excipiemus a predicta regula. Quando mas .i. masculinū genus fit in us vt dñs. femineum in a vt dña: sine neutro .i. ꝙ talia non habeant neutrū: vt dñs dña. nō enim dicimus dominū in neutro genere: in femininis terminationibus horum talium noīm: hec terminatio abus sociabitur datiuus ꝛ ablatiuus pluralibus vt dominabus mulabus. Et hoc est causa differentie masculorum suorum non obstante ꝙ sint prime declinatiōis: ꝙꝫ hec nomina feminea regulariter de=

beant in is terminari Sexum discernens in talibus noībus. qr debent esse res animate: vt dominus domina. Nam si talia nomina significant res inanimatas non facerent datiuum et ablatiuum plurales in abus sed in is: vt pugnus pugna. Nec etiam si sexus non discernitur: vt columbus columba. Etiam requiritur q femineum recte formaretur a masculino/ recte mutando us in a. ꝛ per hoc excipitur gallus gallina. Requiritur etiam q significatio nō variatur. Et per hoc excipitur lacertus lacerta. Nam lacertus significat brachium Lacerta serpens est. Deinde dicit autor. Tu superaddes istis hoc nomen animas quod facit animabus.

Accusatiuis pluralibus as sociabis — Actō as

¶ Tu declinator sociabis as accusatiuis pluralibus prime declinationis: vt accusatiuo has musas.

Versibus his nota fit declinatio prima

¶ Construe. Prima declinatio fit nota id est manifesta tibi his versibus supradictis.

De secunda declinatione.

Er vel ir vr aut vm vs aut eus pone scda. — er ir ur us eus ū.

¶ Construe. Pone in secunda declinatione in nominatiuo singulari has terminationes: videlicet er vt magister. ir vt vir. vr vt satur. vm vt scamnum. vs vt dominus. eus vt thydeus.

I genitiuis erit: sed quando rectus habebit — Gtō I
Ir aut ur aut eus/ genitiuus eum superabit.

¶ Id est q gtūs singularis noīm secūde declinationis terminat in i pductā. ꝛ quandocunq facit ntūs vt magister magistri. vir viri. satur saturi. i. repletus. scamnum scamni. dñs dñi. thydeus thydei. ꝑpriū nomē. ¶ Sed est sciendum q gtūs aliqñ superat ntm: quādo ntūs terminatur in ir. vt vir viri. in vr vt satur saturi. in eus vt thydeus thydei. eius genitiuus licet nō iudicat crescere tm̄ crescit. qr thydeus est dictio bisyllaba ꝛ nō trisyllaba. cū sit dipthongata in fine. thydei vero trisyllaba.

Um par fiet ꝛ vs: sed qđ fit in er variamus — us um nō crescens

¶ Um. i. nomen secunde declinationis in um terminatum vt scamnū. Et us. i. nomen secunde declinationis in us terminatū vt dominus fiat par. i. equale in nominatiuo ꝛ genitiuo. Sed nos variam⁹ istud quod fit in er. Quasi diceret illud q tale nomen in er terminatū aliqñ crescit in genitiuo vt puer pueri. Aliquando nō crescit. vt magister magistri. Et hoc declarat inferius per regulas speciales.

Er sp iuncta superabit: ꝛ er sine muta — Er crescit sine muta

¶ Hic ponit duas regulas quarū prima talis est. Nomen secūde declinatōis in er terminatū s p precedente seu iuncta vel cōiuncta superabit in genitiuo. vt asper prosper ri. Alia ponitur cū dicitur. Et er sine muta. i. nomen terminatum in er nulla muta precedente superabit in genitiuo. vt puer pueri.
¶ Nota q mute sunt nouem. scz b c d f g k p q t.

St si presit genitiuus non superabit.

¶ Hec sententia est q genitiuus non supabit uominatiuū si st presit er. vt ma gister magistri minister ministri.

Huic norme suberit/ternā de sequester habebit

¶ Dicit autor q hoc nomen sequester subierit huic norme .i. regule pdicte scz St si presit. qd seruat regulā .i. non crescit in gtō. Et declinatur ntō sequester sequestra sequestrū. Gtō sequestri. rc. Potest etiā declinari per terciam declinationem. vt nominatiuo hic sequester hec sequestris hoc sequestre. id est pacificator discordiarum.

et non crescens.

Par est cum mute subit er per a dans muliebre

¶ Nomen in er scde declinationis terminatū est par .i. equale in ntō r gtō: cū pro qñ ista terminatio er suberit mute .i. sequit mutā: dans muliebre .i. femininū genus per a. vt ntō pulcer pulcra pulcrū. Gtō huius pulcri.

Hinc tamē excipias que de gero vel fero formas

¶ hic autor ponit exceptionē a regula pdicta dicēs. Tu excipias .i. excipe debes hinc .i. ab ista regula illa noia que tu formas p deriuationē seu p cōpositionē de gero geris vel de fero fers: qr licet illa noia habeant mutam ante er. tñ habent gtm̄ superantē ntm̄. vt dapifer dapiferi. q portat dapes. Armiger armigeri. qui portat arma. In his enim r similibus littera muta precedit er: videlz f vel g. A .i. femininū in a. vt dapifera/armigera. Gtūs tñ superat ntm̄: vt dapiferi/armigeri

bs crescēs

Crescūt que dant bs: r adulter erit superandus

¶ hic ponitur vna regula per modū exceptionis que talis est. Illa noia que dant us in gtō crescunt .i. habent gtm̄ superantē vel in syllabis vt vnus vnius. alter alterius: vel in temporibus. vt aliꝰ alius. Et hic ntūs adulter erit superandus a gtō/licet habeat mutā ante er: r femininū in a. r est adulter ille qui vadit ad ad alienū thorū siue ad alienā vxorem. Similiter etiam illa que ponuntur in sequentibus versibus habent gtm̄ superantem non obstante regula. Par est cum mute.

Ista crescunt.

Celtiber atqz lacer liber socer ac iber atqz

Presbyteri cum mulcibero memor esse memēto.

¶ Celtiber est quidam populus. lacer .i. laceratꝰ. liber .i. franchꝰ. Etiā liberi sunt filij r filie .i. proles. Etiā est deꝰ vini: r pro istis significatis crescit. Sed liber pro codice r p cortice nō crescit. Socer .i. pater vxoris aut pater viri. iber populus hyspanie: atqz r et tu memento esse memor huiꝰ nois presbyteri cū hoc noie mulcibero. qr omnia ista habent gtm̄ superantē ntm̄. Presbyter dicitur quasi prebens iter. Mulciber dicitur quasi mulcēs imbrē. vel quasi mulcens es. r idem est q ferrarius.

Dexter format eri: poteris quoqz dicere dextri.

¶ hoc nomen dexter aliqñ facit dexteri. r sic habet gtm̄ superantē r aliqñ facit dextri: r sic nō habet gtm̄ superantē (anglice ryght.) Unde. Nunqz vir dexter desiderat esse sinister.

Noia non crescentia

Cetera cum muta dic esse frequentius equa.

¶ Sententia talis est videlz q͛ cetera noia secunde declinatōis in er terminata que non possunt cōprehendi in regulis predictis sūt equalia in ntō ꝛ gtō. Ut ager agri. faber fabri. ¶ Constructio talis est. Tu dic cetera a predictis cum muta scʒ precedente sepius esse equa id est equalia in nominatiuo ꝛ gtō.

Crescunt ista octo

Unus ꝛ vllus vlter ꝛ nullus solus ꝛ alter
Totus dant in ius genitiuos: addes alius
Nāqꝫ tenent normam ꝓnominis ista secundam.

¶ Superius dixit q͛ illa noia que dantur in gtō crescūt: nunc specificat in istis versibus que sunt illa noia que habent vs. Et dicit sic. Ista noia videlz vnus ꝛ vllus ꝛc̄. dant gtō in ius. Tu etiā addes his predictis alius qd̄ facit alius. Sed dimissis alijs que clara sunt attende sup hoc noie alius cuius genitiuus videt̄ esse equalis ntō. Rn̄de q͛ si nō crescit in syllabis: crescit tn̄ in temporib⁹: q2 producit̄ in gtō ꝛ in ntō breuiat̄. Deinde dicit autor. Nāqꝫ id ē q2 ista noia tenent̄ secundā normā pronois .i. variantur admodū secūdi modi ꝓnominis. Et si queratur vtrum sint noia vel pronoia. Responde nomina naturam pronominis habentia in modo declinandi ꝛ non in modo significandi.

Eus dat ei vel eos genitiuo more pelasgi.

¶ Quasi dicat. Nomen secunde declinationis in eus terminatum habet duplicem genitiuū. scʒ eos vel ei. vt hic thydeus. Genitiuo huius thydei vel thydeos. ꝛ hoc more pelasgi id est greci.

Cum datur ii bina iacitur quandoqꝫ suprema.

¶ Dicit q͛ cū pro qn̄ bina ij .i. geminū ij dat̄ in gtō. suprema .i. vltima i aliqn̄ iacitur .i. abijcit̄. Et hoc fit causa metri. vt in versu. Quid timeas nō est anthoni scripta leguntur. Et ponitur anthoni pro anthonij.

Datiuo et ablatiuo o

Tercius o posuit: sextumqꝫ sibi sociabit.

¶ In hoc versu ponit regulā de dtō ꝛ ablatiuo singularib⁹ secunde declinationis dicens. Terci⁹ .i. datiu⁹ posuit o .i. terminat̄ in o. vt dn̄o. qꝫ ꝑ ꝛ. sociabit sibi sextum .i. ablatiuū. ꝛ hoc est in eadem terminatione videlz in o. vt domino.

Sed dabis i terno: cum feceris ius genitiuo.

¶ Hic ponit exceptionē a regula datiui: ꝛ dicit. Sed tu dabis i terno .i. datiuo cū pro qn̄ feceris ius in gtō. vt vnus vnius vni. alter alterius alteri.

Actō um.

Um retinet quartus: sed neutris prouideamus
Primum cum quarto quintoqꝫ sono dabis vno.

¶ Hic ponit regulā de accusatiuo dicens. Quartus .i. accusatiuus retinet um. vt actō hunc magistrū. Deinde ponit vnum notabile siue vnam regulam validam in qualibet declinatione. Sed prouideam⁹ .i. prudentiā habeamus in neutris. In ipsis enim neutris prouideamus cuiuscunqꝫ declinationis sint. Nos decet dare primum .i. nominatiuū cū quarto .i. cū accusatiuo. qꝫ ꝑ ꝛ. quinto id est vocatiuo vno sono .i. sub vna terminatione: quasi diceret q͛ noia neutra habēt noiatiuū accusatiuū ꝛ vocatiuū similes in oi declinatiōe. In pria vt hoc

pascha. Actõ hoc pascha. Utõ o pascha. In scda hoc scamnũ. actõ hoc scamnum. Utõ o scamnũ. In tercia hoc thema. actõ hoc thema. vtõ o thema. In quarta hec cornu. actõ hoc cornu. Utõ o cornu. In qnta vero nõ est exemplũ quia nulla nomina neutra reperiunt quinte declinationis.

On iunges grecis/menelaon sit tibi testis

¶ Tu iunges on grecis noibus in accusatiuo singulari. Quasi dicat ꝙ noia greca scde declinatiõis preter generalẽ terminationẽ possunt accusatiuũ in on terminari: vt hic menelaus. Accusatiuo hũc menelaum vel menelaon. ⁊ hoc est qđ dicat menelaon sit. ⁊c.

Cum tenet eus rectus aliquãdo fit ꝑ a quartus.

¶ Sententia est ꝙ qñ nominatiuus desinit in eus. quartus. i. accusatiuus fit aliqñ per a. vt hic thydeus. Actõ hunc thydeum vel thydea.

Utõ R

Rectus in r vel in um similem faciet sibi quintũ.

Utõ um

¶ Hic autor ponit regulã de vocatiuis singularibus scde declinationis. ⁊ dicit rectus. i. noiatiuus in r litterã terminatus vel in um facit quintum. i. vocatiuum sibi similẽ: vt hic magister. vtõ o magister. hic vir satur. vtõ o vir satur. et hec dorciũ: ⁊ sic philotiũ. ⁊ glicerũ que sunt nomina greca.

Ex er quandoqꝫ per methatesim reperis re.

¶ Dicit ꝙ ꝓpria noia in r terminata aliqñ faciũt vocatiuũ in re. vt hic leander. vtõ o leander vel leandre. ⁊ hoc fit ꝑ figurã q̃ dicit metathesis. Metathesis nihil aliud est ꝙ trãspositio litterarum. Cõstructio talis est. Tu repis qñqꝫ re in vtõ ex er. i. ex noiatiuo terminato in er per metathesim. i. per illam figuram que sic nominatur.

raro ꝑ eu

Recti dipthongus dabit eu quinto quasi grecus

¶ Id est noia terminata in eus dipthongon faciunt eu in vtõ. vt hic thydeus vtõ o thydeu. quasi grecus. i. secundũ grecam declinationem.

Sepe ꝑ i.

Cum ꝓpriũ dat ius tenet i quintoqꝫ iacens us

¶ Id est noia ꝓpria terminata in ius vocatiuũ remota us faciunt in i. vt hic anthonius vtõ o anthoni. Et hoc in noibus ꝓpriis termiatis in ius. ¶ Construe sic. Quintus tenet i cum pro quando propriũ scꝫ nomen dat ius iacens idest abiiciens us.

sepius ꝑ e

Us mutabis in e si formas cetera recte

¶ Id est cetera nomina scde declinatiõis que pñt cõtineri sub aliqua regula ꝑdictarum formãt vtm̃ a ntõ mutãdo us in e: vt dñs/us in e fit domine

Quintus habet casus fili deus agne vel agnus

Et vulgus pelagus populus fluuiusqꝫ chorusqꝫ

¶ Dicit autor ꝙ noia que in littera ponunt nõ penitus seruãt regulã ꝑdictã qꝛ filius facit o fili. ⁊ aliqñ filie: ⁊ tũc seruat regulã. deus o deus. agnꝰ o agne vel agnus. vulgus o vulgus. pelagus o pelagus. populus o populus. fluuius o fluuius. chorus o chorus. Ordina sic litterã. Quintꝰ casus. i. vocatiuus huiꝰ nominis filius habet fili. deus o deus in vocatiuo.

Primo plurali quinto simul i sociabis. — Ntõ plu. Utõ i

¶ Id est nomina secunde declinationis in primo plurali hoc est in ntõ ⁊ q̄nto·i·vtõ faciũt i productã ⁊ hoc intelligit̃ in masculino feminino ⁊ cõi genere: ⁊ pluralĩt ntõ hi dñi. plr̃ ntõ he papyri. plr̃ ntõ hi philosophi· In neutro autẽ genere statim regula dabit̃ ⁊ doctrina. ¶ Construe Tu sociabis i p̄mo plurali.i.ntõ.q̨ pro ⁊ quinto.i.vocatiuo

Hos casus neutri quartũq̨ decet per a poni. — Neutra a

¶ Sententia est q̄ noīa secũde declinatiõis neutri generis in ntõ actõ et vtõ pluralibus faciũt a vt plr̃ ntõ hec scãna. actõ hec scãna. vtõ o scãna Textus vero sic ordinat̃· Decet.i.debitũ ẽ hos casus p̄dictos s. ntm̃ actm̃ ⁊ vtm̃ neutri.i.in om̄ibus noībus neutri generis poni.i.terminari per a.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis. — Gtõ orũ.

¶ Autor ponit regulã de gtõ plurali scd̃e declinationis. ⁊ dicit q̄ gtũs pluralis scd̃e declinatiõis facit orũ: vt dominorũ. nisi sint concisa.i. sincopata. Lr̃a sic ordinat̃· Tu dic orũ fieri genitiuis pluralibus secunde declinationis nisi in concisis.i.sincopatis. vt duum pro duorũ.

Tercius is finit sextumq̨ sibi sociabit. — Dtõ is. Abltõis.

¶ Tercius.i.dtũs pluralis finit in is vt dtõ his dñis. q̨ p̄ ⁊ sociabit sextũ.i.ablatiuũ. sibi.i.in eadẽ terminatiõe. vt abltõ ab his dñis. Quasi dicat q̄ dtũs et ablatiuus plurales secunde declinationis faciunt in is.

Os faciet quartus: nisi neutris a damus illis. — Actõ os vel a

¶ Quartus.i.accusatiu⁹ faciet os vt dñ̃os: nisi noībus neutris q̄ nõ faciunt actm̃ in os: sed nos damus illis scʒ neutris a. vt actõ hec scamna.

Excipis ambo duo: tamen hec heteroclita pono

¶ Quasi dicat q̄ hec duo noīa ambo ⁊ duo excipiunt̃ a regula p̄dicta: q̄r deberent facere amba ⁊ dua in neutro genere: ⁊ nõ faciũt cum heteroclita sunt ⁊ de eorũ declinatione tractatur in capitulo heteroclitorũ.

O De nominatiuis tercie declinationis — A E O

O Dabit eq̨ vel a tibi declinatio terna.

¶ Terna declinatio dabit.i.habebit has terminatiões in nominatiuo casu singulari videlicet o vt sermo. e vt mare. a vt thema. ⁊ multas alias habebit vt inferius patebit.

C iunges a vel e. D vult i sola preesse. — C D

¶ Inueniunt̃ etiam terminata in c precedente a: vt lac lactis. vel c p̄cedente e: vt allec allecis. Et hoc est qd̃ dicit C iunges a vel e. Inueniuntur etiam terminata in d sola i precedente: vt dauid. nec põt alia vocalis precedere d ideo dicit. D vult i sola preesse.

L cum vocali patietur qualibet addi. — L

¶ Inueniunt̃ quoq̨ noīa terminata in l· qualibet vocali precedẽte: a vt alal e vt mel. i vt vigil. o vt sol. u vt consul. Ideo dicit ista littera l patiet̃ addi cum qualibet vocali. Et est sciendũ q̄ vocales sunt quinq̨ scʒ a/e/i/o/u.

N **N u non iunge/reliquis vocalibus adde.**

Inuenitur etiam terminata in n qualibet vocali precedēte preter u exemplum de a vt titan.i.sol: de e. vt nomen. de i vt delphin. de o vt demon Expone igitur sic. Tu non iunges hanc litteram n huic vocali u. sed bene cum reliquis vocalibus scz a.e.i.o.

R S **Cuilibet r iunges: s insuper omnibus addes**

Inueniuntur etiā terminata in r littera qualibet vocali p̄cedente. a, vt torcular. e vt pater. i vt martir. o vt soror. u vt murmur. Textus sic exponitur. Tu iunges cuilibet vocali r. Inueniunt̄ quoqz terminata in s. qualibet vocali p̄cedente. a vt pietas. e vt sedes. i vt lis. o vt flos. u vt rus. Et hoc est quod dicit. Tu addes insuper omnibus vocalibus s.

Bs **B quoqz preposita datur omnibus s sociata.**

Dicit autor q̄ ista littera s datur sociata omnibus vocalibus preposita b. a vt arabs: ⁊ est quidam populus. e vt celebs. i. castus. i vt calibs. (stele) o vt scrobs: fossa scz illa quam porci faciunt. v vt vrbs. i. ciuitas.

Uls Ms **Uls vt puls sequit̄/sed ems vt hyems reperit̄.**

Dicit autor q̄ etiam inueniunt̄ iste due terminationes. vls vt puls. i. pulmentum (pap) Et inueniunt̄ hec terminatio ems vt hyems. i. tempus frigidum

Ns **N si preponas s omnibus addere debes**

Dicit autor q̄ si tu preponas hāc litterā n. huic littere s. tu debes addere omnibus vocalibus. Exemplum de a vt glans: fructus quercus (eckell). De e vt mens. de i vt tigrins. i. quoddam oppidum. de o vt mons. de u vt quincuns cis. decuns cis.

Ps **Non u sed reliquis s p preeunte locabis.**

Tu locabis hanc litteram s. non cū ista vocali u. sed cum reliquis p̄cedente p. Exempla patent. a vt daps (au mete). e vt adeps. i. pinguedo farine vel alterius rei. i vt stips. id est truncus arboris. Inde venit hec stipula. o vt ops id est terra.

Rs **Non i sed relique preeunt r s sociante**

Sensus est q̄ ista vocalis i non preit: sed relique vocales bene preeūt r sociante s. Quasi diceret omnes vocales preter i possunt precedere rs. de a vt ars. de e vt iners. de o vt mors. de u vt tyburs. nomen fluuij.

Aes Aus **Dicim⁹ aes vt praes: aus vt laus iūgere debes.**

Sensus est q̄ inueniunt̄ nomina terminata i aes. vt praes: ⁊ alia terminata in aus vt laus.

Irps **Irps vt stirps iūges: u solam t sociabis.**

Tu iunges p̄dictis terminationibus irps vt stirps. i. pgenies vel truncus arboris. Tu sociabis u solam ⁊ nō aliā vocalem huic littere t. vt caput

X **X cum vocali patietur qualibet addi**

Sensus est q̄ ista littera x patiet̄ addi. i. potest iungi cum qualibet vocali. Exemplū de a vt pax. de e vt rex. de i vt nix. de o vt nox. de u lux

Alx dabit anx exbnx vt calx lanx arx quoqz 2iūx

¶Sensus est q̄ ista noīa tercie declinationis dabūt in ntō singulari has terminationes: alx vt calx: cementū vel talus pedis. anx vt lanx. i. magna scutella. rx vt arx i sūmitas. vnx coniunx. i. coniugatus vel coniugata

De genitiuis tercie declinationis A atis

A Ormat nomē in a genitiuū tis sibi iuncta

¶In ista parte autor ponit regulā de genitiuo veniēte a ntō terminato in a. ꝛ dicit sic. Nomen terminatū in a format genitiuū hac syllaba tis iuncta: vt hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ex e: veluti mare siue cubile. E is

¶Hic ponit regulā de genitiuo veniente a ntō in e. et sic exponiẜ littera. Tu facis is ex e. i. ex nomine terminato in e. Quasi dicat q̄ nomina in e terminata mutant e in is formando gtīm singularem. veluti mare e in is fit maris. cubile e in is fit cubilis. i. lectus vel camera.

Onis habes ex o. sed inis do perficit ⁊ go Do inis

Femineo genere nemo sociatur homoqz Go inis

Ordo vel margo cardo cū turbine virgo.

Sic ⁊ apollo facit: britonis brito: caroqz carnis.

¶Dicit autor sic. Tu habes in genitiuo singulari tercie declinatiōis onis penultima producta ex o. i. ex nominatiuo terminato in o. vt sermo sermonis.

¶Hic autor ponit exceptionē dicens. Sed do go in feminino genere perficit gtīm in inis penultima correpta: vt dulcedo dulcedinis. i. suauitas. caligo caliginis. i. tenebre: nemo qz pro ꝛ homo sociaẜ pdictis vtrūqz facit gtīm in inis. penultima correpta: vt nemo neminis. hō inis. Et illa que sequunẜ in littera sociantẜ predictis. vt ordo inis. margo inis. et est spaciū q̄ circūcirca litteras vel fluuios est. Cardo inis. est ferrū super quo voluitur ostium. Inueniẜ etiā cardo onis. ꝛ est quedā herba spinosa. Turbo inis. est turbatio maris vel alterius rei. Uirgo facit virginis. ꝛ apollo apollinis. i. sol. Brito facit Britonis quidam populus. Caro etiam excipitur quod facit carnis ꝛ nō caronis: ideo dicit autor caro carnis:

Lac lactis ponit: allec alletis habebit. C is

¶Dicit autor q̄ hoc nomen lac habebit lactis in gen. tiuo: ꝛ hoc nomen allec habebit allecis in gtō. ꝛ est quidam piscis de quo dicitur. Allec assatum thuringis est bene gratum. De solo capite faciunt bene fercula quaqz

Is post l pone: sed lis mel felqz dedere. L is

¶In hac parte autor ponit talem regulā de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in l. ꝛ dicit sic. Tu pone is post l. Quasi dicat q̄ nomina terminata in l faciunt genitiuum addendo is. vt animal adde is fit animalis. Sz mel ꝛ fel excipiuntur quia suscipiūt lis in genitiuo. vt mel addita lis fit mellis. fel addita lis fit fellis. Et hec est quod dicit. Sed lis mel felqz dedere.

Al alis longam dat neutro cetera curtam

¶Nomen neutrum in al terminatū dat alis longā in genitiuo. vt animal animalis penultima producta. Cetera scz que nō sunt neutra dant alis curtam.

in genitiuo. vt hanibal hanibalis. et est propriū nomen viri.

El elis **Curtam pone salis: longā dant elis et olis**

Ol olis ¶ Excipitur hoc nomen sal quod quamuis sit neutri generis corripit tamē penultimā et ideo dicit. Curtā pone salis. id est penultimā genitiui. Inuenitur etiam sal masculini generis et tunc tenet illam regulam. Cetera curtam. Longam dant elis et olis id est genitiui terminati in elis et in olis dant penultimam longam vt michael michaelis. sol solis.

Ul ulis **Ul dat vlis / il ilis consul pugil est tibi testis.**

Il ilis ¶ Dicit quod nomen terminatū in ul dat ulis in genitiuo. et nomen terminatum in il dat in genitiuo ilis. vtrobique penulti. corripiendo. Consul consulis. Pugil pugilis est tibi testis. i. exemplum. Et est consul ille qui donat consiliū. Pugil ille qui cum alio pugnat.

An anis **An erit is iuncta: fietque penultima longa.**

¶ In hac parte autor determinat de genitiuo veniēte a ntō terminato in an et dicit sic. An erit is iūcta. hec terminatio is erit iūcta an in ntō terminato in an: et hoc intellige formando gtm̄: vt titan addita is fit titanis. penultimāque producit. et ideo dicit. fietque penultima longa.

En inis **E super n dat inis curtā: sed deme lienis**

¶ Autor determinat de ntō veniente a ntō in n e precedente. et dicit sic. E super n. i. nomen terminatū in n precedente e dat inis curtā in gtō. vt nomen nomis. Deinde ponit exceptionē dicens. Sed deme. i. excipe a regula precedente hoc nomen lien. et declinatur hic lien lienis: et est quoddā intestinū: deberet enim facere lijnis penultima correpta: et facit lienis penultima producta. Excipiuntur etiam illa que ponuntur in littera sequenti.

In inis **Renis syrenis splenisque: sed in dabit inis.**

¶ Ren renis declinatur sic. hic ren renis est intestinū a quo ruit materia luxurie ris (lechery) Syren syrenis autem sic declinatur. hec syren syrenis ē piscis marinus vel periculum maris. Splen sic declinatur. hic splen splenis (the mylt) Sed in dabit inis. Dicit autor quod nomen in in / terminatū dabit inis in genitiuo penultima producta vt delphin delphinis est piscis marinus magnus valde humanus.

On onis **On sibi copulat is: sed quedā propria dant tis**

¶ In hac parte autor determinat de gtō veniente a ntō terminato in on dicens. On. i. ntūs in on terminatus, copulat sibi hanc terminationē is. formando gtm̄ vt demon demonis. Deinde ponit exceptionē dicens. sed quedā propria noia dant tis: vt demophon tis. propriū nomen.

De qualitate propria et appellatiua

Quod nomē propriū quod non ita sit tibi notum
Id propriū dices quod nō notat vniuoce res
Plures: namque duo sensu non signat in vno.

¶ Quia magister immediate facit mentionē de nomine proprio. Nunc declarat quid sit proprium nomen dicens. quod illud est propriū nomen quod non

importat plures res vniuoce.id est sub vna vocis institutione. ⁊ non significat duo in vno sensu. vt petrus. Ordina sic litteram. Illud supple nomen quod nõ est proprium sit notum id est manifestum ita vt sequitur. Illud supple nomen quod non est proprium immo appellatiuum sit tibi notum ita: vt sequitur. Tu dices id esse proprium nomen quod non notat id est importat plures res vniuoce id est per vnam impositionem. Nanq3 pro certe. propriũ nomen non significat duo in vno sensu id est significato. Quasi dicat: nomen proprium nõ debet importare plus ꝙ vnam rem per vnam impositionem. Sed si opponatur: quia si contingat duo vniuoce baptizari et ambos Gregorius nominari Gregorius duo significat in vna impositione. Volunt aliqui dicere ꝙ Gregorius in alijs est proprium ⁊ in istis appellatiuum. Alij tamen dicunt ꝙ in istis ⁊ in alijs proprium est: licet duo contingat vel plures in eodem nomine et simul baptizari vel nominari. Nichilominus attento baptismatis lauacro illis duobus vel pluribus sigillatim infusum nomen qđ cõmuniter imponitur vnicuiq3 est proprium ⁊ non appellatiuum. Ideo sequitur. Non licet.

Non licet vniuoce propriũ tibi plura notare.

¶ Non licet. i. non est debitum ꝓpriũ nomẽ notare. i. importare plura tibi vniuoce. i. sub vna vocis institutione vel vna impositione: sed bene equiuoce sub diuersis impositionibus ⁊ diuersis rationibus.

Appellatiuis varias res vniuocabis.

¶ Tu vniuocabis. i. sub vna vocis institutione vocabis/significabis/ vel importabis varias res appellatiuis: hoc est in appellatiuis nominibus. Quasi diceret ꝙ nomen appellatiuum est illud qđ vniuoce plura significat: vt homo Et sic patet differentia inter proprium ⁊ appellatiuum.

Is post ar pone: sed far facit r geminare.

Ar aris.

¶ In hac parte autor determinat de gtõ veniente a ntõ terminato in ar. ⁊ dicit sic. Tu pones is post ar. id est post nomen in ar terminatum debes addere is formando eius genitiuum. vt torcular addita is fit torcularis. i. pressorium (anglice a presse). ¶ Deinde ponit exceptionem dicens. Sed far facit r geminare in genitiuo. vt far genitiuo huius farris. Et hoc ad differentiam huius nominis for faris verbi. quod scribitur per simplex r. Est autem far farris pingue do frumenti.

Que primaria sunt/nisi naris curta manebunt.

¶ Modo vult autor ostendere quãta proferri debeat penultima genitiui nominis terminati in ar: ⁊ dicit. Illa que sũt primaria. id est primitiua manebũt curta in penultima genitiui. vt nectar nectaris. id est claretum dulcis potus. Nar naris nomen fluuij quod longatur ꝯuis sit primitiuum.

In deriuatiuis neutro producitur aris.

¶ Penultima genitiui in aris terminata producitur in neutris nominibus deriuatiuis. hoc est deriuatiue speciei. vt torcular torcularis/ dicitur a torqueo torques.

Primitialis erit vox: in qua dicitur esse.

Species primitiua & deriuatiua

Primum ꝑposite data significatio secte.

¶ Quia in precedente regula magister facit mentionem de primitiuis et deriuatiuis: ideo nunc declarat quid sit vox primitiua dicens. Vox primitialis id est primitiua erit illa in qua significatio secte. i. significatiõis primũ ꝓposite dici

tur esse data. Uerbi gratia qr primo impositū fuit ad significandū talem rem cuius significatū a nullo alio dependet: ideo dicitur primitiuum.

Est deriuatiua vox que descendit ab illa.

¶ Quasi diceret q illa vox .i. dictio que deriuatur ab illa scʒ voce primitiua ē deriuatiua: vt ab hoc nomie martinus deriuatur martineus vel martinianus na. num. possessiuum nomen. Ideo dicitur deriuatiuuʒ: quia descendit ab illo Item a mare marinus ꝛ marinarius.

Regula d̄ cōpositis.

Simplicium norma formabis compositiua.

¶ In isto versu ponitur vnum notabile multum vtile quod exponitur sic quātum ad litteram. Tu formabis compositiua id est dictiones compositas norma id est secundū normam simplicium. Quasi diceret q composita variantur secundū eorum simplicia. Uerbi gratia: pater est dictio simplex ꝛ facit patris in genitiuo: ita eius compositum compater facit compatris. valet etiam in genere. Nam sicut mater est generis feminini: ita commater est generis feminini. Ualet etiam in prolatione syllabarum. Nam sicut mater producit primam syllabam scʒ ma: ita eius compositum scʒ comma ter producit eandem. Ualet etiam in compositis verborum. Nam sicut facio facis facit feci in preterito. inficio eius compositum facit infeci. Uerūtamen hec regula varias patitur exceptiones hoc suo loco ꝛ tempore distinguetur.

Figura cō posita.

Dicio compositā dicetur habere figuram
Quā licet in geminas partes distinguere. quarum
Significata gerit vox designanda per ipsam.

¶ Quia magister facit mentionē de compositis ꝛ simplicibus. Nunc declarat que sit dictio composita ꝛ que dictiones inter ea requiruntur. Dicit ergo sic. Illa dictio dicetur habere figuram compositā quam dictionē licet distinguere id est diuidere in geminas partes. Nam omnis dictio composita potest diuidi in duas partes quarum partium vox designanda per illam dictionē compositam gerit id est importat significata id est partes idem significant cuʒ dictione composita. vt magnanimus: quod cōponitur ex magno corrupto animus integro. Utraqꝫ enim pars gerit significata illius dictionis composite. Magnanimus enim significat de grandi animo. aliter enim nō esset dictio cōposita nisi possit diuidi in duas partes idem cuʒ cōposito significantes: ꝛ ideo licet magister bene posset diuidi in duas partes scʒ magis ꝛ ter: tamē non est compositiue figure: qr ille partes non significant idem cum magister.

Non poteris tale: sub simplici scisma notare.

¶ Tu non poteris notare id est inuenire tale scisma id est talem diuisionē sub nomine simplici. Quasi dicat: nomina simplicia non possunt diuidi sicut composita.

De ... ar.

Et dices epatis: iubaris cum nectare ponis.

¶ Reuertit ad ppositum illius regule. In deriuatiuis neutro. et excipit autor aliqua noia regulā nō obseruantia. dicit itaqꝫ. Et tu dices epatis in gtō huius nominis epar qd̄ significat iecur (the leuyr) et excipitur a regula generali. Is post ar ponc. deberet em̄ facere eparis ꝛ facit epatis. Iubar iubaris .i. splendor vt coma leonis vel alterius animalis. ꝛ excipitur a regula. In deriuatiuis. nectar etiā a regula excipitur. In deriuatis. qr cum sit neutrū ꝛ deriuatū a necto nectis nexum corripit genitiuum videlicet nectaris. et idem est q claretum. Ideo dicit autor. Iubaris cum nectare ponis.

Asperis vsus habet ꝛ bostaris additur istis.

¶ Dicit autor ꝙ ista duo noīa bostaris ꝛ asparis breuiant in gtō. Ideo dicit vsus habet bostaris. Asper est paries factus ex asserib⁹. Alij dicūt ex terra viscosa vel aliud factum causa summitatis. Bostar ꝓpꝛium nomen corripit genitiuū. sed aliquando est locus boum. ꝛ tunc producit genitiuū. Unde. Cuz bostar ꝑse notat ꝓducitur aris. Cū ꝓpꝛiū nomen tunc breuiatur aris.

Er tibi pꝛebet eris/cer mobile vertitur in cris. Er eris

¶ Er id est nominatiuus tercie declinationis in er terminatum pꝛebet eris in genitiuo penultima correpta. vt aer aeris. Deinde dicit. cer mobile id est nomen adiectiuum tercie declinationis in cer terminatum vertitur. i. mutatur in cris in genitiuo. vt acer cer in cris fit acris (sharpe).

Ter per tris forma/sint iupiter ꝛ later extra. Ter tris

¶ Ponit autor exceptionē dicēs. noīa tercie declinatiōis in ter. desinētia mutant ter per tris in gtō. vt pater ter in tris fit patris. Ideo dicit. tu forma ter. i. nomē in er terminatū per tris in gtō. Deinde ponit vnā subexceptionē dicēs. Iupiter ꝛ later sint extra. i. excipiūtur a regula. qꝛ iupiter deberet facere iupitris ꝛ facit iouis. later deberet facere latris ꝛ facit lateris.

Ether ꝛ crather. per bris formabitur imber
Et sua composita/ver ꝛ crather dabit eris.

¶ Excipiūtur etiam ether ꝛ crather ab illa regula. Ter per tris forma deberent facere ethris ꝛ crathris: faciunt etheris ꝛ cratheris. ether id est aer.
¶ Deinde dicit. Per bis formabitur imber. i. facit imbris. ꝛ est exceptio ab illa regula. Er tibi ꝑbet eris. deberet enim facere imberis ꝛ facit imbris. Et sua composita excipiuntur. qꝛ faciunt genitiuum in bris. vt nouember nouembris. december bris. Ver ꝛ crather dabit eris. ver excipitur ab illa regula Er tibi pꝛebet eris. deberet enim corripere penultimam genitiui ꝛ producit. Similiter et crather quod etiam excipitur ab illa regula. Ter per tris. deberet facere crathris ꝛ facit cratheris. ꝛ est cyphus ex quo potatur: et differt a crathes. Versus. Est cyphus crather res ferrea sit tibi crathes.

Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi testis. Ir iris

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in ir faciunt genitiuum in ris penultima correpta. vt martyr martyris.

Is post or pone: cor cordis debet habere. Or oris

¶ Autor ponit de genitiuo veniente a nō ter. in or dicens. Tu pone hanc terminationem is post or. vt marmor addita is fit marmoris. i. lapis durus ꝛ satis nobilis. ꝛ color addita is fit coloris. Sꝫ cor excipitur qḋ facit cordis in gtō.

Mas aut cōmune dabit oris femineumqꝫ

¶ Dicit autor ꝙ noīa terminata in or masculini aut feminini ꝛ cōis generis ꝓducunt penulti. gti. vt dolor doloris. soror sororis. melior melioris.

Format oris rhetor mēor arbor neutraqꝫ castor.
Et quedā pꝛopꝛia velut hectoris: addeqꝫ nestor.

¶ Hic ponit exceptionē a regula ꝑdicta subiungens regulam de neutris: ꝛ de hoc noīe castor. ꝛ dicit. Format oris rhetor. i. hoc nomē rhetor corripit penul. gti ꝙuis sit mascu. seu cōis generis. ꝛ est rhetor aliqs qui ornate loqtur. Excipiūtur etiā illa q̄ ponūtur in littera q̄ corripiūt penul. gti. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc me

mor huius memoris: qui recordat alicui⁹. hec arbor huius arboris. Et neutra noia terminata in or corripiunt penultimã genitiui. vt marmor marmoris ꝛ hoc nomẽ castor corripit gtm̃. ꝛ est quoddã animal. vel propriũ nomen viri ꝛ tunc ꝓducit gtm̃. Et quedã ꝓpria sociantur his predictis q̃ corripiunt genituum. vt hector hectoris. nestor nestoris propria nomina.

Us uris **Ur tibi prebet vris: sed fur subdit tibi furis.**

¶ Autor dicit vr. i. nomen terminatuꝫ in vr prebet tibi vris in gtõ penultima correpta. vt murmur murmuris. sed fur subdit tibi furis in gtõ penultima producendo. Ideo excipitur. vnde murmur est rumor. Et fur est qui alienas res capit. Unde. Hospes vbi fur est ibi furari leue non est.

Robur format oris: ebur iecur ꝛ femur addis

¶ Ponit aliam exceptionẽ ꝛ dicit. hoc nomen robur prebet tibi oris in genitiuo penultima correpta. vt robur roboris. pro ligno vel pro fortitudine. Tu addis istud nomen ebur q̃d facit eboris. ꝛ est os preciosum. Et illud nomẽ iecur quod facit iecoris. ꝛ est epar (anglice the leuyr).

As atis **Ex as est atis: elephasq; gygasq; dant antis.**

¶ Autor dicit q̃ nomina in as terminata faciunt atis in genitiuo. vt maiestas maiestatis. Sed ponit exceptionẽ dicens. Elephas ꝛ gygas dant antis in genitiuo. vt elephas elephantis. i. animal mire magnitudinis. Gygas gygantis homo magne quantitatis (anglyce a gyant).

Et diamas adamas: veterũ quoq; ꝓpria quedã.

¶ Excipiuntur quedam propria nomina ꝛ etiam ista duo nomina diamas et adamas que faciunt genitiuum in antis. vt diamas diamantis. ꝛ est quidaꝫ lapis preciosus durissimus. quoq; pro ꝛ. et quedam ꝓpria nomina veterũ id ẽ antiquoꝝ faciunt genitiuũ in antis. vt athlas athlantis. est nomẽ gygãtis q̃ fm̃ fabulas celum in humeris gestat.

Mas maris / as assis / vas vasis / vas vadis istis
Jungesq; pallas sic format lampas ꝛ archas.

¶ Ponit aliã exceptionẽ dicens. Tu iungis istis p̃dictis ista nomina que in littera ponũtur: videlicet mas maris. id est vir. As assis. id est obulus. vas vasis id est cupa vel doliũ. vas vadis. i. pignus. Et iungis pallas sic format lampas ꝛ archas. Nam pallas facit palladis in gtõ. et est dea sapientie. lampas lampadis (a lampe) archas archadis nomen gentile est.

His similem formã dant patronymica quedam.

¶ Id est quedã patronymica sunt que ad modũ predictorum declinantur. vt ambrosias ambrosiadis. menechias menechiadis.

Sic breuis as format genitiu⁹ grecus os addit.

¶ Quasi dicat q̃ noia terminata in as breuem faciunt in genitiuo sicut dictũ est secundum grecos aliquando genitiuum in os. vt ambrosias ambrosiadis vel ambrosiados. hec pallas palladis vel pallados.

Breuis es itis **Mas aut cõmune si fiat in es breuiatam**
E mutans dat itis: miles stipes est tibi testis.

¶ Dicit autor q̃ noia terminata in es breuiatam faciunt genitiuum in itis penultima correpta: mutando e in i vt miles militis. Littera sic ordinatur. Mas

id est masculinū genus/aut cōmune.i.cōmune genus si fiat in es breuiatam: mutans e in i dat itis in genitiuo. miles fiet testis quod facit militī. 7 est nomen dignitatis(a knyght)stipes id est baculus.

Ut prepes dat etis dipthongus in ante suprema

¶ Hic autor ponit exceptionē a regula predicta dicens q dipthongus in ante suprema.i.nomen terminatum in es breuem dipthongo precedēte dat etis in gtō:nec mutat e in i.vt prepes prepetis.i.velox.

Que deriuantur a verbis associantur.

In quibus e curta reperitur in ante suprema.

¶ Dicit autor q noīa in es terminata 7 deriuata a verbis in quibus reperitur curta in ante supremā.i.in penultima associantur predictis:qr faciunt genitiuum in etis.vt ab hoc verbo habeo habes deriuatur hic 7 hec hebes hebetis. id est debilis obtusus(anglice dull).

Inquies est curta/tamen etis erit sibi longa.

¶ Ponit autor exceptionem dicens q hec dictio inquies est curta in nominatiuo:7 tamen producit penultimā genitiui.vt hic 7 hec 7 hoc inquies.genitiuo huius inquietis.i.sine quiete.Textus est planus.

Femineum dat etis curtam/seges est tibi testis. Es etis

¶ Dicit autor q noīa feminini generis terminata in es breuē faciunt gtm̄ in etis curtam.vt seges segetis.est semen.etiam est matura messis.

A pede compositū dat edis/sed apes remouebis.

¶ Dicit autor q composita ab hoc noīe pes faciūt gtm̄ in edis penultima correpta.vt bipes bipedis.qui habet duos pedes.sed tu remouebis apes quod facit apis in genitiuo.est animal mellificans(anglice a bee).

Quod prebet sedeo:formabit idis genitiuo.

¶ Noīa que deriuantur a sedeo des.etiam excipiuntur a regula illa Mas aut cōmune:qr facit gtm̄ in idis 7 nō in itis:q̄uis terminentur in es correptam.vt obses obsidis.i.pignus(a pledge).Textus est planus.

Es longam mutabis in is/sed deme quietis

Heredis cereris mercedis vel locupletis. Es lōgaz is.

Magnetis iunges agnetis dicere debes.

¶ Autor dicit.Es longā mutabis in is.i.noīa terminata in es longā mutant es in is formando genitiuum singularem.vt sedes es in is fit sedis. Deinde ponit exceptionē dicens.Sed deme quietis.Hec quies quietī. Et alia que sequuntur:videlicet hic 7 hec heres. Genitiuo huius heredis. hec ceres.huius cereris.7 est dea bladi.hec merces huius mercedis id est premium.hic et hec locuples.Genitiuo huius locupletis id est diues. hec magnes. Genitiuo huius magnetis.7 est quidam lapis attrahens ferrum.hec agnes. Genitiuo huius agnetis.proprium nomen mulieris.

Cum preit i formabit etis/paries tibi testis.

¶ Dicit autor q noīa terminata in es precedente i faciunt genitiuum in etis penultima correpta.vt paries parietis.

Is correpta sibi similem faciet genitiuum. Breuis is

¶ Hic autor dicit. Js correpta id est nomen terminatum in is correptam faciet genitiuum sibi similem. vt nrō hic panis. Genitiuo huius panis. Uñ v̄sus. Non bene prandetur vbi panis abesse videtur.

Cuspidis & lapidis & cassidis excipiantur.
Sanguinis & dices exanguis & aspidis addes.
Egidis atqꝫ notes, sic patronymica formas.
Thetydos & thetydis dices, paris is dat idisqꝫ.
Sardis inis dat iaspis idis, sic ibidis ibis.
Jsidis adiunges indeclinabile semis.
Est pro dimidio pondus semissis habeto.
Et tybris tybridis, tygrisqꝫ, quirisqꝫ quiritis.

¶ Hic ponit autor exceptionē ab illa regula. Js correpta sibi. dicens. Jsta nomina cuspidis & lapidis &c. & alia que sequuntur in littera excipiuntur a regula: quia aliter faciunt genitiuū q̄ȝ regula precipit. Et quia textus est clarus veniamus ad expositionē vocabulorū. Noiatiuo hec cuspis cuspidis est lancea. (a spere) hic lapis lapidis. i. petra. hic sanguis sanguinis est cruor. hic et hec exanguis & hoc exangue. i. sine sanguine. & componitur de ex & sanguis. & facit exsanguis & non exanguinis. Ex quo patet q̄ non excipitur ab illa regula. Js correpta. Sed ab illa. Simplicium norma. hec aspis aspidis est nomen serpētis. hec egis egidis. scutum palladis. Et patronymica in is terminata similiter faciunt genitiuū. vt priamis priamidis. Thetys dat os in genitiuo. vt hec thetys huius thetydos. id est aqua vel mater achillis. Paris dat paris vel paridis in genitiuo. proprium nomen. Sardis facit sardinis. id est lapis preciosus. Jaspis iaspidis. est lapis preualens. Jbis facit ibis vel ibidis. & est cyconia. Jsis isidis nomen dee. Semis pro dimidio est indeclinabile. Sed semis p̄ pondere medie libre. habebit semissis in genitiuo. Tybris nomen fluuij facit tybridis in genitiuo. Potest etiam facere tybris & sic non excipitur. Tygris facit tygris: & sic non excipitur. Aliquando facit tygridis. & est animal quoddam. Quiris quiritis. eques romanus.

Quod dedit er dat eris, vomis puluisqꝫ cinisqꝫ.

¶ Nomen in er & in is terminatū facit genitiuum in eris penultima correpta. vt vomer vel vomis. gtō huius vomeris. instrumentū aratri (asshare) hic puluer vel puluis huiꝰ pulueris (duste). Hic ciner vel cinis huiꝰ cineris (asshes).

Longā Js itis

Js itis producta dabit, tamen excipiantur
Glis gliris glissis, glis glitis non cadit extra.

¶ Autor dicit. Js producta. i. nomē terminatū in is productā, dabit itis in genitiuo penultima producta. vt lis litis. Deinde ponit exceptionem dicens. Tamen excipiantur glis gliris pro animali & glis glissis pro terra tenace. sed glis glitis pro herba que alio nomine lappa vocatur non cadit extra regulam id est non excipitur. ¶ Potest obijci de hoc nomine vis: quia non seruat regulā & non excipitur. Dicamus q̄ vis est nomen heteroclytum: ideo de eo tractabitur in capitulo de heteroclytis.

Oris formabit os pro mare: deme nepotis. Os oris

¶ Autor dicit. Os pro mare .i. nomen ter. in os masculini generis facit oris in genitiuo penultimam producendo. vt ros roris. Deinde ponit exceptionē dicens. Deme .i. excipe hoc nomen nepotis: et est nepos filius filij vel filie. Aut filius fratris. et aliquando est luxuriosus.

Cetera dant otis: sed depotis o breuiabis. Os otis

¶ Dicit quod cetera noia in os ter. i. que nō sunt generis masculini faciūt gtīm in otis penultima pducta. vt dos dotis (donū quod datur cum sponsa). Deinde ponit exceptionem dicens. Sed breuiabis hec nomina que sunt deriuata ab hoc nomine pos potis. id est potens. vt compos compotis. i. sanes et potens. Impos impotis penultima correpta. i. non potens.

Sed bouis et gloris demantur os oris et ossis
Custodis simul herois sociabitur istis.

¶ Dicit autor quod ista nomina excipiūtur. videlicet bos bouis quod deberet facere botis et glotis (et est mulier fratris) Inuenitur etiam glos glossis pro quodam ligno de nocte relucente. et glos gloris pro quodam flore. Unde. Discite quid sit glos lignum vel femina vel flos. Glos glossis lignum lucens de nocte serenum. Glos gloris flos est: glos glotis femina fratris. Os oris (anglice a mouth) Os ossis (a boon) Etiam excipiuntur illa que patent in textu. videlicet custodis genitiuus de hic et hec custos: qui vel q̄ custodit, et herois genitiuus de heros. i. dn̄s. Et minos quod facit minois: et est proprium nomen viri.

Us curtam dat oris neutro: sed eris damus illis Us oris
Que dant lus nus dus: sed oris prebet tibi fenus
Et facinus pignus intercus utis tibi prebet.
Adde penus penoris: quod terne est siue secunde

¶ Hic autor dicit quod nomen in us tercie declinationis neutri generis habet curtam oris in genitiuo. vt hoc corpus corporis. stercus stercoris.

¶ Deinde ponit exceptionem dicens. Sed nos damus eris illis nominibus: que dant terminationes infra scriptas. videlicet lus vt vellus velleris. est pellis cum lana. In nus vt vulnus vulneris. i. plaga (anglice a wounde). In dus. vt pondus ponderis. i. onus graue (anglice a weght). Etiam est illud quod mensuratur. Sed ab illa regula excipiūtur fenus quod facit fenoris (an ockerer). Et facinus facinoris. i. peccatum. Et pignus pignoris id est filius. Inuenitur etiam pignus pigneris. et tunc non excipitur. Intercus prebet tibi vtis in genitiuo penultima correpta. vt nominatiuo hic et hec et hoc intercutis. et est morbus inter carnem et cutem. Tu adde his predictis penus / quod aliquando est tercie declinationis et facit penoris in genitiuo. et aliquando est secunde declinationis et facit peni. et est feminini generis. In tercia est neutrum. et significat (anglice a seller).

Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris sibi iungit

¶ Dicit autor quod hoc nomen pecus dupliciter variatur. Aliquando est generis feminini et facit pecudis: et significat animalia minora que non possunt iugum portare. et aliquando neutri. et facit pecoris. et significat animalia maiora que valent ad labores. Unde. Est pecus hoc quod arat. pecus hec quod non iuga portat.

Hec formas in eris que sunt confinia verbis.
In quibus e curta reperitur in ante suprema

¶ Dicit autor q nomina in us terminata venientia a verbis habentib9 e curtam in penultima syllaba faciunt genitiuum in eris penultima correpta. vt vlcus vlceris. inflatio cutis. vel aliud malum qd nascitur ppter nimiū laborem: ⁊ deriuatur ab vlcero as. qd idē est qd vulnero as. Et fm hoc tempus deberet facere temperis. ⁊ deriuatur a tempero ras. vel tepeo tepes. tamen facit tempous in genitiuo. vt autor inferius declarat.

Cōparatiuus oris.

Neutrū declina quod cōparat vt duo prima.

¶ Nomen quod comparat id est quod est comparatiuum neutrum in us terminatum declinatur in genitiuo quemadmodo duo genera id est sicut comparatiuus in or communis generis. Nam sicut melior facit melioris. ita melius facit melioris.

Dant aceris leporis acus ⁊ lepus addito temp9

¶ Dicit q ista nomia acus ⁊ lepus dant in eorum genitiuis aceris ⁊ leporis. Hic acus aceris (palea frumenti). Inuenitur etiam hec acus acus acui pro instrumento suendi. Hic lepus est quoddam animal. Adde etiam tempus quod facit temporis.

Us utis

Us producta tibi dabit utis: deme paludis
Et que dant tellus incus demenda tenebis.

¶ Dicit us producta id est nomen terminatum in us productam dabit utis. longam in genitiuo. vt salus salutis id est valitudo. virtus virtutis. Deinde ponit exceptionem dicens. Deme paludis. quod declinatur hec palus. hui9 paludis. est terra aquosa vbi paleuntur rane. Et tu etiam tenebis illa nomina demenda id est excipienda. vt tellus ⁊ incus dant genitiuos telluris ⁊ incudis. Tellus .i. terra. Incus est instrumentū super qd faber malliat ferrum.

Formabunt uris monasylla grus gruis ⁊ sus.

¶ Hic autor ponit aliam exceptionem dicens q monasyllaba id est vni9 syllabe in vs terminata formabunt vris in genitiuo penultima producta. vt thus thuris. ⁊ mus muris. id est sorex. ¶ Deinde ponit exceptionem suam dicens. Grus dat gruis in genitiuo. et est nomen auis. Et sus dat suis. et idem est q porcus vel porca.

Es eris dabitur / pres predis / laus quoq; laudis
Fraus fraudis iūges sz emaus nō flectere debes

¶ Dicit eris dabitur in gtō hui9 nois es qd significat pecuniā. vel est species metalli qd significat diuitias. ⁊ predis dabit in gtō hui9 nois pres: qd idez est qd diues. laudis dabitur in gtō hui9 nois laus. ⁊ fraudis in gtō hui9 nominis fraus (disceyte). Sed tu non debes flectere .i. declinare emaus nomen castelli Quasi dicat q hoc nomen emaus est indeclinabile.

Bs bis — Si prcit s b vel m vel p: facies genitiuum.
Ms mis — Interponas i tamen e si b prcit aut p.
Ps pis. — E mutatur in i si non monasyllaba fiant.

¶ In hac parte autor determinat de gtõ veniẽte a ntõ ter. in s/ p̄cedẽte b vel m vel p. ⁊ dicit. Si ista littera b vel m vel p preit .i. p̄cedit s in ntõ singulari. tu facies gtm̃ ex tali ntõ interpones hanc litterã i videlicet inter consonãtes predictas ⁊ s. Uerbi gratia. hoc nomen arabs terminaꝫ in s p̄cedente b ponaꝫ i inter b ⁊ s. fit arabis in gtõ. Et dicaꝫ arabs quodã populus. Item hoc modo hyems terminaꝫ in s p̄cedente m ponaꝫ i inter m ⁊ s fit hyemis in gtõ. Hoc nomẽ inops terminaꝫ in s p̄cedente p. interponaꝫ i facit inopis in gtõ. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Tñ si in ista littera e p̄cedit hanc litteram b vel p tunc e mutaꝫ in i in gtõ: vt celebs celibis ⁊ nõ celebis .i. celestẽ vitã ducens vel castus. Et princeps principis nomen dignitatis. Et hoc dico si talia noĩa non fiant .i. non sint monasyllaba qꝛ non mutant e in i sed retinẽt e in gtõ: vt plebs plebis .i. multitudo gentiũ. vel populus.

Aucupis excipitur ex auceps quod reperitur.

¶ Hoc nomen auceps excipiꝫ a regula predicta siue ab illa exceptiõe. Tñ e si b ⁊c̃. qꝛ per illã exceptionẽ debemus mutare e in i ⁊ dicere auceps aucipis ⁊ dicimus aucupis. ⁊ est ille qui capit aues.

Ls aut ns aut rs/ s remouebis
Tis iunges: frondis lendis glandisqꝫ remotis.

Ls tis
Ns tis
Rs tis

¶ Dicit tu remouebis hanc litterã s a ntõ terminato in ls aut ns aut rs ⁊ postea iunges tis formando genitiuum singularem. Uerbi gratia. Ls vt puls/ remota s ⁊ addita tis fit pultis. id est pulmentũ. Ns vt mons remota s ⁊ addita tis fit montis (an hill) Rs vt ars remota s ⁊ addita tis fit artis (science)

¶ Deinde ponit exceptionẽ dicens: Remotis .i. exceptis nominibus in littera positis: videlicet frondis quod declinaꝫ hec frons .i. ramus. Inuenitur etiaꝫ hec frons frontis: anterior pars capitis: ⁊ sic non excipitur. Lendis quod declinaꝫ lens lendis: ⁊ est semen pediculorum. Inuenitur etiam lens lentis qd̃dam legumen. ⁊ sic non excipitur. Glans quod declinatur hec glans glandis fructus quercuum. Etiam inuenitur glans glantis id est tumor carnis. et sic non excipitur.

Que cor vel pendo componit eis sociando

¶ Iste versus continuaꝫ cũ predictis hoc modo. Dictũ est qꝫ ista noĩa frons glans ⁊ lens faciũt gtm̃ in dis. Continua modo sic. sociando eis predictis illa nomina que cor vel pendo componit: qꝛ illa noĩa faciunt etiam gtm̃ in dis. vt vecors vecordis .i. stultus: ⁊ etiam libripens dis .i. illud a quo pendet libra vt manus hominis vel alterius rei.

Semper iens cum prole sua formabit euntis

¶ Autor ponit exceptionẽ ab illa regula Ls aut ns. dicens qꝫ hoc participiũ iens cum prole sua .i. cũ suis deriuatiuis facit euntis in gtõ: vt rediens redeũtis deberet enim facere ientis: vt redientis. ideo excipitur.

Ambio lege caret vncisqꝫ quod vncia format

¶ Hic autor ponit exceptionẽ ab exceptione p̄dicta dicens. Hoc verbum ambio caret lege id est regula. quia sicut iens facit euntis in gtõ: ita vt ambiens ab eo deriuatum deberet facere ambeuntis: et facit ambientis. Et causa est quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i. quod non fit in aliis cõpositis ab eo is in qbus e nõ mutaꝫ vt redeo redis. ¶ Et attende qꝫ autor posuit verbum pro participio cum dicit. Ambio lege caret: forte hoc fecit causa metri. vel vt notaret irregularitatem non modo in participio: sed etiam in verbo: ꝯ pe. hoc nomẽ quincũs (qd̃ deriuaꝫ ab vncia) caret legẽ: qꝛ deberet facere

quincuns ꝛ facit quincuncis. ꝛ est quincuns res ponderis quinq; vnciarū: et hoc intelligas in oībus similibus. vt sepcuns sepcuncis.

vt itis

Ut tibi formatitis sic per caput esse probabis

¶ In hac parte autor determinat de genitiuo veniente a noiatiuo terminato in t. dicens. Ut. i. nomē terminatū in ut formabit tibi itis in gtō. penultima correpta: vt caput capitis.

x gis a verbo in go

A verbis in go veniens x gis tibi format

¶ In ista parte autor determinat de gtō veniēte a ntō terminato in x / ꝛ dicit x idest nomen terminatū in x veniens a verbis in go terminatis. format tibi gis in gtō. i. mutat x in gis. formando gtīm. vt ab hoc verbo rego regis descendit hoc nomen rex: ꝛ x in gis fit regis. ꝛ ita lex legis.

Coniugis n remouet cum rectus n sibi seruet

¶ hic autor ponit exceptionē dicens. Iste genitiuus cōiugis remouet n idē abijciet. Cum pro quando rectus. i. nomiatiuus suus seruat sibi n. Quasi dicat q; deberet facere coniūgis in genitiuo ꝛ facit coniugis. Forte ad differentiam verbi huius coniungo gis. a quo deriuatur coniunx cōiugis. ꝛ est coniugatus vel coniugata.

x cis

Cis iungunt alia / tamen x prius inde remota

¶ Dicit autor q; alia nomina in x terminata videlz q̄ non veniūt a verbis terminantibus in go iūgunt cis post ntm: remota prius x formādo gtīm. vt pax remota x ꝛ addita cis fit pacis. ꝛ felix remota x ꝛ addita cis fit felicis

E super x nisi sint monasyllaba cōpositum ve

Ex ipsis e per i mutant que vult breuiari

¶ hic autor ponit documentū dicēs. E sup x. i. nomia habētia e ante x in ntō singulari: mutant e p i breuē in gtō. vt cortex corticis ꝛ nō cortecis. ꝛ est couū arboris. Et hoc est verꝝ in nominibus plurium syllabaꝝ. Et ideo dicit autor. Nisi sint monasyllaba. i. vnius syllabe tantum. q: non mutant e in i in gtō immo retinent e. vt rex regis. ꝛ nisi sint composita ab ipsis monasyllabis: vt exlex exlegis. i. qui viuit sine lege.

De quantitate gti

Lodicis demes / veruecis dicere debes

¶ Autor excipit hec duo noia videlz lodicis. i. opertoriū aut vestis pilosa: qd deberet corripere penultimā genitiui ꝛ pducit. Etiam veruex qd facit veruecis peenultima producta. ꝛ est veruex idē qd aries castratus vel muto.

Si mas fiat in x dat icis mastix dabit icis

Fenix fēnicis / bombix bombicis habebit.

¶ Dicit autor q; si mas. i. nomen masculini generis fiat in ix in ntō dat icis in gtō penultima correpta. vt calix calicis (est cyphus) etiā est vas in quo consecratur. Deinde ponit exceptionem Mastix dabit icis penult. producta. i. qdā species. Fenix etiā dabit icis penultima pducta. vt fenix fenicis nomen auis hic bombix bombicis est nomen vermis.

Cetera que dant x producunt in ante suprema.

¶ Dicit autor q; cetera noia in x terminata de quibus non est facta mentio ab illa parte (circa e super x.) producuntur in ante suprema. i. in ante penultima: vt pax pacis. nux nucis.

Sed gregis atq; trucis facis picis & nucis inde
Excipis/atq; ducis crucis salicis silicisq;.

¶ Dicit autor q nõia in littera posita excipiuntur ab illa regula. Cetera que dant x quia corripiunt penultimam genitiui vt grex gregis: id est multitudo animalium. Trux trucis id est tormentum vel pena. Item trux est crudelis. Fax facis id est incendium. Nux nucis (a nutte). Pix picis (pytche.) Dux ducis nomen dignitatis. Crux crucis est idem cum trux. Salix salicis est nomen arboris. Silix silicis est nomen proprium fratris iouis. Et silex silicis est nomen duri lapis.

Nec g nec c tenẽt que dant nix nox atq; supellex
Dic senis & noctis: sphingis vel dicito sphingos.

¶ Dicit autor q nix nox & supellex nec c retinent nec g in genitiuo. Nam senex facit senis. nox noctis. De supellex statim dabitur doctrina sphinx facit sphyngis vel sphyngos. & est monstrum marinum.

Crementũ duplex debes formare supellex

¶ Dicit autor q hoc nomen supellex crescit supra ntm̃ duabus syllabis. Ut supellex supellectilis est tegimen lecti.

Que das a capite velut anceps iunge bicepsq;.

¶ Hic dicit autor q cõposita ab hoc nomine caput capitis crescunt supra nominatiuum duabus syllabis sicut supellex. vt anceps ancipitis. id est dubiosus quid eligat: vel ab vtraq; parte scindens. & biceps bicipitis. id est res habens duo capita.

Ac iter optat eris: sed non vt regula querit

¶ Dicit q hoc nomen iter prebet eris in gtõ. vt gtõ itineris: sed non vt regula querit: quia sm̃ regulam datam facit itris: & sic patet q habet duplex crementum super ntm̃. Nota tamen q inuenitur hic iter nomen auis. Uersus. Carpe viator iter: sed in arbore concinit iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

¶ Epylogando dicit autor q per predictas regulas patet quõ genitiuus habet excessum supra ntm̃. Textus est clarus.

Regula generalis genitiui.

Is genitiuus habet: sed tercius i tibi prebet — Gtõ is — Dtõ I

¶ Hic autor ponit regulam generalem genitiui singularis tercie declinationis. Genitiuus singularis tercie declinationis habet hanc terminationem is quomodocunq; facit ntm̃. Sed tercius i tibi prebet. Hic autor ponit regulam de datiuo dicens. Sed tercius id est datiuus prebet tibi hanc terminationez i/vt hic pater/huius patris/huic patri.

Cum dedit es grecus fit sepe per i genitiuus

¶ Dicit autor q qñ ntũs grecus terminat in es: gtũs sepe terminatur in i: vt achilles huius achilli. vlixes vlixi. moyses moysi. potest comprehendi

Em retinet quartus: sed in im quãdoq; locam⁹ — Actõ em
Magudarim turrim burim peluimq; securim — Uel im

Vim sitim restim puppim tussimqꝫ caribdim
His quedam ppria sociamus paucaqꝫ greca
Ut tybrim tygrim tripolim syrtim vel eclipsim
Iris ꝛ hypocrisis sociantur eis ꝛ erynnis

¶ Autor determinat de accusatiuo singulari tercie declinationis dicens. Em retinet quartus. Expone sic. Quartus idest accusatiuus singularis tercie declinationis retinet em vt patrem. Et hoc intellige in quolibet genere preterqꝫ in neutro: de ipso cum facit mentionem vel cum fecit in secunda declinatione ibi. Sed neutris prouideamus. Deinde determinat de accusatiuo in speciali dicens Sed im quandoqꝫ locamus. i. quod accusatiuus aliquando terminatur in im. Et hoc intellige duobus modis: videlicet in im tantum: ꝛ in im ꝛ in em. Subsequenter ponitur exemplaris doctrina. videlicet in omnibus sequentibus in textu. Ut nominatiuo hec maguderis: accusatiuo hanc magudérim. i. truncus. Nominatiuo hec turris. accusatiuo turrim. ꝛ dicitur a terrere. etiam potest facere turrem. hec peluis. accusatiuo hanc peluim. vas ex quo lauatur barba. hec tussis accusatiuo hanc tussim (anglice the coughe.(hec securis. accusatiuo hanc securim (est instrumentum secandi). hec vis accusatiuo hanc vim. (myght.) hec buris accusatiuo hanc burim. i. cauda aratri. hec restis. accusatiuo hanc restem vel restim idest chorda. hec puppis. accusatiuo hanc puppem vel puppim. i. nauis. hec sitis accusatiuo hanc sitim (thyrste) hec caribdis accusatiuo hanc caribdim periculum maris. Nos etiam iungimus his predictis quedam propria nomina ꝛ pauca greca. vt hec tybris. accusatiuo hanc tybrim (nomen fluuij. hec tygris. accusatiuo hanc tygrim (nomen animalis. hec tripolis accusatiuo hanc tripolim. nomen ciuitatis. hec syrtis accusatiuo hanc syrtim. periculum maris hec eclypsis accusatiuo hanc eclypsim. est obscuritas lune vel solis. hec iris accusatiuo hanc irim. i. arcus in celo. hec hypocrisis accusatiuo hanc hypocrisim. vitiuꝫ est. Et erynnis sociabitur eis predictis. hec erynnis. accusatiuo hanc erynnim. furia infernalis.

Em dat ꝛ im turris restis puppisqꝫ securis.
Et cum predictis nauis peluisqꝫ securis

¶ Hic autor dicit quod quinqꝫ nomina in textu posita habent em ꝛ im in accusatiuo vt turris turrem vel turrim: restis restem vel restim.

Quinetiam multa per a ponunt quasi greca.

¶ Dicit autor quod etiam multa nomina faciunt accusatiuum per a quasi greca. i. secundum grecam declinationem: vt hic hector: accusatiuo hunc hectorem vel hectora. Non solum in tercia declinatione: sed in secunda: vt thy deus thy dei vel thy dea.

Regula generalis de neutris

Neutra notare decet sic nullum regula fallit.

¶ Dicit quod nos decet notare neutra nomina tercie declinationis: quia non faciunt accusatiuum in em vel in im: sed vt dictum est in secunda declinatione ibi. Sed neutris prouideamus. ꝛc. Quasi dicat quod nomina neutri generis habent ac. n. similem: vt nominatiuo hoc tempus. accusatiuo hoc tempus: ꝛ sic notando regulam nullum fallit.

Vocatiuus Par recto quintus: sed sepe tamen facit vsus
Ad morem greci, ceu thebai pallaqꝫ colchi

¶ Dicit autor q quintus.i.vocatiuus tercie declinationis est par.i.similis re cto.i.noiatiuo suo.vt hic pater.vtō o pater. Deinde ponit exceptionez dicens. Sed sepe tn̄ facit vsus ad morē greci:ceu pro sicut thebai(mulier illius ciui= tatis) Pallas est vocatiuus de pallas.i.de9 sapientie. Colchi est vocatiuus de colchos.i.mulier illius loci. ¶ Et est sciendū q isti vocatiui formantur a nomi natiuo remota s.vt pallas remota s fit palla.

Es greci longe simul es subiungitur eq3.

¶ Id est nomē grecū terminatū in es longā facit vtm̄ in e vel in es.vt vlixes. vtō o vlixes vel vlixe.proprium nomen vnius sapientissimi grecorum:

Sextus in i vel in e/quādoq3 tamē dat vtrūq3. Ablatiu9.

¶ In hac parte autor determinat de abltō singulari tercie declinationis ⁊ di cit sic. Sextus.i.ablatiuus tercie declinationes terminat in i ⁊ in e.vt hoc ani= mal.ablatiuo ab hoc animali.hic pater ablatiuo ab hoc patre. Tamē quādo q dat vtrumq3. Quasi dicat qd aliquādo terminatur in i ⁊ in e.vt hic et hec et hoc felix. Ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc felice vel felici.

I dat nomen in e:quedam retrahi decet inde. E dat i.

Gausape presepe preneste sepe sozacte.

¶ Dicit q nomen in e terminatū dat in ablatiuo' i.vt hoc mare abltō ab hoc mari.i.fretum. Sed ponit exceptionē dicens. Quedā retrahi decet inde.id est ab ista regula videlicet Gausape.i.mappa. Preneste nomen ciuitatis. Prese= pe(a crybbe)sepe est quoddā genus allij.sozacte nomē ciuitatis que omnia ex cipiuntur:quia faciunt ablatiuum in e/⁊ non in i.

Cum preit er aut is per e si neutrale sequatur Regula

Alabtiuus in i debet tantū modo poni.

¶ Dicit q qn̄ noiatiuus terminat in er/vel in is ⁊ sequatur neutrū per e abla tiuus facit i tantum.vt hic alacer hec alacris.hoc alacre.abltūs facit ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc alacri.hic ⁊ hec omnis ⁊ hoc omē.ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc omni.⁊ sic de similibus.

Quod fit in al vel in ar/sic formas duz genitiuo.

A longam teneas:dat e far.par e vel i ponas

¶ Dicit autor.qd fit in al vel in ar.vt animal ⁊ torcular.ita faciunt in abltō v t in predicta regula cōtinentur.dum tamē tale nomen pducit penultimā gti.vt animal animalis.abltō ab hoc aiali.hoc torcular torcularis.abltō ab hoc tor= culari. ¶ Cōstrue sic. Tu formas.i.declinas in abltō singulari illud nomē qd fit in al vel in ar.i.vt dictū est in regula pcedente:hoc dico dū teneas a longaz in gtō illi9 nois terminati in al vel in ar dat e.far.i.hoc nomē far dat e in abla tiuo.vt farre. Par e vel i ponas. Quasi dicat qd hoc nomē par facit pare vel pari in ablatiuo.⁊ hoc intellige qn̄ est adiectiuū. Nam qn̄ est substantiuū fa= cit pare tm̄. Et sic patet quō facit ablatiuuz in i ⁊ in e tantū. ¶ Dicat q est do ctrina ⁊ nō exceptio id qd dicit de par ⁊ far. Quia regula est data de habenti bus naturaliter a longam in gtō/⁊ ista nō habent. Nam producit a in gtō ex parte genitiuorum r.par vero non producit immo corripit.

Cum lare sal demas.

¶ hec littera est supflua:q2 exceptio debet fieri in dictionib9 cōprehensis sub regula.regula autem datur de habentibus a longam in genitiuo.⁊ in istis a breuiatur. Si queratur per quā regulam faciunt ablatiuum in e. Responde a tur per illam inferius positam. Inuenies alia per c.⁊ c.

Quod fit in ā longam gentile per e vel i ponam.

¶ Dicit autor ꝙ nomen gentile terminatū in as longā facit ablatiuū in e vel in i. vt hic ⁊ hec rauennas/alpinas. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac rauennate vel rauennati. Et est vir vel mulier de tali ciuitate.

Consona si preit is dupla sextus in i vel in e fit.

¶ Dicit autor ꝙ noīa in is terminata habentia duas cōsonantes ante is in eadē syllaba faciunt ablatiuū in e vel in i. vt ignis ablatiuo ab hoc igne vel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi veste.

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens ꝙ hoc nomen testis cum hoc noīe peste fit per e. i. terminat̄ in e in abltō licet habeat duas consonātes ante is in eadam syllaba. vt hic et hec testis abltō ab hoc teste. i. qui vel q̄ dat' testimoniū. hec pestis abltō ab hac peste. i. morbus. Etiā vestis facit veste in ablatiuo. Et hoc est quod dicit. Juncta sibi veste. i. indumentum.

Quattuor imber habet quib⁹ i tātūmodo prebet.

¶ Dicit ꝙ imber habet quattuor cōposita que faciunt ablatiuū in i tm̄. ⁊ sunt ista scʒ september/october/nouēber/december. que faciunt in eorū ablatiuis septembri/octobri/nouembri/decembri. ⁊ sunt nomina mensium.

I dant tres menses. solam e dāt sospes ⁊ hospes

¶ Dicit autor ꝙ tres menses dant in ablatiuo i. videlicet aprilis/quintilis/et sextilis. Aprilis habet clarū significatū de se. Quintilis idē est qd̄ mensis Julij Sextilis idē est ꝙ mensis Augusti. Deinde dicit ꝙ hoc nomē sospes ⁊ hospes dant e solam in abltō. vt hic ⁊ hec sospes. abltō ab hoc ⁊ ab hac sospite. i. sanus vel saluus. hic ⁊ hec hospes. abltō ab hoc ⁊ ab hac hospite. i. qui suscipit alium in domo vel qui ab alio suscipitur.

Adiectiua in e ⁊ i.

Quidā pro certo reputant e vel i dare sexto
Cuncta trium generū: sed degener vber e tantū.
Ipsa tamen reperimus in i: sed non nisi raro

¶ Hic ponit autor regulā non assertiuā sed narratiuā. Et dicit ꝙ quidam magistri reputant pro certo cuncta voeabula triū generꝫ. i. generis oīs dare in sexto. i. abltō e vel i. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. abltō ab hoc ⁊ ab hac et ab hoc felice vel felici. hic ⁊ hec ⁊ hoc legens. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc legente vel legenti. Sed degener ⁊ vber licet sint oīs generis: tamen faciunt ablatiuum in e tantum. vt hic ⁊ hec degener ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac degenere. i. rusticus. vel ignobilis. hic ⁊ hec ⁊ hoc vber ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac et ab hoc vbere. i. fertilis. Tamen nos reperimus ista nomina scʒ vber ⁊ degener in ablatiuo casu in i terminata: sed non nisi raro. vt in Lucano. Sed me degeneri strauisset facta sub hoste.

Regulā

Ponunt alterutrum si fiat mobile fixum.

¶ Ponit vnum documentū tale ꝙ si aliquod mobile id est adiectiuū fiat fixū id est substantiuū magistri ponunt alterutrū scʒ abltm̄ i. id est modo i modo e Sed nō qd̄ habet̄ in regulis predictis. Alij dicuntꝙ ad placitum formāt ablatiuum. vt vitalis vitale. clemens clemente. si substantiue capiuntur.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

¶ Pulcra regula est ꝙ oīa alia noīa tercie declinationis de quib⁹ non est mentio facta habent e in ablatiuo. vt dogma dogmate. carbo carbone.

Quod im quarto casu solet i dare sexto.

Glans dat ium gens mens dens sociabitur istis.

¶ Autor ponit exceptionē a regula predicta dicens. Noia in littera posita licet terminātur in ans vel in ens: tamē faciunt gtm̄ pluralē in ium tm̄. vt glās glandium. dens dentium. gens gentium. mens mentium.

Urbs plebs seps stirps p ium calix arx sit ꝛ lanx.

¶ Dicit q noia in littera posita faciūt gtm̄ pluralē in ium tm̄. vt calx calcium. id est cementū. plebs plebiū. i. multitudo gentiū. puls pultiū. i. pulmentū. seps sepiū. stirps stirpiū. i. progenies. calx calcis calcium. i. talus arx arcis arcium. id est turris vel summitas. lanx lancium. i. discus magnus.

Dempta carne per um facit a vel o sociando. — A o il ul

Il vel ul nq3 simul r solam/iungimus irq3 — n r ir or

Cor demas/or aut ur ponas/as addere debes. — ur as.

¶ Hic autor ponit decē regulas dicēs. Noia tercie declinatiōis terminata in a vel in o/faciūt gtm̄ pluralē in um. vt thema thematū. ꝛ sermo sermonū. dempta. i. excepta hac dictōe carne q facit carniū sociando cū predictis terminata in il vel in vl. que faciūt in um. vt cōsul cōsulū. ꝛ vigil vigilū. ꝛ in n/littera. vt nomen nominū. delphyn delphynū. canon canonū. Nos iungimus cū predictis terminata in r/solā. vt pater patrū. ꝛ dicit solā vt excludat illa q habēt er/cum illa terminatione in nto casu singulari. qm̄ ipa nō continent sub hac regula. vt siluester siluestris ꝛ siluestre. Iungim9 etiā cū predictis terminata in ir. vt martyr martyrū. Tu pone etiā cū predictis terminata in or. vt soror sororū. et terminata in ur. vt murmur murmurū. Sed tu demas. i. excipias hoc nomen cor quod facit cordiū. Tu debes addere predictis terminata in as. vt pietas pietatum. i. benignitas. Alia exposita sunt supra.

Que monasyllaba sunt adimes/velut est modo mas as.

¶ Hic autor ponit exceptionē ab ista pticula. As addere debes dicēs. Tu adimes. i. excipies illa noia q sunt monasyllaba in as terminata. qr talia faciunt gtm̄ pluralē in ium. vt mas mariū. i. masculus. ꝛ as assium. i. obolus.

Si crescant is ꝛ es dāt um/monasyllaba demes — Es um.

¶ Dicit q noia terminata in is ꝛ in es habentia gtm̄ crescentē supra ntm̄ faciunt gtm̄ pluralem in um. vt miles militum. lapis lapidum. Sed deme monasyllaba que faciunt genitiuū in ium. vt lis litium. vis virium. — Is um.

Plus dat ium/sed pes dabit um/pluralia sola

Que dant es fiunt per ium: sed deme penatum

¶ Dicit q hoc nomen plus dat ium. vt pluriū. sed hoc nomen pes dat um. vt pedum. pluralia sola. i. tantū pluraliter declinata que dant es in nominatiuo faciunt genitiuū pluralem in ium. vt manes maniū. i. anime infernales. Sed deme penates quod facit penatum. i. parentes intimi vel imagines deorū domesticorum: quasi penes nos nati.

Preter os um faciunt os ꝛ us sed s preeunte — Os us

B vel p ponis vel t/monasyllaba demes. — B p t.

¶ Hic ponit quinq3 regulas dicens q nomina terminata in os ꝛ in us faciunt

Cu

gtm pluralem in um. vt flos florum. corpus corporuz. preter os ossis quod facit ossium. Sic etiam terminata in s precedente b vel p. vt arabs arabum. princeps principum. Et t. i. terminata in t/sic faciūt. vt caput capitū. Monasyllaba demes. hec est exceptio ab illa particula. Sed s preeunte b vel p. Quasi dicat q monasyllaba faciunt in ium. vt hoc nomen plebs plebium &c.

Supradicta notes/sed ium per cetera formes
Que prebent e vel i sexto.

Dicit q tu notes supradicta. i. nōīa que pñt. cōtineri in supradictis regulis: sed tu formas. i. formare debes ium per cetera noīa que prebēt e vel i sexto. i. abltō singularis. vt ignis igni. vel igne igniū. piscis piciū. Si vero cōtineātur in regulis faciunt gtm sicut in eis continetur. vt felice vel felici: felicium.

Facit um sibi subdi.
Quod datur a capio/sic municipum tibi formo.

Dicit q illud nomē qd dat. i. deriuat a capio capis per cōpositionē facit hāc terminationē um sibi subdi in gtō plurali. vt municeps municipuz. Et hoc est quod autor dicit. Sic municipuz tibi formo. Cōponitur eīm municeps ex munus & capio capis. Et dicitur municeps quasi munus capiēs. Et sic de alijs cōpositis a capio. vt menceps mencipum. i. mente captus.

Cūq caput dabit es formabit ium velut anceps.

Dicit autor q hoc nomē caput si dabit eps in cōpositione formabit ium in gtō plurali velut anceps qd cōponit ex an et caput. et facit ancipicium in gtō plurali. & idem est qd dubius. Tamen est sciendū q hi gti plerunq syncopantur. vt ancipium & bicipitum. i. duorum capitum.

X um **X fixum dabit um: nisi nix nox atq supellex.**

Sensus est q noīa substātiua in x. ter. faciūt gtm pluralē in um. vt lex leguz rex regum. nisi nix qd facit niuium. nox noctiū. supellex supellectilium.

Um supplex cōplex: sed ium faciet tibi simplex

Quasi dicat q noīa substantiua in x/terminata faciunt gtm pluralē in um. vt lex legum. Uisus est excludere adiectiua: & ideo dat doctrinam de istis adiectiuis supplex & cōplex: dicens q faciunt in um. vt supplex supplicū. & complex complicum. i. particeps mali. & hoc nomen simplex facit simplicium. i. purus vel vnicus. vel indiuiduus. vel fatuus.

More metri demit: his vsus sepe vel addit
I proceres iacit: vq boues: v suscipit ales.

Dicit q vsus grāmaticorum sepe demit. i. aufert vel addit aliquid hisce gtis pluralib[9] more. i. causa metri. Et hoc per exēpla declarat dicēs. hoc nomen pceres iacit i/per illā regulā. plurali sola. deberemus eīm dicere pceriuz id est nobiles. & hoc nomen boues iacit u in gtō. qa deberem[9] dicere bouium et dicimus boum. Sed hoc nomen ales suscipit u in gtō plurali. Cum deberem[9] dicere alitum & dicimus alituum. & idem est quod auis.

Dtō ibus **Tercius est in ibus: & ei sextum sociemus.**

Abltō ib[9] In hac parte autor expedit terciam doctrinam tradens regulaz de datiuo & ablatiuo pluralibus: & dicit. Tercius. i. datiuus est in ibus penultima correpta: & ei sociemus sextum. i. ablatiuū. Quasi diceret q datiuus & ablatiuus plurales tercie declinationis faciunt in ibus. vt datiuo his patribus. ablatiuo ab

¶ Dicit q͛ illud nomen qđ dedit im quarto casu.i.in actō casu: solēt i dare sexto.i.abltō: vt hec tussis. actō hanc tussim. ablatiuo ab hac tussi

Primus pluralis dabit es ⁊ ei sociabis
Quartū cū q̄nto: sed a dēs ponere neutro

Ntūs
Actūs es
Utūs

¶ In hac parte autor determinat de tercia declinatiōe q̄tum ad numerum pluralē. ⁊ dicit. Prim⁹ pluralis.i.ntūs tercie declinatiōis dabit es. ⁊ pluralit̄ ntō hi patres. ⁊ sociabis ei quartū cū q̄nto: q͛ etiam faciunt in es. vt actō hos patres. vtō o patres. Et hoc est verū in masculino feminino ⁊ cōi genere. In neutro ꝟo non: q͛ in neutris noībus ntūs actūs ⁊ vtūs plurales in om̄i declinatiōe in a terminant̄. vt pluraliter ntō hec pecora. actō hec pecora. vtō o pecora. Et hoc est qđ dicit. Sed a debes ponere neutro

Si sexto dabitur i sola: vel i simul e q̄z
Fit neutrū per ia: qđ comparat inde retracta
Ludicra vel vetera dices amplustra q̄z iunges

¶ Quia in precedente regula dictū est q͛ nomina neutri generis faciunt ntm̄ actm̄ ⁊ vtm̄ similes in a. Ideo vult autor declarare hoc specialiter dicens. Si sola i datur sexto.i.abltō: vel si i ⁊ e dabit̄ abltō/ tunc neutrū genus fit per ia. in ntō actō ⁊ vtō pluralibus: vt hoc mare: abltō ab hoc mari. et pluraliter ntō hec maria. actō hec maria. vtō o maria. Ntō hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc felice vel felici. ⁊ pluraliter ntō hi ⁊ he felices ⁊ hec felicia. Accusatiuo hos ⁊ has felices ⁊ hec felicia. Uocatiuo o felices ⁊ o felicia. Deinde ponit exceptionem dicens. Qđ comparat inde retracta.i.excipe a regula illud nomen quod comparat: quia licet facit ablatiuū in i et in e tamen non facit in ia vt fortiora ⁊ nō fortioria. Tu dices etiā ludicra in ntō actō ⁊ vocatiuo pluralibus huius nomis ludicris.i.delectabilis: vt hic ⁊ ludicris ⁊ hoc ludicre: licet faciet ablatiuū in i. Uetera etiam dicitur in plurali huius nomis vetus veteris. quod idem est quod antiquus. licet faciet in ablatiuo vetere/ vel veteri. Et tu iunges etiam predictis hoc nomen amplustra quod declinatur hoc amplustre amplustris. Ablatiuo ab hoc amplustri. Et pluraliter nominatiuo hec amplustra.id est temo nauis.
¶ Nota Johannes de Garlandia reprehendit autorem ⁊ dicit q͛ habet amplustria ⁊ non amplustra. Sed priscianus dicit q͛ habet indifferenter amplustria vel amplustra.

Cum dedit e solam sextus solam dat a rectus

¶ Dicit autor q͛ qn̄ ablatiuus terminat̄ in e tm̄. vt tpe: casus predicti faciunt in a ⁊ non in ia: vt tempora. hoc intellige de neutris tm̄.

Um vel ium pone genitiuo vel dat vtrum q̄z

Um vel
ium

¶ In hac parte autor determinat de gtō plurali tercie declinationis dicens. Tu pone in gtō plurali tercie declinationis um. vt pater patrum. vel ium: vt sedes sedium. vel dat vtrum q̄z simul: vt legens legentum vel legentium. qn̄q̄z aūt faciunt in um. qn̄q̄z in ium ⁊ um. vt patebit inferius.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.
Et prebens e vel i: quod cōparat hinc volo demi
Artificum iunge/ memorū veterum vigilum q̄z.

I
E

Atq3 sacerdotū custodum vel locupletum

¶ Dicit q si ablatiuus singularis facit i tm̄: ⁊ in e ⁊ in i / gtūs pluralis faciet in ium. vt animal aialiū. ⁊ felice vel felici feliciū. Deinde ponit exceptionē dicēs Ego volo illud nomen quod comparat demi .i. excipi. hinc .i. ab ista regula: qꝛ licet faciet ablatiuū in e ⁊ in i. tamen facit gtīm pluralem in um ⁊ nō in ium: vt fortiorum. Excipiuntur illa que sequuntur in littera. videlicet artifex artificū et est magister alicuius artis: memor memorū: est ille qui recordatur. vetus veterum. vigil vigilū: sacerdos sacerdotum / est presbyter: custos custodum: locuples locupletum.

E per ium fit ⁊ l: laus ⁊ fraus um tibi prebet

¶ Dicit q nomen terminatū in e vel in l facit gtīm pluralem in ium. vt allec alleciū: ⁊ mel melliū si esset de vsu. Deinde dicit q laus ⁊ fraus faciunt in um. vt laus laudū est honor in ore. fraus fraudū .i. dolus.

Es vel is nō crescēs

Non crescens per ium facit is aut es genitiuum

¶ Dicit autor q nomē terminatū in es vel in is non crescens in gtō singulari facit ium in gtō plurali. vt sedes sedium. collis collium.

Vni dat apis volucris panis canis iuuenisq3

Et soboles heresis cum fruge vel indole vates

¶ Autor ponit exceptionē a predicta regula dicēs: q noia in lrã posita: licet terminent in is vel in es: ⁊ nō crescant in gtō singulari: tm̄ nō faciūt in gtō pluralium sed in um. vt hec apis / in gtō plurali facit apū .i. aial volatile mellificās. Hec volucris. hay volucrū .i. auis. Panis panū. Canis canū Iuuenis iuuenū. Soboles sobolum .i. pgenies heresis heresum .i. vitiū cōtra fidem. Fruges facit frugū .i. fructus. Indoles facit indolum .i. signum future probitatis vel progenice. Hic vates .i. poeta vel propheta vel diuinator. Solet etiā declinari in cōi genere: vt hic ⁊ hec vates.

Ons Rs.

Ons per ium formas: s iungis r preeunte

Consors atq3 cohors demant que faciūt tum

¶ Dicit q nomē terminatū in ons fac gtīm pluralem in ium: vt mons mōtiū Tu iūges etiam s .i. nomen terminatū in s r precedente. vt pars partiū. Et excipis consors ⁊ cohors que faciunt tum in gtō plurali. Consors id est socius. cohors .i. turba quingentorꝫ hominū.

Simplex cōpositi normā quandoq3 tenebit.

Sic cor ⁊ opsq3 probant si cōponantur vtrunq3

¶ Ista lrã sm aliquos per hypallagiū seu p cōtrariū exponit. ⁊ isti dicūt simplex aliqñ tenebit normā cōpositi .i. cōpositū tenebit aliqñ normam simplicis Sed hec expositio mihi nō seruit: qꝛ hoc est dictū supra ibi. Simpliciū norma Sed alij exponūt litterā vt sonat dicētes q simplex nomen tenebit qñq3 normā cōpositi. Nā sicut cōcors facit cōcordiū in gtō plurali. ita cor facit cordiū. Et sicut inops facit inopū: ita ops facit opum.

Sepe p um vel ium facit ans aut ens genitiuū.

¶ Dicit q nomia terminata in ans ⁊ in ens sepe faciūt gtīm pluralem in um vel in ium. vt amans amantū vel amantium. legens legentum vel legentium

De declinatione nominū compositoꝝ

Rectos compone simul flectuntur vtriqꝫ.

Dicit autor q̄ si duo recti componantur vtriqꝫ variantꝛ: vt ntō hec respublica. Genitiuo huius reipublice.

Non sic alterutrū declines nec leopardum

Autor pōit exceptionē a regula pdicta dicēs. Tu nō declines sic vt diximꝰ alteruter alterutra alterutꝝ: qꝛ deberet facere alteriusutriꝰ ꝛ facit alterutriꝰ nec etiā leopardū. qꝛ deberet facere leonispardi in gtō: ꝛ facit leopardi.

Obliquo rectū cōponens iunges in vnum

Ex sola parte recti decet hanc variare

Dicit autor q̄ si rectus cōponatꝛ cū obliquo: solūmodo rectus variat et nō obliquus. vt ntō hic magister militū. gtō huius magistrimilitū. Itē paterfamilias. Gtō huius patrisfamilias.

Si cōponantur obliqui non variantur

Dicit autor q̄ si duo obliqui componantur neuter eoꝝ variatꝛ: vt istiusmodi. huiusmodi. cuiusmodi. ꝛc̄.

De declinatione patronymicoꝝ

De patronymicis in des

Patronymica dat tibi declinatio prima

Que dantꝛ maribꝰ sed in es rectū faciemꝰ

In hac parte autor determinat de declinatiōe patronymicoꝝ masculinorum. dicens pma declinatio dat. i. declinando demonstrat patronymica que dantꝛ maribus. i. que masculina sunt. Quasi dicat q̄ patronymica masculini sunt pme declinatiōis. ꝛ faciemus rectū. i. ntm̄ in es. vt hic priamides. est filiꝰ vel nepos priami.

Am quartus casus aut en: gerit e vel a quintus.

Autor dicit q̄ quartus casus facit in am vel in en. vt priamidā vel priamidē. vtūs facit in e vel in a: vt vtō o priamide vel priamida.

Ablatiuus in e vel in a: nec cetera muta

Dicit autor q̄ ablatiuus facit in e vel in a: vt ab hoc priamide vel priamida. Nec debes mutare cetera. i. ceteros casus de quibus nihil est dictū qꝛ ipsi casus declinantꝛ sm̄ primā declinationē. vt gtō huius priamide datiuo huic priamide. Et pluraliter nominatiuo hi priamide. Genitiuo hoꝝ priamidarum. datiuo his priamidis. ꝛc̄.

De patronymicis in ias

Tercia feminea tibi patronymica format

Is recto prebens: genitiuus erit sibi crescens

Isqꝫ vel os faciet: quartus a vel em tibi prebet

In hac parte autor determinat de declinatione patronymicoꝝ femineorum dicens. Tercia declinatio format tibi patronymica feminina prebēs tibi hanc terminationem is in recto id est ntō casu singulari Quasi dicat q̄ patronymica feminina sunt tercie declinatiōis. ꝛ faciunt ntm̄ in is. Dein ponit

regulā genitiui dicens. Stūs erit sibi crescēs.i.supabit ntm̄ ꝛ facies is vel os. vt hec priamis. gtō hui⁹ priamidis vel dos.i.filia vel neptis p̄amidis. Quartus.i.actūs prebet tibi em vel a. vt actō hanc prianidē vel da.

Quintus i seruabit: sed rectum non superabit.

¶ Dicit autor ꝙ vtūs seruabit hanc terminationē i/vt vtō o p̄ami. vltima correpta. Sed talis vtūs nō supabit ntm̄: immo erit sibi equalis

E solam sextus tenet: esqꝫ vel as reperimus

Plurali quarto: nil plus preter metra muto.

¶ E solam sextus tenet.i.ablatiuus terminat̄ in e solā. vt abltō ab hac p̄amide. ꝙ pro ꝛ: nos reperimus es vel as quarto.i.accusatiuo plurali, vt actō has p̄amides vel p̄amidas. Nil plus muto supple de tercia decinatiōe in patronymicis femininis preter metra. hoc est preter illud quod aliqn̄ causa vel necessitat⁹ metri conuenit permutare.

De patronymicis i ias

Interdū per ias hec patronymica formas

¶ Dicit autor ꝙ interdū hec patronymica feminina terminant̄ in ias in ntō casu. vt pelias ꝛ ambrosias: est filia vel neptis pelij.

As breuis in recto dat adis vel ados genitiuo

¶ Modo autor docet declinare p̄dicta patronymica in ias terminata ꝛ alia similia dicēs. As breuis in recto.i.nomen terminatū in ias breuē in ntō dabit adis vel ados in gtō penult. correpta: vt hec ambrosias: gtō huius ambrosiadis vel ambrosiados.i.filia vel neptis ambrosij.

Em vel a dat quart⁹: in e fit tantūmodo sextus.

¶ Dicit autor ꝙ actūs facit in em vel in a. vt actō hanc ambrosiadem vel da Sextus.i.ablatiuus facit in e: vt ablatiuo ab hac ambrosiade.

Dant reliquos terna nil mutat in his nisi metra

¶ Dicit autor ꝙ reliqui casus variant̄ ad modū tercie declinatiōis ꝛ nō mutant̄ in his nisi metra: nil de tercia declina. nisi de necessitate metri postulāte

More dices greci tamen es quinto remoueri

¶ Dicit autor ꝙ aliqn̄ s remouet̄ in vtō more greci.i.fm more grecoꝝ: vt pelias. remota s fit pelia. ꝛ ambrosias remota s fit ambrosia.

De patronymicis i ne.

Ne plerisqꝫ damus quibus e normā sociamus

¶ Dicit ꝙ aliqn̄ nos damus hanc terminationem ne plerisqꝫ.i.multis vel aliquibus nominibus: vt a cristine propa vel a proprijs noībus deriuata: q̄bus nos sociamus e.i.regulā nominū ter. in e. vt libie. Quasi dicat ꝙ ip̄a declinant̄ sicut illa que terminant̄ in e. de q̄bus immediate regula tradetur vt sunt faustine acrisione.

De grecis in E

Cum dedit e grecus recto tenet es genitiuus.

¶ Monstrabit hic qualiter variari debeāt noīa greca in e terminata. ꝛ dicit Cū grecus dedit hanc terminationē e recto.i.ntō tūc gtūs tenet es: vt ntō hec phebe gtō huius phebes: ita pēthecoste pēthecostes. parasceues pasceues.

Em dat ꝛ en quartus: reliquos recto sociamus.

¶ Quartus.i.actūs noīs greci in e ter. dat em vel en: vt accusatiuo hanc phebem vel pheben. Reliquos scilicet casus nos sociamus.i.similes facienus re

his patribus.

Dicimusqʒ boum seu bobus duplici casu.

¶ Autor dicit qꝰ dicimus boum seu bobus duplici casu. videlicet in genitiuo boum. ⁊ in datiuo ⁊ in ablatiuo bobus. Et sic patet qꝰ bobus ⁊ non bouibus excipitur a regula predicta. Tercius est inibus.

De quarta declinatione.

Quarta dat us recto / dabit u sed non nisi neutro.

¶ In hac parte autor determinat de quarta declinatione dicens. Quarta declinatio dat us recto. i. nominatiuo. vt noiatiuo hic visus et manus. ⁊ dabit u. sed non nisi in neutro genere. vt hoc cornu.

U non mutabis donec plurale tenebis.

¶ Dicit qꝰ si nomen quarte declinationis terminatur in u tu nõ variabis hãc terminationeʒ u donec tenebis pluralem numerum. hoc est qꝰ in sīgulari numero non variabitur. vt hoc cornu: huius cornu: huic cornu. Accusatiuo hoc cornu: vocatiuo o cornu. Ablatiuo ab hoc cornu. In plurali bene variatur. vt inferius patebit.

Us genitiuus habet: ⁊ tercius ui tibi prebet. Gtõ Dtõ

¶ Dicit autor qꝰ genitiuꝰ sīgularis noiatiui terminati in us habebit us producta. vt hic visus huiꝰ visus. Sed tercius. i. datiuus prebet tibi ui. vt visui.

Um quarto dabitur: quintus recto similatur. Actõ Utõ

¶ Dicit autor qꝰ hec terminatio um dabitur quarto. id est accusatiuo. vt visũ manum. Quintus id est vocatiuus similatur. i. similis est recto. i. nominatiuo. vt hic visus. vocatiuo o visus.

U sextus retinet: sed flecte domum sapienter Ablatiuo.

¶ Dicit autor qꝰ sextus. i. ablatiuus tenet u. vt abltõ ab hoc visu. Sed flecte. i. declina sapienter hoc nomen domũ: qđ ꝑtim est secunde declinationis ⁊ ꝑtim quarte. vt patebit in heteroclitis: ibi. Tota domus quarte ni/mo.

Primo plurali dabis us / binos sociando

¶ In hac parte autor determinat de quarta declinatione quantum ad numerũ pluralẽ: ⁊ dicit. Tu dabis hãc terminationẽ us primo id est nto plurali. vt plr̃ nõ hi visus. sociando binos casus. videlʒ actm̃ et vtm̃ qui etiam faciunt in us. vt actõ hos visus. vtõ o visus.

Neutra notare decet. genitiuus uum tibi prebet.

¶ Dicit qꝰ neutra noia sunt notanda qꝛ non faciunt in us sed in a vt cornua. Deinde dicit qꝰ gtũs facit in uum. vt visuum cornuum.

Datqʒ datiuus ibus sextusqʒ / sed excipiemus
Ante bus ⁊ seruant ficus tribus arcus acusqʒ
Artus cũ verubus portus partusqʒ lacusqʒ.
Et specus ⁊ quercus.

¶ In hac parte autor determinat de dtō ⁊ abltō pluralib⁹ quarte declinationis dicēs. Dtūs q₃ pro ⁊ sextus .i. ablatiuus dant ibus penultima correpta. vt datiuo his visibus. Sed excipiemus .i. exceptionē faciemus: vt infra videlicet q̄ noia in littera posita seruant u ante bus .id est faciunt dtm̄ ⁊ abltm̄ plurales in ubus ⁊ non in ibus. vt ficus ficubus. tribus tribubus .i. ꝓgenies. arcus arcubus. artus artubus .i. quodlibet membrum. veru verubus. partus partubus. est actus pariendi. vel est ipse puer. specus specubus .i. spelunca Etiam potest esse secunde declinationis. cetera vero quarte declinationis in ibus.

De quinta declinatione.

Ntō es. Es rectus quinte dat semp ⁊ est muliebre.

¶ In hac parte autor determinat de quinta declinatione dicens. Rectus id ē nominatiuus sigularis quinte declinationis dabit semper es. vt res ⁊ species ⁊ est muliebre .id est generis feminini.

Mente diem memori volo compositumq₃ teneri

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen dies ⁊ eius cōpositum debent teneri memori mēte .i. in mente: quia non est generis feminini: immo est dies generis incerti .id ē dubij ⁊ compositum eius meridies est generis masculini.

Gtō Dtō. Ei dicetis genitiuis / atq₃ datiuis.

¶ Hic determinat de gtō ⁊ dtō singularibus quinte declinationis dicens. res dicetis .i. dabitis ei .i. hanc terminationē ei genitiuis et datiuis singularibus quinte declinationis. vt hec res. huius rei. huic rei.

Actō vtō Ablatiuo. Em quarto: quinto demus es: decet e dare sexto.

¶ In hoc versu autor dicit q̄ accusatiuus singularis quinte declinationis facit in em. vt accusatiuo hanc rem. vocatiuus in es. vt o res. ablatiu⁹ in e. vt re. Textus est planus.

Gtō erū Primo plurali dem⁹ es: qui vult sibi subdi
Quartū cū quinto: tribues erū genitiuo.

¶ In hac parte autor determinat de quinta declinatione quantū ad numerū pluralem ⁊ dicit. Nos demus primo plurali quinte declinatiōis es. vt plr̄ ntō hi dies. qui vult sibi subdi quartū .i. actm̄ cum quinto .i. vocatiuo. Quasi dicēs q̄ etiam actūs ⁊ vtūs faciunt in es. ponit regulam de genitiuo dicens. Tribues erum vt rerum. specierum. dierum. genitiuo plurali.

Abltō eb⁹ Tercius ⁊ sextus semper formantur in ebus.

¶ In hac parte autor ponit regulā de datiuo et ablatiuo pluralibus quinte declinationis dicens. Tercius ⁊ sextus id est datiuus ⁊ ablatiuus formantur in ebus. vt datiuo his rebus. ablatiuo ab his rebus.

Desunt plurali genitiui siue datiui.
Et sexti quinte: nisi res speciesq₃ diesq₃.
Progenies ⁊ maneries dic materiesq₃.

¶ Dicit autor q̄ nomina quinte declinationis carent genitiuis datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus: preter ista videlicet res rerū rebus. species specierum speciebus. progenies progenierum progeniebus. materies materierum materieb⁹ maneries manerierum maneriebus.

id est ntō. vt dtō huic phebe: vtō o phebe ablatiuo ab hoc phebe.

Cum greci rectus tenet os par est genitiuus.
Uel dat oy grecus melos meloy tibi testis.

De grecis in os.

¶ In hac parte autor determinat de declinatione patronymicorum ter. in os grecorum dicens.. Qn̄ rect⁹. i. ntūs nois greci tenet os tunc gtūs est par suo ntō. i similis. Uel grecus. i. gtūs dat hanc terminationē oy. melos. i. hoc nomen grecum melos sit tibi testis. vt ntō hoc melos. gtō huius melos vel meloy.

Quartus on: os quintus: o tercius atq; suprem⁹

¶ Quartus. i. actūs nois greci in os ter. facit on. vt actō hanc delon. Quintus id est vtūs in os. vt vtō o delos. Tertius. i. datiuus atq; supremus. i. ablatiuus facit o. vt datiuo huic delo. ablatiuo ab hac delo. Unde poeta. Maternam agnoscere delon.

Sepe dat is rectus: dat ios vel eos genitiuus.

De grecis in is.

¶ Dicit autor q̄ noiatiuus grec⁹ sepe finitur in is. vt hec thetys mater achillis. et tunc gtūs dat ios vel eos. vt gtō thetios vel theteos.

Im quartus dabit, i quintus neuter superabit.

¶ Dicit autor q̄ quart⁹. i. actūs nois p̄dicti dat im. vt actō hanc thetim. Quintus id est vocatiuus dat i. vt vtō o theti. Sed neuter sc; nec ablatiuus nec vocatiuus superabit rectum. i. nominatiuum.

Fit quintus recto par, declinante latino.

¶ Dicit q̄ quintus. i. vocatiuus nois greci in is ter. fiet par. i. similis ntō declinante latino. i. scd̄m latinā declinationē. vt hec thetis. vocatiuo o thetis.

Dat genesis quintum similem sibi dat genitiuū.
Is vel os, tenet im quartus, reliquiq; dabunt i.

¶ In hac parte autor determinat de hoc noie genesis quod est quidam liber biblie. et dicit sic. Hoc nomē genesis dat quintum. i. vocatiuum sibi similem. vt vtō o genesis. Et dat genitiuum in is vel in os. vt huius genesis vel geneseos. Quartus. i. actūs tenet im. vt actō hanc genesim. Reliqui casus videl; datiu⁹ et abltūs dabunt i. vt dtō huic genesi vtō o genesis. abltō ab hac genesi.

Dat moyses moysi: reliquos terne sociabis.

¶ In hac parte autor ponit regulā de hoc noie moyses qd̄ est ꝓpriū nomē viri. vt dicit moyses dat moysi in gtō Et tu sociabis reliquos casus terne. i. tercie declinationi. hoc est in alijs casibus declinatur ad modū tercie declinationis. vt hic moyses. Genitiuo hui⁹ moysi. datiuo huic moysi: accusatiuo hūc moysen. vocatiuo o moyses. ablatiuo ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto reliquis u semper habeto

¶ hic autor dat doctrinam de hoc noie Jesus. et dicit q̄ hoc nomen iesus dat hanc terminationē um in quarto. i. in actō. Reliquis u semp̄ habeto. i. q̄ in reliquis casibus in u semp̄ terminat̄ qd̄ patet declinando. Ut ntō hic iesus huius iesu. huic iesu. actō hunc iesum. vtō o iesu. ablatiuo ab hoc iesu.

Est declinādi ꝓnomina norma quaterna

De declinatione ꝓnominū.

¶ In hac parte autor determinat de quattuor formis declinationum pronominū dicens. q̄ nomina declinandi pronoia est quaterna id est quadruplex. id est prima, secunda, tercia, quarta.

Prima **Estq3 mei vel mis in prima tuiq3 suiq3.**

¶ Dicit autor q tria sunt pnoīa in prima norma siue in prima declinatiōe. videlicet mei/mis/michi. tu vel tis tibi. sui sibi. ⁊ dicuntur prime quia habent genitiuos in i vel in is. ⁊ datiuum in i.

Recto persone non seruit regula prime.

¶ Dicit q hec regula. s. recte declinationis nō seruit recto. i. ntō prime persone. q̄si di. huic pnomini ego cuius obliqui nō recte formātur ab ipso ntō.

Secunda **Debet ius facere genitiuum norma secunde.**

Debes formare per eam pronomina quinq3:

¶ Dicit autor q pnoīa secunde norme seu secundi modi faciunt gtm̄ in ius vt ille illius. ꝓterea dicit q tu debes formare per secundā normā quinq3 pnomina. sc3 ille/ipse/iste/hic/⁊ is. Et dn̄r scd̄e q2 habent. gtm̄ in ius ⁊ dtm̄ in i vel i e.

Octo primitiua **His octo species primaria dicitur esse:**

¶ Dicit autor q octo pnomia supradicta sunt primitiua. Ideo dicit. Species primaria dicit esse his octo pnoībus supradictis. videlicet trib9 primi ⁊ quinq3 secundi modi. Et dicūtur primitiua: quia formantur ab alijs.

Monstrāt ⁊ referūt hec/⁊ quasi fixa manebunt.

¶ Hic autor ostendit ꝓprietatē ꝓdictoꝝ pnominū dicens. q hec pnoīa predicta monstrant. i. demonstratiua sunt. referūt. i. relatiua sunt. ⁊ manebunt q̄si fixa. i. substantiua. Quasi dicat q ꝓdictoꝝ pnominū aliqua sunt demonstratiua. vt hic ⁊ iste/ego ⁊ tu. Aliqua sunt relatiua. vt is ⁊ sui. ⁊ manebunt quasi fixa. id est substantiua. Nam licet substantiue ponatur. vt ego curro. tamen ad se recipiunt substantiua tanq̄ si essent adiectiua. vt ego pater. Alij dicūt q autor dicit quasi. i. certe vel vera substantiua. quia secundū priscianum pronomen ponitur loco proprij noīs ⁊ certam significat personam.

Is suus ipse sui referunt/sed cetera monstrant

Ille refert monstrat non facit hoc aliud.

¶ Sensus est q pnoīa is/suus/ipse/⁊ sui sunt relatiua: cetera vero sunt demōstratiua. Tamen ille potest esse relatiuum ⁊ demonstratiuum. ⁊ hoc non facit aliud pronomen.

Septē deriuatiua. **Deq3 tribus primis septem fit origo supremis**

¶ Dicit autor q a tribus primis pnoībus deriuantur alia: videlicet me9/tu9 suus/noster/⁊ vester. nostras/⁊ vestras. Me9/noster/⁊ nostras ab hoc pnoīe ego. Tuus/vester/⁊ vestras ab hoc pnoīe tu. Suus vero ab hoc pronoīe sui. Et est sciendum q illa que deriuantur a demonstratiuis demonstratiua sunt: ⁊ que a relatiuis relatiua sunt.

Personas duplices hec designare videntur.

Cum possessore possessio significatur,

¶ Dicit autor q ista septem pronomia predicta significāt duas personas sc3 personam possessoris ⁊ personam rei que possidetur. Nam cū dico. Liber me9 per hoc nomen meus intelligo possessorem libri: videlicet me et possessionem meam videlicet librum.

Formans quis vel qui donato crede minori.

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen quis vel qui declinatur ſm q̄ donatus iubet eſſe declinandū ſcȝ in hac parte. Ntō quis vel qui.

Tercia per p̄mā fit nominis atq̄ȝ ſecundam — Tercia

¶ Dicit autor q̄ tercia norma declinandi pronoīa fit per p̄mā ⁊ ſcđam noīs declinationē. Quaſi dicat q̄ pronoīa tercij modi declinant̄ ſicut noīa p̄me et ſcđe declinatōis. Nam ſicut dicimus. Ntō bonus bona bonū. Genitiuo boni bone boni Ita dicimus meus mea meum. Gtō mei. ⁊c̄.

Has res diſtinguit donatus ſufficienter

¶ Dicit autor q̄ donatus diſtinguit ſufficienter has tres normas predictas. .i. pronomina primi modi ſecundi ⁊ tercij. Jdeo ipſe non procedit vlterius in declinatione ipſorum.

Quarta quidem terne par debet nominis eſſe — Quarta.

¶ Dicit q̄ quarta norma declinandi pronomina debet eſſe par .i. ſimilis terne .i. tercie declinationi nominis. Nam ſicut dicimus maieſtas maieſtatis ita dicimus veſtras veſtratis.

Capitulū ſecundū de heteroclitis — De heteroclitis

Hec tibi ſignabis que declinas variabis

¶ Hoc eſt ſecundū capitulum huius libri in quo autor intendit determinare de terminatione nominū heteroclitoꝝ: ⁊ hoc proponit qđ facere intēdit dicēs Tu ſignabis tibi ſcȝ in mente tua. hec noīa que nomīa tu declinans variabis id eſt vario modo declinabis. Et eſt ſciendū q̄ nomen heteroclytum nihil aliud eſt q̄̄ nomen varie ſiue alterne declinatum: vt ntō hoc celuȝ. Et pluraliter nominatiuo hi celi celoꝝ.

Paſcua ſola datur/⁊ paſcua plura dabuntur

¶ Autor dicit q̄ hoc nomen paſcua in ſingulari eſt generis feminini ⁊ in plurali generis neutri. ⁊ eſt heteroclitū genere. ⁊ eſt paſcua nutrimentū brutoꝝ: vel locus vbi bruta paſcunt̄.

Eſt ȝiȝania ſunt ȝiȝania plura nieq̄ȝ

¶ Dicit autor q̄ hoc nomen ȝiȝania in ſingulari eſt generis feminini ⁊ in plurali neutri vel feminini. vt ntō hec ȝiȝania. et pluraliter ntō he ȝiȝanie vel hec ȝiȝania. Jdeo dicit. Plura nieq̄ȝ. Et eſt herba inutilis

Balnea dic vel eas/ea non p̄ius ſed eum das

Sic amigdola/dic lum fructus luſq̄ȝ fit arbor.

¶ Dicit q̄ hoc nomē balneū in ſingulari eſt generis neutri. ⁊ in plurali duo feminini ⁊ neutri. vt plr̄ ntō hec balnea vel he balnee. ſed in ſingulari ſp eſt gn̄is neutri. Et hoc eſt qđ dicit. Dic .i. dicere debes balnea. vel eas ideſt balneas in plurali numero ea .i. balnea non eſſe p̄us in ſingulari numero. Sed tu debes dicere eū .i. balneū. Jn ſingulari eſt generis neutri: ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. eſt locus in quo balneat̄. Sic ⁊ amigdola dic. quaſi dicat q̄ amigdola eodem modo variat̄ quo balnea. vt ntō hoc amigdalum. ⁊ plr̄ ntō he amigdole vel hec amigdola. Tn̄ inuenit̄ hec amigdolus pro arbore tm̄. Sed amigdolum pro eius fructu. Et ideo dicit. Lum fructus luſq̄ȝ fit arbor. Jnuenitur hec amigdola tam pro fructu q̄̄ pro ligno

Est locus atqꝫ loci/sunt artes/sunt loca terre

Autor dicit ꝙ locus in singulari est generis masculini: in plurali vero masculini ⁊ neutri: sed in masculino genere significat artes dyalecticas in neutro vero loca terre. Ideo dicit. Atqꝫ loci sunt artes sunt loca terre.

Est locus atqꝫ loci: sunt ⁊ loca plurima genti

Dicit autor ꝙ locus in singulari est generis masculini: in plurali vero masculini ⁊ neutri: vt nominatiuo hic locus. et pluraliter ntō hi loci vel hec loca. id est ludus vel solacia.

Baltheus addatur/neutrū plurale sequatur

Autor dicit ꝙ hoc nomen baltheus addatur p̄dictis. q2 in singulari est generis masculini: ⁊ in plurali neutri: vt hic baltheus. et pluraliter ntō hec balthea. i. sona argentea vel signum militare.

Carbasus vna ratis/⁊ carbasa plura videbis

Autor dicit ꝙ carbasus in singulari est generis feminini: in plurali generis neutri. vt ntō hec carbasus. pluraliter ntō hec carbasa. i. velum nauis.

Arbutus est similis: huic intyba pergama iūgis

Autor dicit ꝙ hec dictio arbutus est similis p̄cedēti: q2 in singulari est gn̄is feminini ⁊ in plurali neutri vt ntō hec arbutus. ⁊ plr̄ ntō hec arbuta. i. collectio arborꝫ. Tu iungis etiam intyba ⁊ pergama: q2 eodē modo declinaꝫ. vt hec intybus. ⁊ plr̄ ntō hec intyba. est genus leguminis vel fructus. ⁊ dicitur quasi in tus bona. hec pergamus. ⁊ plr̄ ntō hec pergama. i. troya.

Hoc epulum comedis/epuleqꝫ parantur amicis

Dicit ꝙ epulum in singulari est generis neutri: in plurali generis feminini ⁊ idem est quod cibus.

Delicium tibi sit/mihi semper delicie sint.

Dicit autor ꝙ hoc nomen deliciū est heteroclitū significatione genere ⁊ declinatione: q2 in singulari significat pctm̄: ⁊ est generis neutri: ⁊ declinationis scd̄e. in plurali significat cibū delicatum vel delectatiōes ⁊ est generꝫ feminini ⁊ declinatiōis p̄me. ⁊ pluraliter ntō he delicie.

Sic rastrum rastros porrum facit tibi porros
Cui celum seruit: celos ⁊ cuncta creauit.

Dicit ꝙ ista noīa scꝫ rastrū porꝝ celum in singulari sunt generis neutri. et ⁊ in plurali masculini. vt ntō hoc celum. et pluraliter ntō hi celi celoꝝ. et plr̄ hi rastri. hoc porrū. ⁊ plr̄ ntō hi porri.

Frenū detur equo frenos vel frena teneto
Sic claustrū formas filum pariterqꝫ capistrū

Autor dicit ꝙ ista nomina frenum claustrum filum ⁊ capistrū in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini ⁊ neutri. vt nominatiuo hoc frenuꝫ et pluraliter nominatiuo hi freni vel hec frena: est quo domatur os equi hoc claustrum. et pluraliter hi claustri vel hec claustra. id est cenobium. hoc filum. ⁊ pluraliter nominatiuo hi fili vel hec fila. Inde filare (to spynne. hoc capistrum. et pluraliter nominatiuo hi capistri vel hec capistra. est frenuꝫ factum de fune.

Dicimus altilia si plurã / sit altilis vna
Cõsimiliq3 modo sit declinanda supellex.

¶ Dicit autor q2 ista duo noia altilis ⁊ supellex in singulari sunt generis femi nini: ⁊ in plurali generis neutri. vt hec altilis. ⁊ pluraliter ntõ hec altilia. i. auis domestica: hec supellex: ⁊ pluralit ntõ hec supellectilia. i. ornamenta vel vtensilia domus.

Tartarus ater habet: plurale ra / vinaq3 dãt rũ.

¶ Dicit q2 hoc nomen tartarus in singulari est generis masculini. In plurali neutri. vt plr ntõ hec tartara. i. inferna. Et inuenit hoc tartarũ pro fece vini. Ideo dicit. Uinaq3 dant rum. Sed tartarus. i. infernus.

Sibilus hic dices / sed sibila plurima iunges
Supar9 esto comes: pri9 hic tenet us s3 a subdes
Trenarus infernus sic menalus sic ⁊ auernus.
Dyndima pileus hysmara gargar9 associamus

Dicit q2 ista noia in lr̃a posita in numero singulari sunt generis masculini: et in plurali neutri: vt hic ntõ hic sibilus. ⁊ pluralit ntõ hec sibila est sonus fact9 ab hoie ad modũ serpẽtis. Hic suparus. Et pluraliter ntõ hec supara. est manica rugata lõga ⁊ pendens. Trenarus. ⁊ pluralit ntõ hec trenera. i. infernus hic infern9. ⁊ pluraliter ntõ hec inferna. Hic menalus. ⁊ pluralit ntõ hec menalia. . mõs q̃dã in archadia. Hic auernus. ⁊ pluralit hec auerna. i. infernus. Hic dyndim9. ⁊ pluralit ntõ hec dyndima. est quidã mõs. Hic pileus. ⁊ pluraliter ntõ hec pilea. Hic hysmar9. Et pluralit ntõ hec hysmara. i. quedã arbor stans in via qua descendit ad infernũ. Hic gargarus. Et pluralit noiatiuo hec gargara. i. q̃dam mons.

Ista solent quarta variari siue secũda.
Cum lauro quercus pinus cornus quoq3 ficus
His colus atq3 dom9 penus ⁊ lacus associemus.
Cantus cetus ortus simul specus associantur.

¶ Dicit q2 noia predicta põt variari per scdam ⁊ quartã declinationẽ: videl3 hec laurus: gtõ hui9 lauri vel laurus. i. arbor semp viridis. hec querc9 gtõ huius querci vel quercus: arbor glandifera. Hec pin9 gtõ hui9 pini vel pinus ẽ nomen arboris. Hec cornus gto huius corni vel cornus est nomẽ arboris. hec ficus gtõ hui9 fici vel ficus etiã est arbor vel fructus arboris. hec colus huius coli vel colus: i. instrumentũ ex quo filant femine. Hec dom9 huius domi vel domus. Hec penus huius peni vel penus. i. celariũ. Hic lacus hui9 laci vel lacus. Et ista tria videl3 cantus cetus ⁊ ortus põt variari per scdam ⁊ quarta3 declinationẽ sensu variata. i. scdm variã significationẽ. In secunda vero declinatione cantus significat partẽ rote. etiã est pars exterior panis: vel est participiũ de canitur. Cetus est balena. Ortus viridariũ. In quarta vero declinatione cantus significat actus cantandi vel carmen. Cetus est turba. Ortus est ascensus vel natio.

Is vel vs ista suis dices dare compositiuis
Cera iugũ lim9 anim9 col9 ar a bacillus

Cum norma neruum cum freno collige cliuum.

In his versibus dicit quod cōposita ex noībus in littera positis pñt terminari in is et sunt tercie declinatiōis. et in us et tunc sunt secunde declinatiōis. Verbi gratia. Cera componit cū sin et dicimus hic et hec sincer et hoc sincere: vel sincerus sincera sincerum. i. purus. Iugū componit cū bis. et dicamus hic et hec bijugis et hoc bijuge. vel bijugus bijuga bijugum. i. res duor iugorū. Lim componit cum sub. et dicimus hic et hec sublimis et hoc sublime. vel sublimus ma. mū. i. altus. Animus componit cum magnus et animus. et dicimus hic et hec magnanimis et hoc magnanime. vel magnanimus ma. mum. i. magni animi. Ex in et colus componit hic et hec incolumis et hoc incolume. vel incolumus ma. mum. i. sospes sanus vel potens. Ex in et arma componit hic et hec inermis et hoc inerme. vel inermus ma. mum. i. sine armis. Ex in et bacill⁹ cōponit hic et hec imbecillis et hoc imbecille. vel imbecillus a. um. i. non potens. Ex e et norma componit hic et hec enormis et hoc enorme. vel enorm⁹ a. um. i. irregularis. Ex e et neruus cōponit hic et hec eneruis et hoc eneruc. vel eneru⁹ a. um. Ex e et frenus componitur hic et hec effrenis et hoc effrene. vel effrenus a. um. i. sine freno vel dissolutus. Ex de et cliuus componit hic et hec decliuis et hoc decliue. vel decliuus. a. um. i. infimus vel depressus.

Vas vasis ternā tibi dat plurale secundā

Dicit autor quod vas in singulari numero est tercie declinatiōis: vt vas vasis in plurali vero secunde: vt vas vasor.

Tota domus quarte/mi mo rū mosque secunde

Sententia est quod hoc nomen domus vbique est quarte declinatiōis nisi in infrascriptis terminatōibus. videlz mi mo mos et mor. in quibus est scōe declinatiōis. Et est sciendū quod sic delinatur. Nominatiuo hec domus. Gtō hui⁹ domi vel domus. Dtō huic domui. Actō hanc domum. Vtō o domus. Ablatiuo ab hac domo. Et pluraliter ntō he domus vel domi. Genitiuo harum domorū. Datiuo his domibus. Actō has domos vel domus. Vtō o domi vel domus. Ablatiuo ab his domibus.

Pluralem numer retinent es atque metallum
Raro per reliqua dabitur plurale metalla

Hic ponit regulā de noībus metallor dicēs quod ista noīa scz es et metallum variant in plurali. vt ntō hec era. plr ntō hec metalla. Sed raro cetera noīa metallor in plurali variant. Vt ntō hoc aur. Nō em dicimus hec aura: et sic de similibus est sciendū quod noīa metallor sūt hec scz aur/ argentū/ plumbū/ stannū/ cupr/ hoc ferrum/ aurichalcum/ calybs/ blyctr: et alia quedam que ex aliquibus horum fabricantur.

Equor et vnda fretū mare mel latex aquā vinuz
Pocula fons flumen fluuius pluralia seruant.
Stāna lacuna lac⁹ amnes pute⁹ quoque limpha.
Cetera pluralem retinent humentia raro

Autor hic pōit regulam de nomibus humidis. Et dicit quod nomina in littera posita variantur in plurali. sed alia humiditatē significantia nō habent pluralem numer vel raro habent. vt brodiū oleum et similia. Textus est clarus Circa vocabula. Equor fretū et mare idem sunt. Unde latex lympha et aqua

idem significant. Mel est q̃ apes cōficiunt. Uinū .i. merū. Poculum id est pot⁹ Fons scaturit. Flumē ⁊ fluuius id est riuus a fonte fluens. Stannū id est aqua stans. Lacuna et lacus .i. aqua stans ex natura: quandoq̃ significat loca aquarum. Amnis est riuus in ameno loco positus infra frondes. Puteus est in alto seu profundo. vnde omnis puteus fons est ⁊ non econtrario.

Lex mensuratis simul ⁊ pensis datur ista
Ordea frumenta faba menolesq̃ cytrulli.
His plurale damus / sic ⁊ far pisa lupinus.
Raro seminibus aliis plurale tenemus.

¶ Hic autor ponit regulā de noībus que vendūtur ad pondus vel ad mēsurā Et ista lex .i. regula datur mensuratis .i. noībus que vendentur mensura / ⁊ pē sis .i. pondere. Quasi dicat q̃ illa que ponūtur in textu variant in plurali. videlicet hoc ordeū. ⁊ plr̃ ntō hec ordea. est genus frumenti. Frumentū. ⁊ plr̃ noīatiuo hec frumenta .i. bladū. Hoc fabum. ⁊ plr̃ hec faba. Hic meno. et plr̃ ntō hi menoles .i. pepo: ⁊ est fructus arborū vel herbarum in lombardia bene notus Hic cytrullus cytrulli. ⁊ plr̃ ntō hi cytrulli. Hoc far. et pluraliter noīatiuo hec farra. Hoc pisum. ⁊ plr̃ ntō hec pisa. Hic lupin⁹. ⁊ plr̃ ntō hi lupini. est quoddā legumen. Alia vero noīa seminū raro variantur in plurali. vt nominatiuo hec auena. hic siligo. Ideo dicit. Raro seminibus ⁊c̃.

Raro plurali tibi dat quinta: nisi sint hec
Res pariterq̃ dies acies facies speciesq̃.
Progenies ⁊ maneries dic materiesq̃.

¶ Autor dicit q̃ noīa quinte declinatiōis raro variātur in plurali nisi sint hec que in littera ponuntur. Et quia textus est clarus et etiam vocabula: ideo bonum est transire ad alia magis necessaria. Item acies est dispositio turbe ad bellandū. Secūdo acuta pars gladij. Tercio est subtilitas ⁊ acumen visus.

Raro plurali vult pax ⁊ sanguis habere.

¶ Dicit autor q̃ hec duo noīa scʒ pax ⁊ sanguis raro variātur in plurali nisi in alia significatione. Ut viri sanguinū declinate a me. sanguinū id est peccatorū. Et notanter dicit raro: quia aliquando reperitur sanguis in plurali. vt in euāgelio. Qui non ex sanguinibus.

Neutra facis sine plurali vulgus pelagusq̃.

¶ Dicit q̃ vulgus ⁊ pelagus sunt generis neutri ⁊ carent numero plurali. Et f̃m aliquos raro variātur in purali: ⁊ sūt generis mascu. vt plr̃ ntō hi vulgi. Et plr̃ ntō hi pelagi. vulgus dr̃ quasi cōis populus. pelagus est mare.

Nescio telluris vel humi plurali geluq̃

¶ Dicit autor q̃ hec noīa tellus telluris. humus humi. ⁊ hoc gelu carent plurali. tellus. id est humus (the erth).

Nescit ador norme contraria norma moueri.

¶ Dicit autor q̃ hoc nomen ador qd̃ idem est qd̃ pinguedo siue flos farine ē indeclinabile propter repugnantias duarum regularum. Prima est q̃ nomina neutra in or desinentia corripiunt penultimā gti. vt marmor marmoris. Alia q̃ nomina in or desinentia deriuata a verbis ꝓducūt penul. gti. vt amor amoris. Modo ador ꝑ p̄mā deberet corripere: ⁊ per scd̄am producere penul=

timā. Et ideo propter istas duas repugnantes remansit indeclinabile.
¶ Construe sic. Norma contraria norme nescit mouere hoc nomen ador. ⁊ deriuatur ab hoc verbo adoro adoras. ⁊ est pinguedo farine.

Aptota neutra tene pus ⁊ phas irqȝ nephasqȝ.

¶ Dicit autor ꝙ illa nomina pus.i.putredo. phas.i.licitū. Ir.i.palma manus Nephas.i.illicitum: sunt aptota neutra.i.neutri generis ⁊ indeclinabile. ⁊ dicuntur ab a quod est sine: ⁊ ptotos casus: quasi sine casu in variatione.

Obliquum de se non format fors nisi forte.

¶ Autor dicit ꝙ hoc nomen fors.i.fortuna nō format de se aliquem obliquū nisi forte. vt nominatiuo hec fors. ablatiuo ab hac forte.

Tabes declino/nec dat tabi nisi tabo.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomen tabes declinat per omēs casus. vt ntō hec tabes. gtō huius tabis. ⁊ idē est qd̄ putredo. nec dat tabi nisi tabo. Q.d. ꝙ tabes nō habet nisi duos casus. videlicet tabi ⁊ tabo.i.sanguis putridus.

Ilia declinat tibi tercia non nisi plura.
Ipsaqȝ plurales declinat menia manes.

¶ Dicit ꝙ hoc nomen ilia declinaꝝ in plurali tm̄. ⁊ est tercie declinationis. Ut pluraliter ntō hec ilia. Deinde dicit. Ipsa tertia declinatio declinat has duas dictiōes scȝ menia ⁊ manes plurales.i.in plurali tm̄. Ut plr̄ ntō hec menia: sunt muri ciuitatis. Ntō hi manes.i.spiritus infernales.

Dicamus proceres pluraliter atqȝ penates.
Arma vel insidias artus sponsalia iungas.
Diuitias nuptias induciasqȝ minasqȝ.
Nec nisi plurali tenebras aut exta notaui.

¶ Dicit autor ꝙ noīa in littera posita variātur in plurali tm̄ vsum. Et qꝛ text⁹ est clarus: veniamus ad expositionē vocabuloꝝ. Ut pluraliter ntō hi proceres id est nobiles barones. Et plr̄ ntō hi penates.i.intimi parentes vel dij domestici. Et plr̄ ntō hec exta.i.viscera. Artus.i.membra. Sponsalia sunt promissiones de futuris nuptijs. Arma instrumenta bellica. Insidie sunt obseruatiōes occulte ad nocendum. Diuitie.i.opulentia. Mine (anglice threten ynges) Nuptie (mariages). Inducie.i.treuge.

Cornua mutatur: sed cornu non variatur.
De genubus verubus normā seruabit eandem.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomen cornu in plurali variatur: in singulari non. Simile iudicium est de his nominib⁹ genua ⁊ veru que in plurali variātur: ⁊ in singulari non. Ideo dicit autor. De genubus ⁊c̄.

De nece deqȝ prece dic ꝙ rectis caruere
Primus atqȝ dapem socia vice iungis eisdem.

¶ Dicit ꝙ noīa in littera posita carent ntīs ⁊ vtīs singularibus. vt gtō hui⁹ necis.i.mors. gtō huius precis. est oratio vel rogatio. gtō dapis.i.cibus. genitiuo huius vicis.i.alternatio vel vicissitudo.

Uis vim viqȝ dabit totum plurale tenebit.

¶ Autor dicit q illud nomen vis significat potentiā etiā violentiā: ꝛ habet q̄tuor casus in singulari scȝ vis in ntō ꝛ vtō: vim in actō: ꝛ vi in ablatiuo. sȝ tenebit totū plurale: vt ntō he vires: gtō harꝝ viriū. datiuo his viribus. actō has vires. vtō o vires. abltō ab his viribus. Inuenit etiā vis in actō plurali. vt in ꝑspero. Que vis nature moderamine temperet equo.

Plus neutrale facit: nec dat primo nisi plures

Casum plurale dat quēlibet ꝛ genus omne.

¶ Dicit q hoc nomen plus est generis neutri in singulari numero ꝛ nō habȝ nisi pluris. ꝛ hoc est ſm vsum in euāgelio. Multis passerib⁹ pluris estis vos. Sed in plurali hȝ oms casus ꝛ omne genus. Et sic declinat hoc plus. gtō hui⁹ pluris. ꝛ plr̄ ntō hi ꝛ he plures ꝛ hec plura. gtō horꝝ ꝛ harꝝ ꝛ horꝝ pluriū. tn̄ grecismus iubet ipm declinari ſm qd in versib⁹ ꝯtinet scȝ cū ꝑ tres casus.

Que querūt que distribuūt referuntq̄ꝫ negātq̄ꝫ.

Infinita quoqȝ casu caruere vocante.

¶ Dicit q ista que querūt. i. que interrogatiua sūt: vt q̄s vter. que distribuunt. i. distributiua sūt. vt alius alter. que referūt. i. que relatiua sunt: vt qui que qd vel quid. que negant. i. que negatiua sūt. vt nemo. quoqȝ pro etiā infinita: vt aliq̄s ꝛ quicūq̄ꝫ caruere casu vocante. i. vocatiuo.

Distribuit si vim tribuas ꝛ colligit omnis:

Colligit improprie positū nō distribuendo

¶ Dicit q hoc nomē ois aliqn̄ est distributiuū ꝛ aliqn̄ collectiuū. Distributiuum si ꝓprie ponat scȝ distribuēdo terminū sequentē: vt omes apostoli fuerunt martyrizati: ꝛ hoc em̄ sequeret. Ergo petrus fuit martyrizatus: ꝛ sic de singulis. ꝛ hoc modo caret vtō. Collectiuū aūt si ponat improprie nō distribuēdo terminū sequentē: vt oms apli sūt duodecim. nō em̄ sequeret. ergo petr⁹ est duodecim. ꝛ hoc mō pōt habere vtm̄ casum ꝓsertim in plurali numero.

Quattuor exceptis pronomia nulla vocabis

Tu meus ꝛ noster nostras hec sola vocantur

¶ Dicit autor q nulla pronomina habent vtm̄ casum exceptis quattuor. scȝ tu meus noster ꝛ nostras: vt patet in textu.

Tres in plurali casus os oris omittit.

Es phas ius thus rus: illi sociare solemus

¶ Dicit q noia in p̄cedētibus versibus numerata carēt trib⁹ casibus pluralibus scȝ gtō dtō ꝛ abltō. ꝛ per vnius declinationē dat intelligi alia. Ut plr̄ ntō hec ora. actō hec ora. vtō o ora. ꝛ sic de ceterꝭ. Uñ Os oris loquit corio vestit os ossis. Es est metallum vel pecunia. Phas est licitū. Thus est quod crematur in sacrificio. Ius est equum ꝛ lex. Rus est terra campestris ꝛ inculta

Terra fit ops/ sed auarus opes: ꝛ opē petit eger.

¶ Autor dicit q hoc nomen ops est heteroclitū significatiōe: qr in ntō casu significat idem q terra. ꝛ in actō idē q auxiliū: ꝛ etiam in aliis obliquis singularibus: ꝛ in plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti lens lentis conuenit ori

¶ Autor dicit q hoc nomen lens est heteroclitũ significatiōe ⁊ casuū formatione. Nam aliqñ significat feces pediculorꝝ: et tunc facit lendis in genitiuo. Aliquando facit lentis. ⁊ est quoddā legumen.

Hic dat ⁊ hec hospes hec hospita sospita sospes

¶ Autor dicit q hec duo noīa scz hospes ⁊ sospes sūt generis cōmunis. ⁊ hec duo nomina hospita ⁊ sospita sunt generis feminini. Hospes est ille vel illa q vel que recipitur vel recipit in hospitio. Hospita est illa que recipitur vel recipit Sospes est sanus vel sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei.

Noctis vel mundi vesperqȝ suū tenet etas

¶ Dicit autor q hec noīa scz vesper vespere vespera vesperum significant finem etatis. Ideo dicit. Vesperqȝ suū tenet etas. Et subdit pro maiori declaratione metrum sequens.

Quamlibet etatem mundi lego vesper habere

¶ Autor dicit q hoc nomen vesper potest significare finem cuiuslibet etatis mundi. Unde sciendum q etates mundi sunt siue fuerūt septem: quarꝝ quelibet habuit suum vesper. Prima fuit ab adam vsqȝ ad noe suū vesper fuit diluuiū. Secunda a noe vsqȝ ad abrahā vesper eius fuit linguarum confusio. Tercia fuit ab abraham vsqȝ ad moysen. vesper eiꝰ fuit captiuitas egypciaca. Quarta fuit a moysi vsqȝ ad dauid: vesper eius fuit fames. Quinta a dauid vsqȝ ad transmigrationē babylonis: vesper eius fuit p̄uaricatio iudeorꝝ. Sexta fuit a transmigratiōe babylonis vsqȝ ad xp̄m. vesper eius fuit renouatio veteris testamenti. Septima a christo vsqȝ ad finē mundi. vesper eius erit resurrectio mortuorum.

Vesperus est stella: ri solos dant tibi psalmos

Officium tibi re rarum totaliter implet.

¶ Autor dicit q vesperus est stella que alio nomine hesperus dicitur: sed vesperi vesperorꝝ dant tibi psalmos. i. totū officiū qd legitur in vesperꝭ. Deinde dicit. Officiū tibi re rarum totaliter implet. Quasi dicat q vespere vesperarū significat totum officiū quod celebratur in vesperis scz pulsationē campanarum: cantus psalmorum ⁊ alias solēnitates. Grecismus tamen videt esse alterius opinionis.

Glis aīal / glis terra tenax / glis lappa vocatur

Ris primū / glissis tenet altera / tercia glitis

¶ Dicit q hoc nomen glis significat animal / terram tenacem / ⁊ herbā. Sed in declinatiōe differt. qr pro animali facit gliris in gtō. pro terra tenace facit glissis pro herba facit glitis.

Cassis idis galea / capitur fera casse retenta

¶ Dicit q hoc nomen cassis qñ facit cassidis in genitiuo significat galeā. ⁊ qñ facit cassis significat rhete vel laqueum.

Tignus vel tignū declines pisaqȝ pisum.

¶ Dicit q nos possumus dicere hic tignus vel hoc tignū. i. lignū sub tegulis positum. Et possumus dicere hec pisa pise. vel hoc pisum pisi. i. genꝰ leguminis

Cornus vel cornū dices tonitrus tonitruve.

¶ Dicit autor q̄ inuenitur hec cornus pro arbore. ⁊ hoc cornum pro eius fructu: ⁊ inuenit hic tonitr⁹ ⁊ hoc tonitru: son⁹ in aere fractiōe nubiū violēta fact⁹

Est glom⁹ atq̄ȝ glomi vult hoc glomeris sibi subdi

¶ Dicit q̄ nos possumus dicere hic glomus glomi. vel hoc glomus glomeris id est circulus filorum.

Ambo duoq̄ȝ mari faciunt neutrum similari.
Par primo quintus/ horum q̄ȝ tenet genitiuus
Sepe duum dabimus neutro si sincopa fiat.
Cum terno sextus facit obus: ⁊ os sociamus
Quarto/ sed neutrū formabis in o quasi primum
Prorsus femineum datur ad morem dominarū

¶ In hac parte autor determinat de istis duobus noībus ambo ⁊ duo dicēs Ambo ⁊ duo faciunt neutrum similari. mari. i. masculino. vt plr̃ ntō hi duo he due hec duo. Deinde dicit q̄ vtūs est similis ntō. vt vtō o duo o due o duo. Deinde dicit. Orūq̄ȝ tenet genitiuus. intelligas in masculino et neutro genere. Ut vtō horū duoꝝ tam pro masculino q̄ȝ pro neutro. De feminino autē dabit doctrinam ibi. Prorsus femineū. Sed in neutro genere sepe dicimus duū in gtō: ⁊ hoc si sincopa fiat. Ideo dicit. Sepe duum ⁊c̄. Datiuus et abltūs faciunt in obus. vt dtō his duobus. abltō ab his duob⁹ in masculino ⁊ in neutro genere. Et nos sociam⁹ hāc terminationē os q̄rtō. i. actō. in masculino genere. vt actō hos duos. Sed tu dabis neutrū. i. neutrū genus in o quasi primū. i. noīatiuum vt actō hec duo pro neutro genere. Prorsus femineū. Hic dicit q̄ ambo ⁊ duo habent femininū gen⁹ ad morē dominaꝝ. i. ad similitudinē hui⁹ nois dñaꝝ vt plr̃ ntō hc due. Gtō haꝝ duaꝝ. dtō his duabus. actō has duas. Utō o due. Abltō ab his duabus. Et est sciendū q̄ ambo ⁊ duo sunt heteroclita declinationе: q̄ȝ partim sunt prime declinationis: partim secunde: ⁊ partim tercie.

Capitulum tercium de tribus gradibus comparationis.

Hunc gradib⁹ ternis q̄ cōparat ire notabis.

¶ Hoc est terciū capitulū in quo autor determinat de trib⁹ gradib⁹ cōparationis: ⁊ dicit. Tu notabis hunc qui comparat. i. qui facit cōparationē: ire id est procedere tribus gradibus. i. comparatiuo. positiuo ⁊ superlatiuo.

De primis ambos debes formare supremos.

¶ Dicit q̄ tu debes formare duos gradus vltimos scȝ comparatiuum ⁊ superlatiuum: de primis. i. de positiuis. Uerbi gratia de hoc positiuo doctus formatur doctior: doctissimus

Est adiectiuis graduum collatio talis.
Dum valet augeri sua proprietas minui ve.

¶ Dicit autor q̄ adiectiua nomina quorum proprietas siue significatio pōt augeri vel minui possunt comparationē recipere. vt albus albior albissimus.

hoc autem dicit q sunt multa noia adiectiua quorum proprietas siue significatio potest augeri nec minui: ideo nō possunt comparari: vt puta eternus: perpetuus: vnus: nullus. duo: tria: et sic de alijs.

Declina terna positiuos siue secunda

¶ Dicit autor q noia positiua deriuant aut per secundā aut per terciā declinationē. Et ratio est quia debent comparari oportet q sint adiectiua: sed non habemus adiectiua nisi in secunda declinatione: vt albus alba album: aut in tercia. vt hic et hec fortis et hoc forte.

De formatione comparatiui.

Si tibi declinet positiuū norma secunde.
Taliter inde gradum debes formare secūdum
I breuies quā dat genitiuus et or superaddes

¶ Hic autor docet formare comparatiuum a positiuo secunde declinationis dicēs q si positiui gradus sint secunde declinationis comparatiui formari debent a genitiuo singulari i breuiata et addita or. vt doctus docti i breuiata et addita or fit doctior.

Terne cōsimili formabūt more datiui.

¶ Hic docet formare cōparatiuū tercie declinationis dicēs. Datiui casus nominū tercie declinationis formabūt cōparatiuū consimili more quo supra. q.d. diceret q comparatiui gradus venientes a positiuis tercie declinationis formantur a datiuo i breuiata. vt forti et addita or fit fortior.

Inde sinisterior et iunior excipiantur.
Et potis et nequam prebent aliam tibi formā.

¶ Hic ponit exceptionē a duabus regulis predictis dicēs. Sinisterior excipiat inde. i. a regula prima. Si tibi declinet. q2 deberemus dicere sinistrior: et dicimus sinisterior: quod patet. Nam positiuus eius scz sinister facit in genitiuo sinistri addita or fit sinistrior et non sinisterior. Junior vero excipit hinc id est ab ista regula. Terne consimili etc. quia deberemus dicere Juuenis iuueni iuuenior: et dicimus iunior. Et ista duo nomina potis et nequam prebent tibi aliam formam: quia potis excipitur ratione significationis. Nam potis id est potēs potior id est melior. Nequam vero excipitur ratione formationis. quia cum sit indeclinabile non debet habere comparatiuum nec superlatiuum: tamen habet nequior comparatiuum: et nequissimus superlatiuum.

Uerbum quādoq3 vel que sūt prepositiue
Uoces audiui supplere vicem positiui.
Forme cōsimilis aduerbia sepe videbis.
Participans iungis quod tūc pro nomine sumis.

¶ Dicit q etiā a verbis descendunt comparatiua et ipsa verba loco positiuorum ponuntur. vt ab hoc verbo detero deteris. id est vilescere/peiorari. venit hic et hec deterior et hoc deterius. id est peior. Similiter a prepositionibus. vt a post/posterior. et ab aduerbijs. vt a pridem prior. a participijs: sed tūc pro nominibus accipiuntur. vt doctus doctior.

¶ Construe sic. Ego audiui verbum vel voces id est dictiones que sunt prepositiue id est prepositiones supplere vicem positiui gradus. Tu sepe videbis aduerbia consimilis forme. id est supplere vicem positiui. Tu iunge participans id est participium quod tunc sumis pro nomine.

Detero post extrā p̄ideq̄ꝫ vel ante vel infrā
Intra vel citra sapiens vltra prope supra.

¶ In his versibus autor exemplificat id quod supra dicit id est ꝙ verba prepositiones aduerbia ⁊ participia quandoqꝫ accipiuntur loco positiuorum. Textus de se est planus.

Usqꝫ secunda tenens superantem de genitiuo
Sic formas iungis atqꝫ simus superaddes

De formatione superlatiui.

¶ Hic docet nos formare superlatiuum gradum: et dicit in conclusione ꝙ superlatiua que veniunt a nominibus secunde declinatiōis in us terminatis formantur a genitiuo singulari addita s ⁊ simus. vt albus albi. addita s ⁊ simus fit albissimus. Tamen excipiuntur aliqua irregularia. vt bonus optimus. malus pessimus: de quibus infra.

Cum tenet r rectus rimus est illi sociandus
Excipias dexter quod dat timus atqꝫ sinister.

¶ Dicit ꝙ qñ ntūs scd̄e declinatiōis terminatur in r superlatiuus gradus formatur ab ipso noīatiuo addita rimus. vt macer macerrimus. Dicit ꝙ dexter ⁊ sinister excipiuntur ab illa regula. Cū tenet r rectus. q̄ꝛ deberent facere dexterrimus ⁊ sinisterrimus. ⁊ faciunt dextimus ⁊ sinistimus.

In terna forma simus addes cū genitiuo.

¶ Dicit ꝙ in tercia declinatione superlatiui formantur a genitiuo singulari. vt fortis forti: addita s ⁊ simus fit fortissimus.

Sed tamen r recti sibi vult rimus associari

¶ Dicit ꝙ si ntūs desinit in r tunc deberemus addere rimus formando superlatiuum. vt acer acerrimus. niger nigerrimus.

Dant tibi quinqꝫ limus que signat dictio fagus.
Et sua cōposita sunt illis associanda.

Sequuntur exceptiones.

¶ Dicit autor ꝙ quinqꝫ superlatiua formantur in limus que signant hec dictio fagus: in qua dictione sunt littere scꝫ fagus. per f / intelligitur facilis facilimus. per a / agilis agillimꝰ. per g / gracilis gracillimus. per u / humilis humillimus. per s / similis simillimus. Et composita dictorum quinqꝫ etiam formant limus in superlatiuo. vt dissimilis / consimilis / pergracilis.

Datqꝫ remus supra / cui post sociatur ⁊ extra.

¶ Dicit ꝙ iste prepositiones supra post ⁊ extra: faciunt superlatiuū in remus vt supra supremus. post postremus. extra extremus.

Solus erit minimus: faciūt ximus ꝓpe magnꝰ:

¶ Dicit ꝙ inuenitur vnū superlatiuū in imus. vt minimus. Prope vero et magnus faciunt in ximus. vt prope proximus. magnus maximus. ¶ Construe. Iste gradus minimus erit solus: quia nō inuenitur alius gradus cōsimilis terminationis. ꝗ pro ⁊. prope ⁊ magnus faciunt in ximus. vt dictum est.

Datqꝫ timus citra: bonus intra: iūgimꝰ vltra

¶ Autor dicit ꝙ ille dictiones citra bonus intra ⁊ vltra faciunt superlatiuum in timus. vt citra citimus / bonus optimus / intra intimus / ⁊ vltra vltimus.

Infimus est solus: de pꝛidem fit tibi pꝛimus
¶ Autoꝛ dicit ꝙ superlatiuus gradus de infra facit infimus: ⁊ ille est solus q̄a nō inuenitur alius consimilis. pꝛimus vero est superlatiuus de pꝛidem.

Res bona res melioꝛ res optima: res mala peioꝛ:
Pessima res magna res maioꝛ: maxima rerum:
Parua minoꝛ minima: dic mult⁹ plurim⁹ addes
Plus pluris neutro: totum plurale teneto.

¶ Hic autoꝛ docet cōparare ista nomina scȝ bonus malus magnus ⁊ paruus Littera est clara. deinde docet comparare hoc nomē multus dicens Dic multus plurimus addes. Plus pluris neutro. Quasi dicat ꝙ multus plurim⁹ multa plurima: multū plurimū. Genitiuo multi plurimi. multe plurime. multi pluris plurimi. In plurali per omnia genera et per omnes casus comparatur. vt pluraliter nominatiuo multi plures plurimi. multe plures plurime multa plura plurima. Genitiuo ⁊c̄.

I vel v si pꝛeit us sequitur magis et positiuus
Aut v si pꝛeit is/ tenuis fiet tibi testis.

¶ Hic autoꝛ dicit ꝙ sunt aliqua noīa q̄ nō habent ꝯparatiuū nisi per suppletionē huius aduerbij magis ⁊ positiui sui. ⁊ sunt illa q̄ habent i vel v ante us. vt pius magis pius. aut u ante is. vt tenuis magis tenuis. Textus est clarus.

Uoce gradus medii superant pꝛimos nisi quini.
Junioꝛ atqȝ maioꝛ pꝛioꝛ peioꝛ et minoꝛ ista
Et non plura suis equalia sunt positiuis.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ noīa comparatiua habent superare sua positiua nisi ista q̄nqȝ scȝ iunioꝛ ⁊ maioꝛ peioꝛ pꝛioꝛ ⁊ minoꝛ que sunt equalia positiuis. ¶ Cōstrue. sic igitur. Medij gradus. i. cōparatiui superant pꝛimos. i. positiuos voce vna: nisi quini. i. quinqȝ gradus que in littera ponuntur.

Credo gradus summos collatis cōnumerandos

¶ Id est quandocūqȝ fit comparatio per superlatiuum gradum tūc res excedens ⁊ excessa debent importare vnam ⁊ eandē naturā et essentiam in specie. vt sortes est fortissimus hominum.

Si gradibus summis fiat collatio debet.
Rebus in excessis excedens participare.
Congrua non est hec foꝛtissimus est leo lincum.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ si superlatiu⁹ ponatur in constructione vtrūqȝ extremū debent participare in eodē genere seu in eadē specie. vt petrus est foꝛtissimus hoim. Sed si dicatur leo est foꝛtissimus hoim: nō congrue diceretur: qꝛ leo nō est de genere hominū. Ideo subdit dicens. Congrua non est hec foꝛtissimus est leo lincum: quia non est de genere lincum. i. lupoꝛum.

Capitulū quartū de generib⁹ nominum.

IN quãtũ potero de noīe quolibet in quo
Ponatur genere p̄sens est cura docere

¶ Hoc est quartũ capitulũ in quo autor determinat de generibus nominum seu articulariũ dictionũ: ⁊ dicit ꝙ p̄sens cura est docere in p̄nti capitulo de genere .i. cuius generis sit quodlibet nomen. vt promissum est in prohemio ibi. Cuiꝙ sit articulo

Sed quia per sexum mulierũ siue viroꝝ
Noscuntur propria nō est mihi dicere cura

¶ Magister dicit ꝙ nō est cura sibi dicere de noībus viroꝝ seu mulieꝝ: quia per sexum noscuntur. vt patet.

Attendas hominũ que nomina siue locoꝝ
Hec sexu gemino iungunt sua significata

¶ Dicit ꝙ deriuata a noībus viroꝝ ⁊ locoꝝ sunt gñis cōis. vt Priscianus hic ⁊ hec priscianista. ⁊ ianua hic ⁊ hec ianuensis. sic a Jacobus iacobita. ab heremus heremita. ¶ Construe sic. Tu attendas .i. consideres que sunt noīa hominũ siue locoꝝ/ ⁊ hec nomina iungunt sua significata gemino sexu .id est in cōmuni genere.

Etsi diuisim tibi declinatio monstret.
Ut grecus greca: tanto leuius tibi fiet

¶ Quia possit aliquis dicere ꝙ noīa florẽtinus/lombardus/grecꝰ/hyspanꝰ/ gallicus ⁊c̃. nō sunt generis cōis: sed per tres voces declinant: ⁊ tñ sunt deriuata locoꝝ. Respōdet ⁊ dicit ꝙ qñ inueniunt talia nō sunt intelligẽda subesse regule p̄dicte sed facilius cognoscunt. ¶ Construe sic. si declinatio monstret tibi diuisim: vt grecus greca grecum. tanto leuius fiet tibi declinare.

Quedã sunt opera solis maribus adhibenda.

¶ Dicit ꝙ quedã noīa officioꝝ sunt danda solis maribus: vt papatus ⁊ notariatus. ⁊ sunt generis masculini.

Quedam femineis: quedam dat sexus vterꝙ
Inde genus poterit per nomina multa pateri

¶ Dicit ꝙ sunt quedã noīa officioꝝ ptinentia solis mulieribus ⁊ illa sũt gñis feminini: vt obstitrix puerpa. Et quedã sunt indifferẽter cōueniẽtia maribus ⁊ feminis: ⁊ illa sunt generis cōis. vt hic ⁊ hec agricola. hic ⁊ hec lixa .i. pincerna. hic ⁊ hec antistes .i. presul.

Que fiunt propria fluuioꝝ pone marina.

¶ Dicit ꝙ propria nomina fluuioꝝ sunt generis masculini. ¶ Construe. Tu pone marina id est masculinum genus que fiunt propria nomina fluuioꝝ: vt hic padus. hic secana.

Nominis arborei vis hec sibi vult sociari

¶ Modo autor dat regulã de nominibus arboꝝ dicẽs ꝙ sũt generꝭ feminini. vt hec pirus. hec pomus.

Pro mare pone siler rubus dumus ac oleaster

¶ Dicit q a dicta regula excipiuntur ista que sunt generis masculini vt hic siler virgula ad ligandum vitem. hic dumus rubus. hic oleaster dicitur oliua siluestris

Proficit ad vitem siler hic: siler hoc dat odorem.

¶ Dicit siler dupliciter declinat et habet duo significata: vt hic siler est ligamen ab arbore factum ad ligandum vitem. et hoc siler pro herba dat odorem et est neutrum nam dicunt medici siler montanum in neutro genere.

Angelicum nomen dabit hic: sed dicito neutra
Plurali numero seraphin cherubinque beata.

¶ Dicit q nomina angelorum et chororum sunt generis masculini. vt hic michael. Sed duo nomina cherubin et seraphin sunt generis neutri pluralis numeri et indeclinabiles. vt pluraliter ntō hec cherubin pro choro angelorum: similiter seraphin.

Est cherub et cherubi cherubin seraph seraphimque

¶ Dicit q inuenitur hic cherub et hic cherubin pro nomine angeli. et hic cherubi pro noīe angelorum vel choro. Inuenitur hic seraph et hic seraphin pro nomīe angeli: et hic seraphin pro nomīe angelorum vel choro.

Hecque dabit virtus dominatio siue potestas.

¶ Dicit q ista nomina chororum angelorum sunt generis feminini / scilicet dominatio virtus et potestas. ¶ Construe sic. que pro et: dominatio virtus siue potestas dant hec .i. femininum genus.

Idola dicta dei dant hic: gerit hec dea dicta.

¶ Dicit autor q nomina idolorum ad deos pertinentia sunt generis masculini: vt hic saturnus: sed ad deas pertinentia sunt generis feminini vt hec venus. Ordina sic litteram. Idola dicta .i. idola nominata dei .i. ad modum deorum dant hic .i. genus masculinum. Supple idola dicta dea .i. nominatum ad morem dee gerit hec .i. genus femininum.

Nominibus volucrum nequit vt credo generalis.
Norma dari tamen est nature sexus in illis.
Hec nisi gallina vel gallus sunt epychena
Articulus nanque sexum dabit vnus vtrunque.
Masque columbus erit: muliebre columba tenebit.

¶ Dicit autor q de noībus auium modo vult dare regulam generalem .i. regulam de generibus eorum. tamen sexus nature est in illis qm alique sunt mares / alique mulieres: sed hoc difficulter cognoscitur. Deinde dicit q hec nomina sunt epychena .i. promiscui generis: nisi gallus quod est generis masculini et gallina feminini. Deinde declarat quid sit genus epychenum. dicens q illa noīa sunt epichena .i. promiscui generis que sub vno articulo comprehendunt aīalia vtriusque sexus: vt hic miluus. Et ideo dicit. Articulus nanque. Deinde dicit q columbus est generis masculini: columba generis feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone
Que sunt mobilia per se fiunt manifesta.

¶ Dicit q̄ noīa numerabilia sunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc quattuor. Sed illa nomina mobilia id est adiectiua per tres voces declinata per se sunt manifesta. vt vigesimus vigesima vigesimum.

Barbara greca genꝰ retinēt qđ habere solebant

¶ Dicit q̄ noīa barbara ⁊ greca sunt illius generis apud latinos: cuius erant apud grecos ⁊ barbaros. vt libye/hylion/⁊ tenedos.

Debes in mente generalia dicta tenere.
Debes ex omni norma generalia demi.
Et sic excipere quia non licet hec iterare

¶ Dicit autor q̄ regule generales predicte debēt in mente retineri tanq̄ exceptiones a regulis sequentibꝰ: quia amplius nō intendit reiterare. Ideo subdit q̄ generalia predicta debent demi. i. excipi ab omni norma sequente.

Regule speciales de generibus nominum.

Sit tibi nomen in a muliebre/sed excipe plura — A hec prime decli.

¶ Dicit autor q̄ noīa in a terminata sunt generis feminini. vt hec musa. Deinde ponit exceptionem dicēs. Sed excipe plura. i. pluraliter declinata. vt plr̄ noīatiuo hec arma que sunt generis neutri. Aliqui dicunt. Excipe plura. id est multa nomina sicut inferius patebit.

Quod declinatū dat tercia/sit tibi neutrum. — A hoc tercie decli.

¶ Dicit autor q̄ nomina tercie declinationis in a terminata sunt generis neutri. vt thema thematis. dogma dogmatis.

Deriuatiua decet ⁊ compositiua notare.

¶ Autor dicit q̄ noīa deriuatiua sunt excipienda a regula p̄dicta. Vt hic ⁊ hec heremita: quod deriuatur ab heremus heremi. Et etiam composita. vt agricola: qđ componitur de ager ⁊ colo colis. ⁊ terrigena que non sunt generis feminini. sed communis vt sequitur.

Nomina signari debent simul officiorum. — Nomina officiorum
Si sexu gemino iungunt sua significata.
Omnibus his hic ⁊ hec iungatur ⁊ hac ratione
Quod colo componit commune locare decebit.
Quodq; facit gigno: pincerna lixaq; iungo.
Aduena siue schita/sed si mas presit in istis.
Ut grecus tubicen: erit a tantum muliebre

¶ Autor dicit q̄ noīa officiorū debēt signari. i. excipi. vt sacrista qđ est generis masculini ⁊ aliqua feminini. ⁊ aliqua cōis s̄m q̄đ est officiū maribꝰ ⁊ mulieribus. vel vtriq; attributum. Ideo subdit dicēs. Si ista noīa officiorū iungūt sua significata in gemino sexu: ita q̄ sub vna voce importāt masculinū ⁊ femininū hic ⁊ hec iungitur oībus his: vt hic ⁊ hec agricola. i. ille vel illa qui vel que colit terrā vel agrū. Deinde magis declarat dicens. Et hac rōne. i. per hanc rōnem antedictam: composita de colo colis. ⁊ gigno gignis sunt generis cōis. vt hic ⁊ hec celicola. id ē ille vel illa qui vel que colit celum. vt hic ⁊ hec terrigena ē ille

vel illa qui vel que de terra ortus vel orta est. Jungo etiam predictis pincerna ⁊ lixa que sunt generis cōmunis. Similiter aduena siue scitha nomen populi. Sed si mas id masculina terminatio presit id est preponatur femine terminationi in istis predictis nominibus a. id est illa dictio in a terminata erit tantum muliebre id est feminini generis. vt grecus greca. greca est generis feminini. vt hic tubicen. ⁊ hec tubicena. tubicena est generis feminini. ⁊ est ille vel illa qui vel que canit in tuba.

A hic prime decli. **Si solis maribus detur hic tenet vt patriarcha.**

¶ Autor dicit ꝙ nomen officij pertinēs ad solos mares est generis masculini. Exemplum vt hic patriarcha.

Non est verbigena nisi christus vera sophia.

¶ Quāuis autor dicit ꝙ composita de gigno gignis sunt generis communis Tamen dicit ꝙ verbigena est generis masculini/⁊ pertinet ad christū solum.

A hoc **Mannaqꝫ neutrale cum pascha dicitur esse.**

Mām̄ona si dicas neutrum: muliebre polenta

¶ Autor dicit ꝙ hec duo noīa scꝫ manna ⁊ pascha sunt generis neutri. ⁊ etiam hoc nomen mām̄ona. i. deus diuitiarum est generis neutri. Sed polenta est muliebre. id est generis feminini. i. farina leuissima.

Cetaqꝫ balena mustela talpaqꝫ dama.

Et pantera simul predictis annumerabis

Articulo sexum signant vtrumqꝫ sub vno.

¶ Autor dicit ꝙ ista noīa scꝫ hec ceta ⁊ balena pro eodē. hec mustela. hec dama. hec talpa significant vtrūqꝫ sexum sub vno articulo. Quasi dicat ꝙ sunt generis promiscui. ⁊ etiaꝫ hoc nomen panthera est generis promiscui. ⁊ est aīal multū coloratū. Ceta piscis marinus. Balena etiam est piscis marinus. Mustela est quoddam animal mures capiens. Talpa (a molle) Dama est animal timidum fugiens canes.

E hoc **Neutrum nomen in e fit vt presepe cubile**

¶ Autor dicit ꝙ nomen in e terminatuꝫ est generis neutri. vt hoc presepe hoc cubile. id est lectus vel camera vbi cubatur

Adiectiua notes/hec barbara grecaqꝫ poscunt.

¶ Autor dicit ꝙ noīa adiectiua in e terminata sunt notanda: quia non semper sunt generis omnis sed aliquando masculini. vt quisqꝫ: aliquando feminini. vt quecqꝫ. aliquando omnis. vt quinqꝫ. Deinde dicit ꝙ barbara greca in e desinentia poscunt hunc articulū hec. id est generis feminini vt hec synodeche hec libye. hec phebe. ⁊ similia.

Neutrum plurale fit cete/recollige tempe

¶ Dicit ꝙ ista duo nomina cete ⁊ tempe sunt generꝫ neutri numeri pluralis ⁊ indeclinabilia. vt pluraliter ntō hec cete id est baleue. ⁊ pluraliter nominatiuo hec tempe. id est sunt loca delectabilia.

I hoc **I neutrum ponis: tamen adiectiua notabis.**

¶ Dicit ꝙ nomina in i terminata sunt generis neutri. vt hoc gummi. Tamen tu notabis adiectiua. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc huiusmodi. que sunt generis omnis.

O sicut cento maribus sociare memento. O hic

Dicit q nõia in o terminata sunt generis masculini: vt hic cento centonis. i. milium vel aliud semen centũ grana producens in quolibet germine

Que dant do vel go bene signes si tamen ex o do hec

Obliquis facit i/ que poscunt hec sibi subdi go hec

Autor dicit q a pdicta regula excipiunt nõia terminata in do & in go q̃ mutant o in i in gtõ: qr talia poscunt hunc articulũ. hec sibi subdi. i. sũt gñis feminini: vt hec dulcedo dulcedinis. & hec caligo caliginis. & hoc est qd intendit

Hic recipit cardo margo sociatur & ordo..

A predicta exceptiõe excipiunt ista scilz cardo cardinis: margo marginis ordo ordinis. Nam licet desinãt in do & go. & mutant o in i in gtõ: tamen non sunt generis feminini/ sed generis masculini.

Omne dabit pseudo presto: dabit hoc tibi pondo

Dicit autor q ista duo nõia scz pseudo & presto sunt generis omis: vt hic & hec & hoc pseudo. i. mendax. hic & hec & hoc presto. i. promptus. Deiñ dicit q hoc nomen pondo dabit hoc id est genus neutrũ. vt hoc pondo. gtõ hui⁹ pondo. indeclinabile. i pondus.

Est cõis homo pariter cum virgine latro.

Dicit q homo virgo & latro sũt generis cõmunis. Latro est qui insidiatur ad occidendũ (a murderer.)

Hec dat verbale per io/ caro talio iungo io verbale hec

Dicit autor q desinentia in io sunt generis feminini: vt lectio lectionis. Caro etiam facit carnis & est generis feminini. Similiter & talio qd est recõpensatio in malo vel mala remuneratio: vt qui pede percutit pede percutiatur. & qui oculo priuabit oculo priuetur.

Articulũ mutat & triplicat vnio sensum

Dicit autor q hoc nomen vnio habet triplex significatũ & fm hoc variat articulũ. Nam aliqñ est idẽ q punctus & tũc variat per hic. & similiter qñ est lapis preciosus. Aliqñ est idẽ q coniunctio. & tunc variat per hec. Unde versus Hic lapis hic punctus. hec vnio proximitasq

U c d vel t neutris debes sociare u c d t hoc

Dicit autor q terminata in u in c in d & in t sunt generis neutri: vt hoc cornu: hoc lac. quod quid. & hoc caput.

Tot quot & omẽ genus/ & q̃ nos de tot habemus

Quia dixit q desinentia in t sũt generis neutri. ideo excipit tot & quot dicẽs q sunt generis omis cũ eorũ cõpositis. vt quotquot & totidem.

Sit tibi nomen in al neutrũ sic pone tribunal. Al hoc

In hac parte autor dicit q desinentia in al sunt generis neutri: vt hoc aial hoc tribunal. & est sedes in qua redditur ius.

Hic sal hocq dabit neutrũ plurale carebit..

Autor excipit a regula pdicta hoc nomẽ sal dicẽs q aliqñ est gñis masculini. & sic excipit & variat in plurali vt plr ntõ hi sales. i. reprehensiones. Aliqñ ẽ generis neutri & sic nõ excipitur & caret ntõ plurali.

El hoc **El neutrū pone: sed propria nomina tolle**

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in el sunt generis neutri. vt hoc mel. Sed propria nomina excipiūtur: vt hec rachel nomen femine. Uriel nomen angeli generis masculini.

Il hoc **Il dabit hoc: demas hic ⁊ hec vigil pugil est mas**

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in il sunt generis neutri: vt hoc nil. Demas .i. excipias. vt hic ⁊ hec vigil: quod est generis cōmunis. ⁊ hoc nomē pugil est mas id est generis masculini.

Ol hic **Ol tenet hic vt sol: dicet femina michol**

¶ Dicit autor ꝙ desinētia in ol sunt generis masculini. vt hic sol. michol dicetur femina id est generis feminini.

Ul hic **Ul dabit hic vt cōsul: hic ⁊ hec dant ꝑsul ⁊ exul**

¶ Dicit ꝙ desinentia in ul sunt generis masculini: vt hic consul. Sed presul ⁊ exul sunt generis communis. Consul qui dat consilium. Presul est episcopus Exul (an outlaw.)

Am omne **Omne genus dabit am / sic debes ponere nequaz**

¶ Dicit ꝙ terminata in am sunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc nequam .i. malus prauus vel miser.

Em hoc **Tantūdem neutrum totidē plurale fit omnis**

¶ Dicit tantūdem .i. tantūdem (e. inoche) est generis neutri. et totidem .i. tot idem est generis omnis. ⁊ pluralis numeri.

Um hoc **Um neutrū facies: mulierꝝ noīa signes**

¶ Dicit autor ꝙ nomīa terminata in um sunt generis neutri. vt hoc scānū. Nomina mulierꝝ excipiuntur quia sunt generis feminini. vt dorcium philocium nomina mulierꝝ.

An hic **Hic dat nomen in an testis fiet tibi titan**

¶ Dicit autor ꝙ etiā ter. in an sunt gn̄is masculini. vt hic titan .i. sol.

En hoc **En dabit hoc: ꝫ ren dabit hic pectē simul ⁊ splen**
Atqꝫ lien iungas ⁊ ei que de cano formas.
His adiunges hymen mas est neutrūqꝫ repertū

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in en sunt generꝭ neutri. vt hoc nomen numen: sed ren ⁊ pecten ⁊ splen atqꝫ lien sunt generis masculini: ⁊ iūgas ei illa noīa q̄ tu formas de cano canis. vt tubicen est ille qui canit in illo instrumēto quod dicitur tuba. Et etiam adiūges his predictis hymen / quod est idem q̄d deus nuptiarum, q̄d est generis masculini. ⁊ aliquando generis neutri: pro pellicula conseruante virginitatem.

Hec retinet syren: dabit hic faciēs sacra flamen.

¶ Dicit ꝙ syren piscis marinus est generis feminini. flamen vero pro sacerdote iouis est generis masculini. hoc est q̄d dicit. hic faciens sacra flamen. Sed pro vento est neutrum.

In hic **In dabit hic vt delphin: nec talia multa supsūt**

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in in sunt generis masculini. vt delphin .i. piscis multum diligens hominem.

On maribus iunges: tñ inde localia demas — On hic

Autoꝛ dicit ꝙ noĩa terminata in on sũt generis masculini: vt hic demon canon .i. regula. Noĩa localia excipiunt̃ que sũt gñis feminini. vt hec babylon. ⁊ aliqñ generis neutri. vt hoc ylion.

Que dya siue gera componunt sunt tibi neutra

Dicit ꝙ cõposita de dya siue gera sunt gñis neutri. vt hoc dyatesseron qδ est spẽs cantus: ⁊ hoc geralogodion qδ est vocabulũ medicoꝝ.

Ponis nomẽ in ar neutꝝ: sotular dat hic ⁊ lar — Ar hoc

Dicit autoꝛ ꝙ noĩa in ar terminata sũt gñis neutri. vt torcular. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs. Sotular ⁊ lar dãt hic .i. genus masculinũ. sotular est calciamentũ. Lar est equocũ. Lar casa/lar domꝰ/lar ignis/larqꝫ foramen

Sed tria dant genera par ⁊ sua compositiua

Ponit aliã regulã ⁊ exceptionẽ dicẽs ꝙ par ⁊ sua cõposita sunt gñis oĩs: vt impar/compar/⁊ dispar.

Er maribus detur: iter hoc vesperqꝫ sequetur — Er hic

Spinter seu ruder decet his adiungere iuger

Dicit autoꝛ ꝙ noĩa t̃minata in er sũt gñis masculini. vt hic liber. Iter .i. via ⁊ vesper excipiunt̃ qꝛ sunt gñis neutri. Spinter etiaꝫ qδ idẽ est qδ fibula vel clauis fibule. ⁊ ruder qδ idem est qδ stercus asini. vel ramus de vite recisus: vt aliq̇ dicũt. Iuger etiã his adiũgitur: qꝛ est gñis neutri. vt hoc iuger est tantum spacium terre q̃tũ arare põt par boũ in vna die.

Campester volucer alacerqꝫ pedester equester — xii. adiec.

Siluester celeber acerqꝫ celerqꝫ saluber — hic er

His in bis quinqꝫ tenet hic er hec is ⁊ hoc e — hec is

Datqꝫ sequester idem quod terne siue secunde — hoc e

Sicqꝫ paluster erit: hic ⁊ hec alacris retinebit

Autoꝛ dicit ꝙ in his decẽ noĩbꝰ supradictis ista terminatio er ponit̃ in masculino tm̃. is in femino. ⁊ e in neutro. Quasi dicat ꝙ debẽt variari per tres articulos ⁊ tres voces. vt hic campester hec cãpestris. hoc cãpestre. sed dicit ꝙ hoc nomen sequester põt esse scδe et tercie declinatiõis. qñ est tercie declinat̃ sic. hic sequester hec sequestris hoc sequestre. qñ est scδe declinat̃: sequester sequestra sequestꝝ. Paluster etiã eodẽ modo declinat̃ .i. stans in paludibus Alacris põt esse gñis cõis. vt hic ⁊ hec alacris ⁊ hoc alacre. Et hoc dicit qꝛ superius dixerat ipm esse gñis feminini. ibi hic alacer hec alacris hoc alacre. et est hoc qδ dicit. hic ⁊ hec alacris reetinebit. Unde campester q̇ morat̃ in campis. Uolucer (swyft.) Alacer vel alacris .i. fortis velox ⁊ letus. Pedester .i. pedes peditis q̇ pedibus trãsit. Equester .i. eques eqtis. q̇ equo trãsit. Siluester q̇ in siluis morat̃. Celeber .i. festiuus sanctus. Acer .i. asper crudelis. Etiaꝫ est fortis viuidus firmus agilis vigilans. Celer .i. velox. Saluber .i. sanctꝰ saluus sanus. Sequester .i. pacificãs lites. Paluster q̇ habitat in palude.

Tercia dãs ber ver dabit hoc tñ hic tenet imber. — Ber ber

Et sua composita: sunt adiectiua notanda — hoc.

¶ Dicit autor q nola tercie declinatiōis terminata in ber vel in ver sunt generis neutri. vt hoc tuber hoc papauer. Tñ imber z sua composita sunt gñis masculini. vt hic imber z decēber. Tñ adiectiua sūt notāda: vt celeber qd est generis masculini: etiam saluber.

Sexum plura notant sicut mater mulierqz

¶ Autor dicit q plura nomina discernuntur per sexum: sicut mater z mulier que sunt generis feminini.

Fetibus hoc terre dat tercia deme cucumer

¶ Dicit q noia tercie declinatiōis fetibꝰ terre cōueniētia in er desinētia sunt generis neutri. vt hoc papauer: z hoc piper: sed excipitur cucumer qd est generis masculini. Papauer est herba sonnifera. Piper est species multū calida. Cucumer est herba cuius fructus est humide nature.

Et cōmune notes sicut sunt puber z vber
Degener z pauper hec linther dicere debes
Pluribus ex istis neutꝝ sociare videbis

¶ Dicit q aliqua nomia in er desinētia sunt generis communis: vt hic z hec puber. idest iuuenis incipiens pubescere. Uber. id est fertilis. hic z hec degener. i. rusticus vel ignobilis. hic z hec pauper. tu debes dicere hec linther. Deinde dicit q tu videbis neutrum sociari pluribus ex istis nominibus supradictis. vt hic z hec z hoc vber. Et habetur exemplum de pauper i Lucano. Lis est de panpere regno.

Ir hic. **Ir maribus detur: ir neutris associetur.**

¶ Dicit q in ir terminata sunt generis masculini. vt hic vir. Excipitur hoc ir quod est generis neutri. vt hoc ir. i. palma manus.

Est hic z hec martyr: hoc debes dicere gaddir

¶ Quasi dicat q martyr est generis communis. z gaddir nomen loci est generis neutri.

Or hic **Or maribus socia: sed plurima sunt retrahēda.**

¶ Dicit q desinētia in or sunt generis masculini. vt hic dolor. Sed plura sūt excipienda vt inferius patebit.

Oīe memor iungit: qd cōparat ad duo transit.

¶ Dicit q memor est gñis ois. z cōparatiua in or desinentia sūt gñis masculini z feminini seu generis cōis: vt hic z hec melior. Ideo dicit q cōparatiuū est trāsit ad duo scz genera. vt hic z hec fortior. hic z hec doctior.

Mas tm senior: hic z hec sed dicitur autor

¶ Dicit autor q q̄uis senior est comparatiuum tamen est generis masculini. Autor est generis cōmunis.

Equor ador marmor z cor sunt neutra: sz arbor
Hec tenet/ atqz soror sexu noscūtur z vxor

¶ Dicit q ista noia equor ador marmor z cor sunt generis neutri. Sed arbor est generis femini. Atqz pro z ista nomina scz soror z vxor noscunt per sexū qz sunt generis feminini. Uocabula exposita sunt supra.

Que color atq; decus formāt: corpusq; notem⁹.

¶ Dicit autor ꝙ notare debemus noia que cōponuntur cum his nominibus scz color vt decolor. i. sine colore: cum decus vt indecor. i. sine decore. cū corpus vt bicorpor. i. duorū corporum que sunt generis omnis.

Nomē qđ fit in ur dabit hoc testis tibi murmur. Ur hoc

Multus erat murmur veteres quoq; sic posuere

¶ Dicit autor ꝙ noia in ur terminata sunt generꝫ neutri. vt hoc murmur. gut tur. iecur. tñ reperit ge. mas. vt in sacris scripturis. Multus erat murmur.

Si t vel x p̄reit ur aut f/ hic eis sociemus.

Dum sit gentile nomen aut auium speciale.

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs Si hec littera t vel x/ vel f/ fit an te ur: tunc illud tale est generis masculini dū tamē sit gentile. vt auxur nomen loci vel populi aut auiū speciale. vt austur ⁊ furfur. ¶ Nota ꝙ furfur aliqñ est purgamentū farine alio noie siliqua. aliqñ est nomē auis. ⁊ pro vtroq; declina tur per hic sub mas. Tñ quidā dicebāt ꝙ esset neutrū. Cōtra quē inuehitur Jo hānes de garlandia. Furfura qui dixit: semper de furfure vixit.

Hic aut hec turtur: quod fertur piscis ⁊ auis.

¶ Quasi dicat ꝙ turtur pōt variari per hic ⁊ significat piscem ⁊ per hec et tūc significat auem. Unde. Turtur inheret aquis: turtur secat aera pennis.

Hic aut hec furfur: tamen adiectiua notentur

Que sexu gemino iungunt sua significata.

Jungere dicuntur hic ⁊ fur ligur ⁊ augur.

His datur hec norma que declinat tibi terna.

¶ Dicit ꝙ hoc nomen furfur pōt declinari per hic ⁊ hec vtꝫ. Deinde dicit ꝙ adiectiua que iungūt sua significata in gemino sexu. i. que pertinēt ad mares ⁊ mulieres debent notari: q: sunt generis cōis. Et hoc magis declarat dicens ꝙ noia dicuntur iungere sibi hic ⁊ hec. i. dñr generis cōis. vt fur furis (a thefe). Ligur liguris lombardus. ⁊ augur diuinator. Deinde dicit ꝙ hec norma dat de noibus tercie declinatiōis ⁊ nō de alijs propter satur adiectiuū. Sciendū est ꝙ autor intelligit de adiectiuis significatione ⁊ non voce.

Hec dat nomē in as: facit hic as vas vadis ⁊ mas As hec.

¶ Autor dicit ꝙ nomina terminata in as sunt generis feminini. vt hec pietas Deinde ponit exceptionē dicens. Facit hic as. id est quod est generis mascu= lini. Et vas vadis id est pignus. ⁊ mas maris (anglice a man).

Nomen gentile cōmune locatur vt archas.

¶ Dicit autor ꝙ nomen gentile in as terminatum est generis communis. vt hic ⁊ hec archas. nomen populi. nostras ⁊ vestras.

Que sunt concisa velut alpinas sociantur.

¶ Dicit ꝙ noia concisa. i. sincopata sociant predictis: q: sunt generis cōmu= nis. vt alpinas. id est habitans in alpibus. Et est concisum seu sincopatum: q: deberemus dicere hic ⁊ hec alpinatis: immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas indeclinabile credas.

¶ Dicit quod nugas .i. loquax vel mendosus est generis omnis et indeclinabile.

Hic abbas pone boreas primasque gygasque

¶ Autor dicit quod abbas boreas primas gygas et elephas sunt generis masculini. Abbas est nomen dignitatis. Boreas boree prime est ventus septentrionalis. Primas est proprium nomen. etiam est magnus vir in magistratus positus. Gygas vir mire magnitudinis. Elephas animal mire robustum et magnum.

Hoc phas atque nephas retinet: sed dicitur hoc vas

¶ Dicit. hec duo nomina inuariabilia. scilicet phas et nephas sunt generis neutri: et etiam vas vasis.

Es breuis hic.

Es breuis hic ponit: seges et teges hec sociabit.

¶ Autor dicit quod nomina terminata in es breuem sunt generis masculini. vt hic limes limitis. Seges .i. semen. et teges .i. domus rusticalis sociabit hec .i. erit generis feminini. Et sic patet exceptio.

Et compes triplicat pes cetera que tibi format

Preter apes vel apis quoniam reperitur vtrumque.

¶ Autor dicit quod compes compedis est generis feminini: et est cathena vel vinculum. Triplicat pes cetera que tibi format .i. composita a pes pedis sunt generis omnis. vt bipes bipedis. preter apes vel apis quod est generis feminini. et componitur ab a quod est sine et pes per contrarium exponendo.

Que duo dant signes miles equesque superstes

Diues ebes sospes prepes teres et comes hospes

Inquies antistes ales dic per tria deses.

Istorum multa legimus neutris sociata.

¶ Dicit. Ista nomina que sunt generis communis excipiuntur. scilicet miles/eques .i. quiuadit in equo. Superstes .i. viuus. Diues/ebes .i. debilis. sospes id est sanus. Perpes .i. perpetuus. Aliqui dicunt quod prepes est idem quod velox. Teres id est longus et rotundus. Hic et hec comes .i. socius. hospes est clarum. Inquies .i. sine quiete. Antistes .i. prelatus vel qui stat ante alios. Ales id est velox. Dic per tria deses .i. omnis generis et idem est quod piger. Deinde dicit quod multa istorum nominum: vt supra reperiuntur in neutro genere. vt diues monasterium.

Es longa hec

Hec dabit es longe: veteres hic debet habere.

¶ Dicit quod terminata in es longam sunt generis feminini. vt hec res. et hec sedes Deinde ponit exceptionem dicens. Veteres debet habere hic. id est genus masculinum .i. porcus non castratus. ¶ Hic possit aliquis arguere contra alexandrum hoc modo: quero tibi gratia disputandi. Cuius generis sunt stipes/limes. dico masculini. Qua regula. dico. Es breuis hic ponit. Tunc quero. Cuius generis sunt sedes/proles. dico feminini. Qua regula. dico. Hec dabit es longe. Tunc quero. quomodo scis et noscis stipes et limes terminari in es breuem. et sedes atque proles in es longam. Dico a magistro meo qui ita me docuit. Quomodo scit magister tuus. Dico per regulas positas in tercia parte de quantitate syllabarum. Contra hoc arguitur insolubiliter. Alexander hic de es breui et longa mittit nos ad terciam partem. Et versus tercie partis de es longa et breui iterum remittuntur ad istos textus prime partis: scilicet. Mas aut commune si fiat in es breuiatam. ergo committit circulum et petit principium. Unde dicit

in tercia parte. Obliquus crescēs qui corripit ante supremā. In recto facit es curtam testis tibi miles. Ecce quomodo iste textus remittit iterum ad hūc textum principij partis primi capituli Mas aut cōmune si fiat in es breuiatā. Itez dr hic. Is itis productā dabit. Uis scire que habēt is productā vade ad terciam partē ibi habebis. Protrahit is rect⁹ si ptrahit i gtūs. Crescens vt sanus ꝛc̄. Ecce remittit de tercia iterum ad primam. Ideo hec metra de es ꝛ de is merito venirent emendanda.

Hic dabit hec ve dies dant hi tm̄modo plures.
Cunqꝫ meri dabit hic ꝛ patronymica iunges

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomen dies est generis incerti in singulari numero: ꝛ in plurali masculini. vt ntō hic vel hec dies. Et pluraliter ntō hi dies. Etiaz si cōponatur cum meri est generis masculini. vt hic meridies. ꝛ tu iunges etiā patronymica in es terminata que sunt generis masculini.: vt hic priamides. i. filius vel nepos priami.

Es quoqꝫ cōmune seu sunt heres locuplesqꝫ.

¶ Autor dicit ꝙ nomen in es terminatū est etiā cōmune. i. cōmunis generis. seu pro sicut: ista duo videlicet hic ꝛ hec heres heredis. i. successor legitim⁹ in in bonis. hic ꝛ hec locuples locupletis. i. diues.

Cum tenet i rectus sup es / ꝛ t genitiuus
Suscipit hic iungis paries fiet tibi testis.

¶ Dicit ꝙ nomen in es terminatū i pcedente: ꝛ suscipiens hanc litteram t in gtō est generis masculini. vt paries parietis est facies muri.

Hec dicenda quies / hic pes / ꝛ dicitur hoc es

¶ Dicit autor ꝙ quies est generis feminini. et est exceptio ab illa exceptione Cum tenet i rectus. Deinde dicit ꝙ pes est generis masculini: ꝛ es eris est generis neutri.

Hec dat nomen in is: tamen hic declino molaris. Js hec
Caulis ꝛ edilis / ꝛ que crescunt genitiuis.
X is preposita tenet hic: aut consona bina
Unica dum teneat has / aut n littera / siue
In liquidam faciet penultima syllaba finem
Ut lapis ac axis piscis canis vnguis ꝛ orbis

¶ Dicit ꝙ nomen in es terminatū dat hec. i. genus femininum. vt hec nauis Deinde ponit exceptionē dicēs. Tamen hic declino molaris. Quasi dicat ꝙ molaris est generis masculini. ꝛ idem est quod dens grossus. ꝛ etiā caulis et edilis que sunt generis masculini. Et illa que crscūt gtis. vt lapis lapidis. Deinde dicit ꝙ illa que habent x ante is. vt axis (polus rotarum.) Et illa que habēt duas cōsonantes ante is: ita ꝙ sunt in vna syllaba: vt piscis. Et illa q̄ habent n litteram ante is: vt panis. Et illa quorum penultima syllaba terminat in liquidam vt orbis ꝛ vnguis que oīa sunt generis masculini. Item caulis est quoddam olus. Edilis est nomen dignitatis vel custos edis. Orbis est mundus. Unguis est vngula in digitis vel pedibus.

Hec febris pestis neptis vallisqꝫ bipennis
Et cassis iaspis lactis quoqꝫ restis ⁊ aspis
Et pellis turris vestis peluis quoqꝫ cuspis
Glis glissis glitis/ ⁊ patronymica iungis.

¶ Autor facit exceptionē ab exceptiōe pcedēte dicēs. ꝙ noīa in littera posita licet comprehēdi possunt multipliciter. in exceptiōe pdicta nō sūt generꝭ masculini: immo feminini. vt hec febris pestis neptis lactis. Restis vestis ⁊ cuspis que habēt duas cōsonātes ante is in eadem syllaba: vt hec vallis bipēnis securis scīdēs ab vtroqꝫ latere. Pellis turris peluis quoqꝫ penultima terminata in liquida. hec cassis licet crescat in gtō. tñ est generis feminini. Deinde dicit ꝙ finis ⁊ clunis sunt generis incerti licet habeāt n ante is. Deinde dicit ꝙ classis. i. nauigiū est generis feminini licet penultima terminat in liquidam.
¶ Circa vocabula. Febris est qdā morbus. Pestis. i. pestilentia. Neptis. i. cognata vel filia filij vel filie. Uallis (a valley) Bipēnis est securis ex vtraqꝫ pte scindens. Cassis is ⁊ cassis cassidis. vtꝫ. in heteroclitis. Jaspis est lapis pciosus. Lactis (the mylte.) Restis. i. chorda. Aspis. i. serpens. Pellis inde pellicium Alia exposita sunt supra.

Hic aut hec finis clunis/ dabit hec tibi classis
Et messis tussis ibis sic lis quoqꝫ litis.

¶ Idest ꝙ nomina supradicta sunt generis feminini: ⁊ aliqua generis dubij. Finis est terminus. Clunis est eminentior carnositas.

Hec tibi greca dabunt ⁊ eis se barbara iungunt.

¶ Autor dicit ꝙ nomina greca in is terminata ⁊ etiam barbara sunt generꝭ feminini. vt hec sunamitis id est anima peccatrix. ⁊ colchis colchidis. i. mulier ex illa insula.

Adiectiua tenent hic ⁊ hec pariterqꝫ tricuspis
Istius obliquis neutrum quandoqꝫ locabis

¶ Dicit ꝙ nomina adiectiua in is terminata sūt generis communis: vt hic et hec nobilis: ⁊ etiam tricuspis. i. trium punctorum est generis communis: tamen in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri. vt tricuspidis telo. Ideo dicit. Istius obliquis.

Dis in plurali genus omne videtur habere.

¶ Dicit autor ꝙ dis in plurali numero est generꝭ omnis. in singulari aliqñ est generis masculini: vt hic dis pro plutone. ⁊ aliquando generis communis. vt hic ⁊ hec dis. i. diues.

Est hic ⁊ hec testis ciuis burgensis et hostis
Et canis ⁊ iuuenis pariter cōmune scholaris

¶ Autor dicit ꝙ nomina in littera posita sūt generꝭ cōis. Textus patet de se. Sed omia excipiunt ab illis regulis ante dictis.

Os hic Hic os preponit: tenet hoc os oris ⁊ ossis
Et chaos atqꝫ melos argos logos annumerabis

¶Autor dicit q nõia in os terminata sũt gñis masculini. vt hic flos. Deiñ ponit exceptionẽ dicẽs. Tenet hoc os oris ꝛ ossis. Q. d. q hec duo nomĩa scꝫ os ous ꝛ os ossis sunt gñis neutri. Atqꝫ pro ꝛ chaos est generis neutri. ꝛ idem est q obscuritas: ꝛ melos. i. dulcedo. Argos est pͥma manus grecoꝝ. Et p hoc alia nomina greca terminata in os. vt logos. i. sermo.

Dant duo bos impos compos custosqꝫ sacerdos

¶Autor dicit q ista nõia sunt generis cõis. vt hic ꝛ hec bos. hic ꝛ hec impos. i. non potens. hic ꝛ hec cõpos. i. potens: ꝛ eodẽ modo sacerdos ꝛ custos.

Hec dant glos cos dos sic greca locãtur ꝛ arbos

¶Autor dicit q ista nõia sũt gñis feñini: vt hec dos dotꝭ. hec cos cotꝭ (whet stone) ꝛ hec glos glotis i. mulier fratris. Et greca nomina sic locant. i. sunt gñis feminini: vt hec delos est nomẽ insule. Et arbos etiã est gñis feñini. i. arbor.

Dant hic in us facta tibi declinãte secũda. — us scde decli. hic

¶Autor dicit q nõia scde declinatiõis terminata in us dant hic. i. sunt gñis masculini. vt hic dominus. ¶Construe. Facta. i. nomina terminata in us secunda declinante. i. secunde declinationis. dant hic. i. genus masculinum.

Hec paradisus habet nardꝰ domꝰ atqꝫ hyacinctꝰ
Et synodus costus ꝛ carbasus alnus abyssus
Aluus cristallus ꝛ humus byssusqꝫ papyrus
Hecqꝫ smaragdꝰ habet vãnꝰ colus atqꝫ phaselus
Porticus egyptus dypthongus ad hec referãt
Cristallum tamen hoc dicemus ꝛ hic paradisus.

¶Hic autor ponit exceptionẽ a regula predicta dicens q nõia ꝯtenta in his versibus supradictis sũt generis feminini. vt hec paradisus. hec nardus: est quedã herba: hec domus hec hyacinctus est nomen insule. et aliqñ sumitur p lapide pcioso. hec synodus ꝯgregatio sacerdotũ. hec costꝰ quedã herba odorifera. hec carbasus. hec alnus nomẽ arboris. hec abyssus. i. pfunditas. hec aluus. i. vter. hec cristallus quidã lapis lucẽtissimus. hec humus. i. terra. hec byssus. i. purpura. hec papyrus in qua scribit. hec smaragdus est qdaꝫ lapis pciosus. hec vannus est instrumentũ quo purgant blada. hec colus ex qua filantur femine. hec phaselus parua nauis. hec egyptus nomẽ puincie. hec balanus castanea cocta in aqua. hec dipthongus. hec artus nomen stelle. Deinde dicit q inuenitur hoc cristallum ꝛ hic paradisus.

Hoc vulgus pelagus: indeclinabile virus

¶Autor dicit q vulgus ꝛ pelagus sunt neutri generis. ꝛ etiã virus quod est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in us muliebre

¶Nomina greca in os terminata apud latinos sepe terminantur in vs ꝛ sũt generis feminini. vt hec delus deli: nomen insule.

Hoc terne dabit us si non tenet v genitiuus. — us tercie decli. hoc

¶Dicit autor q nomina tercie declinatiõis terminata in vs nõ habẽtia v in

penultima genitiui sunt gener ʒ neutri: vt hoc corpus. gtō huius corporis.
¶ Construe. Tu dabis hunc articulū hoc noibus tercie declinatiōis in us terminatis: si gtūs nō tenet v in penultima syllaba. ⁊ hoc dicit ꝓpter salus salutis: ⁊ alia similia que non sunt generis neutri.

Dat lepus hic: tenet intercus genꝰ oīe vetusqʒ.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomen lepus declinatur per hic. ⁊ est exceptio. Intercꝰ ⁊ vetus sunt generis oīs. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc vetus. hic ⁊ hec ⁊ hoc intercus. et est doctrina ⁊ non exceptio.

hec vs tertie si per utis.

Dant hic si crescat genitiuus / ⁊ v sibi seruet

¶ Autor dicit ꝙ ꝙ nōia tercie declinatiōis terminata in us habentia gtm̄ superantē: in cuius penultima hec vocalis v retineatur sunt generis feminini vt hec salus salutis. hec virtus virtutis.

Hoc monasyllaba dāt vt thus / sed dicit hec grus
Hic dat ⁊ hec tibi sus: epycenū dat genꝰ hic mus

¶ Autor dicit ꝙ nōia tercie declinatiōis terminata in us vnius syllabe sunt generis neutri. vt hoc thus. Sed grus est generis feminini. Sus vero cōis generis. Mus autem generis promiscui. Etiam declinatur per hic. Vocabula exposita sunt supra.

Est pecus hec pecudis: pecꝰ hoc pecoris sibi iūgit.

¶ Autor dicit ꝙ pecus dis est gn̄is feminini. ⁊ pecus oris neutri. fenus ous. Pus est generis neutri ⁊ indeclinabile. differentia eoꝝ patet supra.

vs quarte

Quarte nomē in vs maribꝰ sociare solemꝰ

¶ Dicit autor ꝙ nomīa quarte declinatiōis sunt gn̄is masculini vt hic visus / auditus / fructꝰ / currus. ¶ Hic cōprehendunt infinita nomina verbalia in us, que formant ab vltimis supinis verboꝝ: vt a video [illegible] sus visus visui. a rideo risus risus risui. a fluo fluxus fluxꝰ fluxui. ab audio auditus auditus auditui. ⁊ ab haurio haustꝰ haustus haustui. a colo cultus cultus cultui. a fruor fructꝰ fructꝰ fructui. ⁊c̄. Item continent multa nōia in atus dignitatem significantia. vt a papa papatus tus. tui. a cardinalis cardinalatus us. ui. ab episcopus episcopatus. a decanꝰ decanatus: a doctor doctoratus. a magister magistratꝰ. a bacularius bacularíatus. a scriba scribatꝰ a dux ducatus. a miles militatus ⁊c̄.

Hec anus atqʒ tribus ⁊ porticus ⁊ manus idus.
Hec acus atqʒ pinꝰ nurus socrus ⁊ domꝰ addes
Hic tenet hec ve specus illi penus associemus

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens ꝙ nomina in littera posita licet sunt quarte declinationis tamen sunt generis feminini. vt hec anus. i. vetula. hec tribus. i. progenies. hec porticus (anglice an hauen.) hec manꝰ / hec idus. i. diuisio temporis: proprie sunt octo dies cuiuslibet mensis. hec acus. hec pinus. hec nurus. hec domus. hec socrus.
¶ Deinde dicit ꝙ specus potest esse generis masculini vel feminini. Similiter ⁊ penus. Vn̄ acꝰ est q̄ fuit q̄rte. sed tercie acꝰ acerꝭ est palea. Pinꝰ est nomē arborꝭ. Nurꝰ ē vxor filij. Socrꝰ est mat vxoris vel mariti. Specus est foramen

Cum nomen fit in aus hec illi iungitur vt laus.

¶ Autor dicit ꝙ nomina terminata in aus dipthongon sunt generis feminini vt hec laus.

S vult hec iungi si consona presidet illi. bs ls ms ns ps rs hec

¶ Dicit autor ꝙ noīa terminata in s precedēte consonante sunt generis feminini. vt plebs/puls/hyemps/mens/daps/pars.

Adiectiua notes quibꝰ omne genus dare debes.

¶ Hic ponit exceptionem dicens: ꝙ adiectiua debent excipi: quia sunt generis omnis. vt hic et hec et hoc sapiens.

Mons pons fons hic dant mars seps stirps dēs quoqꝫ quadrans.

¶ Autor dicit ꝙ noīa in littera posita sunt generis masculini. vt hic mons mōtis: et hic pons pontis. hic fons fontis. hic mars martis. id est deus belli. hic seps. i. serpens. hic stirps. i. truncus arboris. hec stirps. i. ꝓgenies. hic quadrās quadrantis: est instrumentum ad sciendum horas diei.

Et partes assis torrens sociabitur illis. Atqꝫ calibs.

¶ Dicit autor ꝙ partes assis sunt quicuns &c. et hoc nomen torrens generale fluuiorum. et hoc nomen calibs iunguntur predictis.

Dant hic ps iuncta polisyllaba: sed variantur hic aut hec forceps et adeps/sed dicitur hic ceps.

¶ Autor dicit ꝙ nomina terminata in s precedente p sunt generis masculini polisyllaba. i. plurīū syllabarum. vt hic auceps (a fouler). Sed forceps. i. instrumentū capiendi ferrum. et adeps variantur per hic aut hec. i. generis incerti. Sed hoc nomen seps pro serpente est generis masculini. Inuenitur etiā hec seps pro quo dicitur seps sepis.

Plura q̄ dant hic et hec celebs infansqꝫ parensqꝫ Et princeps effrons illis coniunge bifrontem.

¶ Autor dicit ꝙ plura reperiuntur in cōmuni genere declinata. vt hic et hec celebs. i. castus. hic et hec infans. hic et hec parens. hic et hec princeps. hic et hec effrons. i. sine fronte. hic et hec anceps. i. dubius.

Hec x preponas/sed plurima demere debes. X hec

¶ In hac parte autor determinat de generibus nominum terminatorū in x/ et dicit ꝙ nomina in x terminata sunt generis feminini. vt lex legis. Deinde dicit ꝙ plura debent excipi.

In triplici genere decet adiectiua notare.

¶ Dicit ꝙ adiectiua in x terminata sunt generis oīs. vt hic et hec et hoc felix.

X e si presit maribus polisyllaba iunges. Ex polisyllaba hic.

¶ Dicit ꝙ nomina in x terminata precedente e sunt generis masculini dū sint polisyllaba. i. plurīū syllabarum. vt hic vertex. est summitas capitis. Codex. id est liber. Construe sic. Tu iungis nomina polisyllaba maribus. i. masculis lista littera e presit. i. ante sit huic littere x.

Est tamen hec pellex vibex obexqꝫ supellex.

Forpex ⁊ forfex hic aut hec/dat tibi cortex.
Atqȝ silex.

¶ Hic ponit exceptionem ab illa parte. X e si presit maribus. dicēs ꝙ nomina que in littera ponuntur sunt generis feminini: licet habeant e ante x. vt hec pellex. i. meretrix. hec vibex signum factum cum virga. hec obex est repagulum. hec supellex. i. mobilia. hec forfex est instrumentum quo scinduntur fila. hec forpex est quo scinduntur pili. Cortex est generis incerti. ⁊ est quod circundat arborem. Silex est lapis durissimus qui ictu ferri ignem excutit.

Fetibus hoc terre dabis: hicqȝ frutex retinebit

¶ Hic ponit aliam exceptionem dicens. Tu dabis hunc articulum hoc fetibꝫ terre. id est nominibus importantibus fetus terre siue fructus. vt hoc carex. quedā herba. Excipitur frutex quod est generis masculini. id est densitas virgarum vel frondium.

Ast dux ⁊ coniunx cōmune locatur ⁊ exlex

¶ Autor dicit ꝙ ista duo nomina dux ⁊ coniunx sunt generis cōmunis. Similiter hoc nomen exlex. id est sine lege.

Hic dant rex ⁊ grex fornixqȝ calixqȝ cilixqȝ.
Et fenix mastix: hic calx pedis: hec lathomorum.

¶ Autor dicit ꝙ ista nomina sunt generꝭ masculini. vt hic rex. hic grex. hic fornix fornicis. id est arcus lapideus. hic calix calicis. est cyphus vel in quo sacrificatur. hic cilix cilicis. est quidam populus. Hic fenix fenicis. nomen auis. hic mastix. species gummi. Hic calx calcis: pro talo pedis est generis masculini: ⁊ pro calcina feminini. ⁊ tunc non excipitur sed continetur sub regula. hec x preponens. ⁊ hoc est quod dicit. Hic calx pedis: hec lathomorum. id est lapidū coctorum. Sed lathomus significat cesores ⁊ diuisores lapidum.

Trix tenet hec: tamē obliquis neutrū superadde
Victrices turbe victricia tela tulere.

¶ Dicit autor ꝙ verbalia in trix desinentia sunt generis feminini. vt hec amatrix. Tamen in obliquis reperiūtur aliqñ generꝭ neutri. vt signa victricia. Ideo posuit hunc versum causa exempli. Victrices turbe victricia tela tulere.

Capitulū qntū de p̄teritis ⁊ supinis verborum

Vt tibi per metrū formatio preteritorum
Atqȝ supinoꝝ pateat p̄sens lege scriptū.
Et primo disce que sit formatio prime.

¶ In isto capitulo autor intendit determinare de preteritis ⁊ supinis verboꝝ. Et primo preponit quid facere intendit subiungens ordinem obseruandū in principio ipsius capituli. dicens ꝙ primo intendit determinare de preteritis ⁊ supinis verborum prime coniugationis.

Ui vel ui vel di vel ti formatio prime.

¶ In hac parte autor determinat in generali de preteritis verborum prime cōiugationis ponendo vniuersales terminatiōes coꝝ. Et dicit ꝙ prima cōiu=

gatio verbi pōt facere preteritū in vi. vt amo amas amaui. in ui diuisas sylla bas. vt domo domui. in di. vt do das dedi. in ti: vt sto stas steti.

As in preterito ui suscipit s remouendo — aui p̄terita prime.

¶ In hac parte autor procedit in speciali de preteritis verboꝝ p̄me cōiugationis: ⁊ dixit ꝙ verba p̄me coniugationis formant p̄terita a secūda persona presentis indicatiui modi. remota s ⁊ addita vi: vt amo amas remota s ⁊ addita vi fit amaui.

Non sic formantur ter quinqꝫ sed excipiantur
Cre do do mi iu sto pli fri so ne ve la se cu to

¶ Autor ponit exceptionē a predicta regula dicens ꝙ ter quinqꝫ. i. quindeci verba prime coniugationis non formant preterita vt supra dictū est / sed excipiuntur. Et primo ponit exceptionē demonstrando illa verba per syllabas in secundo metro cōtentas. In quo quidē metro sunt quindecim syllabe per quas quindecim intelliguntur verba. Per cre intelligitur crepo crepas. per do / domo as. per do do das. per mi / mico as. per iu / iuuo. per sto. sto stas. pli plico as. fri / frico as. so / sono as. ne / neco as. ve / veto as. la lauo lauas. se / seco secas. per cu / cubo cubas. to / tono tonas.

¶ Scire debent pueri ⁊ eoꝝ preceptores ꝙ fere omnia verba prime coniugatiōis / scd̄e / tercie / ⁊ quarte simplicia coniuga. ⁊ multa eoꝝ cōposita. Similiter oīa verba deponentalia exponūtur breuiter ⁊ distincte in libello q̄ dicit̄ exercitiū pueroꝝ grammaticale. quod exercitiū multum perutile est oībus grammaticā scire breuiter cupientibus.

Nam cubo siue crepo domo deiñ tonoqꝫ vetoqꝫ — Undecim
Nexo plico sono seco deinde micoqꝫ fricoqꝫ — habent ui
Pretereunt in ui diuisas / do dedit / ⁊ sto
Dat steti / iuuo iuui / preterit ⁊ lauo laui

¶ Nunc ostēdit autor quō verba p̄dicta faciūt in p̄terito dicens. Nā. i. certe ista verba cubo / crepo. ⁊c̄. pretereūt. i. preteritū faciūt in ui diuisas syllabas: vt cubo cubas cubui. crepo crepas crepui. do das facit dedi in preterito. ⁊ posuit terciā personā causa metri. sto dat steti. Iuuo iuuas preterit. i. preteritū facit in vi. vt iuuo iuuas iuui. lauo lauas laui.

Et neco quod necui facit ⁊ quandoqꝫ necaui
De neco dic aui ferro / necui reliqua vi

¶ Autor dicit ꝙ neco etiam excipitur qđ facit necui in preterito. ⁊ aliqñ facit necaui in p̄terito ⁊ sic nō excipit̄. Deinde assignat differentiā huius verbi dicens. Dic aui in preterito de neco ferro. dic necui reliqua vi in preterito. i. qñ necas cum oīi alia vi q̄ꝫ cum ferro.

Increpo format ui tamen ⁊ reperitur in aui

¶ Autor dicit ꝙ increpo aliqñ facit increpui. ⁊ aliqñ increpaui.

Aui preteritū plico dat cum nomine iunctum
Hoc sine prebet ui: tamen ⁊ reperitur in aui.

¶ Autor dicit ꝙ plico as compositū cum nomibus facit preteritum in aui. vt duplico duplicaui qđ componit̄ ex duo ⁊ plico. ⁊ aliter compositum in ui diui

sas syllabas: vt implico implicui: quod componitur ex in ⁊ plico. aliqñ repeniũ in aui vt supplico supplicas supplicaui.

De supinis prime coniugationis

Atum supina p̄me.

Regula que formã seruans as mutat in aui.
Recte preteritũ formando supinat in atum.

¶ In hac p̄te autor determinat de formatiõe supinoꝝ verboꝝ p̄me cõiugationis dicẽs ꝙ verba p̄me cõiugatiõis faciẽtia p̄teritũ in aui p̄ rectã formationẽ scꝫ mutãdo in aui faciũt supinũ in atũ: vt amo amas amaui amatũ.

Sed lauo dat lotũ vel lautum potoqꝫ potum.
Doqꝫ datũ/dat stoqꝫ statũ/format iuuo iutum:

¶ A predicta regula excipiuntur lautum vel lotum. poto potas facit potum ⁊ non potatum. Deinde dicit ꝙ do das facit datum. ⁊ sto statum. iuuo iutuꝫ ⁊ est regula ⁊ non exceptio.

Quod dat ui dat itũ: nisi desinat in co/sed in ctũ
Ista supinant: plicat ⁊ micat excipiantur.
Nam plico dat plicitũ mico nescit habere supinũ

¶ Autor ponit aliã regulã dicẽs ꝙ illa verba p̄me cõiugatiõis q̄ faciũt p̄teritum in ui diuisas syllabas faciũt supinũ in itũ: vt sono sonas sonui sonitũ. nisi hoc verbũ desinat in co. vt frico. Nã ista verba in co desinẽtia supinant in ctũ vt frico as. ui. frictũ. Sed mico ⁊ plico excipiunt: q2 non faciunt in ctũ: immo plico facit plicitũ. ⁊ mico caret supinis.

Aui dimico dat vel ui/primũqꝫ supinat.

¶ Quasi dicat dimico as facit p̄teritũ dimicaui vel dimicui: ⁊ inq̄ᵱtũ facit dimicaui facit dimicatũ in supino. Ideo dicit autor ꝙ p̄mũ supinat.

Sicqꝫ neco nectũ facit ⁊ quandoqꝫ necatum

¶ Dicit ꝙ neco facit necatũ in supino scꝫ qñ facit necaui in p̄terito. ⁊ qñqꝫ nectum in supino scꝫ qñ facit necui in preterito.

More patris nexũ faciet tibi nexo supinũ

¶ Dicit ꝙ nexo as facit nexum in supino more patris. i. p̄mitiui sui necto: qđ etiã facit nexum. Inde venit nexo. Lius frequentatiuum

Secũda ꝯiugatio.

D Ebes formare post primã verba secũde.

¶ In hac p̄te autor determinat de preteritis ⁊ supinis verboꝝ secunde ꝯiugatiõis: ⁊ primo dicit Tu debes formare verba sc̄de coniugatiõis post primã scꝫ cõiugationẽ.

Ui vel ui vel di si format xiqꝫ secunda

¶ Hic autor generaliter ponit oẽs terminatiões verboꝝ sc̄de coniugationis dicens ꝙ secunda coniugatio format preteritum in ui. vt moueo es. moui. In ui diuisas syllabas. vt moneo es. monui. Uel in di. vt video vidi. vel in si. vt rideo risi. vel in xi. vt augeo auxi.

deo si

Littera longa vel r ante deo si facit excipe stridi.

¶ Id est verba sc̄de coniugatiõis in deo desinẽtia precedẽte vocali natura-

liter longa. vel in hac syllaba ar facit p̄teritū in si: vt rideo risi: ardeo arsi. Excipe strideo qd̄ facit stridi: licet habeat vocalē logā ante deo.

Si breuis est e vel i producitur atq3 facit di.

¶ Id est si ante deo sit e vel i breuis illa littera e vel i producitur in preterito ꝛ mutatur deo in di. vt video vidi. sedeo sedi.

Ante deo veniens e vel o liquida mediante.
Principium geminat si muta vel m venit ante.
E vel o si iuncta sit mute/ lex tenet ista
Continue/ iuncta si non/ lex non tenet ista

¶ Dicit autor ꝙ si hec littera e vel o sit ante deo liquida mediante. i. existēte inter e ꝛ o ꝛ deo. vt pendeo ꝛ mordeo: tunc illud tale verbū geminat p̄ncipiū preteriti. vt pendeo pependi. mordeo momordi: hoc tn̄ dicit. Si littera muta vel m venit ante e vel o vt patet in pēdeo ꝛ mordeo. Deinde dicit ꝙ illa lex. i. regula continue iuncta tenet. i. valida est semꝑ si e vel o sit immediate iuncta littere mute. vt tendeo tendis tetendi. Nam hic imediate iungit̄ cum littera ꝛ si nō iungat̄ ista lex. i. regula nō tenet. Et hoc dicit propter splendeo: in quo non iūgitur p immediate cū littera e. imuno ista littera l est in medio. Et sic est dicendum in similibus.

Si componantur geminātia nō geminantur
Lex erit hec cunctis: po sto do disq3 remotis.
Do sto composita geminabūt poscoq3 disco

¶ Hic ponit vnū notabile validū per oēs cōiugatiōes ad quas ptinet. ꝛ est exceptio ab illa regula in declinatiōib9 posita. Simpliciū norma formabis cōpositiua. q2 per eandē regulā possit aliqs dicere ꝙ verba geminantia preteritum in simplicitate geminent in compositione. Ideo autor suꝑ hoc dat notabile dicens. Si verba geminātia p̄teritū in simplicitate componant̄: composita illa nō geminant̄. Verbi gratia. Mordeo mordes facit momordi. si coponatur cū re. vt remordeo/ tūc non geminat̄: sed facit remordi. Hec lex. i. regula erit cunctis verbis remotis illis que per has quattuor syllabas itelligunt̄. Per do das dedi cuius composita etiā geminant̄. vt circūdo circūdas circūdedi. Sto stas steti. eius composita: presto p̄stas prestiti. Po vt posco poscis poposci: ꝛ eius composita: vt reposco reposcis repoposci. Per dis disco discis didici. eius composita vt dedisco dediscis dedidici.

Curro tn̄ cum pre geminat: sed pungere cum re.

¶ Dicit ꝙ curro curris licet geminet in simplicitate: q2 facit cucurri: tn̄ si componatur cum pre etiā geminat. vt precurro p̄cucurri: ꝛ pungo pupigi/ si componat̄ cum re. vt repungo etiā geminat̄: vt repupugi.

Vocalis longa vel ar ante deo geminans ve
Et que preponunt e breuem vel i patefiūt
Hec preter per ui deo preterit excipe prandi
Pransus sum iunge neutro passiua secunde

¶ Autor epilogat predicta. vt epilogatiōe sua aliā inferat regulam. Et dicit

q verba secunde coniugationis in deo desinentia habentia vocalem longam vel ar ante deo: et illa que habent e vel i breuem ante deo: et illa que geminant in preterito patet

Sunt .i. sunt manifesta vt supradictum est. Dein infert aliam regulam dicens q omnia verba secunde coniugationis in deo desinentia preter hec que diximus faciunt preteritum in ui diuisas syllabas: vt studeo studui/candeo candui/sordeo sordui. Deinde ponit exceptionem dicens. Excipe prandi vel pransus sum quod est preteritum de prandeo dea. deberet enim facere prandui. Junge etiam neutropassiua secunde coniugationis que supplent preteritum sicut prandeo: vt soleo solitus sum.

De supinis in do.

Dans deo di vel si geminans ve supina dat in sum.
Sic sedeo sessum reddit tamen s geminatum

Dicit autor q verba secunde coniugationis in deo terminata facientia preterita in di vel in si/et geminantia preteritum faciunt supinum in sum: vt ardeo arsum/video visum/mordeo momordi morsum. Sed exemplificat de hoc verbo sedeo sessum dicens q facit in supino sessum: tamen geminat s. Et in hoc excipitur quia secundum regulam datam deberet facere sesum per simplicem s.

Gaudeo gauisus prebet: vult regula gausum

Hoc clarum est: ideo expositione non indiget.

Preteriens in ui dat itum nullum ve supinum.

Dicit q verba secunde coniugationis terminata in deo que faciunt preteritum in ui faciunt supinum in itum: vt studeo studui studitum vel carent. Ideo dicit. Nullum ve supinum. vt candeo candui.

Geo si.

Si facit l vel r ante geo: xi littera longa
Uel dipthongus habet: ui geo cetera formant.

Dicit q verba secunde coniugationis habentia l vel r ante geo faciunt preteritum in si: vt fulgeo fulsi: tergeo tersi. Xi littera longa .i. verbum habens litteram longam ante geo facit xi in preterito: vt lugeo luxi. Uel dipthongus .i. verbum habens dipthongum ante geo facit xi. vt augeo auxi. Deinde ponit aliam regulam dicens. In ui geo cetera formant .i. q omnia verba secunde coniugationis de quibus non est facta mentio in deo desinentia faciunt preteritum in ui diuisas syllabas. vt vigeo viges vigui.

Prebet ui nullum: si pect sum: xique facit ctum

Dicit q verba desinentia in geo facientia preteritum in ui carent supinis vt egeo egui caret supino: et facientia preteritum in si/faciunt supinum in sum: vt algeo alsi alsum. et facientia preteritum in xi/supinant in ctum: vt augeo auxi auctum.

Dic tamen indultum/sed procreat vrgeo nullum

Dicit q indulgeo ges facit indultum et non indulsum. ideo excipitur ab illa regula. Si per sum. Sed vrgeo vrges caret supino.

Leo eui

Addita muta leo facit eui/uique facit tum.
Sic leo sic oleo de se facit omne creatum

Dicit q verba secunde coniugationis desinentia in leo muta precedente faciunt preteritum in eui: vt fleo fles fleui in tum fit fletum. Deinde addit dicens q leo les non est in vsu in simplicitate: et etiam oleo et eorum composita: vt doleo et redoleo faciunt sic in preterito et in supino: vt doleo facit doleui doletum: et redoleo redoleui redoletum

Et quandoq; tamen olui reperitur itumq;.

Autor dicit ꝙ oleo aliqñ facit preteritũ in ui ⁊ supinum in itum.

Ex oleo per ui venientia dic ⁊ in evi.

Duplex preteritũ reddit: duplexq; supinum.

Quasi dicat ꝙ composita ex oleo oles faciunt preteritum in ui vel in evi. vt redoleo facit redolui vel redolevi. Et hoc est quod intendit.

Etum vel per itum dicas adolere per ultum.

Hinc adultus erit.

Autor dicit ꝙ sicut oleo ⁊ sua cõposita dupliciter faciũt preteritũ: ita dupliciter faciunt supinũ scȝ in etũ ⁊ in itum. Deinde dicit ꝙ adoleo les. qđ stat pro crescere facit adultum in supino. ⁊ hinc derivatur adultus ta. tum.

Juncta muta leo patet hic oleoq; leoq;.

Cetera verba leo per ui facit absq; supino.

Hic epilogat autor ea que dixit de verbis desinentibus in leo: vt aliã inferat regulam. Et dicit verba desinentia in leo muta pcedẽte: ⁊ hoc verbũ leo ⁊ oleo sunt manifesta quõ faciunt in preteritis ⁊ supinis per ea q̃ dicta sunt. Deinde infert regulã dicens: ꝙ cetera verba in leo desinentia faciunt preteritum in ui divisas syllabas ⁊ carent supinis. vt calleo callui palleo pallui.

Sed doleo dat itum / soleo valeoq; supinum.

Nunc ponit exceptionem a pdicta regula dicẽs: ꝙ verba in littera posita faciunt supinũ in itum. vt soleo solitũ. valeo valitum. doleo dolitum.

Si queo siq; facit / tamẽ in tum pluraq; reddit. Queo ſi

Dicit autor ꝙ verba desinentia in queo faciunt preteritũ in si / ⁊ supinuȝ in sum. vt torqueo torsi torsum. tamẽ sepe facit in tum. vt distorqueo distorques distorsi distortum vel distorsum.

Dat veo vi per tum: vi format vbiq; supinum Veo ſi

Ex ui nil removens / faciens tum nil superaddẽs

Dicit ꝙ verba scđe cõiugationis desinentia in veo faciũt preterituȝ in vi. vt moveo movi. Deinde dicit ꝙ verbũ faciens preteritũ in vi mutat vi in tũ. formando supinũ vbiq;. i. in oi cõiugatione. vt amavi amatũ. movi motũ. trivi tritum. audivi auditũ. Et sciendũ est ꝙ nil debet mutari nisi solum vi in tum.

Excipe pas ca fa le la sol vol ag cog ⁊ a se

Dat caveo cautum / faveo fautum: sed amictum

Ex amicire facis / solvo volvoq; dat utum.

De sero sume satum / lavo lotũ / pascoq; pastum

Ag vel cognosco dat itum / sepelire sepultum.

Ponit exceptionẽ a regula predicta. Excipe verba per has syllabas intellectas. q̄ nõ faciunt in supino vt dictũ est. per ca. caveo faciẽs cautũ qđ deberet

facere catū. faueo fautū ⁊ nō fatū. soluo solutū ⁊ nō soltū. voluo volui volutū ⁊ nō voltum. sero seris seui satum. ⁊ nō setū. lauo lotum ⁊ nō latum. pasco paui pastum ⁊ non patum. ag. i. agnosco. vel pro ⁊ cognosco dat itum vt agnitum et cognitum ⁊ non agnotum vel cognotum. sepelio facit sepultum. a. id est amicio facit amictum ⁊ non amicitum.

Ferueo donat ui siue bui/conniueo ui xi.

¶ Dicit autor ꝙ hoc verbum ferueo serues facit ferui vel ferbui in preterito. Et hoc verbum conniueo facit conniui vel connixi.

Ui tum dante preit vocalis non breuiata.

¶ Dicit ꝙ verba facientia preteritum in vi ⁊ mutantia vi in tum in supino producunt penultimam supini in omni coniugatione. vt amaui amatum. fleui fletum. triui tritū. audiui auditum.

Qui ci si sa li i demantur ⁊ inde creata.

¶ Nunc autor ponit exceptionē a regula predicta dicens: ꝙ supina que intelligitur per has syllabas. Qui ci ⁊c. demantur: q̄ corripiunt penultimā syllabam. vt queo quiui quitum. cieo ciui citū. sero seui satū. lino liui litū. eo iui itum. ⁊ sua composita. vt nequeo nequiui nequitum. oblino oblitum.

De deo deqꝫ geo vel queo vel veo dicta.

Sufficiunt/in ui diuisas cetera formant.

¶ Hic autor epilogat oia que dixit de verbis secunde cōiugationis: vt inferat regulam generalem de ceteris. ⁊ dicit ꝙ ea que sunt dicta de verbis secūde cōiugationis terminata in deo geo leo queo vel veo sufficiunt. Deinde infert exemplum dicens: ꝙ cetera verba de quibus non est facta mentio formant sua preterita in ui diuisas syllabas. vt doceo docui doctum. moneo monui. sorbeo sorbui. timeo timui. pareo parui.

Dat maneo mansi/iubeo iussi/neo neui.

¶ Ponit exceptionem a regula predicta dicens: ꝙ maneo facit mansi in preterito ⁊ non manui. iubeo iussi. neo neui.

Dant a per i maneo dat ui/careatqꝫ supino.

¶ Dicit ꝙ quando hoc verbum maneo mutat a in i in compositione facit preteritum in ui/⁊ caret supino. vt immineo imminui.

Lucet pollucet faciunt xi: mulceo mulsi.

Hereo si prebet: dat sorbeo psi qꝫ buiqꝫ.

¶ Dicit ꝙ luceo ⁊ polluceo faciunt preteritū in xi. mulceo facit mulsi. hereo hesi. sorbeo sorpsi vel sorbui.

Dat xi ctum/si sum sed itum dat sorbeo sorptum

¶ Dicit ꝙ facientia preteritū in si de quibus diximus faciunt supinum in sum vt maneo mansi mansum. ⁊ facientia preteritū in xi. faciunt supinum in ctum vt luxi luctum. sm artem intellige. sed sorbeo facit sorbui vel sorpsi. ⁊ in supino facit sorptum vel sorbitum.

Que dant preteritū per ui caruere supino.

Ni faciunt in itum/teneo tentum/doceo ctum.

Censeo dat censum: sed itum sua cõpositiua
Misceo dat mixtum / si format iubeo iussum

¶ Dicit q̄ verba secũde ꝯiugatiõis, de q̄bus nõ est sermo carent supinis: nisi faciũt in itum vt placeo placitũ. Deinde ponit exceptionẽ dicens q̄ teneo facit tentũ / doceo doctũ. Censeo censes facit censum / ⁊ eius composita faciunt in itum / vt recenseo recensitũ. Misceo misces mixtuz / q̄d preterit in ui. ⁊ facit miscui. ⁊ iubeo facit iussi ⁊ iussum.

Pauca supinant̄ preter sex neutra secũde
Sex retinẽt neutra pla no ca va pa doq̄ȝ supina
Format itum doleo noceo valeo placeoq̄ȝ.
Pareo prebet itum / licet ac oleo taceoq̄ȝ
Dat careo carui caritum cassumq̄ȝ supino

¶ Dicit q̄ pauca verba scd̄e ꝯiugatiõis faciẽtia p̄teritũ in vi habẽt supinũ p̄ter sex que per syllabas intelligunt̄. Per pla. placeo es. no noceo es. ca careo es. va valeo es. pa pateo es. do doleo es. Deinde declarat quõ faciũt in supinis. Dicẽs q̄ noceo doleo placeo ⁊ valeo faciũt supinũ in itũ. Careo facit caritũ vel cassum. Pareo paritũ. Liceo licitũ. Oleo olitũ. Taceo tacitũ.

Cum dat ui pateo dat passum / torreo tostum

¶ Dicit q̄ pateo pates licet faciet preteritũ in ui: tamen facit passum in supino. Torreo torres pro assare facit tostum in supino.

Pando pati pateo passum fecere supino.

¶ Dicit q̄ pando, pati. i. patior. ⁊ pateo faciunt passum in supino.

De tercia coniugatione.

Versibus his terna formatio fiat aperta.

¶ In hac parte autor determinat de tercia ꝯiugatiõe verboꝝ: ⁊ dicit q̄ in sequentib⁹ versib⁹ tercia formatio. i. coniugatio fiat aperta. i. manifesta.

Ui vel ui vel di ri ci ni dat tercia gi xi.
Li si bi pi psi pariter mi quiq̄uoq̄ȝ cum ti.

¶ Verba tercie ꝯiugatiõis aliq̄n faciunt preteritũ in vi. vt tero trivi. aliq̄n in ui vt strepui. in di vt reddo reddidi. aliq̄n in ri vt cucurri. in ci vt vinco vici. in xi. vt cingo cinxi. ⁊ sic de ceteris.

A breuis ante cio cum compositis facit eci — Cio eci

¶ Dicit autor q̄ verba terminata in cio a breue precedente: faciũt preteritũ in eci tam simplicia q̄ȝ cõposita. vt facio feci reficio refeci.

Elicui preter cio cetera format in xi.
Elicui dat itum ci vel xi transeat in ctum

¶ Dicit q̄ hoc verbũ elicio facit elicitũ in supino. Ci. i. facientia p̄teritũ in ci. vel in xi. faciũt supinũ in ctum: vt facio feci factum.

Si presens tenet a tenet hic ⁊ vbiqꝫ supina

¶ Dicit ꝙ si presens tempus tenet a vt facio: supina retinent a: vt factū. Hoc intellige vbiqꝫ. i. in omni coniugatione.

A si composita mutant in i dant e supina.

¶ Autor dicit ꝙ si composita mutant a in i. vt ex in ⁊ facio componit᷑ inficio. Tunc supinū tenet e. vt inficio infeci infectū.

Ut probat inficio / sed debes demere do go

¶ In hoc versu ponit᷑ exemplū regule p̄cedentis cū dicit᷑. Ut pbat inficio. Deinde ponit exceptionē cū dicit. Sed debes demere do go. Q. d. ꝙ verba in do ⁊ in go terminata excipiēda sunt a regula predicta. qꝛ nō habēt in supino sicut regula p̄supponebat / immo retinent illam litterā quā habet suū simplex: vt ab occido occasum qđ cōponit᷑ ex ob ⁊ cado. ⁊ exigo exactū / qđ componit᷑ ex ex ⁊ ago. deberemus em̄ dicere exectum ⁊ occesum.

Dio di Dat si sumqꝫ dio: gio gi dat itumqꝫ supino

Gio gi ¶ Dicit ꝙ verba tercie cōiugatiōis in dio desinētia faciūt preteritū in di ⁊ supinum in sum. vt fodio fodi fossum. Deinde dicit ꝙ terminata in gio faciunt preteritū in gi ⁊ supinū in itum: vt fugio fugi fugitum

Pio ui Dat pio semper ui: sine cepi siue cupiui

¶ Dicit autor ꝙ verba tercie coniugationis desinentia in pio faciūt preteritum in ui: vt rapio rapui. sine cepi. i. excepto hoc verbo capio quod facit cepi ⁊ cupio cupiui.

Ptum facit omne pio / sapio cupioqꝫ remotis

¶ Dicit ꝙ verba tercie coniugatiōis desinentia in pio quomodocunqꝫ faciunt preter itum / faciunt supinū in ptum. vt rapio rapui raptum. et capio cepi captum. Deinde ponit exceptionem dicēs. Sapio cupioqꝫ remotis. qꝛ nō faciunt supinum in ptum. immo sapio facit sapitum / ⁊ cupio cupitum. Hoc magis declarat dicens.

Dat sapio sapui sapitū: cupioqꝫ cupitum

Dat peperi pario paritū partum de supino.

¶ Sententia est clara.

Dat si sumqꝫ tio sed vtrolibet ss geminando

¶ Autor dicit ꝙ verba terminata in tio faciūt si in preterito ⁊ sum in supino geminando ss in vtroqꝫ. vt quatio quassi quassum.

Uo ui. Semper uo dat ui / debet struo cum fluo demi

Et pluo dehinc vtum producit dando supinum.

um fluxi struxi structū / pluo ui dat ⁊ utum

¶ Dicit ꝙ verba tercie cōiugatiōis terminata in uo diuisas syllabas semper faciūt preteritū in ui diuisas syllabas. vt acuo acui. Struo ⁊ pluo ⁊ fluo excipiuntur. Postea dicit ꝙ illa que faciunt pteritū in ui: faciunt supinū in utū penultima producta. vt acui acutum. Ideo dicit. De hinc vtum ⁊c̄. Xum fluxi. qđ fluo facit fluxi in preterito ⁊ fluxū in supino. struxi structū. pluo dat plui in preterito ⁊ plutum in supino (anglice to rayne.)

Dat ruitū ruo siue rutū nōnullaqꝫ nullum.

¶ Dicit ꝙ ruo ruis facit ruitum vel rutum in supino. Nonnulla .i. aliqua verba nullum dant supinū/ vt renuo renui. metuo metui.

Bo psi ptumqꝫ facit/ si littera longa preibit Bo psi

¶ In hac parte autor determinat de preteritis ⁊ supinis verboꝝ tercie cōiugatiōis desinentia in bo pcedente littera longa. Dicit ergo sic. Bo .i. vbum tercie ꝯiugationis in bo terminatū facit preteritū in psi ⁊ supinū in ptum. vt nubo nupsi nuptū. qd est in vxorem duci. Et scribo scripsi scriptum

Cetera bi faciunt/ preter que de cubo fiunt

¶ Autor dicit ꝙ cetera verba tercie ꝯiugatiōis terminata in bo scꝫ que non habent vocalem longam ante bo faciunt preteritum in bi. vt bibo bibi. pter illa que deriuantur a cubo bas. que faciūt preteritū in vi: vt incumbo incumbis incubui incubitum.

Et nisi psi faciant/ per itū bo cuncta supinant

¶ Dicit ꝙ oīa verba tercie coniugatiōis in bo desinentia faciunt supinū in itum/ vt bibo bibitum/ nisi faciant preteritū in psi/ que faciūt supinū in ptum. vt scriptum.

Si co preueniat vocalis longa facit xi Co xi

¶ Autor dicit ꝙ verba tercie cōiugationis desinentia in co habentia vocalē longam ante co faciunt preteritū in xi. vt dico dixi/ duco duxi.

Si co preueniat n vel s immediate. Co ci

N vel s abiicitur/ hec ci facit/ illa facit vi. Co vi.

Hinc vinco vici sunt testes crescoqꝫ creui.

¶ Dicit ꝙ verba tercie ꝯiugatiōis habētia n vel s ante co abijciūt n ⁊ s in pterito. ⁊ illa que habent n faciūt ci. vt vinco vici. ⁊ illa que habent s faciunt vi vt cresco creui. Ideo dicit. Sunt testes crescoqꝫ creui.

Excipe conquexi didici compesco poposci:

¶ Autor dicit ꝙ hec verba excipiunt a regula pdicta. s. conquinisco qd deberet facere conquiniui ⁊ facit cōquexi .i. inclinare capite ⁊ sic de alijs.

Hec sunt verba quibus inceptio significatur

Et que preteritis caruerunt atqꝫ supinis

¶ Autor dicit ꝙ etiā verba inchoatiua excipiunt ab illa regula N vel s abijcitur. qr carent preteritis ⁊ supinis. vt calesco calescis.

Glisco preteritū conquexi tolle supinū

¶ Quasi dicat ꝙ glisco gliscis caret preterito ⁊ conquinisco caret supino.

Ici preteritū prebens ico migrat in ictum

¶ Dicit ꝙ ico habet ici in preterito ⁊ ictū in supino .i. percutio.

Preteritū parco dat parsi siue peperci.

¶ Dicit ꝙ parco facit in preterito parsi siue peperci.

Xi vel ci dat ctum/ vi tum facit/ excipiasqꝫ

Excipienda docet que dat veo norma secunde

¶ Autor dicit ꝙ verba tercie ꝯiugatiõis faciẽtia preteritũ in ci vel in xi faciũt supinũ in ctum vt vinco vici victũ. ⁊ dico dixi dictũ. Deinde dicit ꝙ verba tercie ꝯiugatiõis facientia p̄teritũ in vi. mutant vi in tũ: vt cresco creui cretũ. Ponit exceptionẽ dicẽs. Excipias illa verba que faciũt p̄teritũ in vi. q̄ norma secunde ꝯiugatiõis terminata in veo: docet excipiẽda. Unde si vis videre ea q̄ excipiunt habeas recursum ad illam regulã in secũda ꝯiugatiõe positã que incipit. Dat veo, vi per tum. ⁊c̃.

Dant in itum disco cõpesco posco supina.

¶ Quasi dicat ꝙ posco facit poscitũ: cõpesco, cõpescitũ: ⁊ disco discitum: ⁊ hoc ſm artem ⁊ non ſm vsum.

Dat parsi parsum / de se nullumq; peperci

¶ Autor dicit ꝙ qñ parco parcis facit parsi in preterito facit parsum in supino: qñ facit peperci in preterito caret supino.

Do si In si do vertit si per se longa preibit.

Ante do vocalis: cu si stri ce peq; remotis.

Hec faciunt cudi stridi cessiq; cecidi.

Nullũ sido gerit: quod turpe sonat fit in edi.

Nulla supina gerens: cessi creat ss sibi duplex

¶ Dicit autor ꝙ verba tercie ꝯiugationis desinentia in do. mutãt do in si in preterito si habeãt vocalẽ naturaliter longã añ do. vt ludo lusi: ledo lesi. Deinde ponit exceptionẽ dicẽs. Cu, si stri ce peq; remotis. verbis que intelligunt p has syllabas: cu vt cudo cudis cudi. si vt sido sidis caret p̄terito ⁊ supio. Ideo dicit Nullum sido gerit. stri vt strido stridi. ce vt cedo quod aliqñ facit cessi et aliqñ cecidi. Illud qđ turpe sonat scʒ qđ habet turpẽ significationẽ fit in edi. vt pedo pedis, pepedi. ⁊ caret supino. Ideo dicit. Nulla supina gerẽs. Deinde dicit ꝙ cedo cedis cessi debet scribi per ss duplex.

A do composita formabũt di geminata.

¶ Autor dicit ꝙ cõposita a do das que sunt tercie cõiugatiõis faciũt p̄teritũ in di geminando vltimã syllabã. vt reddo reddis reddidi.

His iunges prendo / dipthongus si tibi prebet

¶ Autor dicit ꝙ hoc verbũ prendo iungitur cũ predictis qr geminat p̄teritũ. Deiñ dicit ꝙ verbũ terminatũ in do habẽs dipthõgũ añ do facit si in p̄terito

Ante do si veniat i vel v simul n mediante

In di pretereunt / sed in his n demitur ante

¶ Autor dicit ꝙ verba tercie ꝯiugatiõis desinẽtia in do habẽtia i vel v ante do n mediante faciũt p̄teritũ in di mutãdo do in di: sed n remouetur. vt fundo fundis fudi: findo findis fidi.

Tu geminans tundo tutudi / dat sumq; supino.

¶ Autor excipit hoc verbũ tundo qđ geminat p̄teritũ ⁊ facit tutudi. ⁊ dat suʒ in supino: vt tusum. Tundo est percutio.

Dat tundo tutudi: donat tondere totondi
Tondeo dat tonsum/ sed prebet tundere tusum

¶ Hic ponit differentiam inter tundo ⁊ tondeo. Littera est clara

Ante do dipthongus/ productaqꝫ littera vel que
Do dedit: aut i vel u super n prendoqꝫ patescunt
Nil aliud mutans prebet per cetera di do.

¶ Autor epilogat ea que dixit de verbis terminatis in do vt aliam inferat regulam. Et dicit ꝙ habentia dipthongū ante do· vt claudo· ⁊ litterā productā vt ludo· ⁊ illa que componūtur ex do das· vt reddo· ⁊ illa que habent i vel u ante do n mediante. vt scindo ⁊ fundo· ⁊ hoc verbum prendo prendis patescunt. id est manifesta sunt vt supra· Deinde infert regulam dicens: ꝙ alia verba in do terminata ꝓbent di in ꝓterito· nil aliud mutādo nisi do in di. vt scando scādi

Diuido si demas ⁊ que fiunt geminanda.

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta dicens. Tu demas· i· excipias hoc verbū diuido qđ habet diuisi· ⁊ illa verba que geminant preteritū. vt cado cadis cecidi· tendo tetendi· pendo pependi vel pendi·

Do sum prebet in is: exceptis a dare natis
Ista supinantur per itum/ quotiens geminātur.
Abscondo dat itum geminans di: nō geminās sū

¶ Dicit autor ꝙ in his verbis predictis do mutatur in sum formando supinum vt ludo lusum· claudo clausum· diuido diuisum. Deinde ponit exceptionē dicens: ꝙ deriuata ab hoc verbo do das excipiūtur: quoniam ista supinantur in itum· quotiens geminātur· vt reddo reddis reddidi redditū. Deinde dicit ꝙ abscondo facit absconditum vel absconsum. absconditum quando facit abscondidi absconsum quando facit abscondi·

De supinis in do.

N quibus eripitur penultima si breuiatur.
Additur s duplex/ si longa sit s tibi simplex.

¶ Dicit autor ꝙ verba tercie cōiugationis quibus n eripitur in ꝓterito si penultima ꝓteriti breuietur geminat s in supino· vt scindo scidi scissū· ⁊ si penultima sit longa faciunt supinum in sum per simplex s· vt fundo fudi fusum.

Dat passum pando subducit n s geminando.

¶ Dicit ꝙ pando dis· remouet n in supino ⁊ geminat s· ⁊ facit passum·

Pando pati pateo passum fecere supino.

¶ Dicit ꝙ pando pati ⁊ patior eris· ⁊ pateo pates faciūt in supino passum su·

Dat tendo tensum/ tum quedam compositorū.

¶ Dicit ꝙ tendo tendis facit tensum in supino· ⁊ quedam compositorum faciunt tum· vt contendo contentum.

Edi donat edo sum donans stumqꝫ supino.
Nec sua composita cogunt duplicare supina.

Autor dicit q edo es est facit edi in preterito et esum vel estum in supino: ex hoc sua composita nō cogunt duplicare supina. Namqz pro quia. ambedo dat ambesum. comedo comestum. Ideo subditur versus sequens.

Namqz dat ambesus esum/comedoqz comestū.

Iste versus patet ex precedentibus.

Go si. **Si facit r go nisi sint a rego nata/sed in xi.**
Cetera sunt/pun pan le tan/sed demas et a fran.
Hec cū compositis dant gi/tribus a lego demptis
Hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.

In hac parte autor determinat de pteritis et supinis verbo𝔯 desinentiu𝔷 in go/dicens: q verba desinentia in go habentia r ante go faciunt pteritū in si. vt tergo tersi. mergo mersi. nisi sint nata. i. deriuata a rego. Sed cetera q̄ non habent r ante go/faciunt preteritū in xi. vt tego texi. Sed excipiūtur pungo/lego pango/tango/ago/et frango que cū eo𝔯 cōpositis faciunt preteritū in gi. Exceptis tribus compositis a lego que faciunt xi. vt in textu.

Preteritū triplicat et sensum pango pacisci
Dat pepegi/panxi dat cantus iungere pegi

Quasi dicat q pango pangis habet triplex preteritum et triplex significatū Nam aliquando stat pro facere pactū. et tunc facit pepigi. Aliquādo facit pā xi. et stat pro cantare. Et aliquando stat pro iungere. et tunc facit pegi. Ut Ossibus et neruis compegisti me.

Tango facit tetigi/sed ago et frango dat egi.

Autor dicit q tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago et frāgo faciūt preteritum in egi. vt ago egi. frango fregi.

Preterito duplici duo significat/stimulando
Pungo facit pupugi punxi punctos numerando

Dicit q pungo gis. significat duo. i. habet duas significationes duplici pterito. i. scdm duplex preteritum. facit pupugi stimulando. i. quando stat pro stimulare. facit punxi quando stat pro punctos numerare.

Dego degiqz dabit/que dat rego xi sociabis.

Dicit q hoc verbū dego degis pro viuere facit degi in pterito. Deinde dicit q deriuata a rego regis faciunt preteritū in xi. vt dirigo direxi.

Dans go si sum dat/per ctum gi xiqz supinant.

Dicit q verba tercie coniugationis ptereuntia in si supinant in sum. vt tersi tersum. Et ptereuntia in gi vel in xi supinant in ctum. vt legi lectū. texi tectum.

I vel a si preit venit n mediante supino.
Semper n eripitur/sin tin et an excipiantur

Dicit q verba tercie cōiugationis in go desinentia habētia i vel a ante go n mediante semp n eripit in supino. iungo iungis iunctū. frango gis fregi fractum. Excipiūtur verba intellecta per has syllabas. videlz cin. vt cingo tin. vt tingo. an. vt ango: qr retinēt n in supino. et hoc declaratur in sequentibus.

N retinent ãngo cingo tingoq; supino
Et plango iungo planxi ctum / degoq; nullum

¶ Dicit q̃ ista verba retinent n in supino licet habeant i vel a ante go in medi ante: vt ango anctũ / cingo cinctũ / tingo tinctũ / plango planctũ / pango panxi panctũ. Dego degis nullum habet supinum

Dat fixi fixum: sed dic de fingere fictum.

¶ Dicit q̃ figo figis fixi facit fixum in supino, ⁊ fingo fingis facit fictum

Ho xi ctumq; dat ui lo ni geminetur — Ho xi
Li bi tunc per li lo p̃terit: excipe vulsi vel velli — Lo ui

¶ Dicit q̃ verba desinentia in ho faciũt preteritũ in xi. ⁊ supinũ in ctũ. vt traho traxi tractũ. Deinde dicit q̃ desinẽtia in lo nõ geminantia l p̃tereunt in ui diuisas syllabas: vt colo colis colui. Notãter dixit. Ni geminet l. q2 ibi sc3 quo l geminat tũc lo mutat in li formando preteritũ: vt vello vellis velli: tamẽ excipit inquantũ facit vulsi.

L duplex repetit mutã si muta preibit

¶ Dicit q̃ qñ v̾bũ in lo terminatũ duplicat l muta p̃cedẽte ⁊ existẽte in p̃ncipio p̃me syllabe: tũc illa muta geminat in p̃terito: vt fallo fefelli / pello pepuli

Tollo tuli: psallo psalli: dat salloq; salli

¶ Autor dicit p modum exceptiõis q̃ ista v̾ba tollo ⁊ psallo ⁊ sallo licet geminant l in presenti ⁊ habent mutam in principio p̃me syllabe: tamen non geminant preteritum.

L simplex dat tum / sed sum geminata supino

¶ Dicit q̃ desinentia in lo per simplex l faciũt supinum in tum: vt colo cultum sed habentia duplex ll faciunt in sum supinũ / vt fallo fefelli falsum. pello pepuli pulsum.

Tum vel itum dat alo: caret omni malo supino:
Psallere nollo carent: alienũ dat tibi tollo

¶ Ponit exceptionem dicens q̃ alo alis dat altum vel alitũ in supino. Malo caret omni supino. Psallere. i. psallo ⁊ nolo carẽt supino. Tollo tollis dat tibi alienũ supinũ videl3 sublatũ sustuli a verbo suffero.

Mo dat ui dat itũ / premo preter emoq; : sed illa
Excipias quibus est per se penultima longa
Nam psi preterito tunc reddunt / ptũq; supino.

¶ Dicit q̃ verba desinentia in mo facunt preteritũ in ui. vt tremo is. tremui. preter premo ⁊ emo de q̃b⁹ statim dicet. Sed excipias illa verba q̃bus est p se penultima longa que faciunt preteritum in psi. ⁊ supinũ in ptum. vt promo promis prompsi promptũ.

S geminando si sum / p̃mo emo mi dat ⁊ emptũ

¶ Dicit q̃ premo facit pressi in preterito ⁊ pressum in supino geminando s. Emo emis facit emi in preterito ⁊ emptum in supino.

No ui No dat ui g vel o si presit et a cano nata.

¶ Dicit q desinentia in no g vel o p̄cedente faciunt p̄teritū in ui. vt gigno is. genui. et pono posui. Et nata .i. deriuata a cano. vt precino precinui.

Ante no psi facit m: p̄ter cano / cetera ui dant

¶ Dicit autor q habētia m ante no faciunt preteritū in psi: vt cōtemno contē psi. Cetera vero que nō possunt contineri sub regulis predictis faciūt p̄teritū in ui. vt sterno straui: preter cano quod facit cecini.

Dat lino lini vel liui / deinde litum dat.

¶ Dicit autor q lino habet duplex preteritū: videlz lini et liui. et nō est in vsu in simplicitate sed in compositione. ita videlz oblino oblinis

No per ui dat itum / sine natis a cano / nam tum

N precedit in his: psi ptum dat: uiqz facit tum

¶ Autor dicit q verba tercie cōiugatiōis desinentia in no facientia p̄teritū in ui / faciunt supinū in itū: vt gigno genui genitū. Sine natis a cano .i. verbis deriuatis a cano canis: nā n p̄cedit in his deriuatis a cano. vt precinno precinui precentum. Psi ptum dat .i. facientia preteritū in psi dant supinū in ptum: vt contemno contempsi contemptū. Uiqz facit tū .i. facientia preteritum in vi faciunt supinū in ptū. vt sterno straui stratum.

Po ui Po dat ui dat itum breuis e si preuenit: m pi

Ptumqz remota facit: psi cetera ptumqz dedere

¶ Dicit q verba desinentia in po e breui p̄cedenti faciunt preteritū in ui et supinū in itū. vt strepo strepui strepitū. Si vo m sit añ po. m remouet̄ et po mutat̄ in pi vt rumpo rupi. et supinū facit ruptū. Cetera q̃ q̃ nō habēt e breuē nec m ante po. faciūt preteritū in psi: et supinū in ptū. vt repo repsi reptū.

Quo Dat linquo liqui / coquo coxi / ctum dat vtrunqz

¶ Dicit q linquo linquis facit liqui in preterito: et coquo coxi. vtrūqz facit supinum in ctum. lictum coctum.

Ro ui Ro ui tumqz facit / ge cur excipienda ver vqz.

Dat si stumqz gero velut vro curro cucurri

Cursum / ri vel si verro versumqz supino

¶ Dicit q verba desinentia in ro faciūt preteritū in vi et supinū in tū. vt tero triui tritū. Excipiēdo verba intellecta p has syllabas videlz ge .i. gero / cur .i. curro / ver .i. verro / v .i. vro. que faciūt preteritū et supinū vt ptz in littera.

Quero quesiui quesitum redde supino

A sero composita serui sertumqz dedere.

Insero sic format / et consero viqz situm dat

Sic sero formauit prius et sensum duplicabit

¶ Composita a sero ser̄ faciūt preteritū in ui: et supinū in tum. Ideo dicit. Insero sic format et consero conseui consitum. Ideo dicit. Et consero viqz situm

dat. Deinde reddit causam hui⁹ ponendo regulã de sero seris. ⁊ dicit. Sic sero formabit prius ⁊ sensum duplicauit. Q. d. ꝙ sero seris anteqꝫ esset compositũ formauit preteritũ sic vt dictũ est in rui. ⁊ in ui vt sero serui ⁊ seui: ⁊ geminat preteritũ/supinũ ⁊ significatum. Nam in quantum facit serui stat ꝑ inserere: ⁊ in quantũ facit seui stat pro seminare.

So siui situꝫqꝫ facit/sed deme capesso. So siui

Quod si sumqꝫ tenet sic viso sicqꝫ facesso.

¶ Dicit ꝙ desinẽtia in so faciunt preteritum in siui: ⁊ supinũ in situm/vt Lacesso lacessis lacessiui lacessitum. Sed deme. i. excipe capesso qd facit capessi ĩ p̄terito ⁊ capessum in supino. Viso visus. ⁊ facesso facessis. sic. i. similiter faciũt ⁊ sunt verba desideratiua.

Pinso preteritũ per ui formando dat istum.

¶ Dicit ꝙ pinso pinsis/facit pinsui in preterito ⁊ pistum in supino.

Ante to c veniẽs in xi cto mutat ⁊ in xum. To xi

¶ Autor dicit ꝙ desinentia in to c precedente/mutant cto in xi in preterito/ ⁊ cto in xum in supino: vt flecto flexi flexum.

Datqꝫ xui pecto pariter xi sic quoqꝫ necto

¶ Dicit ꝙ pecto facit pexui in preterito vel pexi/ ⁊ similiter necto.

Ante to verba duo retinent r absqꝫ supino

Prebet ui sterto/ti format sum quoqꝫ verto.

¶ Dicit ꝙ duo verba habent r ante to/vt sterto stertis/verto vertis. sterto facit stertui in p̄terito ⁊ caret supino. verto facit v̄ti in p̄terito ⁊ versũ in supino.

E duo corripiũt quorꝫ peto vi facit ⁊ tum

S geminando sui format meto deinde facit sũ.

¶ Dicit autor ꝙ duo verba habent e breuẽ ante to scilꝫ peto ⁊ meto/peto facit petiui in preterito ⁊ petitũ in supino. Meto facit messui in p̄terito ⁊ messuꝫ in supino geminando s.

Dat si sum mitto/tamen s geminãdo supino

¶ Dicit ꝙ mitto mittis facit misi in p̄terito ⁊ missum in supino geminãdo s.

Dat sisto statui si transeat atqꝫ statutum

Et si sit neutrale sisti nullum ve supinum

¶ Dicit ꝙ hoc verbũ sisto sistis si transeat. i. si est transitiuũ facit statui in preterito/ ⁊ in supino statutũ. ⁊ si sit neutrale id est neutrũ absolutũ facit sisti in p̄terito ⁊ caret supino.

L vo preueniens de vo vi format ⁊ utum Vo vi.

¶ Dicit ꝙ habentia l ante vo faciũt preteritũ in vi mutãdo vo in vi ⁊ supinũ in vtum. vt voluo volui volutum.

Longaqꝫ precedens vocalis xi facit ⁊ ctum.

¶ Dicit ꝙ verbũ habens vocalem ante vo facit preteritũ in xi: vt viuo vixi: et supinum facit in ctum. vt victum.

Xo dat ui xum nexo/facit texo quoqꝫ textum. Xo ui

¶ Dicit q desinētia in xo facit preteritū in xui/vt nexo nexui/texo texui/nexo facit nexuim in supino. ꝛ texo facit textum.

De quarta coniugatione

Post predicta vide que sit formatio quarte

¶ In hac parte autor determinat de pteritis ꝛ supinis/vboꝝ quarte ꝯiugationis. Et pmo cōtinuat cum precedentibus dicens. Post predicta vide que sit formatio quarte.

Ui vel ui vel ii xi si ni xi quoqꝫ psi dat

¶ Autor ponit generaliter oēs terminatiōes pteritoꝝ verboꝝ quarte ꝯiugationis dicens. Quarta cōiugatio dat in preteritis has terminatiōes videlꝫ iui: vt audio audiui. vel in ui: vt salui. vel ij: vt salio salij. vel ri vt reperio reppi. si: vt sensio sensi. xi: vt vincio vinxi. psi: vt sepio sepsi. ni: vt venio veni. ꝛ suū cōpositum: vt inuenio inueni.

Cio xi **Dat cio xi quotiens n preuenit hac sine dat si.**

¶ Dicit q verba quarte cōiugatiōis desinentia in cio n pcedente faciūt pteritum in xi: vt vincio vinxi. hac sine dat si. i. desinentia in cio sine hac littera n dant si in preterito: vt farcio farsi.

Non sine cōpositis debent dissyllaba demi

Hec faciunt iui: sic format sanxio sanxi.

¶ Ponit exceptionē a regula pdicta dicens q verba dissyllaba. i. duaꝝ syllabaꝝ in cio desinētia debēt demi. i. excipi nō sine compositis. qꝛ etiā composita excipiunt. Hec em̄ faciūt in iui: vt scio sciui. nescio nesciui. Deinde dicit q sanxio sic format preteritū: qꝛ facit sanciui vel sanxi.

De verbis quarte que dant cio dicta notate.

¶ Epilogando dicit magister. Decet notare de verbis quarte coniugatiōis terminantibus in cio ꝛ illa que dicta sunt: quia dicit q sufficienter dictum est Ideo dicit q sunt notanda ea que dixit.

Cetera preteriti vocem fecere per iui.

¶ Autor dicit q verba quarte cōiugationis q̄ nō possunt ꝯtineri in regulis pdictis faciunt pteritū in iui. vt audio audiui: seruio seruiui.

Sed legem cassant hanc cassus ꝛ inde creata

Haurio sentio sepio si dāt vi dat cambio vel psi.

Dat veni venio sic que cōponis ab illo.

Dat salio salui salii quoqꝫ siue saliui.

¶ Autor ponit exceptionē a regula pdicta dicēs. Cassus. i. verba intellecta p has sex litteras ꝯtentas in hac dictione cassus. Cassant. i. destruūt hanc legē id est regulā pdictā. Per c intelligit cambio cambis qd facit campsi vel cambiui. per h haurio hauris hausi. per s sepio sepsi. per s sentio sensi. per v venio veni. ꝛ eius composita: vt reuenio reueni. per s salio salui salij vel saliui. sꝫ tūc non excipitur. Hoc etiā intelligit de compositis eoꝝ. vt exhaurio exhausi. Et ideo dicit. Et inde creata.

Queqꝫ parit pario simul excipiuntur: ⁊ aio

¶ Dicit etiã ꝙ illa verba q̃ pario parit per cõpositionez debẽt excipi a regula supradicta: qꝛ nõ faciunt in iui. imo faciũt sicut statim dicetur. Et hoc verbum aio, ais excipitur de quo dabit doctrina in capitulo de anomalis ⁊ de defectiuis. Nota ꝙ pario paris in simplicitate est tercie coniugationis. In compositione vero quarte. vt reperio.

A pario dant nata rui: nisi quod reperire.

Comperioqꝫ per i faciendo preterire.

¶ Autor dicit ꝙ deriuata a pario paris faciunt preteritũ in ui. vt aperio aperui. nisi compario quod facit comparui ⁊ comperi: reperio repperi.

In xi preterita per ctum fecere supina.

¶ Dicit ꝙ facientia pterita in xi / faciũt supinũ in ctum. vt vincio vinxi vinctũ.

L preeunte vel r si tum facit: his sine dat sum.

¶ Autor dicit ꝙ facientia pteritũ in si l vel r precedente faciunt supinũ in tum vel in sum vt farcio farsi farsum: ⁊ fulcio fulsi fultum. Facientia vero pteritũ in si sine his literis. scꝫ l / vel r / faciunt supinum in sum. vt sensio sensum.

Excipias haustum dans haurio / sepio septum.

¶ Hic autor ponit exceptionẽ a regula predicta dicens. ꝙ haurio ⁊ sepio licet faciant pteritũ in si / tamen excipiuntur: qꝛ haurio facit haustũ ⁊ sepio septum

Ut venio sic dant ab eo venientia ventum.

Et quicquid pario parit r preeunte facit tum.

¶ Dicit ꝙ venio ⁊ eius composita supinantur in tum. Et composita de pario faciunt tum r precunte.

De supinis in iui.

Iui preteritum semper transfertur in itum.

¶ Dicit ꝙ facientia preteritũ in iui faciunt supinũ in itum. vt audiui auditum

Dat salio saltum dum ui facit excipiendum.

¶ Dicit ꝙ quando salio facit salij vel salui in preterito. facit saltum in supino. Et quando facit saliui facit salitum: ⁊ tunc non excipitur.

I quibus excipitur duo deme supina / sepultum

Quod sepelire facit / amicire figurat amictum

¶ Quia superius dixit facientia preteritũ in iui faciũt supinũ in itum. Ideo dicit ponendo exceptionẽ de istis verbis sepelio ⁊ amicio que cũ deberent facere sepelitum ⁊ amicitũ: abijciunt i / ⁊ faciunt sepultum ⁊ amictum.

A queo composita vel eo breuiare supina.

Constat: ⁊ ambitum non corripit ambio solum.

¶ Quia superius dicit ꝙ facientia pteritũ in iui faciũt supinũ in itum penultima producendo: modo ponit exceptionẽ de cõpositis ab eo is. ⁊ queo quis dicẽs ꝙ corripiunt penul. supini. vt nequeo nequii nequitũ: ⁊ trãseo transitum trãsitũ. Sꝫ hoc verbũ ambio bis. nõ corripit imo producit penul. supini. vt ambio bis. ambiui ambitũ. Et si obijciatur de hoc verbo subbio subbis ꝙ producit penul. supini: dicatur ꝙ non est cõpositũ de sub ⁊ eo sꝫ est deriuatũ de subbus subba subbuꝫ.

De preteritis ⁊ supinis verboꝝ deponentaliū.

SI reperire cupis ex deponente supina
Actiuam finge vocem/formaq3 per illaz.
Sicut letatum veritum: sed plurima verba.
Illa creant aliter: probat hoc ratus atq3 misert⁹

¶Superius autor nos docuit formare preterita ⁊ supina verborū tam actiuorum q̄3 neutroꝝ. Nunc aūt determinare intendit de supinis verborū deponentalium siue de supinis verboꝝ habentum passiuā vocem: ⁊ dicit. Si tu cupis reperire supina ex deponentali verbo/debes fingere vocē actiuā: et supponere ꝙ habeat verbum in o terminatū ⁊ formare preteritū ⁊ supinū ſm illā vocem actiuam ⁊ reperto supino illius verbi actiui vocis immediate habebis supinum verbi deponentis quod simile est. Ex quo quidam supino ⁊ verbo sum es est: poteris supplere preteritum illius verbi deponentis. De hoc autor ponit exemplum dicens. Sicut letatū veritū. Presupponam⁹ ꝙ inueniatur leto. tas. hoc tale verbum leto letas faceret letaui per illam regulam. As in preterito vi. ⁊c̃. ⁊ faceret letatum in supino per illam regulā. Regula que formā ⁊c̃. Ex quo scire possumus ꝙ letatū est supinum huius verbi letor letaris/ ex quo supino ⁊ verbo sum es est: supplet̃ p̄teritū verbi. videlz capiendo ꝑticipiū p̄teriti temporis ab ip̄o supino deriuatū. vt dicendo. Letatus sum vel fui. Similiť possumus dicere de verui per illam regulaz. De deo deq3 geo leo vel queo vel veo dicta Sufficiunt in ui diuisas ⁊c̃. Et eius supinū veritum per illā regulaz Que dant preterita per ui caruere supino. Ni faciunt in itum. Eodem modo ꝑ cetera discurrendum est. Sed plurima verba excipiuntur que aliter faciunt supina q̄3 dictum est. Probat hoc ratus atq3 misertus. Fingam⁹ ꝙ reo res reperiatur eius preteritum faceret reui. per illam regulaz. De deo deq3 geo ⁊c̃. supinū reitum vel careret. Et sic deberemus dicere ꝙ in preterito de reor faciet reuisus sum vel fui: aut careremus tali preterito: sed quia facit ratus: ideo excipitur. Preterea fingamus ꝙ inueniatur misereo miseres: eius preteritū faciet miserui per illam regulam. De deo deq3 geo ⁊c̃. et supinū faciet miseritū3 Et per consequens misereor faciet miseritus sum vel fui.. Et quia facit misertus sum vel fui. ideo excipitur.

Dat fateor fassum nyllum liquor medeorq3.
Et vescor cum reminiscor illis adiungere debes.

¶Dicit ꝙ fateor facit fassum: deberet enim facere fatitum fingendo vocem actiuam. Deinde dicit ꝙ liquor ris. ⁊ medeor mederis. vescor vesceris. ⁊ reminiscor nullum habent supinum.

Hec circūloquimur non seruant preteritorum

¶Quasi dicat ꝙ predicta verba carent supinis ex eo ꝙ non seruant circumlaquium preteritorum. i. carent suppletione preteritorum quoniam carent supinis: quibus deficientibus necessario deficit suppletio preteritorum.

De deponentibus: tercie coniugationis.

Disce supina dare per deponentia terne.

¶Magister dicit. O lector disce dare supina ex verbis deponētibus tercie coniugationis non seruantibus regulam predictam/videlicet. Si reperire cupis. ⁊c. Hec patent in sequentibus.

Gressus cōmentus frcutus fretusq; profectus
Et fruitus lapsus nactus quoq; pactus adeptus
Ultus ⁊ iratus oblitus functus ⁊ vsus
Questus complexus nisus vel dicito nixus.

¶ Autor dicit ꝙ ista que in littera ponūtur nō formātur fm vocem fictā vicz gressus de gradior. Nā deberet facere grassus ficta voce actiua.scz gradio:ꝓ regulam. Dat di sumq; dio. Eodē modo discurrenduz est per cetera. Et si aliqua reperias que formātur fm vocē fictam dicas ꝙ de ipis est doctrina ⁊ non exceptio. vt iratus qd venit ab irascor:fingamus vocē actiuam scz irasco facit iraui per illam regulam. Ji vel s abijcitur. ⁊ faciet iratū per illam regulaz. Ui tum facit. Ideo patet ꝙ nō excipit/sed est doctrina. Cōmentus venit a cōminiscor/fructus a fruim⁹ ⁊ fretus a fruor/profectus a proficiscor. vltus ab vlciscor. Oblitus ab obliuiscor. Funct⁹ a fungor. vsus de vtor. questus de queror. complexus de complector. nixus ⁊ nisus de nitor.

Ortus ⁊ oriturus/dic mortuus ⁊ moriturus

¶ Autor dicit ꝙ orior ⁊ morior cū sint tercie vel quarte coniugationis habent pterita iuxta terciā coniugationē. vt ortus sum ⁊ mortuus sum. participia vero futuri tēporis iuxta quartā. vt oriturus ⁊ moriturus penultima correpta/ quā deberent producere per illam regulam. In vi preteritum.

Hinc experrectus faciunt liquor ⁊ sequor vtum

¶ Autor dicit ꝙ expergiscor facit experrectus sum. Loquor locutus sum. Sequor secutus sum.

Dat tutum tueor/tuitum tuor ambo tueri

¶ Autor dicit ꝙ tueor facit in supino tutum:tuor facit tuitum. Sed ambo faciunt tueri in infinitiuo modo.

Dat nascor natum:dat mensū metior/orsum
Ordior/⁊ passum patior/potiorq; potitum

¶ Sententia a clara in textu.

Credo ꝙ exosus verbo caret atq; perosus

¶ Autor dicit ꝙ est opinionis ꝙ exosus quod idem est quod in odio habens ⁊ perosus qd idem est/carent verbo. i. a nullo verbo deriuantur/licet sunt nomina ⁊ nō participia:tamen super hoc possunt fieri questiones quas ad presens pretermitto.

Capitulum sextum de defectiuis ⁊ anormalis

Donatum sequere per verba fruētia lege

¶ In isto capitulo autor intendit determinare de verbis defectiuis ⁊ anormalis. Et primo dicit ꝙ tu debes sequi donatum per verba fruentia lege. id est regula. Quasi dicat ꝙ tu debes variare verba regularia sicut donatus insinuat. Nam de verbis irregularibus dabo tibi doctrinam vt patebit in sequentibus.

Dic duc fac ⁊ fer/⁊ que componis ab illis.

¶ Dicit ꝙ ista verba dico cis/duco cis/facio cis/⁊ fero fers sunt irregularia in prima voce imperatiui: qꝛ deberemus dicere dice/duce/face/⁊ fere ⁊ dicimus dic duc fac ⁊ fer. Et forte hoc est ad differentiā genitiui ⁊ datiui hu[9] nois dica dice/fera fere/⁊ ablatiui huius dux ⁊ fax. Similiter est dicendum de compositis eorum. vt benefacio cis. Imperatiuo modo benefac.

Cum facit a vertit in i/verbi regula seruit.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ facio cis/qn̄ mutat a in i in cōpositione tunc regula verbi seruit sibi. i. qn̄ irregulariter declinatur. vt inficio cis. Imperatiuo modo infice.

In vi pꝛeteritum de se data tempoꝛa quedam.
Sincopat hinc deme dissyllaba quodqꝫ fit inde

¶ Dicit ꝙ p̄terita in vi terminata sincopāt quedā tēpoꝛa data de se. i. aliquas voces ab ipis deriuatas. Uerbi gr̄a. Preteritum hu[9] verbi amo amas facit amaui: ⁊ ab ip̄o deriuat̄ amauisti qd̄ aliqn̄ sincopat̄/⁊ dicim[9] amasti ꝓ amauisti/⁊ sic de similib[9]. Sed notanter dicit. Tēpoꝛa quedā: qꝛ nō oīa sincopant̄ sed aliqua. Neqꝫ debem[9] sincopare nisi reperiant̄ ab autoꝛibus sincopata. ꝟ Sincopa si fuerit veteꝝ vestigia seruet. Deinde ponit exceptionē dicēs. hinc deme dissyllaba. i. p̄terita duaꝝ syllabaꝝ ⁊ illa q̄ ab eis deriuant̄: qꝛ talia non patiuntur sincopam. vt neo nes neui neuisti. deneo deneui deneuisti.

Inuenies nosti flesti flasti quoqꝫ scisti.

¶ Nunc autoꝛ ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs: ꝙ p̄terita in lr̄a posita licet sint dissyllaba. i. duaꝝ syllabaꝝ in prima ꝑsona tn̄ inueniuntur sincopata Exemplū. vt pro nouisti nosti. ꝓ fleuisti flesti. ꝓ flauisti flasti. ⁊ ꝓ sciuisti scisti.

Cum verbum quod habet quarto casu sociari.
Participans tempus dare pꝛeteritum videam[9].
Et careant illo/que non licet addere quarto.
Pꝛeteritum verbi damus istis participantis
Nunq̄ pꝛeteritum/nunq̄ vel raro supinum.
Ambigo compesco disco posco tremo glisco.
Lambo vel lingo metuo timet vꝛgeo caluo
Linquo vel sugo paueo fugit hoꝛreo scando.
Mando cum scabo scalpo conuungito cerno.
Accusatiuis tamen hec poscunt sociari.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ verba q̄ habēt cōstrui cū actō ꝑ naturā ꝓpriā/possunt habere ꝑticipiū p̄teriti tpis scꝫ in passiuis eoꝝ/⁊ ꝑ cōsequēs eadē possunt hr̄e supinum. vt amo amatū/amoꝛ amatus sum. Illa vero q̄ nō possunt vel nō habent construi cū actō carent p̄terito tpe participij. vt seruio seruiui. nō em̄ reperitur seruitus sum. Tn̄ aliqua sunt q̄ licet pn̄t cōstrui cū actō casu nō habent p̄teritū participij nec habent supinū/⁊ si habet raro hoc contingit. Et ista sunt que in

littera numerantur. scȝ ambigo compesco ꝛc̃. De quibus verbis cum aliqua sint ambigua ꝛ obscura ipa declarabo. Ambigo pro dubitare. Compesco. i. constringere. Caluo. i. decipere. Sugo (to souke) Scando (to clymbe). Mando id est comedo. Scabo (to clawe. Scalpo idem est.

Dices de neutris ꝙ raro participantis.

Seruant preterita / sed multis adde supina
Dicqȝ fere cuncta per rus formare futura.
Jnde tamen tollis ea que caruere supinis.

¶ Dicit ꝙ neutra raro habent p̃teritū participij. i. p̃teritū ꝑfectū ex suppletiōe participij ꝛ huius verbi sum es: sed multa habent supina. vt seruio seruitum. obedio obeditum. ꝛ fere oia habent participiū in rus. vt seruiturus. obediturus. Tamē excipiūtur ea que carent supinis que etiā carent participijs in rus Jdeo dicit. Jnde tamen tollis ꝛc̃. Que autem sunt illa neutra que habent preteritum ꝛ non supina. declaratur vt infra.

Preteritum neutra dant hec / desuntqȝ supina
Jn rus par ratio facit illa carere futuro.
Estuo sterto mico rudo strido strideo psallo.
Conquexi parco.
Ut docui iunge / preter sex neutra secunde.
Sex retinēt neutra pla no ca va pa doqȝ supina

¶ Dicit ꝙ ista verba estuo as. sterto tis. ꝛ oia supradicta habent preterita. Ut estuo estuaui. sterto stertui / sed nō habent supina: ideo carent ꝑticipijs in rus. q: participia in rus formātur a supino / quo deficiente nō possunt formari. Et hoc est quod dicit. Jn rus par ratio. Deinde dicit ꝙ verba neutra secunde cōiugationis: vt docui supra in scda cōiugatione iungūtur p̄dictis: q: ipa carent supinis ꝛ ꝑticipijs in rus. vt egeo egui / supinis caret. Excipiūtur sex que habēt supina. Jdeo dicit. Preter sex. Et hec sex intelligūtur per sex syllabas positas in vltimo versu. scȝ pla. i. placeo ces. cui placitū. no. i. noceo ces. cui nocitū. ca. i. careo cares carui caritū vel cassum. va. valeo es. valui valitū. pa. pateo tes. patui passum. do doleo doles dolui dolitum.

Audeo cum soleo fio quoqȝ gaudeo fido.
Quinqȝ puer numero neutropassiua tibi do.
Prandeo cum mereo predictis annumerabis

¶ Dicit autor ꝙ verba supradicta sunt neutro passiua / ꝛ sunt defectiua seu irregularia. q: in p̃teritis perfectis ꝛ in his que formātur ab eis retinent vocem passiuoꝝ. in ceteris vero neutroꝝ. Juxta donatum dicentē. Sunt p̃terea neutropassiua. vt gaudeo gauisus sum.

Exulo vapulo veneo fio quoqȝ quattuor ista. — verba neutra passia
Sensum passiui sub voce gerunt aliena.

¶ Dicit autor ꝙ quattuor sunt verba que sub voce actiua passiuā retinent si-

gnificationem ⁊ constructionē. scz exulo las. habet vulgare passiuū. i. ebānior vapulo. i. verberor. veneo. i. vendor fio. i. formior. Et dicuntur defectiua: quia deficiunt a recta significatione. Nam gerunt sensum passiui sub aliena voce. i. sub voce neutrali. istis quattuor addūtur duo. s. liceo ⁊ nubo. Unde liceo id est taxor. nubo id est ducor in vxorem.

Uerba cō- munia

Largior experior veneror moror osculor hortor
Criminor amplector tibi sunt communia lector.
Si bene cōnumeres interpretor hospitor addes.

¶ Dicit ꝙ verba supradicta sunt communia ⁊ sunt irregularia ex eo ꝙ habēt duas significationes sub vna terminatione.

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqz.
Que retinent sensum presentis preteritiqz
Que formantur ab his pariter sensū duplicabūt.
Datqz mementote memini dabit ante memēto.

¶ Autor dicit ꝙ ista quattuor verba in textu noiata sunt defectiua seu irregularia: qr deficiunt in aliquib⁹ temporibus: ⁊ sub vna terminatione retinent sensum presentis ⁊ preteriti tpis. Carent etiam impatiuo preter memini quod habet memento in singulari ⁊ mementote in plurali. Ideo dicit. Datqz mementote memini dedit ante memento. ¶ Et est sciendū ꝙ illa tempora que formātur ab illis. vicz odi/cepi/noui/⁊ memini pariter sensum duplicabunt. id ē habebunt sensum presentis temporis ⁊ preteriti. ⁊ sic variātur. Noui nouerā nouissem nouerim nouero nouisse. ⁊ sic de similib⁹. Iō dicit. Et q̄ formant ab his

Ex do passiua nisi dor solum lego dicta

¶ Dicit ꝙ hoc verbū do das habet passiuum in omni persona preterqz in prima. ¶ Construe. Ego lego passiua dicta ex do das/nisi solum dor qr non inuenitur de vsu.

Aio sisto fero tollo ferio furio cerno
Ex his preterita negat vsus habere creata.

¶ Dicit ꝙ ista verba aio sisto ⁊c̄. de se nō hn̄t p̄terita nec supina nisi q̄ mutuātur ab alijs verbis. Nā aio facit dixi dictū. ⁊ mutuatur a dico dicis. Sisto facit steti/⁊ mutuatur a sto stas. ⁊ tūc caret supino. Aliqn̄ facit statui ⁊ tūc mutuātur a statuo statuis. Fero facit tuli ⁊ latū: ⁊ mutuatur a tollo is. Tollo facit sustuli sublatū. Ferio facit pcussi pcussum a pcutio tis. Furio facit insaniui insanitum ab insanio nis. Cerno facit creui: ⁊ mutuatur a cresco crescis.

Passiui ternis impersonale locabis.

¶ Autor dicit ꝙ verba impsonalia sunt defectiua qr variātur per vnā vocē tm̄ scz per terciā personā passiui numeri singularis vt verbo psonali tempore pn̄ti amatur. Sequentiū textuū sententie difficiles sunt valde pro pueris suis. Ideo non frangant sua capita qm̄ in coniugationibus a donato positis clarissime patent vsqz ibi. Tempora terna forem.

Personas dabit imperium primas in vtroqz
Tempore/presenti ternas quas dat mod⁹ optās

Extremo/ternis est altera forma futuri.
Quas dedit indicii sibi presens/has dabit illis
O vel or adiicias/volo compositiuaqz demas.

¶Dicit q imperiu.i.modus impatiuus dat primas psonas plurales in vtroqz tempore scz in presenti et in futuro: quas modus optans.i.optatiuus dat extremo id est futuro: quasi dicat q prima persona pluralis numeri presentis et futuri temporis imperatiui est similis tercie persone futuri optatiui modi. Et vltra dicit q impatiuus in tempore presenti habet tercias personas similes tercijs personis futuri temporis optatiui modi. Uerbi gratia. Nam dicim9. Imperatiuo modo ama amet. Et pluraliter amem9 amate ament. Futuro amato tu vel ille. Et pluraliter amemus amatote amanto. In futuro optatiui dicimus. Futuro vtinã amem ames amet. Et pluraliter vtinã amemus. Ex quo patet vt dictũ est. Deinde dicit q altera forma est ternis scz tercijs psonis futuri imperatiui: et docet ipas formare dicens. Tu dabis illis ternis psonis futuri temporis imperatiui modi tam singularibus q pluralibus illas tercias psonas presens tempus indicij id est indicatiui modi dedit sibi: et adijcias o vel or o in actiua voce. vt amo amas amat. addita o fit amato in singulari. amãt addita o fit amanto in plurali. Or vero addit in passiua voce. vt amat addita or fit amator in singulari: amant addita or fit amantor in plurali. Si vero verbũ non habeat actiuum debemus fingere q habeat vt si volumus formare tercias personas futuri impatiui huius verbi scz aggredior aggrederis. Fingamus vocem actiuam scz aggredio dis. dit. addita or fit aggredior. et sic habemus terciam personã sigularem futuri temporis impatiui vt aggredimus. ditis. diunt. addita or fit aggrediuntor. Et sic habemus terciã personã pluralis imperatiui. Et sciendũ est q secunda et tercia persona futuri imperatiui singularis numeri sunt similes tam in actiua voce q in passiua. Deinde ponit exceptionem dicens. Uolo compositiuaqz demas. q. d. q volo et eius composita excipiũtur qr nõ habent imperatiuum modum preter nolo nonuis nonuult: de quo dicetur inferius ibi. Nolo patrem sequitur

Ante te tote mini minor a dat prime/sequensqz.
E longam/iqz breuẽ dat tercia/quartaqz longã

¶Dicit q verba secunde coniugationis habent a productam ante te in secunda persona presentis impatiui modi pluralis numeri et habent a productam ante tote in secunda persona pluralis numeri futuri temporis. et hoc est in actiua voce. vt amate amatote. In passiua vero voce habẽt a ante mini et minor vt amamini amaminor. Uerba secunde habent e longam. vt docete docetote Uerba tercie habent i correptam. vt legite legitote/legimini legiminor. Uerba quarte habent i productam. vt audite auditote audimini audiminor.

Presentis nota sic fit persona secunda.
A prior: eqz sequẽs dat e tercia/sed i dabo quarte

¶Hic autor docet nos qualiter dicere debemus in secunda psona presentis temporis indicatiui modi singularis numeri dicẽs: q prior.i. prima cõiugatio dat a productam in secunda persona presentis temporis impatiui modi. vt ama. sequens.i. secunda dat e productam: vt doce. Tercia dat e correptam. vt lege. Sed ego dabo i productam quarte coniugationi. vt audi.

Adde re passiuo modus vltimus huic similatur.

¶Modo ponit regulã de scda persona impatiui modi passiue vocis. Et dicit

q si volumus inuenire secundā personā singularem verbi passiui debem⁹ addere re secunde persone actiui. vt ama addita re fit amare Deinde dicit q infinitiuus modus assimulatur huic scz imperatiuo passiui. vt amari.

Tres ri pro req3 dabunt/re lego iacit i facit ex e

¶ Nunc ponit regulā de infinitiuo passiui dicens: q tres cōiugatiōes. s. prima secunda/ꝛ quarta dabunt ri pro re. i. mutabūt re in ri formando infinitiuum passiui. vt amare re in ri fit amari. docere re in ri fit doceri. audire re in ri fit audiri. Deinde. Relego facit ꝛc̄. Quasi dicat q verba tercie cōiugationiss abijciunt illam syllabā re ab infinitiuo actiui: ꝛ postea mutant e in i/formando infinitiuū passiui. vt legere abiecta re ꝛ e in i/fit legi. Expone sic litterā Lego id ē verbū tercie coniugationis iacit. i. abijcit re q pro ꝛ. dat i/ex e. i. e mutat in i.

Prouideas primis e vel a ternisq3 futuri.

¶ Quia superius dixerat q prime persone imperatiui modi pluralis numeri presentis temporis ꝛ futuri: etiā tercie persone tam singularis q pluralis numeri presentis temporis optatiui modi erūt similes persone plurali ac tercijs personis futuri optatiui/ideo dat vnum notabile nunc qualiter pronunciare debeamus futurum optatiui modi. Tu prouideas e scz in primis personis. q p ꝛ. a tercijs in futuro optatiui modi. Quasi dicat q e ꝛ a sunt in futuro optatiui. sed e/in prima coniugatione: ꝛ a in reliquis. ideo aliqui dicunt. Prouideas e scz in prima coniugatione scz futuri optatiui: vel a in ternis. id est in trib⁹ alijs coniugationibus.

Sum passiua notāt/sed abest modus imperialis
Sis dabit huic/sed ades ex assum sume vel assis.
Sitis vel este vide/formabis cetera recte.

¶ In ista parte autor docet variare sum es. Dicens q verba passiua notant hoc verbum es est. hoc est ostendit qualiter debeat variari. Nam inuenit sū es variatum in verbis passiuis in omnibus temporibus ꝛ modis pter q in imperatiuo. Ideo dicit Sed abest modus imperialis. Deinde declarat quomodo facere debet in impatiuo dicens. Tu dabis huic. i. impatiuo hācvocem sis. sed ab hoc verbo composito tu sume ades vel assis in impatiuo. Deinde dicit Vide istas voces. scz sitis et este que sunt irregulares. Deberemus enim dicere. Imperatiuo modo sis sit: Et pluraliter simus site sint. Tu formabis cetera recte. id est fm regulas datas de formis personarum.

Tempora terna forem dat fore cetera sperne.
Rem dat res ret rent ren' us caret atq3 fortis

¶ Dicit q hoc verbū fore habet tria tempora. videlz presens/pteritū imperfectū modi optatiui/preteritū imperfectū subiunctiui/presens preteritū impfectū infinitiui. Ceteris vero caret. Ideo dicit. Cetera sperne. Deinde dicit q nō habet nisi has voces. scz fores ret. rent. ꝛ fore in infinitiuo. Non inueniunt plura. Et hoc est quod dicit. Rem dat ꝛc̄.

Normam preterita seruant per anormala verba

¶ Autor dat vnā regulā generalē/videlz q oīa pterita seu sint regulariter seu irregulariter formata seruant normā id est regulam ꝛ formationē in alijs vocibus a se formatis: non solum hoc intellige per verba irregularia. sed etiam anormala. Nam sicut amaueram formatur ab amaui i in e ꝛ addita ram fit amaueram. ita formatur fueram a fui.

Dāt presens primi fers fert fertisqꝫ secūde:
Presens fer ferte/ferto fertote futurū
Dat terni presens ferrē sociū sibi iungas.
Dat quinti ferre presens eadēqꝫ notate
Tempora passiuo ferris ferturqꝫ notentur.
Ferre dehinc fertor ferrer ferriqꝫ sequuntur
Ad morem terne fero cetera debet habere

¶ Hic ponit autor irregularitatē huius verbi fero fers fert. ⁊ eius passiua dicens ⁊ docēs ipm̄ declinari qđ est irregulare in illis vocibꝰ: videlꝫ i scđa ⁊ tcia psona in singulari: ⁊ in scđa plurali presentꝫ temporis indicatiui/ qr facit fers fert: cū deberet facere feris ferit. feritis. Et hoc est qđ dicit. Presens primi. i. indicatiui dat fers fert fertisqꝫ. Deinde dicit ꝙ est irregulare in impatiuo. s. in scđa psona singulari pn̄tis tpis. ⁊ in scđa plurali: qr facit ferte cū deberet facē fere ferite. Dicit etiā ꝙ ē irregulare i futuro impatiui eo ꝙ facit ferto fertote cū debēt facē ferito feritote. hoc ē qđ dicit: scđi. i. ipatiui: dat fer ferte cū debēt facē fere ⁊ ferite. Futurū dat ferto fertote. Deiñ dicit ꝙ ē irregulare in optatiuo ⁊ subiūctiuo dicēs. Presens terni. i. optatiui modi modi dat ferrem. Junges sibi socium. i. subiunctiuū ꝙ dicit socius optatiui ex eo ꝙ habet p̄teritū imperfectū simile pn̄ti ⁊ p̄terito imperfecto optatiui. ⁊ preteritū plusq̄perfectū simile p̄terito pfecto ⁊ plusq̄pfecto. Est eni irregulare in illa voce ferrē/ qr deberet facere fererem. Deinde dicit ꝙ habet irregularitatē in infinitiuo dicēs Presens q̄nti. i. infinitiui dat ferre/ cū deberet facere ferere. Preterea ponit irregularitatē in passiuo dicens. Eadēqꝫ notate tpa passiuo. q. d. ꝙ passiuū de fero scꝫ feror est irregulare in illis temporibꝰ in q̄bus fero est irregulare. Et hoc declarat subsequēter dicēs. Ferris fertur qꝫ notentur. Littera est plana. Finaliter ponit irregularitatē eiusdē verbi dicens. ꝙ in alijs temporibꝰ ⁊ psonis fero debet variari tanq̄ si esset tercie cōiugatiōis. Et hoc intendit cum dicit. Ad morem terne fero cetera debet habere.

Dat volo vis ⁊ vult/ volumꝰ vultisqꝫ voluntqꝫ
Jussio deficiens capit ex optante supremum
Dat primo vellem dat fine velim modus optās
Hec socijs repete/ supremus dat tibi velle.
Hinc finem demas per ternā cetera formas.

¶ Hic autor docet nos variare hoc verbū volo. Et dicit ꝙ est irregulare seu defectiuū in temporibus/ ⁊ in illis personis que in littera ponuntur. In ceteris vero declinatur ad modū tercie cōiugationis. Et hec est sententia. Nūc veniamus ad cōstructionē que talis est. hoc verbū volo dat istas voces irregulares in tpe p̄senti indicatiui modi: vis vult. volumus vultis volunt. Est autē irregulare sed ponit causa doctrine. Jussio. i. impatiuꝰ modus deficiens cepit supmū ex optāte. i. optatiuo in futuro loco impatiui videlꝫ velis. Quasi dicat volo caret supino. ⁊ loco impatiui vtimur futuro optatiui. Modus optans. i. optatiuus dat p̄mo. i. in primo tempe vellem ⁊ dat fine. i. in futuro tpe velim.

Tu repete hoc tempora p̄dicta socijs.i. tpibus subiūctiui modi similib⁹ tpib⁹ optatiui que sunt tria scȝ p̄sens subiūctiui qd̄ assimilaẗ futuro optatiui. De alijs duobus dictū est ante. Supremus modus.i.infinitiu⁹ dat tibi velle. Demas.i.auferas finē.i.futuꝝ tempus.hinc.i.infinitiuo. Tu formas cetera tēpora qbus nō est facta mentio ꝑ terciā.i.ſm terciā coniugationē.

Dat malo primū raro formare futuꝝ.

Jura tenere patris per cetera tempora dices

¶ Dicit ꝙ malo mauis mauult raro habet pmū futuꝝ.i. futuꝝ indicatiui. Sed in ceteris temporibus ⁊ modis tenet iura.i.regulā seu variationē patris .i.pmitiui/quod est volo vis vult.

Nolo patrē sequitur/tamen imperialis habetur

Noli nolite nolito nolitote futurum.

¶ Dicit ꝙ nolo sequiẗ.i.variaẗ ad modū sui p̄mitiui qd̄ est volo vis vult. Tn̄ in hoc verbo habeẗ impialis.i.impatiuus mod⁹ qui nō habeẗ in suo p̄mitiuo vt supra diximus. Deinde delarat qualiter fiat iste impatiuus dicēs. Tu debes dicere noli ⁊ nolite in p̄senti:⁊ in futuro nolito ⁊ nolitote.

Es est ac esse dat edo/dat cetera terne.

Ad plures edite:sed plures dant tamen este

¶ Dicit ꝙ hoc verbū edo qn̄ significat(to te)est irregulare inquantū facit es est in scd̄a ⁊ tercia ꝑsona p̄sentis tpis indicatiui modi. ⁊ etiam in quantū facit esse in infinitiuo:qꝛ deberet facere edo edis edit. in infinitiuo modo edere. Deinde dicit ꝙ in alijs tpibus declinaẗ ad modū tercie coniugationis scilȝ. Dic cetera terne. Deinde ponit irregularitatē in impatiuo.dicēs. Ad plures edite:sed plures dant tamen este. Q.d.ꝙ secunda ꝑsona p̄sentis temporis imperatiui pluralis numeri facit edite vel este

Es est ac estur/dat edo.

¶ Dicit ꝙ ab edo es est formatur estur impersonale.

Dat fio fierem fieri:dat cetera terne

Extremū terni presens dabit imperialis.

¶ Dicit autor ꝙ fio fis est irregulare inqn̄tum facit fierem in optatiuo ⁊ in p̄terito impfecto subiunctiui. Cetera vero tempa habet ad modū tercie coniugationis. Deinde dicit ꝙ p̄sens tempus impialis.i. impatiui modi dat extremum.i.futuꝝ optatiui q̄ dicitur ternus modus. Quasi dicat ꝙ loco imperatiui vtimur futuro optatiui.

Quesum⁹ ex queso retinens nisi plus dare credo

¶ Dicit ꝙ hoc verbū queso.i.rogo habet hanc vocē quesumus ⁊ nō plus

Dat mereor merui mestus sum mereo flenti

¶ Dicit ꝙ hoc verbū mereor mereris apud modernos facit merui in preterito ⁊ deberet facere meritus sum. Et mereo meres debet et facere merui in p̄terito/⁊ facit mestus sum.

Explicit expliciunt/dic infit inquit ⁊ inquam

Tantum presentis sunt temporis infit ⁊ inquit.

Nil plus inueni nec ab inquio dicit inquit
Inquā presentis est & quandoqꝫ futuri
Hoc defectiuū verbum sed dicito solum.

¶ Dicit q̄ hoc verbum explicit non habet nisi explicīunt. Deinde dicit q̄ hec tria scꝫ infit .i. dicit: inquit ꝛ inquā sūt defectiua/ qr nō hn̄t aliā vocē. Postea declarat dicens q̄ infit ꝛ inqt sunt tm̄ p̄ntis temporis. nec plus inuenit de ipsis. Nec est credendū q̄ inqt ab inquio deriuat. imo inquio est verbū ip̄e. Preterea dicit q̄ inquā aliqn̄ est presentis temporis/ ꝛ aliqn̄ futuri.

Inquio inquis inquit quimus quitisqꝫ quiuntqꝫ
Jam tantum dices & est donare futurum.
Est presens inque nil plus vult vsus habere

¶ Dicit q̄ hoc verbū inquio sic variat. Inquio inqs inqt. Et plr̄ inqmus inqtis inquiūt. Futuro inquiā inquies inquiet. Inque vero est p̄ntis temporis imperatiui nec plus habemus de vsu.

Dicqꝫ vale quidam dixere valete valeto.

¶ Dicit q̄ hoc verbū vale est defectiuū/ qr nō habet nisi imp̄atiuū scꝫ vale in singulari numero/ ꝛ valete in plurali ꝛ hoc in p̄nti. In futuro aūt habet valeto in singulari ꝛ valetote in plurali.

Sic formatur aue nil plus poteris reperire

¶ Dicit q̄ hoc verbū aue formatur .i. variat sicut vale. ꝛ non plus inuenit.

Processu simili salue formare docebit.

¶ Autor dicit q̄ hoc verbū salue variat sicut aue ꝛ vale. Nota q̄ hec tria verba aue/ salue/ ꝛ vale sunt verba salutatoria. sed differūt. qr vale dr̄ in recessu. Aue in aduētu. Salue tā in aduētu q̄ȝ in recessu. Vn̄ versus. Aue dic veniens: de iure valeqꝫ recedens. Hoc verbū salue sensum cōprehendit vtrūqꝫ.

Aio dic is it unt plurali sociabis.
Sic per preteritū lector discurre secundū

¶ Sententia hec est q̄ hoc verbū aio hꝫ ais ait. Et plr̄ aiūt. Preterito imp̄fecto aiebam aiebas aiebat. Et pluraliter aiebāt. Et nil plus habet.

Inuenitur ai.

¶ Dicit q̄ in imp̄atiuo modo hui⁹ verbi aio reperitur ai. ꝛ nil plus ꝫm vsum.

Is it declinet ausim pluraliter ausint.

¶ Dicit q̄ hoc verbum ausim .i. audaciam velim/ non habet nisi ausis ausit. Et pluraliter ausint.

Et faxo faxis faxit dic & cedo pro dic.

¶ Idest hoc verbū faxo .i. desiderāter facio declinat sic. Faxo faxis faxit. Deinde dicit q̄ hoc verbū cedo .i. dico est defectiuū: qr nil plus habet.

Capitulum septimum de quattuor formis verborum.

Quattuor in verbis sũt forme p̃teritisq;.
Hic inceptiuã meditatiuãq; carere.

¶ Hoc est illud capitulũ in quo determinat̃ de quattuor formis verborũ. sc; perfecta/inchoatiua/frequẽtatiua/ et meditatiua. Perfecta vt amo. Inchoatiua/vt amasco. Frequẽtatiua/vt amato. Meditatiua/vt amaturio. Dic igitur sic. Quattuor sunt forme verborum in verbis. vt dictũ est. Deinde ponit vnũ notable dicẽs. Preteritisq; hic inceptiuã meditatiuãq; carere. Q. d. q verba inceptatiua seu inchoatiua. vt amasco et docesco. et etiam meditatiua carẽt p̃teritis et supinis.

Esuriit tamen inuenies et parturierunt

¶ Hic ponit exceptionẽ dicẽs q esurio esuris qd est meditatiuũ de edo es est et parturio ris: meditatiuum de pareo paris habent preterita. Ideo dicit. Tamen inuenies esuriit et parturierunt: vt in sacra scriptura. Esuriit: et alibi: Esaias. Parturiit.

Ex verbis illas perfectis credimus ortas
Queq; frequenter agis etiã formant̃ ab illis

¶ Quasi dicat q iste due forme p̃dicte sc; inchoatiua vel inceptiua et meditatiua. etiam illa verba que tu agis frequenter. i. que sunt frequentatiua formantur a verbis perfectis. i. habentibus perfectam significationẽ. Et hoc est sine aliqua suppletione. etc.

Atq; prior fit ei data declinatio verbi.

¶ Id est q verba frequentatiua sunt prime coniugatiõis/vt cursito cursitas. et legito legitas.

Ex u supremi decet o formare supini.
Sic curro curso formabit nectoq; nexo

¶ Nunc docet formare verba frequẽtatiua dicẽs. q nos decet formare o ex u supremi. i. vltimi supini. Q. d. q verba frequẽtatiua formant̃ ab vltimo supino verbi perfecti u mutando in o. Exempla ponunt̃ in littera.

Sic tamen a longa sit in illis ante suprema
Hanc in i mutabis formans et eam breuiabis
Sic rogo dat rogito/sic aptito fiet ab apto

¶ Hic ponit exceptionẽ a modo formandi p̃dicta dicẽs q a longa si sit in añ suprema i. in penultima syllaba illius supini. Tu formans frequẽtatiuũ a tali supino mutabis hanc litterã sc; a in i. et breuiabis eã sc; i. Exempla patent in littera. ibi Sic rogo dat rogito.

Sed si perfecti preteritũ sit retinens gi
Tunc ex persona presentis deme secunda
S et to iungas/legito sic a lego formas

¶ Hic ponit modũ formandi frequẽtatiua dicẽs. Sz si p̃teritũ pfectũ vbi pfecti sit retinẽs gi: vt lego legi. tũc formãdo freqñtatiuũ deme. i. remoue a scd'a psona hãc lr̃am s et iũgas hãc syllabã to. Exẽpla patẽt i lr̃a vt legito et fugito

Sciscitor ⁊ scitor dices: ⁊ querito sector.

¶ Dicit q̄ ista verba sciscitor ⁊ scitor q̄ veniunt a sciscito as. vel a cio is. ⁊ querito as. qđ venit a quero is. ⁊ sector ris. qđ venit a sequor sequeris excipiuntur: quia nō formant vt supra in aliquo modorum supradictorum.

Hanc inceptiuam formam veteres posuere.
Co cum persona presentis iunge secunda.
Verbi perfecti decet hoc exemplificari.
Ferues feruesco dat norma tepesque tepesco.
Hanc declinari faciet tibi tercia verbi.

¶ Nunc docet nos formare inceptiua seu inchoatiua dicens q̄ verba inchoatiua formātur a secunda psona verbi pñtis tpis addita hac syllaba co. vt ferueo ferues/addita co fit feruesco. i. incipere feruere. De hoc exēplificat in lrā cum dicit. Decet hoc exemplificari ferues feruesco. Preterea dicit q̄ ista verba sunt tercie coniugationis vbi scz hanc declinari.

Sed dices hisco cum regula format hiasco

¶ Hic ponit exceptionē a regula pdicta dicēs: q̄ hoc verbum hisco cis. inchoatiuum de hio hias deberet facere hiasco scḋm regulam datam.

In meditatiuis fiet formatio talis
Verbum supremū perfecti pone supinum.
Et finem breuia cum quo rio sit sociata.
Parturio facere sic debes esurioque.

¶ Nunc docet nos autor formare verba meditatiua. Et in cōclusione dicit q̄ verba meditatiua formātur ab vltimo supino verbi perfecti u breuiata ⁊ addita rio. vt partū partu u breuiata ⁊ addita rio fit parturio.

Verborumque data fit declinatio quarta.

¶ Quasi dicat q̄ meditatiua debent esse quarte coniugationis.

Sequitur scḋa pars alexandri ⁊ capitulum de regimine dictionum.

Hic iubet ordo libri vocū regimen reserari.

¶ Istud est octauū capitulum in quo autor determinat de regimine dictionū. Et dicit sic. Ordo libri iubet regimen vocum hoc est dictionum reserari id est manifestari hic id est in hoc capitulo. Et hoc dicit: quia in principio huius libri promiserat post quattuor formas verborū determinare quomodo dictiones construantur ⁊ dependant adinuicem ibi. scz hinc propossse meo vocū regimen reserabo ⁊c.

Vult intransitio rectū supponere verbo
De personali tamen hoc intellige dici.

¶Autor incipit a ntō ostendēs quō cōstruat. Et dicit. Intransitiuo vult rectū supponere verbo.i.facere suppositū verbo.s.psonali. Ideo dicit. De personali tamē hoc intellige dici. vt in exēplo petrus legit. li petrus cōstruit cū hoc vbo legit intransitiue: et regit ab illo vbo legit ex parte ante ex vi psone et numeri.

Sepe vocans verbum sibi vult apponere rectū.
Et substantiuum/vel quod vim seruat eorum

¶Autor nunc loquitur de noiatiuo prout regit a parte post. Et dicit q verba vocatiua. vt vocor nominor et appellor. et substantiua. vt sum et existo. et illa que vim seruant eorum. vt fio vado ambulo incedo: videor et appareo possunt regere post se noiatiuū. vt vocor petrus. sum homo. fio bon⁹. vado letus. videor sapiens. et sic de alijs. ¶Construe sic. Vocans verbū substantiuū vel quod vim seruat eorum sepe vult apponere rectum sibi.

Horum consimiles debet coniungere casus
Copula/personam dum pertineat ad eandam.

¶Dicit q copula horum verborum supradictorum debet iungere similes casus dum isti casus pertineant ad eandē personam. scz noiatiuus supponēs ante: et nominatiuus apponēs post. vt ego vocor petr⁹. Nā li petrus et ego vt supra pertinent ad idē. Si vero nō ptineāt ad idē: scz suppositū et appositū: tunc nō valeret regula. Ecce exemplū. Ego vocor a petro. Ego sum in domo tua. Et est sciēdum q noiatiuus a parte post regitur ex vi copule.

Ex vi persone rectum regit initialem.
Rectum qui sequitur verbi natura gubernat.

¶Dicit q nominatiu⁹ qui regitur a parte ante regitur ex natura/et ipm qd ē alterum vel ex vi persone. Et nominatiu⁹ qui regitur a parte post ex vi copule verbi siue ex natura similis copulationis.

Apponans duplices substantiuos sibi iunges.
In casu simili poteritqz genus variari.
Tunc illos ad rem spectare decebit eandem.
Et plus cōmune precedere debet in istis.
Sicut homo sortes/animal capra consimilesqz.

¶Superius autor determinauit de noiatiuo qui sine figura cōstruit. Nūc vero determinat de noiatiuo q regit per figurā. et dicit sic. Tu apponēs.i.appositionē faciēs iunges sibi dissimules substātiuos duplices in casu cōsimili. Q.d. q appositio hz fieri per duos casus imediate cōiunctos q debēt esse psimiles vt hō sortes/et genus poterit variari.i.possunt poni in diuerso genere. vt aial capra. Deinde dicit q decebit illos substantiuos spectare ad eandē rem. Naz dicendo hō lapis: nō est appositio: qr hō et lapis nō ptinent ad idē. Dicit etiā q plus cōmune debet pcedere in istis. vt aial homo: et nō econtra. Et hoc exemplificat dicēs. Sicut homo sortes etc. ¶Hic queritur quid est appositio: et quid vitium. Dico q appositio est immediata associatio duorum substantiuorū in simili casu positorum ad eandē rem pertinentiū sicvt magis cōmune precedat. vt animal homo. Et non est hic aliquod vitium contra regulam congruitatis. Ideo appositio non est figura constructionis.

Terne persone generaliter omnis habetur
Rectus: sed demas pronomina quattuor inde
Ista vocant rectos ad primam siue secundam.
Pauper ego ludo / dum tu diues meditaris
Nos tuti loquimur dum vos timidi taceatis

¶ Dicto de appositione / nunc dicit de euocatione. Et primo dicit qꝫ oīs rectus generaliter habet tercie psone. sed deme. i. excipe inde quattuor pronoīa quorum noīatiui nō sunt tercie psone / scʒ ego ⁊ nos que sunt prime / ⁊ tu ⁊ vos que sunt secunde. Dicit qꝫ ista quattuor pronomina pdicta euocāt ad se rectos id ē noīatiuos tercie psone ad primā siue secundā personā sub verbo pluralis numeri vel singularis psone prime siue secunde. Et ponit quattuor exēpla q̄ patent in littera. ¶ Hic querit̄ quid est euocatio: quid vitiū ⁊ que rōnes excusantes. Dico euocatio est immediata associatio duoꝝ suppositoꝝ diuersaꝝ personarū ad verbū prime vel scđe psone qđ ꝯformat se cū persona euocante ⁊ non euocata. vt egꝑ petrus scribo. Uitiū est qꝫ psona euocata q̄ semꝑ est tercie psone disconuenit cū verbo in persona: qđ est contra regulā suppositi et appositi. Ratio excusans est breuitas sermonis ⁊ cōmoditas metri.

Personas genera numeros conceptio iungit
Personas sibi dissimiles conceptio iungit.
Ac per et in medio positam conceptio fiet

¶ Hic determinat de conceptione. Et dicit qꝫ cōceptio iungit inuicē personas sibi dissimiles. id est conceptio habet fieri per dictiones substantiuas inter se dissimiles. videlicet in persona vel in genere vel in numero. Ideo aliqui habēt hunc versum sequentem.

Si preponatur conceptio nulla paratur.

¶ Cuius sententia par et per precedentia. Exēpla patebunt per sequētia. De inde dicit. Ac per ⁊c̄ Quasi dicat qꝫ ꝯceptio psonaꝝ habet fieri per duo supposita copulata per hanc coniunctionē ⁊ in medio positam. vt ego ⁊ tu legimus. ¶ Preterea dicit: qꝫ si preponatur ⁊c̄. Quasi dicat qꝫ si coniunctio preponatur suppositis conceptio nō cōmittitur. vt in hoc exēplo. Petrus anthoniꝰ legit.

Concipiens simile sibi vult verbum retinere.

¶ Nunc declarat proprietates conceptionis ⁊ primo dicit. Cōcipiens. i. psona cōcipiens vult retinere verbū sibi simile. Q. d. qꝫ verbū debet cōcordare cū psona ꝯcipiente saltē in illo accidente in quo fit cōceptio. vt in hoc exemplo. Ego ⁊ tu currimus. Ecce istud verbū currimus concordat cū illa persona concipiēte. scʒ ego in persona: ⁊ in persona fit conceptio.

Prima duas alias recipit sed non vice versa.

¶ Dicit qꝫ prima psona cōcipit secundā ⁊ terciā. vt ego tu et petrus legimꝰ: scʒ nō vice versa. id ē qꝫ scđa ⁊ tercia nō possunt concipere primam.

Concipiens medie da ternam nec retrouerte

¶ Expone sic. Tu ꝯcipiens i. ꝯceptionē faciens. da ternā scʒ psonā medie. id est secunde: nec retrouerte Quasi dicat qꝫ scđa persona concipit terciā Tercia vero non potest concipere secundam.

Concipit internis que primo locatur in illis.

¶ Dicit ꝙ vna tercia persona in primo loco posita cōcipit aliā terciā personā in secundo loco positā. vt dn̄s ⁊ seruus precātur. Et loquitur hic de conceptione cōmuniter capta. Aut loquitur ſm opinionem aliorum.

Sic ego tuqꝫ damus / ego te fraterqꝫ rogamus
Tu fraterqꝫ datis / dominꝰ seruusqꝫ precantur.

¶ In his duobus metris ponūtur exempla de his que dicta sunt: patent de se
¶ Hic queritur quid est ꝯceptio ꝑsonarum: qd vicium ⁊ q̄ rōnes excusātes: dico. Conceptio ꝑsonarum est mediata ⁊ copulata associatio duorum suppositorum diuersarum ꝑsonarū ad verbū prime vel secunde ꝑsone pluralis numeri qd conformat se cum ꝑsona ꝯcipiente ⁊ nō ꝯcepta. vt ego ⁊ petrus disputamꝰ Uicium est ꝙ persona ꝯcepta disconuenit cum verbo in ꝑsona qd est contra regulā sup. ⁊ appo. Ratio excusans est breuitas sermonis ⁊ cōmoditas metri.

Per cum sed nunq̄ per vel conceptio fiet.
Tu mecum iuste debemus iura tenere.
Sic ego cū petro gaudemus iura tenendo.

¶ In his versibus dicit ꝙ cōceptio potest fieri per cū / sed non per vel. pretere a ponit exempla de conceptione facta per cum dicens. Tu mecū iuste ⁊c̄. et est conceptio personarum indirecta.

Sed non per quintum fiet conceptio casum.
Si quintus desit / tu petre tuiqꝫ rogate
Cunqꝫ tuis sociis orate sacer dyonisi.

¶ Dicit ꝙ cōceptio nō potest fieri per vocatiuū casum: si dictio ꝯcepta careat vocatiuo casu. De hoc ponit exempla. Tu petre tuiqꝫ rogate.

Inter personas non fit conceptio ternas.
Sed per et aut per cum conceptio fiet earum
Neutraqꝫ concipitur dn̄s seruusqꝫ precantur
Petrus cū paulo regnant cū rege superno.

¶ Dicit ꝙ cōceptio nō fit in ternis ꝑsonis. Et ratio est: quia vna nō est dignior altera. Ideo dicit. Neutraqꝫ ꝯcipitur. ⁊ ponit exemplū in lr̄a dicens. Dn̄s seruusqꝫ precantur. Uerūtamē due tercie ꝑsone bene iungūtur per et aut per cū. de cōceptione per et patuit exemplū ibi. Dn̄s seruusqꝫ ꝑcantur. de ꝯceptione per cū dat exemplū ibi. Petrus cū paulo regnant cū rege superno. Et loquitur hic autor de ꝯceptione proprie capta. ⁊ ſm opinionem propriam.

Pluribus est tanq̄ sententia certa ꝙ inter
Personas possit fieri conceptio ternas.

¶ Autor dicit ꝙ plures sunt certi ꝙ cōceptio possit fieri in ternis ꝑsonis et hoc est verū respectu generis. vt petrus ⁊ berta sunt albi. ⁊ respectu numeri. vt homines ⁊ bos currunt. ac etiā respectu casus. vt petrus cū paulo regnant. Non

fit antē cōceptio in ternis personis respectu persone: ⁊ in hac intentione locut⁹ est autor vbi dixit. Inter personas non fit ⁊c̄.

Ut personarum generū̄ conceptio fiet. — Cōceptio generum.

¶ Dicit ꝙ sicut fit conceptio personaꝝ: ita fit ꝯceptio generū̄. quasi dicat ꝙ si cut persone concipiūt se altera alterā: ita ⁊ genera concipiunt se alterū alterū ⁊ hoc declarat in sequentibus.

Adiectiua tenet generis conceptio masqꝫ.
Femineū recipit ⁊ neutrum nec retrouerte
Uir vxorqꝫ thori sunt iuncti mente remoti
Sunt domino grati virgo cū virgine iuncti.
Bos ⁊ iumentū sunt ad presepe ligati.

¶ Hic autor declarat de conceptione geneꝝ dicēs. Adiectiua tenet generis cō ceptio. i. cōceptio geneꝝ habet fieri per adiectiua. Deinde declarat quō habe at fieri dicēs. Masqꝫ femineū recipit. q. d. ꝙ masculinū gen⁹ recipit femininū ⁊ neutrū sub adiectiuo vel relatiuo pluralis numeri ⁊ masculini generis. ⁊ hoc intellige sic. vicꝫ qñ masculinū gen⁹ cōcipit femininū ⁊ neutrū vt dictū est. Po test etiā cōcipere femineū tm̄ ⁊ neutrum tm̄. Exempla patēt in littera ibi. Uir vxorqꝫ thoro ⁊c̄. Sunt dn̄o grati. ⁊c̄. Bos ⁊ iumentū ⁊c̄. ¶ Quid est conceptio geneꝝ vitiū ⁊ q̄ rōnes excusantes. Dico conceptio geneꝝ est mediata associa tio duoꝝ substantiuoꝝ diuersoꝝ geneꝝ ad adiectiuū pluralis nūeri qd cōfor mat se in genere cū cōcipiente ⁊ nō cū ꝯcepto. vt petrus ⁊ katherina sunt albi. Uitiū est qd genus conceptū disconuenit cum adiectiuo genere qd est cōtra re gulam adiectiui ⁊ substantiui. ratio excusans vt supra.

Neutraqꝫ femineis tanꝙ̄ concepta videbis
Per vim sunt leges ⁊ plebescita coacte.

¶ Nunc dicit ꝙ neutrū genus interdū ꝯcipitur a feminino sub adiectiuo plu- rali numeri ⁊ feminini generis. ⁊ ponit exēplū in lr̄a dicēs. Per vim sūt leges ⁊c̄

Disiungit regimen qd iunxerat ante prolepsis. — De ꝓlepsi
Hi metuunt alius dominos aliusqꝫ magistros.

¶ Superi⁹ autor dicit de sylepsi: nūc dicit de ꝓlepsi. Cōstrue. Prolepsis disiū git. i. per ptes iunxerat qd ipa diuidit añ. q. d. ꝙ in prolepsi primo sumit̄ vnum totū in supposito vel apposito verbi qd postea diuiditur per ptes: ⁊ hoc ptꝫ in exēplo ab autore posito. Hi metuūt alius dn̄os ⁊c̄. totū est hi. ⁊ regit̄ ab illo ver bo metuunt ex parte ante ex vi psone ⁊ numeri. Alius ⁊ alius sunt partes ⁊ regū tur ab illo verbo metuunt nō ꝯgrue sed per figurā q̄ dr̄ prolepsis. ¶ Hic querit̄ quid est prolepsis: quid vitiū ⁊ q̄ rōnes excusantes. Dico ꝓlepsis est congrua ꝯceptio toti⁹ grāmaticalis cū verbo vel adiectiuo qd postea ꝑ ptes grāma- ticales diuidit̄ figurate. vt nos studemus vnus bene ⁊ alius male. Uitiū est ꝙ partes grāmaticales discōueniunt cū verbo vel adiectiuo in aliquo accidēte respectiuo. scꝫ in numero/in persona/vel in vtroqꝫ. Ratio excusans vt supra.

Aut quod proposuit extra sumendo reducit — De zeug- mate.
Hi properant ⁊ ego/tu ludis ⁊ ille sedendo.

¶ Hic querit qd est zeugma. Dico q zeugma reducit illud qd ppoſuit.i.vbū vel adiectiuū qd prius cōgrue cōstruxit extra ſumendo.i.ad caſu extra captū ſub diſcōuenientia ⁊c. Ex iſta cōſtructione facile formatur diffinitio zeugmatis ſic. zeugma eſt mediata reductio verbi vel adiectiui pri⁹ cōgrue ↄſtructi ad caſum extra captū ſub diſcōuenientia alicui⁹ accidētis reſpectiui.ſ.numeri vel perſone vel vtriuſq. Exēplū textus. Ut hi pperāt ⁊ ego. Eſt exemplū vbi hoc verbū properāt prius cōſtructū cū iſto noīatiuo hi reducit ad ntm̄ extra captū: ſcʒ ego, ſub diſcōuenientia numeri ⁊ perſone. Uitiū eſt q ntūs extra capt⁹ diſcōuenit cū verbo in numero vel in perſona. Ratio excuſans vt ſupra.

Inuenies rectum quandoqʒ regente ſolutum

¶ Superius autor determinauit de ntō put regit. Nūc autor determinat de ipo ntō put abſolute ponitur: ⁊ dicit. Tu inuenies rectū qnqʒ regēte abſolutū.i.abſolute poſitū. vtputa qn numerani⁹ dicētes. vnus/duo/tres. Iſti vero nominatiui nō hn̄t vnde regātur. de ipis nō intendim⁹ aliud pdicare: ſed tm̄ ipos numerare. Et nota q nominatiu⁹ pluribus modis abſolute ponit. vt patet in his verſibus. Abſoluunt rectum.

Ecce tibi rectum quartūqʒ ſolet dare caſum.

¶ Dicit q hoc aduerbiū ecce ſolet dare rectū.i.ntm̄.qʒ pro ⁊ quartū.i.actm̄. vt ecce magiſter. ecce magiſtrū. Nota q ille ntūs vel actūs nō regitur ab illo aduerbio ecce: ſed ab vno verbo ſubintellecto/venit. vel abeſt. vel reſpice.

De regimine genitiui.

Est obliquorū regimen quod ſcire labores

¶ Superi⁹ autor deter. de ntō/nunc aūt determinat de regimine obliquorū. ⁊ dicit q labores ſcire regimen obliquorū. ⁊ per hoc innuitur q difficulter ſciuntur.

In primis regimen quod fit per noīa poſt hec
Quod fit per verba dehinc per cetera dicam.

¶ Hic autor dat ordinē q̄ ſit obſeruaturus in dictionib⁹ deter. de regimine obliquorū: ⁊ dicit q primo intendit dicere de regimie qd fit p noīa. poſt hec de illo qd fit per verba. de hinc de illo qd fit per cetera.i.per ceteras ptes orationis.

Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte.

¶ Hortatur lectorem q bene notet exēpla quoniā in ipſis aperte videbit omnia regimina ſupradicta.

Nomen ſignificans poſſeſſum da genitiuo

¶ Dicit autor q nomina importantia poſſeſſionē regunt poſſeſſorē in genitiuo ex vi poſſeſſionis. vt cappa petri.

Ex vi poſſeſſionis

Dicere ſi vere poſſis iſtud mea res eſt.
Si nichil adiungas tunc eſt poſſeſſio pura
Dentur in exēplis tibi regis equus. ducis aula

¶ Poſita regula generaliori vicʒ de gtō put regit ex vi poſſeſſionis. Nunc autor ad maiorē rei euidentiā diuidit poſſeſſionē. ſcʒ in purā ⁊ non purā. Et dicit q poſſeſſio pura eſt qn poſſeſſor oſtenſa poſſeſſione pōt dicere iſtud eſt meum vel mea res: nichil addendo. vt equus regis/aula ducis: ⁊ de hac poſſeſſiōe intendit dicere cum dicit. Dicere ſi vere poſſis: iſtud mea res eſt.

Si petis adiungi non est possessio pura:
Per plures species huius diuisio fiet.

¶ Nunc dicit q̄ pura possessio est quando possessor ostensa possessione nō pōt dicere istud est meum: vel mea res nisi aliud addatur. Verbi gratia. Ostensa vicino vel socio nō possū dicere vere hoc est meū siue me⁹ nisi addat vicin⁹ siue socius. Et hoc intendit cū dicit. Si petis adiungi ꝛc̄. Deinde dicit q̄ hec talis possessio diuiditur in plures species de quibus postea tractabitur.

Pars ꝓpriūqꝫ regunt genitiuos atqꝫ reguntur
Dum tamen attendas laudē vel crimen vtrūqꝫ
Dextera viri fortis speciem superat mulieris.
Vir fortis dextre speciei femina mire.
Vir duri capitis/ ꝛ forme femina turpis.

Ex vi demonstrationis essentie.

¶ In his versibus ponit autor quattuor regulas cū exēplis eaꝝ de regimine genitiui. Primas duas ponit cū dicit. Pars propriūqꝫ regunt genitiuos Alias duas ponit cū dicit Atqꝫ regūtur. Expone sic. Pars.i. dictio significans partē integralē alicui⁹ totius. vt pes ꝛ manus. qꝫ pro ꝛ. ꝓpriū.i. dictio significās proprietatē alicuius subiecti. vt species ꝛ forma regunt genitiuos denotantes illud totū: ꝛ illud subiectū. vt pes petri. li petri regit ex vi partis. ꝛ forma mulieris regit ex vi ꝓprietatis. Deinde dicit. Atqꝫ regūtur. Ecce alias duas. Expone sic. Atqꝫ pro ꝛ. dictio significans partē ꝛ ꝓprietatē regit a gt̄o denotāte totū partis vel subiectū ꝓprietatis. Dū tn̄ attendas laudē vel crimē vtrūqꝫ. id ē sub vtraqꝫ parte. vicꝫ totius ꝛ ꝓprietatis. Quasi diceret q̄ totuꝫ non potest regere partē nec subiectū ꝓprietatē in genitiuo nisi addatur laus vel vituperiū Exemplū de laude. Vir fortis dextre. ꝛ femina mire speciei. Exemplū de vituperio. Vir duri capitis. ꝛ forme femina turpis. ¶ Et est sciendū q̄ isti genitiui laudis vel vituperij reguntur ex natura demonstrationis essentie.

Et debet parti quod pars fuit annumerari.

¶ Dicit q̄ illud qd̄ iam fuit pars licet modo nō sit q̄ forte totū cōsummatū ē debet annumerari parti.i. q̄ ita posset construi cū genitiuo/ac si de p̄senti esset pars. vt pes porci. ꝛ caput piscis est nobis gratum.

Clausum sub parte dices tunc temporis esse.

¶ Dicit q̄ hoc regimē tūc tp̄is cōtinetur sub regimine partis. Q.d. q̄ aduerbiū tēporis potest regere genitiuū significantē tempus ex vi partis.

Contentum regit hos ꝛ res que continet illud
Ut vinum vasis: sunt ꝛ duo dolia vini.

¶ Dicit q̄ res contenta regit continentem in genitiuo ex vi contenti. vt vinum vasis/ ꝛ res que continet illud: scꝫ contentum regit ipsum in genitiuo ex vi rei continentis. vt duo dolia vini.

Contentis suberunt/ ꝛ que contenta fuerunt.

¶ Dicit q̄ ea que fuerūt aliquando contenta suberūt contenti.i. habebūt cōstructionē genitiui datū in precedenti regula.i. licet de p̄nti nō sint cōtenti p̄nt dici ꝯtēta. vt vinū vegetis ego bibi. nā dū biberā vinū ap̄li⁹ nō erat i vegete.i. laguncula: imo iam erat extra vel possibile fuit in dicta vegete vinū non fuisse

Tempus que fiunt in eodem continet actus.

¶ Dicit q̄ dictio denotans aliquem actum in tempore ipsū tēpus regitur in genitiuo ex vi temporalis actus. ¶ Construe. Tempus continet actus q̄ fiunt in eodem: scilicet tempore.

Ex vi prelature.

His adiungatur prelatio cum famulatu.
Rex huius populi veniet regisq̄ minister.

¶ Dicit q̄ noīa significātia prelationē regunt gtm̄ denotantē prelaturā ex vi prelationis. vt rex huius populi. Itē noīa significantia famulatū regunt genitiuum denotantē prelationē ex vi famulatus. vt minister regis.

Proximitas contrarietas genus his societur.
Huius vicinus / hostis regis / pater eius.

¶ Dicit q̄ noīa significantia proximitatē. vt vicinus: et contrarietatē. vt hostis et generationem. vt pater: construuntur cum genitiuo ex natura predicta: siue ex natura correlatiui respectus.

Ex vi act⁹ cōuersi in habitum.

Verbū quod transit dat in or verbale vel in trix
Presens participans pro nomine ponit̄ istos.
Ista regunt casus / vt amans amator amatrix.
Cuilibet istorū poteris adiungere vini.

¶ Autor dicit q̄ a verbis transitiuis descendūt noīa verbalia in or desinentia vt ab amo descendit hoc nomen amator amatoris: et etiā descendūt verbalia in trix desinentia: vt amatrix amatricis. Dicit etiā q̄ presens pticipiū dictorū verborū aliqn̄ ponit̄ pro noīe. vt amans et legens. Et ista talia noīa regūt suos casus pdictos: vicȝ gtōs ex natura actus ɔuersi in habitū. vt amator vini: amatrix vini. amans vini. Et exempla hec ponit cū dicit. Cuilibet istorū poteris et cē poteris dare genitiuum casum cuilibet predictorum nominum.

Suntq̄ regendo pares predictis equiparantes.
Vt cupidus ludi / puer est timidusq̄ flagelli.

¶ Autor dicit q̄ dictiones habentes vim predictarū sunt pares. i. similes quātum ad modū construendi. vt puer cupidus ludi. q̄ pro et. timidus flagelli. Nā ille dictiones cupidus et timidus habent vim nominum verbalium. Ideo seruant vim eorum in constructione.

Artifici regimen datur hic vt epistola pauli.

¶ Hic ponit regulā determinando de regimine genitiui prout regit ex vi cause: et habet fieri multis modis prout patebit inferius. Dicit ergo sic. Hoc regimen de genitiuo datur artifici. Q. d. q̄ artifex regitur in genitiuo ab artificio ex natura cause efficientis. vt epistola pauli.

Quodq̄ fit ob causā regit hos velut ara triūphi.

¶ Dicit q̄ dictio significans effectum cause finalis regit illam causam finalem in genitiuo ex natura effectus cause finalis. vt busta parentum. i. sepulcra

Effectus nomen cause iunges genitiuo.

Effectus culpe pudor est et penā reatus

¶ Dicit qꝫ nomen significans effectū naturalem cause efficientis naturaliter potest regere illam causam in genitiuo. vt pudor culpe. pudor etiam naturaliter causatur a culpa.

Illud quod regit et rector idem tibi signant.

Virtus vera dei nos crimine purgat ab omī.

¶ Autor dicit qꝫ dictio regens et recta aliqñ idē significant. et tūc genus regit ex natura idētitatis. vel ex natura effectus cause formalis. vt virtus vera dei Nam vera virtus dei et deus idem sunt. Ita ciuitas Londoniarū.

Materiam signans iungatur vt anulus auri

Aut ablatiuū dabit ex vel de preeunte

¶ Dicit qꝫ dictio designans rem materialē regit ipsam materiā in genitiuo. vel in ablatiuo cū ꝓpositione ex vel de. ex natura effectus cause materialis vt anulus auri/vel de auro/vel ex auro.

Adde relatiuū sunt dupla quaterna duorū — ex vi relationis.

Sic speciem generis/dic atqꝫ genus speciei.

¶ Dicit qꝫ noīa relatiua que exemplificant in littera: vt duplum. quadruplū species et genus regūt gtīm ex natura correlatiōis siue demōstratiōis: vt quaterna sunt dupla duorū. et speciē generis/et genus speciei. Nec intelligas de oībus relatiuis sed solum de illis de qḃus exemplificat. videlꝫ de illis de qḃus posita se ponūt et perempta se perimunt. duplum et triplum species et genus relatiua sunt potius logicalia qꝫ grāmaticalia.

Cum partitiuis numerū seriemqꝫ locabis — Ex vi partitionis

Quilibet alter vter neuter duo quartus eorū

¶ Dicit qꝫ noīa partitiua. vt qlibet alter vter neuter. et numeralia/vt duo. et ordinalia/vt quartus regūt post se gtīm pluralē sub cōuenientia generꝫ ex vi partitiōis. vt qlibet istorū vnus fratrū et vna sororū.

Pone gradū mediū partitio quando notatur.

¶ Dicit qꝫ medius gradus. i. cōparatiuus qñ partitio notatur in locutione construit cū gtō. et hoc fit qñ comparatio fit inter duo. vt oculi meorū dexter est acutior. Et dico qñ partitio notatur. qm̄ si comparatiuus capiatur comparatiue i. qñ cōparatio fit inter plura qꝫ duo. tūc regit ablatiuū. vt sapientior homine vel hominibus fuit salomon.

Vt partitiuū pones vbicūqꝫ locorū

¶ Autor dicit qꝫ hoc aduerbiū vbicunqꝫ construitur cum genitiuo: ac si esset partitiuū. Quasi dicat qꝫ aduerbia loci possunt regere genitiuū. vt vbiqꝫ terrarum: nusqꝫ gentium.

Sub partitiuis pronomina terna locabis

Vt volucrū canit hec/gemit illa/tacēs manet ista

¶ Dicit qꝫ hec tria pronomina hic/iste/et ille construūtur cum genitiuo ac si essent partitiua.

Da gradui summo genitiuũ plura notãtem
Est salomon populi doctissimus atq; viroꝝ
Iste gradus geminos quãdoq; regit genitiuos
Esse solet nemoꝝ regum ditissimus iste

¶ Autor dicit ꝙ suplatiuus regit post se genitiuũ pluralẽ vel singularẽ nois collectiui: vt salomon est ditissimus populi vel vel viroꝝ. Deinde dicit ꝙ iste gradus suplatiuus aliqñ regit duos gtõs: vnũ scz ex natura suplatiõis: alteꝝ ex vi positiui / vt iste solet esse ditissim⁹ regũ nemoꝝ. li regũ ex vi superlationis sed nemoꝝ ex vi pusitiui.

Expositũ regimen poterit tibi notificare.

¶ Hic autor declarat illud qd̃ dixit videlz ꝙ suplatiu⁹ grad⁹ aliqñ põt regẽ duos gtõs. Et dicit ꝙ regimẽ expositũ poterit tibi notificare. Q. d. ꝙ tu poteris resoluere superlatiuũ in suũ positiuũ ⁊ aduerbiũ valde. Postea videas si positiuus põt construi cum gtõ: qr similiter ⁊ suplatiuus poterit cum dicto gtõ cõstrui. Verbi grã. Ditissimus exponit̃ .i. valde diues. Et qr diues potest regere genitiuum. ideo ditissimus potest regere illum genitiuũ. vt diues nemorum. ditissimus nemoꝝ.

Idq; quod esse solet sub cõsuetudine iungas
Ut caupo pistor hoꝝ scola siue capella.

¶ Dicit autor ꝙ nõ solũ ea que principaliter sunt in actu habẽt dictas regulas verificare: sed etiã id quod esse solet de cõsuetudine licet modo non sit habet obseruare dictas regulas. vt si dicat̃ pistor hoꝝ: licet modo non sit pistor tamen pistor construitur cũ illo genitiuo horum: ac si de presenti esset pistor eoꝝ. Et sciendũ ꝙ hec regula est cõmunis ad omnes predictas ⁊ subsequentes de regimine genitiui.

Leticie cathedrã sub consuetudine ponã

¶ Dicit autor ꝙ ego ponã sub cõsuetudine regiminis predicti hanc constructionem cathedram leticie. Nam licet ista cathedra modo non demonstret leticiam: tñ quia consueuit leticiam demonstrare construitur cum genitiuo leticie ex vi demonstrationis essentie.

Ex vi excellentie

Additur excellens: flos floꝝ virgo maria

¶ Quasi dicat ꝙ ntũs singularis positus super gtõ plurali regit illum gtm̃ ex natura excellentie. vt flos florum.

Hinc precium iungas: vt salmo trium solidoꝝ

¶ Dicit ꝙ res apta vendi vel emi regit preciũ in genitiuo ex natura declarationis essentie: licet aliqui dicunt ex natura precij.

Etatem iungo: velut annoꝝ puer octo

¶ Dicit. Ego mitto predicto regimini etatem .i. cuius essentia habet specificari ex etate. vt puer octo annoꝝ.

Mensurãq; notans: vt vasa trium modioꝝ

¶ Dicit ꝙ noia que hñt specificare per mensurã ꝯstruunt̃ cũ gtõ ex natura rei mensurate / cũ gtõ dico determinãte mensurã. ꝯm aliquos ex natura declarationis essentie.

Remqȝ repsentans regit hunc aut signa figurās
In crucis hoc signo vel regis imagine signo

¶ Dicit autor ꝙ nomen aliqd representās vel figurās construit cū gtō ex na tura repsentationis vel figurationis. vt in hoc signo crucis ⁊ imagine regis

Per supplementum ꝓꝓꝛiis iunges genitiuum.
Dalida samsonis pꝛobat hoc iacobiqȝ maria

¶ Dicit ꝙ ꝓꝓꝛia nomina construunt cū gtō nō per se sed per suppletionē no minis appellatiui. vt Dalida samsonis. id est vxoꝛ samsonis. ⁊ Maria iacobi subintelligitur mater.

Multaqȝ comperies cum possessiua resolues

¶ Autoꝛ dicit expediendo de regimine genitiui ꝓut regit a nomine: dicēs ꝙ tu comperies id est inuenies multa nomina in genitiuis cōstructa cū pro qn tu resolues possessiua: que quidē in se implicant gtm̄ primitiui. Ut si dicamus Euandꝛius ensis. Resoluit eī sic. Ensis euandri. Et dicit ꝙ fere oēs constru ctiones predicte de gtō: possessoꝛie sunt vel reducibiles ad possessoꝛiam. Naȝ fm̄ priscianū. Omnis constructio que pōt resolui per habens/ possidens pos sessoꝛia dicitur esse.

Additur oblitus meminí memoꝛ atqȝ recoꝛdoꝛ.

De verbis regentib⁹ genitiuū.

¶ Nunc autoꝛ determinat de genitiuo ꝓut regit a verbo. ⁊ dicit ꝙ ꝑtinentia ad memoriā ⁊ eoꝝ cōtraria. vt oblitus memini memoꝛ ⁊ recoꝛdoꝛ cōstruunt cum gtō vi significatiōis verbi. vt obliuiscoꝛ lectiōis. i. patioꝛ obliuionē lectio nis. Hic alexander est diminutus. qꝛ sunt multo plura verba personalia ꝙ̄ q̄ dicta sunt regentia gtm̄.

Inter ⁊ est iunge demas pꝛonomina quinqȝ
Intererit regis vt regnū iure gubernet
Regine refert vt viuat crimine pura

¶ Dicit ꝙ ista verba impsonalia interest ⁊ refert cōstruunt cū omibus geniti uis casib⁹ pter cū quinqȝ genitiuis ꝑmitiuoꝝ ꝑnominū. scȝ mei/ tui/ sui no stri/ ⁊ vestri. loco quoꝝ regunt ablatiuos possessiuoꝝ feminini generis. De pꝛi mis patent exempla in textu. De secundis vero dici debet mei vel tui interest respondere/ sed mea vel tua interest disputare. Therentius. Mea nil refert dum potioꝛ modo.

Est intelleectū pꝛo pertinet additur istis
Est patris matrisqȝ pie succurrere nato

¶ Dicit ꝙ hoc verbū est quando ponit pro ꝑtinet additur istis scȝ p̄dictis ver bis. hoc est qn̄ hoc verbū est dicit pertinentia status vel officij etiā regit gtm̄ sicut predicta verba. Exempla patent in textu.

Dat regimen simile quod pertinet officiumqȝ
Ut custos rerum sic ⁊ custodia rerum

¶ Autoꝛ dicit ꝙ dictio designās pertinētiā ⁊ officiū construit cū gtō post se ex vi pertinentie ⁊ officij. Exempla patent in textu.

Et rectore caret genitiuus sepe localis
Dũ nullum motũ designes/dum preeuntis
Sit numeri nomen ꝛ prime siue secunde.
Rothomagi studeas vel rome deinde moreris
Militie tamen atqꝫ domi residebis humiqꝫ.

¶ Dicit ꝙ gtĩus aliqñ a nullo regiť sed aduerbialiter poniť. Et dicit sic ꝙ genitiu⁹ localis sepe caret rectore.i.dictione regente dũ nullũ motũ designes.i. dũ iungiť verbo significanti ꝑtinentiã:vt sto ⁊ studeo:dũ etiã gtĩus localis sit preeuntis numeri.i.singularis.⁊ sit prime siue scđe declinationis. Exẽpla ponunť in littera. Rothomagi studeas.⁊c. Et hec regula est de ꝓprijs nominibus locoꝝ simpliciũ. Addunt tñ ista tria:videlꝫ milicia domi⁹ ⁊ hum⁹. Ideo dicit autor. Milicie tñ atqꝫ domi residebis humiqꝫ.

Vespere paschalis hoc poni more videť

¶ Iste versus varias habet expositiões. Textus aũt sic sonat. Vespe paschalis.i.illa dictio de qua legiť in officio paschali cũ dr̃. Vespe aũt sabbati videť poni hoc more quo scꝫ predicta nomina localia. Suꝑ hoc possunt fieri multe questiones quas omittimus causa breuitatis.

De regimine datiui.

Tres regule de regentibus datiuum.

Possessum debes sociare genusqꝫ datiuo.
Cũ verbo per qđ substantia significať.
Sicqꝫ relatiue voces hunc sepe gubernant.

¶ Expedito de regimine genitiui autor determinat de regimine datiui. Et primo dicit. Nomina significãtia possessum seu rẽ possessam.vt equus ⁊ liber. Et noĩa significantia genus seu parentelã. vt pater ⁊ cõsanguineus cõstruũtur cũ datiuo mediante verbo substãtiuo sum es est.vt iste equus est michi.⁊ ille homo est pater tibi. Et dicit ꝙ voces relatiue.i.logicales intellige vt dñs,⁊ seruus gubernant.i.regunt hunc scꝫ datiuũ mediante ꝟbo substãtiuo.vt iste est dñs mihi:⁊ ille seruus tibi.

tres regule de adiectiuis regentibus datiuum.

His contrarietas sociatur proximitasqꝫ
Isti dissimilis vicinus siue proximus

¶ Dicit ꝙ nomina importantia ꝯtrarietatẽ:vt dissimilis,inimicus ⁊ proximitatem:vt vicin⁹ ⁊ ꝓpinquus ꝯstruunť cũ dtĩo.vt supra patent per exempla.

In bilis aut in dus verbalia iungis eisdem.
Sic nobis christus ꝛ amabilis est ꝛ amandus

¶ Dicit ꝙ nomina in bilis aut in dus desinẽtia.vt amabilis ⁊ amandus construunť cũ dtĩo. Exempla patent in littera. Sic nobis xp̃us amabilis.

Regula generalis de datiuo

Damnũ significans aut vtile pone datiuo
Sic patri gratus/hostiqꝫ grauis dare debes

Patri si prosit illud quod subtrahis hosti.

¶ Hic ponit alia regula talis. Dictiones significātes damnū: vt grauis tediosus: aut vtilitatē. vt gratus ⁊ amorosus: construūtur cum datiuo vt patet

Istius regimen dabit acquisitio casus.
Nobis est passus qui nobis cuncta creauit.
Nobis surrexit qui nobis tartara fregit.

¶ Dicit ꝙ acquisitio dabit regimē istius casus. Quasi dicat ꝙ datiuus aliqñ regitur ex natura acquisitionis. vt patet in exemplis positis in littera. Et exponitur nobis. i. ad vtilitatem nostram.

Uerbo sepe duos dabis acquirendo datiuos.
Hec michi sunt lucro / vobis sunt cetera damno.
Acquisita notes quibus acquisita videbis.

¶ Dicit ꝙ verbū acquisitiue positū sepe regit duos datiuos: vnū ex natura acquisitionis: aliū ex natura cause finalis. vt hec sunt michi lucro. Ideo notāter dicit. Acquisita notes. Quasi dicat ꝙ in tali constructione tu debes notare acquisita ⁊ ea quibus sunt acquisita. Uerbi gratia. Hec sunt mihi lucro. id est sūt michi ad lucrum.

Sepe resolues in ab: huic visus: visus ab illo.

¶ Dicit ꝙ datiuus sepe resoluitur in ablatiuo cum prepositione a vel ab. vt visus huic. i. ab illo.

His preceptiua quartisue potes dare verba.
Junges que fari signant vel significare.
Hoc tibi clarifico signo vel denoto scribo.
Erudio doceo iubeo simul instruo disco.
Ac introduco debes coniungere quarto.
Dū tamen acquiris decet hec sociare datiuis.

¶ Dicit ꝙ pertinētia ad precipiendū. vt iubeo ad loquendū. vt dico ad notificandū. vt clarifico possunt construi cū datiuo ⁊ cū actō. vt ego iubeo tibi hoc dico tibi verum. clarifico tibi argumentū. Et sic de similibus.

Obuius atqꝫ viā vio ve simul heu quoqꝫ iungā.

¶ Dicit ꝙ hoc nomen obuius obuia obuiū: ⁊ hoc aduerbiū obuiā: ⁊ hoc verbum obuio obuias: ⁊ he due interiectiones significationis dolentis. scilꝫ ve et heu construuntur cum datiuis casibus. vt obuius tibi. obuiam illi. obuio vobis. heu tibi. ve illi.

Contigit accidit euenit placet adde datiuo
Et libet atqꝫ licet liquet & vacat additur istis.

¶ Dicit ꝙ ista verba in littera posita ⁊ similia possunt construi cum datiuo: vt michi placet scribere.

Accusatiuis regimen subiungitur istis

¶ Quasi dicat ꝙ dicto de regimine datiui: dicendum est de regimine accusatiui.

De synecdoche.

Sepe quod est partis toti datur ⁊ regit illam.
Est ibi synecdoche/quando faciem nigra dentes
Albet: nuda pedes mulier redimita capillos.

¶ Dicit ꝙ sepe proprietas partis attribuitur toti ⁊ regit illam partē in accusatiuo per figurā que dicitur synecdoche. vt mulier nigra faciem. Hic nota ꝙ duplex est synecdoche/locutionis ⁊ constructionis. Locutionis est quādo totum ponitur pro parte vel econtrario sine vicio. vt affer michi fontem. Cōstructionis est quando proprietas partis attribuit̄ toti vel econtrario vitio grammaticali. Et hoc fit quando adiectiuum nominale vel participiale significat proprietatem partis ⁊ regit illam partem in accusatiuo. vt albus pedem. frigens manum. Si autem pars regatur in ablatiuo est synecdoche locutionis vt albus pede. frigens manu.

Multociens verbũ fert significata duorum
Voce gerundiui solet vnũ significari.
Accusatiuos hoc verbũ dat tibi binos.
Dum manet actiuũ/sed ⁊ alter habetur eoꝝ
Qui si iungatur passiuo non variatur.

¶ Dicit multociens vnũ verbũ habet significata duorũ verborum quoꝝ vnũ solet significari per vocem gerundiui inclusi in significatione dicti verbi. vt doceo te grammaticam. i. doceo te tradendo grammaticam. Deinde dicit ꝙ hoc tale verbum dabit tibi binos accusatiuos dum manet actiuum. Et hoc dicit quia si esset passiuum non posset regere duos accusatiuos. vt doceor lectionē. Preterea dicit ꝙ alter illorũ duorum accusatiuorum qui regitur ab actiuo nō variatur. id est nō mutatur si iungatur passiuis. vt doceo te grammaticam. tu doceris a me grammaticam.

De infinitiuis regētib⁹ actm̄.

Infinitiui natura modi sociatur
Inpersonalis tamen hinc modus excipiatur

¶ Dicit ꝙ infinitiuus verboꝝ personalium ante se regunt accusatiuũ ex natura modi infinitiui. Notanter dico verborum personaliũ: q2 infinitiua verboꝝ impersonaliũ nō habent modũ construendi ante se. Et hoc est ꝙ autor dicit. Impersonalis tamen hinc modus excipiatur.

Hinc datur exemplum triplex tibi/dico magistrũ
Discipulos mores placidos de iure docere

¶ Modo ponit autor exemplũ triplex. i. exemplum triplicis accusatiui: de quo tractatũ est in duab⁹ regulis proxime dictis: ⁊ dicit. Ego dico magistrũ docere de iure discipulos placidos mores. Quodomo autem regantur illi tres accusatiui declarat in sequentibus.

Infinitiui natura regit preeuntem
Doctrinā capiens regitur vi transitionis
Hocqꝫ gerundiuū tradendo dic ibi clausum
Cuius vi regitur casus qui non variatur
Dum per passiui vocem volo dicta resolui.
Aut illic positi regit huuc vis propria verbi

¶ In his versibus autor declarat ex qua natura regunt illi tres acti de quib⁹ tradidit exemplū illud: sed dico magistrū discipulos mores placidos de iure docere. Et dicit ꝙ primus actūs scilꝫ magistrū regit ab illo infinitiuo docere a parte ante ex vi infinitiui. Postea dicit ꝙ capiēs .i. actūs representans doctrinam capientē videlꝫ li discipulos regit ab illo infinitiuo docere ex parte post ex vi transitiōis. Deinde dicit ꝙ in tali ꝯstructiōe includit illud gerundiū tradendo sicut ante dictū est in illa pte. Multociēs verbū ⁊c̄. Et ex vi illius gerūdij tradendo regit ille actūs mores placidos: qui actūs nō variat dū sic conuersa locutio de actiuo in passiuū. Dicit quoqꝫ autor. Aut ꝙ ꝓpria vis verbi positi in contructione illa regit hunc scꝫ accusatiuum vltimatum. Et sic non expedit ꝙ regatur ex vi gerundij.

Accusatiuis data per vim transitionis
Si vox concordet actiua frequenter habebit — De actiuis

¶ Dicit autor ꝙ verba regentia post se actm̄ ex vi transitionis frequenter habent actiua si vox concordet: hoc est si habeat vocē actiuā: videlicet si desinit in o. Et hoc fit ꝓpter aliqua deponentia. vt sequor ⁊ similia. Aliter dic ⁊ meli⁹ ꝙ oīa verba actiua in o vt lego scribo. ⁊ actiua in or. vt loquor sequor. regunt post se actm̄ ex vi transitionis. Si vox concordet nescio quid fert. Unde sequit ꝙ actiua sunt duplicia scꝫ in o. vt audio vt notū est. Et actiua in or vt sunt deponentia transitiua. q̄ lꝫ nō sūt actiua ſm vocē. tn̄ bene ſm significationem.

Uerbo composito casum quandoqꝫ locabis
Quē dat componens: vt vis exire penates — De neutralibus.

¶ Quasi dicat ꝙ cōposita ex ꝑpositionibus aliqn̄ regūt actm̄ aut ablatiuū casum ex vi ꝑpositionis cōposite: vt vis exire penates. Ille actūs penates regitur ab illo verbo exire ex vi ꝑpositionis cōposite. Cōponit eni ex eo is ⁊ extra correpto. Pōt tamē exponi ex ex ⁊ eo is ⁊ regere post se ablatiuū: vt in Esopo. Semen erit humo. Et in virgilio. Nec me seruitio exire licebat.

Penitet ⁊ tedet miseret piget ⁊ pudet ista
Accusatiuos sibi iungunt ⁊ genitiuos. — De impsonalibus.
Natura primū / sed transitione secundū.

¶ Autor dicit ꝙ verba in litera posita intransitiue cōstruunt cū actō a parte ante ex natura sue impsonalitatis siue ex natura actus receptibilis per modū vt in quē ⁊ a parte post construit cū gtō ex natura transitionis siue ex natura effectus cause efficientis. vt me penitet peccatorum.

Accusansqꝫ modo damnansqꝫ locatur eodem

¶ Quasi dicat ꝙ verba ꝑtinentia ad accusandũ: vt accuso ⁊ inculpo ad damnum. vt damno condemno construunt̃ cũ actõ ⁊ gtõ: vt accuso te lese maiestatis. ⁊ condemno petrũ pene capitis

Uerbaqꝫ sumpta foris christi bonꝰ ardet amorẽ

¶ Autor dicit ꝙ v̾ba sumpta foris. i. capta extra ꝓpriã significationẽ ꝓ significatiõe verbi actiui regũt post se actm̃. vt bonus homo ardet amorẽ xp̃i. i. ardenter amat xp̃m. Celum pluit manna. i. emittit manna.

Que sine persona sunt atqꝫ gerundia iungis.
Si tñ a verbo qđ transeat illa creabis.
Mattheũ legit̃ / psalmos erit ante legendum.

¶ Autor dicit ꝙ verba sine ꝑsona. i. imꝑsonalia necnõ gerũdia ⁊ supina venientia a verbo quod transeat. i. a verbo regente actm̃ post se ꝯstruit̃ cũ actõ a parte post: vt a me legit̃ mattheũ. ⁊ ante erit legendũ psalmos

Uerba re **Postulo posco peto doceo rogo flagito celo**
gentia du **Exulo cum vestit monet induo calcio cingo**
os actõs. **Accusatiuos geminos hec verba requirũt**
Hunc dant passiua quẽ verba volunt ibi clausa.
Aut quẽ vis verbi sibi postulat associari.

¶ Dicit ꝙ verba in littera posita requirũt duos actõs: vt postulo veniã. Preterea dicit ꝙ passiua p̄dictoꝝ verboꝝ regũt post se vnũ de duobꝰ dictis actis illũ scꝫ quẽ regũt verba ibi clausa. i. gerũdia in dictis verbis inclusa. siue illuꝫ quẽ propria vis. i. ꝓpria significatio verbi postulat sibi associari

Quarta **Ornatus verbũ spacii moreqꝫ gubernant**
Quinta **Accusatiuos vocum que talia signant**
Te vesti tunicã / perges iam milia septem

¶ Dicit ꝙ verba ꝑtinentia ad ornatũ / vt vestio. ad spaciũ / vt vado ⁊ ꝑgo. ad morã / vt sto ⁊ maneo: gubernãt. i. regũt actõs vocũ: hoc ẽ dictionũ q̄ signãt. i. significãt talia p̄dicta. videlꝫ ornatũ spaciũ morã. vt ptꝫ in his exẽplis. Uesti te tunicã. tu ꝑges milia septẽ / ego steti tecũ duos menses. Ueruntñ sciendum ꝙ in his duabus ꝯstructionibꝰ subintelligit̃ ista prepositio per.

Sexta **Sepe regente caret vite modus / idqꝫ probato.**
Uir bone viue deũ sic viues secula cuncta

¶ Hic autor dicit ꝙ actũs rep̄sentans modũ viuendi sepe caret dictione regẽte. i. ponitur absolute: ut patet in exemplis autoris.

His obliuiscor iunges / meminiqꝫ recordor.

¶ Quasi dicat ꝙ verba ꝑtinentia ad memoriã possunt ꝯstrui cũ actõ casu: vt ego recordor lectionẽ. ¶ Sup isto passu nota ꝙ verba p̄dicta possunt cõstrui cum genitiuo cum accusatiuo ⁊ cum ablatiuo: sed aliter ⁊ aliter. Nam si construãtur cum genitiuo vel ablatiuo pars rei denotatur. vt recordor lectionis

vel lectione. Et est sensus memorie habeo partē lectionis ꝛ non totā lectionē. Si vero construanē cum accusatiuo: tūc denotamus totū. vt recordor lectionem .i. scio totam lectionem. Unde Grecismus. Si diuersifices rem reiqꝫ recꝫ recordor. Tunc rei cum pars tantummodo scita recordor. Tuncqꝫ recordor eam cum perfecte scio totam.

His iungas iuuat decet atqꝫ delectat oportet

¶ Sententia est ꝙ verba in littera posita construunē cum accusatiuo: vt me delectat legere.

Oqꝫ sibi quartū solet heu coniungere casum

¶ Dicit ꝙ iste due dictiones o ꝛ heu solent regere actm̄. vt o petrum virꝫ infinite prudentie heu me infelicem .i. dico.

Adde per ꝛ similes: per vicos itur ad vrbes.

¶ Quasi dicat ꝙ ista ꝓpositio per ꝛ alie volunt actō casui deseruire ponit exēplum in littera. Per vicos itur ad vrbes. Et sunt triginta vt patet per donatū ibi. Ad patrē apud villā ante edes. ꝛc̄. Et dicant pueri totū illum passum cuꝫ suo vulgari. qm̄ perutile multū est illas prepositiones scire.

De prepositionibus regētibus accusati.

Inqꝫ notans contra quarto solet esse locata

¶ Dicit ꝙ ista prepositio in qn̄ ponitur pro contra seruit actō. vt vado in hostes .i. contra hostes:

Huncqꝫ gerundiuis casum veteres posuere

Ut supponentē quod multoꝝ tenet vsus.

¶ Dicit ꝙ gerundia ante se construanē cum actō casu: ꝛ hoc ꝫm antiquos. vt In conuertendo populos in vnum. hoc etiam tenet vsus antiquoꝝ ꝛ modernorum nōnullorum

Sepe regente loci nomen caret: vt babilonem

Rus domū vel miliciā rex vadit humumqꝫ.

Nomina que villis sunt appropriata loco ve

Qui minor est seruant hanc normā/ sunt ꝛ eisdē

Rus ac milicia domus ac humus associanda

¶ Dicit autor ꝙ nōia localia sepe aduerbialiē ponunē in accusatiuo casu: vt rex vadit babylonē. Postea declarat istā regulam dicens ꝙ nōia que sūt appropriata villis ꝛ ciuitatibus: vt bononia: ꝛ que sunt appropata loco qui minor est: castris puta burgis seruant normā predictā. Et ista quattuor rus/ domus/ humus/ ꝛ militia sunt associata predictis.

De regimine ablatiui.

Ablatiuoꝝ regimen subiungitur istis

¶ Expedito de regimine accusatiui/ regimen ablatiuoꝝ subiungitur. Et causa ordinis est: quia ablatiuus est casus vltimus inuētus a romanis. modo regimina ordinantur ꝫm ordinem sed casuum.

Cõparatiuus regit ablatiuũ.

Tres notat esse gradus q̄ cõparat inde notabit.
Multimodũ regimẽ qui rem discernit aperte
Ditior est auro sapiens salomone sybilla
Per magis expone regimenq; videbis aperte
Est auro diues regina magis salomone

¶ Hic autor ponit regulã de regimine ablatiui. Et dicit sic Ille q̄ cõparat. i. cõparationẽ facit notat gradus cõꝑatiõis esse tres. s. positiuũ: cõꝑatiuũ: ⁊ suplatiuum. Et inde q̄ discernit aperte rem videbit multimodũ regimẽ ipius scꝫ ablatiui. Nã in constructione attendit regimẽ positiui: cõꝑatiui: ⁊ superlatiui. Deinde ponit exẽplum de comꝑatiuo dicens. Ditior est auro. ⁊c. Et hoc exẽplum potes exponere ꝑ magis aduerbiũ, ⁊ eius positiuũ. Unde dicit. Per magis expone. Q. d. expone dictã cõstructionẽ ꝑ magis: ⁊ postea videbis regimẽ aperte. ⁊ hoc exponitur ab autore. Est auro diues regina magis salomõe. Ecce iste abltũs salomone regit ex vi cõꝑatiui. ⁊ iste abltũs auro ex vi positiui.

Est ablatiuus demonstrans quantus habetur
Excessus regit hunc excessum dictio signans
Hoc lignũ digitis excedit quattuor illud.

¶ Hic ponit aliã regulã dicẽs ꝙ ablatiuus denotãs quãtitatẽ excessus regit a dictiõe denotante quãtitatẽ ex natura quãtitatis excessus. Et ponit exemplum tam de nomine q̃ꝫ de verbo. quod de se patet.

Remq; notans fieri regit id quo res ea fiet
Orator verbis vincit vir bellicus armis.

¶ Dicit ꝙ dictio denotans aliquid fieri regit illud quo aliquid fit ex natura cause formalis siue instrumentalis in ablatiuo casu vt patet

Mobile mensurã designans addere debes
Longum sex pedibus lignum latumq; duobus.

¶ Dicit ꝙ adiectiua importantia mensurã construunt cum ablatiuo casu vt patet in exemplo autoris ex natura mensure vel quãtitatis.

Quinq; regule pulchre

Uerbum materiam/causam/spacium/preciũq;
Aut tempus signans ablatiuum regit horꝫ
Que predicta notant: vt frenũ fabricat ere
Ista pudore tacet: stadus sex distat ab vrbe
Nocte morãs tota: panem nummis tribus emi.

¶ Dicit ꝙ dictio denotãs materiam. vt fabrico cas. vel causam. vt sileo siles. vel spaciũ. vt disto as. vel preciũ vt emo emis. aut temp⁹. vt moror construit a parte post cũ ablatiuis casibus importãtib⁹ vel specificantibus supradicta videlꝫ materiam/causam/precium/spaciũ/vel moram.

Nomen eis iunge modũ quod signat agendi
Accentu plura proferre solemus acuto.

¶ Dicit ꝙ dictio designans modũ agendi regitur in ablatiuo ex natura cause formalis. vt solemus proferre plura accentu acuto.

Sepe potestatis nomen coniungitur istis.
A rex hierusalem domini dono b salutem.

¶ Dicit ꝙ dictio significans proprietatẽ ⁊ potestatez. vt rex/dñs/dux regunt ablatiuũ ex natura effectus cause sufficientis. vt A. i. andreas: vel ali⁹ cui⁹ nomen inchoatur ab A. rex hierusalẽ dono domini regitur ex natura predicta.

Synecdochen iungas/vt vultu virgo decora.

¶ Dicit ꝙ ablatiuus interdũ regit per figurã que dr synecdoche. vt patet.

Ornatum subdes indutus vestibus albis

¶ Dicit ꝙ dictio significans ornatũ regit ablatiuũ ex natura ornatus/siue ex natura cause materialis. vt indutus vestibus albis.

Due pulcre regule de toto et subiecto.

Toti da partem/subiecti proprietatem.
Sed laudem iunge: vel vituperamen vtrinqꝫ.
Uir manibus validus/vel virgo crinibus albis
Uir dextera fragili/vel forma femina turpi.

¶ Dicit ꝙ totum regit eius partem ⁊ subiectum proprietatem suam in ablatiuo ex natura declarationis essentie. Sed vtrinqꝫ id est tam a parte ꝗꝫ a proprietate iunge dictionem importantẽ laudẽ vel vituperium: qꝛ nec totũ posset regere partẽ simpliciter: nec subiectũ proprietatẽ: nisi additione laudis vel vituperij. vt patet in exemplis. Uir manibus validis: ⁊ virgo crinibus albis. Similiter expone aliud metrum sine additione.

De verbo et adiectiuo regentib⁹ ablatiuum.

Mobile vel verbũ designãs proprietatem
Sextis construitur/per quos ea significatur.
Aut instrumentũ vel cause nomina iunge
Cursu festinus/fulget virtute modestus
Est velox pedibus/blando sermone facetus
Uiribus inuictis properat pede/voce benignus.

¶ In his versibus autor dicit ꝙ nomẽ adiectiuũ vel verbũ designans aliquã proprietatẽ cõstruitur sextis. i. ablatiuis: per quos ea proprietas significatur ex natura proprietatis. Postea subdit ⁊ dicit ꝙ nomina instrumentorum vel cause etiam iunguntur predictis. Nam ipsa construuntur cum ablatiuo ex natura instrumenti vel cause.

Reqꝫ carere notans ablatiuum regit eius.
Ut pena careat homo purus/crimine viuat.

¶ Id est dictio denotans carentiã regit ablatiuũ ex vi cause materialis.

Inter ⁊ est iuncta tibi dant pꝛonomina quina.
Intererit nostra vestraqꝫ meaqꝫ tuaqꝫ.
Atqꝫ sua/noꝛmam refert seruabit eandem.

¶ Dicit ꝙ hoc verbū interest construitur cum quinqꝫ ablatiuis pꝛonominum possessiuoꝛum. scꝫ mea tua sua nostra ⁊ vestra. Textus est clarus. Deinde dicit ꝙ refert eandem regulam seruabit. Unde Ualerius. Mea nichil refert homine aut sublime putrescam.

Plenus inops casum dant istum siue secundū
Uini vel vino duo dolia plena videto.
Pauper egenus inops vino vel panis egebit.

¶ Dicit ꝙ dictiones importantes plenitudinē. vt plenus ⁊ diues: ⁊ etiā paupertatem. vt pauper inops egeo cōstruūtur cum ablatiuo siue genitiuo.

Dignus cum potioꝛ fungoꝛ vescoꝛ fruoꝛ vtoꝛ.
Et careo/iungo casui tantūmodo sexto.

¶ Dicit ꝙ verba in littera posita construūtur cū ablatiuo. Nota tñ ꝙ repeniūtur cum genitiuo cōstructa. vt ego puto nō esse imitandum.

Hos casus de pꝛe coꝛam socieqꝫ gubernant.

¶ Dicit ꝙ ille ꝑpositiones de pre coꝛam ⁊ socie seruiunt ablatiuo casui. Socie dico ille que numerātur a donato ibi. A domo ab homine/abs quolibet/cū exercitu. ⁊c̄. dicant pueri totum cum suo vulgari.

Casꝰ passiuoꝛum.

Cum super est pꝛo de sexto decet hanc sociari.

¶ Quasi dicat ꝙ ista ꝑpositio super quando ponitur pꝛo de/seruit ablatiuo vt in Uirgilio. Multa super pꝛiamo rogitans. i. de pꝛiamo.

Iste datur casus passiuis a pꝛeeunte.
Cernitur hic a me quoniam videboꝛ ab illis:

¶ Dicit ꝙ iste casus scꝫ ablatiuus datur passiuis cū ꝑpositione a vel ab ex natura actus illati ab altero. vt patet in exemplis. Cernitur hic a me ⁊c̄.

Uel si susceptū quod signat siue recessum.
Sic a te disco libꝛos a teqꝫ recedo.

¶ Dicit ꝙ ista verba pertinentia ad aliquid suscipere ab aliquo/vel ad recedere ab aliquo regunt ablatiuum cum pꝛepositione a vel ab ex natura recepti siue separationis.

Ablatiuꝰ absolutus

Sunt ablatiui plures rectoꝛe soluti.
Discere discipuli debent doctoꝛe legente.

¶ Dicit ꝙ plures sunt ablatiui qui aliquando ponūtur absolute: vt in hoc exēplo. Discere discipuli debent doctoꝛe legente.

Atqꝫ loci nomen quandoqꝫ regente carebit.
Roma militia vel humo vel rure domoqꝫ.

Rex venit atqȝ means normā seruabit eandem.
Seruat idem verbum sine motu dum societur.
Nomen plurale vel cui fit regula terne.
Qui modo rure canit vernone canit vel athenis

¶ Autor dicit q̄ nomē loci aliq̄n ponit̄ aduerbialiter in ablatiuo casu videlȝ q̄n iungit̄ cū verbo significante motū de loco: vt venio ⁊ recedo. Ac etiam cū verbo significante motū ꝑ locū vt meo ⁊ transeo. Ideo dicit. Atqȝ means. Deinde dicit q̄ eadē carentia seruat̄ .i. ablatiuus aduerbialiter ponit̄ q̄n nomē loci tm̄ pluraliter declinat̄: vt athene ⁊ venetie. vel nomē loci est tercie declinatiōis. vt auinio auinionis. q̄n iungit̄ cū verbo significante permanentiam. vt puta venetijs scribo. similia h̄is exempla patent in textu

Ad nomen positū sic sepe relatio fiet.
Ut vado romā que menibus eminet altis

¶ Dicit q̄ ad nomina localia sic posita sepe fit relatio: vt vado romā que menibus eminet altis.

Queris si possit adiectiuum sociari.
Ut debet doctas bonus ire scolaris athenas.

¶ Autor videt̄ respondere cuidā questioni ꝯmouet eam dicens. Tu queris si adiectiuū possit sociari noībus aduerbialiter positis. vt doctas athenas. Et videtur affirmare vigore exempli.

De interrogatiuis locorum

Per quo qua vel vbi fit questio siue per vnde.

¶ Dicit q̄ questio .i. interrogatio fit de circūstātijs localibus: per hec aduerbia scȝ quo qua vbi ⁊ vnde.

Istuc pergo foras/huc illuc pergis eoqȝ
His intro iungas/hac illac pone meando
Hic illic istic intus foris est et vbiqȝ
Hinc illinc istinc remeans foris intus et inde

¶ Hec sunt aduerbia que respondent̄ p̄dictis quattuor interrogatiōib⁹. Sȝ illa que sūt in p̄mo paragrapho r̄ndent̄ ad quo ⁊ similia. Illa de scd̄o ad qua Illa de tercio ad vbi. Illa de quarto ad vnde.

De participiis

Participās qd̄ in ans vel in ens fit dicito p̄sens.
Tus sus xus dat preteritum/rus dusqȝ futurꝝ.

¶ Autor incipit determinare de regimine qd̄ fit ꝑ ꝑticipia. Et p̄mo docet cognoscere ꝑticipia ꝑ eorꝝ determinatiōes ⁊ tempa. Et dicit. Tu dicito participans .i. participiū qd̄ fit in ans vel in ens. vt amās legens: esse presens .i. p̄sentis temporis. vt amans gauisus amplexus. Et illud qd̄: fit in rus ⁊ dus esse futuri temporis: vt amaturus ⁊ amandus.

Quere per actiua presens in rusqꝫ futura.
Que dedit actiuū dabit hec eadem tibi neutrꝝ
Sunt per passiua tibi cetera significanda

¶ Dicit ꝙ pticipia presentis tpis ⁊ futuri in rus descendunt a verbis actiuis ⁊ neutris. Cetera vero in tus/sus/xus/⁊ dus descendūt a verbis passiuis siue ab illis passiuā vocem habentibus.

Deponens terna tibi dat cōmune quaterna

¶ Quasi dicat ꝙ verbū deponēs habet tria participia: vnū in ans vel in ens ⁊ vnum in tus sus vel in xus ⁊ aliud in rus. Preterea dicit ꝙ verbū cōe habet quattuor. scz tria predicta ⁊ vnum in dus.

Lex tamen est talis ꝙ que caruere supinis
Non possunt rectum per rus formare futurꝝ

¶ Dicit ꝙ verba que carent supinis nō possunt formare participiū in rus. Et ratio est quia participia in rus formant a supino.

Regula de regimine participiorꝝ

In verbi genere que sit significatio quere
Hinc tibi multimodū credas regimē reserandū.

¶ Postqꝫ autor docuit cognoscere participia: nunc docet regimē eorꝝ ⁊ dicit in ꝯclusione ꝙ quēcunqꝫ casū regit verbū a parte post eundē casuꝫ regit eius participiū ex eadē parte ex eadē natura. et ex hoc patet multimodū regimen participiorꝝ: ideo clarius ponerent illa metra. Que iūges verbo iūges ⁊ participanti. Si generi verbi sua significatio fiat. Consona. ⁊c̄.

Dum mutat regimen fit participās tibi nomen
Dum perdit tempus/dum cōparat associamus
Istis compositum dum simplex sit tibi verbum

¶ Dicit ꝙ pticipiū quattuor modis transit in nomen. Primo modo qn̄ mutat regimen. hoc est qn̄ regit aliū casum qꝫ verbum a quo descēdit. vt doctus grammatice. Scd̄o modo qn̄ perdit tempus. vt si dicat homo honorādus. i. dignus honoris. Item qn̄ comparat. vt doctus doctior doctissimus. Deinde qn̄ componit cū dictione cū qua non componit suū verbum. vt indoctus nō enim inuenitur indoceor indocens.

Capitulum nonū de constructione

Est post predicta constructio iure locanda

¶ Hoc est aliud capitulū in quo autor determinat de ꝯstructōe. Et p̄mo se cōtinuat cū p̄cedentibꝰ dicēs. Constructio est ordinanda iure post predicta

In geminas partes constructio scindit illi
Transitio debet intransitioqꝫ subesse.

¶ Dicit ꝙ constructio diuiditur in transitiuam ⁊ in intransitiuam.

Cum partes per quas cōstat cōstructio plena
Signant diuersa/cōstructio transeat illa
Judicium fit idem tanq̄ diuersa notanda

¶ Sententia est q̄ illa cōstructio est transitiua qñ suppositū ⁊ appositum habēt diuersa significata. vt ego amo petrū. Deinde dicit q̄ idem iudiciū est de cōstructionibus suppositū habētibus ⁊ appositū diuersum. vt amo petrum. vel tanq̄ diuersum: vt ego amo me.

Hanc in membra duo distinguere cōuenit eius
Sunt species/simplex que trāsit queq; retrāsit

¶ Dicit q̄ cōstructio trāsitiua diuidit̄ in duo mēbra. s. in simplicē transitiuā ⁊ in retransitiuā. Simplex transitiua fit per vnū verbū. vt amo deū. Retransitiua fit per duo verba. vt amo petꝝ vt ipse amet me.

Est intransitio tibi per predicta notanda.

¶ Dicit q̄ constructio intransitiua est illa cuius suppositū et appositū pertinent ad idem. vt homo est animal.

Per binas species hanc distingues/q; simplex
Hanc intransitio pariterq; reciproca scindunt

¶ Nunc diuidit constructionē intransitiuam dicens q̄ constructio intransitiua diuiditur in simplicem transitiuā. Et hoc est quando suppositū ⁊ appositū pertinent ad idem. vt marcus orat ciceronem. Et in reciprocā. Et est reciproca quando eadem persona ostēditur agi ⁊ pati. ⁊ reuertitur in idem. vt patet in exemplis inferius positis.

Ecce per exempla tibi res est notificanda
Hic socium superat vel marcum tullius orat.

Retransitiua.

Exorat marcum cicero q̄ diligat ipsum
Se regit hic/ego me/tu te/nos diligimus nos
Isti se sociant vos autem diligitis vos
Actus transitio personarūq; notentur.

¶ Quasi dicat q̄ duplex est ꝯstructio. scz actuū ⁊ ꝑsonaꝝ. Constructio trāsitiua actuū est duplex. Aliqñ fit per actū vehemētis trāsitus: vt ꝑ verba transitiua ⁊ alia. Et aliqñ ꝑ actū nō vehementis transitiōis scz per verba neutralia Item cōstructio transitiua ꝑsonaꝝ aliqñ fit per rectū ⁊ obliquū. vt cappa petri. Aliqñ per duos obliquos. vt cappā iohannis. ¶ Construe. Trāsitio act⁹ ⁊ ꝑsonaꝝ notent̄: q; vtraq; reperit̄. Uel sic. Constructio trāsitiua actus notatur per predicta/⁊ personaꝝ per sequentia.

Quando no transit actus nec passio cuiq̄
Infert/nunq̄ transit constructio plena.

Filius alphei iacobiq̧ maria quiescunt.

¶ Dicit ꝙ illa ꝯstructio in qua nō ostendit act⁹ trāsire ⁊ passio inferri ab vna ꝑsona in aliā nō est plene trāsitiua sed potius intrāsitiua. Et ꝓbat exemplo. Filius alphei iacobiq̧ maria ꝗescūt. Hic nō ostendit actio transire nec passio inferri ab vna ꝑsona in aliā. ideo nō est plene transitiua. ¶ Nota tū ꝙ cū dicimus Filius alphei ⁊ maria iacobi fit cōstructio ꝑsonaꝝ.

Septē regule de modo construendi.

De modo cōstruēdi.

Construe sic casum si sit prepone vocantē.

¶ Postq̧ autor diuisit cōstructionē ⁊ ipsius mēbra declarauit. Nūc docet ordinare dictiōes in ꝯstructiōe ⁊ dicit. Tu construe sic. i. vt sequitur. Et prepone casum vocantē. i. vocatiuū si sit. Quasi dicat ꝙ in constructione tu debes incipere a vocatiuo si sit positus in constructione.

Mox rectū pones / hinc personale locabis
Verbū quod primo statues si cetera desint

¶ Dicit ꝙ post vtm̄ tu pones mox. i. incōtinenti rectū. i. ntm̄. Dehinc. i. postea tu locabis ꝑsonale verbū qđ primo statues. i. qđ principale dices si cetera desint. i. si nihil aliud sit ꝙ poni debeat in constructione.

Tercius hinc casus / ⁊ quartus sepe sequuntur.

¶ Dicit ꝙ post verbū primo positū sepe locat datiuus et accusatiu⁹. vt in hoc exemplo. O petre auxiliare mihi. O petre defende me.

Aut verbo subdes aduerbia / subde secundū
Casum rectori / debet vox prepositiua
Quarto preiungi vel sexto quē regit ipsa

¶ Dicit autor ꝙ aduerbia debent inmediate poni post verbū suū. Sed nota ꝙ aliqua sunt ꝗ debēt preponi: vt puta / negatiua / interrogatiua / relatiua / dubitatiua / ⁊ quedā alia. Deinde dicit. Subde secūm casum rectori. Q. d. ꝙ secundus casus debet inmediate poni post illā dictionē a qua regit. Postea dicit. Vox prepositiua. Q. d. ꝙ prepositio debet preponi suo casuali.

¶ Septē sunt impedimenta constructiōis.

Primū impedimentum

Infinitiuū persone siue quibusdam
Des adiectiuis: vt sunt habilis piger aptus
Hanc olim pulcram veteres posuere figuram

¶ Dicit ꝙ verbis ꝑsonalibus motū seu inclinationē animi significantib⁹ dare debes verbū īfinitiuū: vt volo scribere. Similiter ⁊ quibusdā adiectiuis vt sunt habilis piger aptus. ⁊ similia. Preterea dicit ꝙ vetera olim dixere hanc figurā pulcrā. i. hūc modū loquendi pulcrū: vt habilis currere. i. ad currendum ego sum aptus scribere. i. ad scribendum.

Verbaq̧ sunt debet iubet audet vultq̧ potestq̧
Nititur ⁊ tentat dignatur sic monetq̧

Incipit & tedet piget & pudet atq3 meretur
Et properat gaudet delectat penitet vrget
Et parat & discit decet solet & licet adde.
Que predicta notant & que contraria signant.

¶ Hic conumerat aliqua ex verbis que cū infinitiuo construunt a parte post vt ex ipsorum similibus & eorum contrariis possumus alia cognoscere.

Addere multa potes quarto casu preeunte.

¶ Dicit q multa verba possunt addi pdictis que quidē ante se cū actō cōstruuntur. vt penitet/oportet/tedet &c. Postea construūtur post se cum infinitiuo vt me penitet male fecisse. Nota tamen q nō oia verba predicta possunt habere ante se accusatiuū: sed bene infinitiuum.

Que iunges verbo iunges & participanti. **Scdm.**
Si generi verbi sua significatio fiet.
Consona/debetur ipsi constructio verbi.

¶ Dicit q illa verba que postponūtur verbo postponūtur etiā pticipio dū tn̄ ipm participiū retineat talē significationē vbi. Et hoc dicit ppter pticipia verborū cōmuniū in ans vel in ens. in rus & in dus desinentia. Nā licet in illis verbis cōmunibus postponat actūs & abltūs: tn̄ eorum pticipiis in ans vel in ens et in rus desinentib' nō postponit nisi actūs: qr talia participia tm̄ actiuā retinēt significationē. Participiis vero descendētib' in dus nō postponit nisi abltūs. qr passiuā retinent significationē. Sed participiis in tus sus vel in xus desinētibus postponitur actūs & ablatiuus: qr vtrāq3 retinent significationem.

Sed personale supponens rectus habebit.

¶ Nominatiuus supponens participialis debet esse consimilis verbo personali in numero & in persona.

Aut ablatiui preeunt rectore soluti. **Tercium.**
Aut postponūtur/sed vix interseris illos.

¶ Dicit q ablatiui participiorum absolute positi aut precedunt verbū in cōstructione aut nō. Si precedunt tunc verbū postponitur. vt in hoc exemplo. Magistro legente scholares discunt. Si postponūtur tunc verbū precedat. vt in hoc exemplo. Ego disputo paulo astante. Sed vix interseris illos. i. in medio constructionis ponis illos.

Appellans verbū substantiuumq3/vel horum **Quartu3**
Uim retinens/post se rectum quandoq3 locabūt.

¶ Dicit autor q verbū appellās i. vocās. vt vocor. & verbū substātiuū. vt sum locabūt post se rectū. i. ntm. & verbū retinens vim predictorum. vt fio bonus.

Et substantiui data significatio verbi.
Passiuis sepe solet hec constructio tradi.

¶ Dicit q significatio & constructio verbi substantiui sepe datur verbis passiuis. vt ego efficior rome papa.

Quintuz. Quis qualis quãtus cuius cuias quotus et quot
Missa relatiue penitus preponere debent.
Obliquos verbo preiunges missa rogando
Hanc sua iungendi retinent aduerbia formam.

¶ Dicit q nõia in littera posita ⁊ similia relatiue ⁊ interrogatiue posita debẽt preponere obliquos casus verbo a quo regũtur. vt quẽ vides ego diligo quez diligis tu. Deinde dicit q aduerbia ab ipis deriuata eodẽ modo debent in cõstructione ordinari. vt qualiter est tibi.

Quis nomen proprium ⁊ que substantia querit.
Si proprium noui debet substantia queri.
Qua nota proprio tantum de nomine quero

¶ Dicit q hoc nomẽ quis potest querere de proprio nomine et de substantia ⁊ hoc declarat dicens. Si ego noui proprium nomen debeo querere de substãtia. vt quis est petrus. tunc respondeatur iste vel ille. Et si noui substantiã tunc interrogatio fit de proprio nomine. vt si dicatur: quis est iste. Tunc respondeatur. Petrus vel Johannes.

Cõmune per quis etiam de nomine queris.
Quis bon⁹ ẽ aratro bos/ q̇s nat in equore piscis.

¶ Etiam dicit q quis interrogatur de nomine cõmuni. id est per nomen commune ad ipm respondeatur. vt quis bonus est aratro. Tunc respondeatur bos. Quis natat in equore: piscis.

Quesitiua pares optant reddi sibi casus.

¶ Dicit q quesitiua id est interrogatiua nomina optant pares id est similes casus reddi sibi. quasi dicat q per quẽcunq casum fit interrogatio per eundẽ fieri debet respõsio.

Sextum. Cum quia dum donec quoniã similesq preibunt
Namq relatiui ius implicitum tenuere.

¶ Iste dictiones cum/quia/dum/donec ⁊ similes debent preponi verbo quãdo habent vim relatiui.

Septimũ Cunq relatiuis de iure viam parat horum
Precedens/decet obliquos quandoq preire
Cum notat hoc rectus aut obliquus notat illud
Isti subueniat sua mater vel pater eius.

¶ Quasi dicat q antecedens relatiuorũ parat viã ipis relatiuis decet qñq obliquos casus preire. i. pcedere verbũ. cũ pro qñ rectus notat hoc. i. suppositus est pro vno: ⁊ obliquus pro alio. Ponit exemplũ in lr̃a. Isti subueniat sua mater vel pater eius. Et nota q assignando tales cõstructiones mutatur relatiuũ in antecedens. vbi dicimus mater sua vel pater eius dicatur mater vel pater istius. ⁊ vbi dicitur isti dicatur sibi vel ei.

Uerbum multociens substantiuũ petis extra

¶ Iste versus solet exponi dupliciter. vno mõ sic. Tu multociẽs extra ꝯstructionem petis verbũ substãtiuũ. i. ꝙ verbũ substãtiuũ sepe subintelligit̃ vt in psalterio. Intellect⁹ bon⁹ oĩbus facientib⁹ eũ: subintelligit̃ est. Aliomõ exponitur sic. Uerbũ multociẽs petit substãtiuũ nomẽ extra ꝯstructionẽ. i. ꝙ substãtiuũ nomẽ sepe subintelligit̃. vt Uirgilius in pͥmo dicit. subintelligit̃ libro

Mobilis et fixi naturam nosse decebit
Est adiectiuũ vocis vel significati

¶ Nunc autor incipit docere quõ adiectiuũ ⁊ substantiuũ inuicẽ construunt̃ Et pͥmo dicit ꝙ nos decebit nosse. i. noscere naturã mobilis. i. adiectiui. ⁊ fixi. i. substãtiui. Deinde dicit ꝙ duplex est adiectiuũ. s. voce ⁊ significatione. Adiectiuũ voce est duplex. s. voce tm̃. vt ille illa illud. voce ⁊ significatiõe: vt albus alba album. Simuliter adiectiuũ significatiõe est duplex. s. significatiõe tm̃ vt dñs ⁊ magister. significatiõe ⁊ voce/ vt niger nigra nigꝝ

Solius est generis adiectiuũ variatqꝫ
Cum numero casum/ velut hic venit vna sororꝝ
Est inter fratres bonus/ aut de fratribus vnus.

¶ Dicit ꝙ inuenit̃ adiectiuũ in solo genere ꝯcordari cũ substantiuo et discordari in numero ⁊ in casu. vt hic vna sororꝝ/ vnus de fratrib⁹. Nec est intelligẽdum nisi de adiectiuis de qͥbus exemplificat̃ ⁊ in similibus: que tñ si suppleãtur substãtiuis vt decet nõ discordabũt in aliquo.

Cum diuersorꝝ verbũ rectis numerorꝝ
Interponatur/ vtrilibet equiparatur
Sermones summi patris est meditatio iusti

¶ Dicit autor ꝙ si verbũ ponat̃ in medio duorꝝ ntõrꝝ diuersorꝝ numerorꝝ pt vtrilibet cõformari: vt sermones sũmi patris est meditatio iusti. Possum⁹ eñ dicere est ⁊ sunt sed diuersis respectibus. Nã qñ dicimus est/ tũc ille ntũs meditatio supponit verbo ⁊ sermones apponit. Qñ aũt dicim⁹ sunt/ tũc ille ntũs sermones suppponit ⁊ meditatio apponit.

Quando relatiuũ generum casus variorꝝ
Inter se claudũt/ qui rem spectãt ad eandem
Per genus hoc poterit vtrilibet assimilari
Est pia stirps iesse quem xp̃m credimus esse.

¶ Dicit ꝙ qñ casus diuersorꝝ generꝝ claudunt inter se relatiuũ. qui scʒ casus spectent ad eandẽ rem. tũc hoc scʒ relatiuũ poterit assimilari vtrilibet casui p genus. i. poterit in genere ꝯcordari cũ vtroqꝫ. ⁊ ponit exẽplum. Est pia stirps iesse quẽ xp̃m credimus esse. Possumus dicere quem ⁊ quam.

Sic adiectiuum reperimus sepe locatum
Est coluber factus vel facta mystica virga

Impedimenta cõgruitatis. cõtra suppositum et appositũ. Cõtra relatiuum et ãtecedens

Cõtrã adiectiuũ et substantiuum.

¶ Dicit͛ ꝙ sepe reperimꝰ sic locatũ adiectiuũ .i. ꝙ ꝯcordet cũ p̄mo substãtiuo vel cũ secũdo: vt est coluber factus vel facta mystica virga .i. sacrata

Ponere suprema duo non debes sine causa

¶ Quasi dicat ꝙ iste due ꝯstructiões vltime dicte nõ debent vsitari nisi causa vrgente: qꝛ cadunt sub grãmatica prohibitiua.

contra regulam generalem.

Occurretqꝫ tibi quandoqꝫ relatio simplex
Femina que clausit vite portã reserauit

¶ Dicit ꝙ aliqñ relatio simplex occurrit tibi in ꝯstructione. Et hec ē relatio simplex qñ antecedens supponit vnũ. ꝛ relatiuũ refert aliud: vt pꝫ in exẽplo autoris. Femina que clausit vite portã reserauit: li femina supponit ꝓ virgine maria: ꝛ li que pro eua. Et vocat̃ simplex relatio: qꝛ relatiuũ refert̃ simpliciter ad speciē ꝛ nõ ad ipsam rem indiuiduã per vocem representatam.

Relatiuuz ad antecedens subintellectũ.

Ad partē vocis de iure relatio fiet
Extra tamē sepe queres/ad quod referat̃
Rex est carnoti patrie que preualet omni

¶ Dicit ꝙ relatio fit sepe ad partē vocis ꝛ nõ ad totũ: ꝛ tamen tu sepe petis extra .i. subintelligis ad quod relatiuũ refertur: vt Rex est carnoti patrie q̄ p̄ualet omni. Deberet em̄ sic ordinari constructio. Rex est in ciuitate carnoti: que ciuitas preualet omni patrie.

Viciuz in casu

Sepe relatiuo cõformari reperitur
Precedens illi: qui presidet immediate
Sermonē quē vos audistis verus habetur
Vsu cõmuni tamen hoc nõ debet haberi

contra demonstratiuum et demõstratũ

¶ Dicit ꝙ antecedens sepe reperitur conformari relatiuo ꝛ disconuenire cuꝫ verbo vel adiectiuo: vt sermonē quē vos audistis verꝰ habet̃: tñ nõ dꝫ vsitari.

Inuenies iunctũ possessiuo genitiuum
Vt mea defuncte da molliter ossa cubare.

¶ Dicit ꝙ tu inuenies genitiuum nominis iunctum possessiuo pronomini sub disconuenientia trium: vt o impuer da ossa mea defuncte cubare molliter pro ossa mee defuncte anime sic.

Contra relatiuum ꝛ antecedēs

Sepe relatiuũ pro parte refertur ad ipsum
Vt mea scripta legis qui sũ submotus ad histrũ

¶ Dicit ꝙ relatiuũ sepe refert̃ ad possessiuũ ꝓ eius primitiuo in ip̄o itellecto: Q. d. qñqꝫ relatiuũ refert̃ ad genitiuũ intellectũ in possessiuo: vt in legis scripta mea .i. mei qui suꝫ submotus .i. sublatus ad histrum fluuium.

Contra relatiuum ꝛ añs vitiuz in genere.

Ponis ob id solum precedēs sepe quod inde.
Certa relatio fiet/tua virga tuus baculusqꝫ
Ipsa mihi vere prebent solatia vite

¶ Dicit q antecedens aliquando ponitur ob id solum .i. absolute qd sequens relatio habet locu: vt virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. q apd doctos nō est impedimentalis: sed congrua per regulam indifferentie.

Ad verbum sepe vel adiectiua relatum
Inuenies: fugis aut piger es mihi qd pcul absit

Idem vicium.

¶ Dicat q relatiuū substantie scz quod ad aliud simile sepius refert ad verbū vel ad nomen adiectiuum: vt tu fugis aut es piger quod absit mihi. resoluitur quod id est que res.

Pro sola voce supponit sepe relatum.
Quamuis precedens supponat significando
Dat deus aureolam qd nomē habetur ab auro.

Vbi relatiuū et ans. nō suppo/nēs pro eodem in numero.

¶ Dicit q relatiuū sepe supponit pro sola voce qūuis antecedens supponat significando vt deus dat aureolam: quod nomen habetur id est deriuatur ab auro. li quod supponatur pro sola voce. licet referatur ad significandum sui antecedentis. scz aureolam.

Estqz relatiuis precedens materialis
Nomen equiria nobis placet illa videre.

Idē viciū

¶ Autor dicit q antecedens aliquando stat materialiter: et relatiuū stat significatiue: vt equiria est nomē nobis placet illa videre. Equiria ponit materialiter: et illa significatiue: et est equiria ludus equorum.

Sepe relatiuū permutat significatum
Sunt domini que nos fecere manus crucifixe

Idē viciū

¶ Quasi dicat q antecedēs sepe significat vnū: et relatiuum representat aliud vt, manus domini que nos fecere sunt crucifixe. li manus sunt manus carnales. et li que repsentat spirituales.

Et numerū mutat/hominē diuina potestas
Plasmat/eosqz marē factor creat et mulierem

Vitium in numero

¶ Dicit q relatiuū aliquando discordat ab antecedente in numero vt diuina potestas psalmat. i. format hoiem: et creat eos marē et mulierē. li hominem est numeri singularis. et suū relatiuū scz eos est numeri pluralis.

Inuenies positū sine precedente relatum
Ipsa petenda mihi iuno de pellice dixit

A s ad intellectum.

¶ Dicit q relatiuū aliquando inuenit positū sine antecedente: vt in Ouidio. Ipsa petenda mihi. id est iuno tanqs indignata da pellice loquebatur. Et nota q ipsa nō ponitur proprie sed expresse relatiue. Nam habet antecedens inclusum in animo loquentis. hoc fit causa maioris discretionis. Dicatur ideo q ponitur discretiue.

Indefinite precedens siue relatum
Sepe locans nullū designans inde locatum

contra regulā logicalem

Cuncta timent hominē quia presidet ille creatis

¶ Dicit ꝙ antecedens ⁊ relatiuū aliqñ ponunt̄ indiffinite ita ꝙ nil certuȝ seu determinatū significant. vt in hoc exemplo. Cūcta timent hoiem: qꝛ presidet ille creatis. li hominē est antecedens ⁊ pro nullo certo homine supponit. imo ꝓ oīnibus indiffinite seu indeterminate. ⁊ li ille est relatiuū quod eodē modo refertur ad illud antecedens hominē.

Disconuenientia in persona

Et personalem permutat proprietatē

Ut domino benedic aqua que celos superextat

Sed non est talis imitanda relatio nobis

¶ Autor dicit ꝙ relatiuū aliqñ discordat a suo añcedente in ꝑsona. vt dño benedic o aqua que superxtat celos. li aqua cū sit vocatiui casus ⁊ secunde ꝑsone. ⁊ li que tercie ꝑsone cū supponat verbo tercie ꝑsone scilȝ superxtat. Deinde dicit ꝙ talis relatio non est imitanda.

Ad antecedēs sub intellectū

Non des ad vocē quandoqȝ relata sed ad rem

Nominis: est bona gens deus est protector eoꝝ.

¶ Dicit ꝙ relatiuū aliqñ discordat a suo añcedente in genere ⁊ in numero. vt bona est gens/ deꝰ est ꝓtector eoꝝ. li gens est numeri singularꝭ ⁊ feminini generis/ eoꝝ generis masculini ⁊ numeri pluralis. In talibus aūt relatiōibꝰ relatiuū refert̄ ad significationē antecedētis ⁊ nō ad vocē. Nam li gens importat homines: ⁊ cū sit nomē collectiuū importat pluralitatē.

Adiectiua modo poni reperimus eodem.

Pars hominū validi turres ꝗ̄ menia scandūt

¶ Quasi dicat ꝙ etiā adiectiua reperiunt̄ discordari a suis substātiuis ꝗ̄tuȝ ad vocē nec ad rem neqȝ ad significatū: vt pars hominū validi. ⁊c̄. li pars est generis feminini ⁊ numeri singularis: ⁊ li validi est gn̄is masculini ⁊ numeri pluralis. ⁊ est ibi antithesis generꝫ ⁊ numeroꝝ.

Uitiū adiectiuoꝝ

Sunt adiectiui plurales distribuenti

Huic etiam verbum reperis plurale locatum

Utraqȝ formose me iudice sunt venerande

Sed non est talis constructio congrua nobis

¶ Dicit ꝙ adiectiua pluralis numeri sūt aliqñ addita distribuēti. i. nomī distributiuo. Et ponit exēplū. Utraqȝ formose. ⁊c̄. li vtraqȝ est numeri singularꝭ ⁊ li formose pluralis. Itē vtraqȝ est numeri singularis ⁊ sūt pluralis. et est ibi antithesis numeroꝝ. Ideo dicit ꝙ talis ꝯstructio nō est cōgrua nobis.

Impersonalis fit demonstratio sepe

Sal monstrans dicit te nulsit aquis heliseus

¶ Ad euidentiā istoꝝ metroꝝ sciendum est ꝙ duplex est demōstratio. scȝ ꝑsonalis ⁊ impersonalis. Personalis est qñ id quod demonstramus est illud de quo loquimur. vt iste liber est petri. Impersonalis est qñ demonstramus vnuȝ

& intelligimus aliud. vt si dicat. hec herba nascit in orto meo: non em intelligimus de herba que demostratur: sed de consimili. Dicit igitur autor q impsonalis demostratio sepe fit/ vt ptz in exemplo. Sal demostrans dicit &c. No em intelligitur de illo sale quod tu demonstras sed de consimili.

Equiualens geminis harũ si iungitur vni.
Dictio pro reliqua tantũmodo debet haberi.
Sic visu cecum visu dic esse carentem.

¶ Dicit q si vna dictio equiualens geminis. i. habens significata duarum. vt cedo. i. locũ do. iungit vni hax. scz dictax/ illa dictio debet tm poni pro reliqua id est pro altera ipax. vt si dicat cedo locum/ li cedo non valet plus q do. Hec etiam patent in exemplo autoris. Sic visu cecũ. &c. li cecũ nil valet plus q carentem: quia cecum per se significat visu carentem.

Quando negatiuũ verbo constructio iungit.
Obliquum/ per non exponere conuenit illum.
Aut simul exponi debet constructio tota.

¶ Dicit autor quando casus obliquus nominis negatiui iungitur verbo: tũc in construendo debemus exponere dictũ negatiuũ per nõ. vtputa si dicã. Nullum habeo crimen: debemus sic exponere. i. nõ vllũ crimẽ. & assignare sic. Ego hoc est suppositũ/ nõ habeo vllũ crimen. & hoc est appositũ aut tota cõstructio debet simul exponi. i. per passiuũ conuerti vel per aliam cõstructionẽ equipollentem sic. Nullum crimen habetur a me.

Fiet asymbasma sine recto clausula plena.
Me tedet vitii/ placet illa iura tueri.

¶ Hucusq determinat de constructione in qua ponitur rectus. Nunc autẽ determinat de illa que fit sine recto. Unde cõstructionũ alia fit cum rectis. vt suz martinus: & ista dicit symbasma. a sin qd est cum/ & basis fundamentuz quasi cum fundamento. alia fit sine recto. vt me tedet vitij. et ista dicit asymbasma ab a qd est sine/ & basis fundamentũ quasi sine fundamento. Alia fit cũ rectis & obliquis. vt ego lego virgilium. & ista dicit parasymbasma. a para quod est iuxta &c. Dicit ergo autor. Fiet asymbasma. i. clausula siue constructio plena id est perfecta sine recto. vt me tedet vitij. placet illi iura tueri.

De ifiniti uo esse formaᵗ questio.

Questio fit: si fiat in his constructio plena
Huic placet esse probo/ nobis placet esse peritos.

¶ Hic autor mouet vnã questionẽ quã nõ preterea soluit: q sepe perscrutanti solutio patebit. Dicit igit sic. Questio. i. interrogatio fit a scholarib9 si duplex constructio fiat in his modis loquendi. Huic placet esse probo: nobis placet eẽ peritos. Quasi dicat q si queritur si eodẽ modo an duob9 construãtur sine cõsiderẽtur predicte due constructiones: scz huic placet &c. Et sane intelligẽs respondere debet soluendo questionem q duplex constructio fit in predictis. Nam cum dicitur. Huic placet esse probo/ li placet esse est vna dictio quod saluatur natura illius infinitiui esse quod habet copulare similes casus: precessit em datiuus virtute secundi cõponentis scz esse qd haber copulare simtlẽ casũ pcedenti. Cũ aũt dicit: nobis placet esse peritos. li placet esse est duplex dictio & vtraq fuat naturã suã. Nam placet habet ante se datiuũ scz nobis: & post se infinitiuũ scz esse. Quod quidẽ infinitiuum habet accusatiuum subintellectũ.

scz nos ꝛ post se similem casum scz peritos.

Regula cõgruitatis.

Jungere consimiles debet coniunctio casus.
Quā nisi preter ꝙ retinent talem tibi formam.

¶ Dicit ꝙ cõiunctio copulatiua vel eius vim retinens debet copulare similes casus. vt amo te, ꝛ illū. Preterea dicit ꝙ iste dictiones ꝙ aduerbiū nisi preter ꝙ exceptiue cõiunctiones eodē modo ꝯsiderantur. Uerbi gratia. Malo bonū ꝙ malū. Omnes nisi petrus legunt. Omnes diligo preter ꝙ vicinos. Tñ aliqui dicunt ꝙ coniunctio copulatiua potest copulare dissimiles casus tribus modis. Primo modo vt si dicā. Ista domus est mea vel petri. Item plenum gratia et veritatis. Deinde in dictionibus aduerbialiter positis. vt Janue ꝛ picis. Sed huic opinioni de facile potest responderi.

Actiuum siue pati signare gerundia poscunt.
Atqz supina/per hoc datur his constructio duplex.
Si tamen a verbis veniant signantibꝯ actum
Hec delectatur in spectando quasi pulcra.

¶ Dicit ꝙ gerūdia venientia a verbis significantibꝯ actū siue pati vt ab actiuis ꝛ neutris transitiuis ꝛ etiā significare possunt actionez siue passionē: ꝛ per hoc possunt habere duplicē cõstructionē .s. actiuā ꝛ passiuā. Et ponit exemplū in littera vbi dicit. Hec delectatur ꝛc. Potest exponi in spectando illos: vel inspectando ab illis. Eodem modo dicendū est de supinis.

De cõstructione ꝛ regimīe gerūdiuorū.

Deqz gerundiuis que sum gerit/esse videtur
Questio/si triplex illis constructio detur
Presbyter essendi causa vis clerice radi
Militis essendi causa precor arma parari.
Essendi regem causa me posco iuuari.

¶ Hic mouet questionē de gerūdijs huiꝯ verbi sum es est: vicz si possunt in cõstructione tripliciter ordinari/aut cū recto. vt dicendo. Uis radi causa essendi presbyter. aut cū genitiuo. vt dicendo. Precor arma parari causa essendi militis. aut cū actō. vt posco me iuuari causa essendi regem. Super hoc licet varie sint opiniones teneamus vltimā constructionē scz de accusatiuo. vt posco me iuuari causa essendi regem. Nam illud gerundium essendi cum sit verbi personalis vult ante se accusatiuum: ꝛ habet me quod subintelligitur ꝛ post se similem casum scz regem.

differētia ifinitiui a primo supino ꝛ gerūdiuū indi ab vltimis supis

Infinitiuo primum distingue supinum.
Atqz gerundiuis primis suprema supina.
Si iungam verbo per quod motum tibi signo.

¶ Assignat differentiā inter infinitiuū ꝛ primū supinū ꝛ etiā inter vltima supina ꝛ prima gerundia ꝛ dicit. Tu distingue primū supinū ab infinitiuo: qꝛ alio ꝛ alio modo ponitur in cõstructione. Similiter distingue suprema .i. vltima supina a primis gerūdijs: ꝛ subdit causam dicēs. Si pro qꝛ. ego iungā predicta supina scz primū: ꝛ verbū per quod motuz tibi signo. Quasi dicat ꝙ infinitiuꝯ

⁊ supinū differunt: quia supinum iungitur verbo significanti motum: vt vado lectum: infinitiuus vero nō: quia nō dicimus vado legere nisi forte resoluatur ad legendū. Item prima gerundia nō iungunt̄ p se verbo significanti motum sed bene supina vltima: vt venio lectu.

Fiet de voce sermo qn̄qꝫ per ipsam
Materialiter hanc ibi dices esse tenendam.

¶ Dicit ꝙ aliqñ loquimur de voce ⁊ nō significato: et illa vox ponit̄ materialiter: vt si dicas peramo est trisillabū. li peramo stat pro sola voce ⁊ ponitur materialiter: ⁊ est generis neutri ⁊ indeclinabile.

De dictione materialiter posita.

Casus per voces confundis materiales

¶ Quasi dicat ꝙ dictiones materialiter posite confundūt casus: qꝛ in omnibus casibus habent eandem vocem: vt si dico. Anthonius est quadrisyllabū li anthonius declinat̄. Noīatiuo hic anthonius. Gtō huius anthonius.

Vox cuius pars est apponens prepositiua
Una potest alii sociari prepositiue.
De post fetantes / de sub pede / de prope fontes.

¶ Dicit ꝙ illa vox. i. illa dictio cuius. s. vna ꝓpositiua. i. ꝓpositio est pars apponens. i. iuncta sibi in appositiōe: pōt sociari alij ꝓpositiue. i. ꝓpositioni. Ac si dicat ꝙ due ꝓpositiōes immediate addant̄ alicui dictioni per appositionē illa dictio pōt associari alij ꝓpositiue. i. vltime ꝓpositiōi. vt patet in exemplis. De post fetantes. Ecce ille due ꝓpositiōes de post / immediate addunt̄ dicēdo de post p appositionē huic fetātes. Et illa dictio fetantes sociat̄ alteri ꝓpositiōi scꝫ huic ꝓpositioni post. Nam in talibus officiū vltime ꝓpositiōis obseruatur ¶ Construe sic. De post fetantes. i. de loco qui est post fetantes. i. post oues. i. de loco immundo. Similiter expone similia.

De prepositionibus vtriqꝫ casui seruientibus.

In subter vel tus dant quartū dū sociemus
Verbo signanti motum vel participanti
De motu dici credas tamen exteriori.
Si non designo motū tunc construe sexto
In campo curro si sis / bene dicis in illo.
Si sis exterius in campum sit tibi cursus.

¶ Autor dicit ꝙ iste ꝓpositiōes in / sub / sup / subter / subtus seruiūt actō casui qñ iungunt̄ verbo significanti motū exteriorē ad locū vt vado in vrbem duz tñ extra sis. Preterea dicit ꝙ decē ꝓpositiōes seruiūt abltō qñ nō iungunt̄ verbis significantibꝰ motū exteriorē vel aliū motū: vt sum in vrbe vado in camera / dūtaxat sis in camera. Exempla vero ponunt̄ ab autore in littera

Iungere nō poterit coniunctio mobile fixo
Iungit diuersa coniunctio significata

De constructione coniunctiōis.

¶ Q. d. ꝙ inter adiectiuū ⁊ substantiuū nō pōt cadere copula diuersitatis: qꝛ cōiunctio copulatiua iūgit diuersa significata. i. dictiōes pertinētes ad diuersa sꝫ adiectiuū ⁊ substātiuū ꝑtinēt ad idē icōgrue diceret̄. petrus ⁊ albꝰ currunt

Queris si liceat voces coniungere binas
Per vel siue per et/solā vel non mediante.
Cū voces fuerint tales q significatum
Unius alterius cōprehendis significato.
Recte dicetur homo grāmaticus similesq

Autor mouet vnā questionē. an liceat iungere per vel siue per aliā coniunctionē: vel nō mediante cōiunctione piungere duas voces quarū significatū vni⁹ alterius significato comphendat: vt esset maius cōe et min⁹ cōe/ vtputa aial et homo. homo grāmaticus. et sic de similibus. Ipsemet respōdet q tales cōstructiones debent sine cōiunctione ordinari. Et hoc attestatur p exemplū suū cū dicit. Recte dicet homo grāmaticus similesq.

Et parti iunctum debet restringere totum
Id solum presta quod pars nō denotat illa

In his duobus metris autor intendit q inter totū et ptem/inter genus et spēm siue inter maius cōmune et minus cōmune pōt cadere copula diuersitatis. Ita tñ q totū siue genus siue maius cōmune supponat pro eo p quo pars siue species siue min⁹ cōe nō supponit. Uerbi grā. Animal homo currit. ita q li animal supponat solū p eo p quo hō nō supponit. vtputa pro leone p boue vel p capra. et c. Ex his igit pz ex pcedētib⁹ q inter pdictas dictiōes copulatiua ponat et nō ponat. Intellige sic lram Et tu debes restringere a significato suo cōi totū iunctū. i. copulatū. Postea declarat quō debes restringere dicēs. Presta id significatū ipi toti qd ipa pars nō denotat: vt supra diximus.

Inde potest queri si possit idē sibi iungi
Aut si iugatur quod adesse nequit vel abesse

hic autor mouet duo dubia quorū vnū est. Si inter illa que idem sūt possit cadere copula. Aliud est si illud qd nequit adesse subiecto vt latrabile homi. vel abesse vt risibile homini: possit copulari per copulā diuersitatis. Pro solutione istorū dubiorū sciendū q aliqua sūt eadē genere. vt homo et bos. Aliqua specie: vt petrus et martinus. et inter ista debet poni copula. Aliqua sūt eadē numero: et hoc tripliciter. videlz pprie: vt marcus tullius. diffinitiue: vt homo animal rationale mortale. accidente: vt homo risibilis/canis latrabilis. inter ista non debet cadere medium copule diuersitatis. Per hec aūt solutio patet ad predictas interrogationes.

Si iungas recte facias q participare.
Concesso q tu melior sis q plato/recte
Concludes: ergo plato participat bonitate

Autor dicit q ista dictio q si ponat in recta cōparatione faciet extremū participare de qualitate mediij. vt si dicat. Tu es melior q plato. recte pcludetur. ergo plato participat de bonitate. Et nota q hec dictio q aliqn est aduerbiū eligendi. vt bonū est sperare in dño q in pncipib⁹. Aliqn est aduerbiū similitudinis. vt tam ducibus q pncipib⁹ cōmunis habet mors. Aliqn est aduerbium quantitatis seu admiratione. vt O q pulchra es amica mea. q. i. valde. Aliqn est cōiunctio aduersatiua et tunc geminat. vt q q. i. ptius. Aliqn tenet

comparatiue: vt ego sũ fortior q̃ tu. Aliqñ est cõiunctio abnegatiua vel copulatiua. abnegatiua ſm aliquos vt in Boecio. Sed ipſe est medicine q̃ q̃rele q̃ ibi ponit̃ p nõ. Aliqñ est relatiuũ. ⁊ tũc ſcribitur quam.

Hec relatiuis logice fit regula talis
Quando relatio fit extrinſeca debet eidem
Dictio ſubiungi que rem determinet eius
Cunc relatio fit intrinſeca nil petit addi
Plurali numero / ſimiles ſunt quos ego cerno

Regulã relatiui logicalis.

¶ Hic autor ponit regulã de relatiuis logicalibus. et dicit q̃ duplex ẽ relatio videlʒ extrinſeca ⁊ intrinſeca. Relatio extrinſeca est illa in qua explicant̃ omnia requiſita. vt iſte est ſimilis illi. ⁊ ego ſum pater tibi. Et põt fieri in ſingulari ⁊ in plurali. Et hoc est qñ relatio extrinſeca fit. debet eidẽ ſibi iungi aliqua dictio que determinet rem eius ſcʒ relationis. Relatio intrinſeca est illa in qua non explicant̃ omnia requiſita ſed bene intrinſece ſe excludũt. Et habet fieri in plurali tm̃. vt iſti quos ibi cerno ſunt ſimiles. Ecce q̃ ſine additione iſta oratio est perfecta. ⁊ est ſenſus q̃ ſunt ſimiles inter ſe ⁊ hoc inquit autor cuʒ dicit. Cũq relatio fit intrinſeca nõ decet addi plurali numero. Deinde ponit exemplum. ſimiles ſunt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quibus hic intẽditur ſunt nomina ad aliquid dicta. vt pater filius vicinus longinquus ppinquus amicus inimicus. ⁊c̃.

Explicit ſecunda pars Alexandri.

Tercia pars Alexandri. Et capitulũ decimum de quantitate ſyllabarum

Pandere pposui p verſus ſyllaba queq
Quãta ſit ⁊ pauca ppõnã cõgrua metris

¶ Hoc est capitulũ decimũ iſtius libri in quo tractat̃ de quantitate ſyllabarꝫ poſitis tñ aliquibus artis metrice introductiõibus. Dicit ergo autor. Ego ppoſui videlʒ in phemio libri ibi. Poſt hec pandet. ⁊c̃. Pãdere. i. manifeſtare q̃ta ſit queq ſyllaba per verſus. i. quo cognoſcitur ſyllaba longa vel breuis in verſu. Et ppõnã pauca. i. aliqua cõgrua. i. cõuenientia metris. ¶ Pro euidẽtia corꝫ que dicunt̃ ac etiã dicendorꝫ videamus q̃d ſit verſus. Verſus est orõ metrica clauſulatim pgrediens rhetorice floſculis adornata. nihil in ſe ſuperfluũ / nihilq diminutũ ptinens. Et dicit̃ verſus quaſi ter quaterq reuerſus q̃ ſepe vertit̃ ⁊ reuertit̃ anteq̃ pfectus habeat̃ / vel q̃ finito vno verſu reuertit̃ ad pncipiũ alterius. Metꝫ vero dicit̃ a metros q̃d est numerus: q̃ in ipõ attendit̃ numerus ⁊ quãtitas ſyllabarꝫ. ¶ Et est ſciendũ q̃ hec ars metrica preſertim ordinat̃ ad tria. ſ. ad memoriã firmiorẽ: ad maiorẽ declarationẽ: ⁊ ad narrationẽ breuiorẽ. Verſus. Metra iuuant animos cõprehendunt plurima paucis / Priſtina cõmemorant que ſunt tria grata legenti. Item nota q̃ ſine hac lege metrificandi que legenda ſunt male poſſent elucidari. Verſus. Ambulat in tenebris ſine lege clericus oĩs. Qui ſine metrorꝫ lege legenda legit.

Que doctrinā licet nō sit penitus generalis
Proderit ipsa tamen pueris si lectio detur
Per se multa scient ⁊ doctor pace fruetur

¶ Hic autor rn̄det tacite q̄stioni q2 posset aliq̄s dicē seu q̄rere vtrū hec doctrina q̄ dat᷑ in p̄senti capitulo sit generalis.i.plene determinās de arte metrica. Rn̄det ⁊ dicit ꝙ nō. Tn̄ licet nō sit penit⁹ gn̄alis: ꝓderit pueris si lectio det᷑ eis Postea dicit ⁊ declarat ꝙ ꝓderit ad duo/scʒ ꝙ pueri multa scient ꝑ se de mō versificandi ⁊ doctor fruet᷑ pace/q2 nō fatigabit᷑ in interrogatiōibus

Multociens aliquas quas dat tibi regula lōgas
Siue breues metri cogit grauitas variari

¶ Dicit ꝙ multociēs inuenies in autorib⁹ eā syllabā que naturaliter est breuis ꝓlongari/⁊ que naturaliter est longa breuiari. ⁊ hoc est causa grauitatis metri. Et sic tangit ꝙ hec ars metrica est satis difficilis.

Grecaqʒ nūc nostro: nunc more suo variant᷑

¶ Dicit ꝙ greca vocabula ponunt᷑ aliq̄n in metro ſm̄ morem nostrū aliquādo ſm̄ morem grecorū.

Ad placitū poui propriorū multa notaui.

¶ Quasi dicat ꝙ multa ꝓpria noīa possunt poni ad placitū: ⁊ maxime in prima syllaba ⁊ in media. dūmodo positiōe dypthongo accentu vel vsu non restringant᷑ ad productionē vel correptionē. Notant᷑ dixit multa: q2 nō oīa ponunt᷑ ad placitū. Jlla etiā que tm̄ in autoribus ꝓducta reperiunt᷑ solūmodo sunt ꝓducenda. vt Cesar.

Cū sim christicola normā nō est mihi cura
De ꝓpriis facere que gentiles posuere.

¶ Autor se excusat de noībus gentiliū.i.infideliū. q2 cū ipse sit xp̄icola.i.xp̄ianus nō intendit facere normā de dictis noībus. Et si forte fecerit hoc est ex incidenti non ex proposito p̄ncipali fecit.

Distinxere pedes ātiqua poemata p̄res
Sex ptita modis satis est diuisio nobis
Dactylus ⁊ spondeus exinde trocheus anapest⁹
Jambus cū tribracho possunt precedere metro.

¶ Autor incipit exponere illa pauca ꝯgrua.i.ꝯueniētia metris.q̄ superius ꝓmisit expositurū. Dicit igit᷑ ꝙ antiqua poemata.i.antiq̄ poete distinxere plures.i.multos pedes. Nā vt dicit Jsidor⁹. posuit cxx. pedes. Hebraic⁹ un̄. xxiiij Nos aūt vtimur nisi sex pedib⁹. ⁊ hoc est qd̄ dicit. Diuisio.s.pedū ptita sex modis est satis.i.sufficiēs nobis. Deinde numerat illos sex pedes dicēs. Dactil⁹ ⁊c̄. Pes aūt ꝓut hic sumit᷑ est sillabarū tēporūq3 dimēsio. Metrū sic pōt diffiniri. Metrū est litterarū syllabarū temporūq3 dimensio. Et sunt genera metrorū xviij. Sed autor iste nō intēdit nisi de duobus qui sunt cōmunior vsu modernorū videlʒ Exametro ⁊ Penthametro: de q̄bus inferius dicemus.

Dactylus ex longa breuibusqꝫ duabus habetur.
Dicitur ex longis spondeus constare duabus.
Syllaba bina trocheus cōstat tibi lōga breuisqꝫ.
Productam breuibus subdes anapeste duabus.
Terna breuis tribracho/iambo breuis ī sita lōge

¶ Hic autor declarat essentiā vniuscuiusqꝫ sex pedū ꝑdictoꝝ. Et dicit ꝙ dactilus constat ex tribus syllabis. ex prima longa ⁊ duabus breuibus. vt audio. Spondeus constat ex duabus syllabis longis. vt audi ¶ Trocheus cōstat ex prima longa ⁊ vltima breui. vt audit. Anapestus constat ex duabus breuibus ⁊ vltima longa. vt pietas. Tribrachus constat ex tribus breuibus. vt legere. Iambus vero ex prima breui ⁊ vltima longa. vt legas.

Syllaba que breuis est vnū tempus tenet ī quo.
Profertur/longe spacium debes geminare.
Sic cuiusqꝫ pedis quot tēpora sunt numerabis.

¶ Autor dicit ꝙ breuis syllaba sub vno tempore ꝓfertur ⁊ longa sub duobꝰ: ⁊ sic numerabis vel numerare vel cōputare poteris quot sunt tēpora vniuscuiusqꝫ pedis. Nā trocheus cū habeat vnā longā ⁊ vnā breuē habet tria tpa. Et sic de reliquis ꝑcurrendū est. Nota ꝙ syllaba est litteraꝝ sub vno accētu spirituqꝫ ꝓlataꝝ certa reprehensio. Tēpus ꝓut hic sumitur est dispositio ꝓnunciationis syllabe sm̄ has differentias scꝫ productum ⁊ correptum.

Versibus exametris semper debet pede poni
Dactylus in quinto sextū nunꝙ̄ retinebit

¶ Hic autor docet quō q̄sqꝫ pes debeat in versibꝰ ordinari. Et p̄mo dicit ꝙ in versibus exametris dactylus debet poni in quinto ⁊ nunqꝫ in sexto.

In pedibus primis hunc spondeūqꝫ locabis.

¶ Quasi dicat ꝙ tu potes locare hūc. scꝫ dactylū. qꝫ pro ⁊ spondeum in primis pedibus. hoc est in primo secundo tercio ⁊ quarto pede.

Omnes spondeo donare potes nisi quinto.

¶ Quasi dicat ꝙ spondeꝰ pōt poni in omni loco p̄terqꝫ in quinto exametri versus. ⁊ si reperiat̄ in q̄nto ꝓ dactylo ponit̄. Nā equipollet sibi in temporibus. vt in Lucano. Ater cesorum pauit cruor armentorum.

Sedes nulla datur preterꝙ̄ sexta trocheo.

¶ Quasi dicat ꝙ trocheus ponit̄ in sexto loco ⁊ nō alibi in exametro versu. Et est exameter versus qui cōstat ex sex pedibꝰ. Dicitur etiā heroicus qr per hūc stilum heroum describuntur (vt plurimū) gesta.

Quarta penthametri quinta ve locas anapestū.
Penthametri tribracho sedes patet vltima tātū

¶ Dicit ꝙ anapestus potest locari in quarto ⁊ in quinto loco versus penthametri. vt in Ouidio epistolarum. Nil michi rescribas attamē ip̄e veni. In scansione dicimus. Nil michi rescribas attm̄ ip̄e veni. vltimi duo sunt pedes anapestici. Possumus tamen vitare pedes anapesticos dicendo sic in scansione. Nil

michi rescribas attamē ipse veni. Sic em̄ postponimꝰ catalectā primis duobꝰ pedibus. Similiter ⁊ vltimis que simul iuncte cōstituūt quintū pedē spondeū vel trocheum. Penthameter versus constat ex quinq3 pedibus primis duobꝰ dactilis ⁊ spondeis. vel primo dactilo ⁊ alio spondeo. vel econuerso. tercio spō deo vel iambo. quarto anapesto. quinto tribracho vel anapesto. vt patet in exemplo primo Ouidij sm̄ primaz scansionem. vel penthameter versus constat in primis duobus dactilis vel spondeis vt s̄. Et altera longa vel breui sequenti. vt patet in predicto exemplo sm̄ scansionem secundaz. Si vero dissyllabus reperiatur in tercio loco. dicat ꝙ ibi syllaba diuidit per dierisim: ⁊ efficit pes trisyllabus. vt in Ouidio eodem. Hemonis hemonio laudomia viro. Dicitur etiā penthameter elegiacus eo ꝙ per ip̄m status elegit. i. tristicie solebat enarrari. Nota tamen ꝙ versus penthameter subditur exametro.

Jambo vel nulla vel tantum tercia detur.

¶ Ut patet exemplū in his duobus versibus. Subueneris latere deberet nemo latere. Nam mala deuenere plurima deuenere.

Forte si sedem tribrachus dare possit eandem.

¶ Quasi dicat ꝙ tribrachus forte pōt poni in tercio loco: q2 sm̄ aliquos ibi syllaba breuis ponit pro longa/ ⁊ sic esset dactilus ⁊ non tribrachus

Et proceleumaticum posuit quandoq3 vetustas
Nūc nullus ponit breuibus sonat ille quaternis.

¶ Dicit ꝙ antiqui ponebant in versu proceleumaticū qui est pes constans ex quattuor syllabis breuibus. vt in Uirgilio. Herent parietibꝰ scale postesq3 sub ipsos. In scansione dicimus. Herent parieti. ⁊c̄. li parieti est proceleumaticus: sed iste a modernis nō vsitatur. Ideo dicit. Nunc nullus ponit.

Diuisio litterarum.

Quinq3 vocales sunt/ a prior/ eq3 secunda.
I succedit eis/ o quarta/ fit vq3 suprema

¶ Hic autor prosequitur de correptione ⁊ productione syllabaꝝ: ⁊ q2 syllabe fiunt ex litteris ideo incipit a distinctione litteraꝝ dicēs: ꝙ littere vocales sunt quinq3/ sc3 a e i o u. Et dicūtur vocales q2 sine ip̄is nō pōt fieri vox: et quelibet eaꝝ pōt facere vocē. i. syllabā per se. Littera sic diffinitur. Littera est minima pars vocis humane que potest scribi indiuidua.

Omnis preter eas tibi littera consona fiat.

¶ Dicit autor ꝙ omnes alie littere preter eas quinq3 vocales dicūtur ꝯsonantes: quasi cū alijs sonātes. Nā sonū facere nō possunt nisi cū adiutorio vocaliū

Mute sunt b c d vel f vel g k p q t.

¶ Quasi dicat ꝙ in consonantibꝰ nouē sunt mute: sc3 b/c/d/f/g/k/p/q/t. Et dicūtur mute q2 videt sonus mutus eaꝝ. Et in hoc differūt a semiuocali q̄ apertius proferūtur. Uidetur em̄ vocalis anteferri p̄ferendo ip̄as semiuocalibꝰ que sunt l/m/n/r/s/x. De quibꝰ autor nullā particulariter fecit mentionē: qm̄ eaꝝ nomina in presenti materia non sunt necessaria.

Sunt l ⁊ r vere liquide quia sepe liquescunt.
M simul nq3 vel s liquidas quandoq3 locamus
S nunq̄/ sed m nq3 prius nunc neutra liquescit

¶ Dicit q̄ l ⁊ r sunt vere liquide: q2 sepe liquescunt/hoc est q2 syllabā natura liter breuē producunt. Deinde dicit q̄ nos aliqñ locamus .i. locatas reperim⁹ liquidas m/n/r/s. Et hec magis declarando restringit dicēs. S nūc3 liquescit hoc est apud modernos poetas. Exempla querantur in autoribus antiquis/ ⁊ in margine reponantur.

Consona bina per i dic sepe per vq3 notari.
Hoc quando fuerit vocū sonus ipse docebit.

¶ Dicit q̄ i ⁊ u sepe fiunt consonantes. vi3 qñ ponūtur in principio syllabe: ⁊ alia vocali sequente. Et qñ fuerit hoc ipe sonus .i. ipa prolatio docebit .i. monstrabit. Nam perdunt sonū vocalium. vt Juno ⁊ venus.

Uocali preiungitur v non consona vimq3
Perdit: ⁊ hoc suauis q̄ror aut aqua ligua pbabit
Nā dypthongus ab v nostro non inchoat vsu.
Nosq3 modernus habet quandoq3 q̄ s preeunte
Syllaba diuiditur tunc v vocalis habetur.

¶ Dicit q̄ u aliqñ ponit̄ ante vocalē in eadē syllaba: ⁊ tñ nō efficitur ɔsonans immo perdit vim ɔsonantis. Et hoc est qñ iste littere s/q/ ⁊ g/pponūtur. vt sua uis/queror/aqua/ ⁊ lingua q̄ perdāt vim ɔsonantis: pt3 ex ipa platione. patet etiā q2 si u ɔsonans nō esset: tūc prima syllaba hui⁹ dictiōis aqua pduceretur per positionē de q ⁊ u ɔsonantib⁹. sc3 corripit̄ qd̄ pt3 in Ouidio epistolar. Cū dijs potando nectare miscet aquas. Nec etiā est vocalis qd̄ pt3 ex ipa platione. Et q2 statim dypthongus ɔstitueret̄ per conglutinationē duar vocaliū in eadē syllaba sed nō debem⁹ dypthongū inchoare ab u. Et ideo dicit. Nā dypthongus ab u nostro nō inchoat vsu. Preterea dicit q̄ apud modernos syllaba diuidit̄ aliqñ s precedente u. vt suauis: ⁊ tunc u habetur vocalis.

Uersificatores h pro nulla reputarunt.

¶ Dicit q̄ h reputatur a versificatorib⁹ pro nulla nec pvocali nec p ɔsonante

Dum teneant totam vocales vndiq3 clausam
Consona bina per i dic sepe per vq3 notari
Consona iota duplex/duplex x 3 q3 fiunt
Simpla tamen 3 reperitur vt est perizoma.

¶ Sentētia est q̄ illa littera J (quā iotā noiat autor iste) posita in medio duarum vocaliū vim suam seruantiū efficitur cōsonans vt troia. Et nota q̄ si neutra vel altera aliar vocalium vim suam nō seruaret in supradicta non esset duplex consonans vt via. Jtem nota q̄ in hoc verbo baiulo as. q̄ stat pro portare .i. nō est duplex cōsonans licet ponatur in medio duarū vocaliū. et hoc est q2 nō claudit̄ inter illas vocales equo accentu nec equo numero syllabar. Jdo autor dicit vndiq3 clausam .i. equaliter clausam sub vtraq3 parte. hoc autē patet ex versu Ouidij. Cloto colū baiulat: lathesis trahit: antropos occat. Nam illa syllaba ba/corripitur quod fieri nō posset si illa i esset duplex cōsonans cū faceret ad prepositionem precedentem syllabā. Deinde dicit q̄ x ⁊ 3 sunt duplices consonantes: tamen i reperitur simplex: ⁊ hoc in dictionib⁹ compositis.

vt perizoma atis. qd cõponit̄ ex peri ꝑpositione greca qd est circū: et zona vestis: inde perizoma quasi aliquid siue illud qd ponit̄ circum vestes pro custodia. Jota. i. J de qua superius diximus in cõpositione reperitur simplex consonans. vt bijugis quod componitur ex bi ꝛ iugum.

Jotaqꝫ composita simplex est sepe reperta

Dictio vocali finita vel m sibi subdi.

Uersu vocalem nunq̄ꝑ premittit eodem.

¶ Dicit q̄ꝛ si aliqua dictio desinit in vocalē vel in m sequens dictio nō debet incipere a vocali. Et hoc propter hyatū euitandū. Si aūt reperiat̄ dicatur q̄ꝛ est licentia poetica. vt in Lucano. Uiciūqꝫ minax inuadit arimunum et ingēs. Sepissime tamen abijcitur vocalis antecedentis dictionis et m cum suo vocali. Exempla querātur in autorib⁹: quia multa reperiūtur. Notanter dictū est ab autore eodem versu: qꝛ si essent in duob⁹ versibus quod diximus euitandū nō preterea duceret incōueniens licet aliquando reperiatur in duob⁹ versib⁹ cuꝫ sua vocali abijcitur de metro in scansione: hoc est quando primus versus terminatur in m ꝛ sequens incipit a vocali.

Syllaba que binas vocales vim retinentes.

Continet / ꝛ longa dypthongo / sic probat aura.

¶ Quasi dicat q̄ꝛ illa syllaba que fit ex duabus vocalib⁹ vim suā seruantibus est dypthongata: ꝛ per dypthongū producitur. vt aura. Quid vero sit dypthōgus: ꝛ vnde dicatur dypthongus: et quot sunt dypthongi posui superius ibi. scꝫ in prima declinatione. Dans ae dypthongum.

Quando vocalē duo consona iuncta sequūtur

Aut vnum duplex producit eam positura.

¶ Dicit qñ due consonantes iuncte simul immediate sequūtur post aliquam vocalem / illa talis vocalis precedens est longa positione. vt arma ꝛ tellus. et idem attenditur si vna duplex consonans vocalem sequatur. vt axis et troia. Ideo dicit. Aut vnum duplex. ꝛc̄.

Sed cum finitur vocali dictio curta.

Consona que subeunt nō hanc ꝑducere possunt.

¶ Quasi dicat q̄ꝛ si aliqua dictio terminetur in vocalem naturaliter breuem: consonantes que sequuntur non possunt producere illam vocalem: immo remanet in esse suo.

Si faciat curtam vocalis syllaba finem.

Mutaqꝫ cū liquida vocem subeunt in eadem.

Ex vi nature propria licet hanc breuiare.

Et propter mutā liquidamqꝫ potes dare longā

Syllaba que breuis est muta liquidaqꝫ sequente

Longa potest fieri / sed longa nequit breuiari.

¶ Dicit q̄ꝛ si aliqua syllaba naturaliter breuietur ꝛ muta cū liquida sequātur

in eadē dictione illa syllaba pōt breuiari ex vi nature sue ⁊ ꝓduci ꝓpter liqui=
dā ⁊ mutā. vt in hac dictione patris ⁊ in similibus. Prima em̄ syllaba natura=
liter breuiatur. vt hic. Fer patris imperiū ⁊c̄. Pōt etiā produci ꝓpter mutam ⁊
liquidam. vt hic. Est patris matris pie succurrere nato.

E de pre vel se componens non breuiabis.
Sed vocalis eas poterit breuiare sequela.

¶ Iste propositiones e/de/pre/se composite non breuiantur. vt educo/depo=
no/profero/⁊ separo/possunt tamen breuiari si vocalis sequatur eas in com=
positione. vt preero ⁊c̄.

Reutio refert distat re dant tibi longam.
Corripies aliis nisi duplex consona subsit.

¶ Dicit ꝙ ista prepositio re ꝓducitur in reijcio is. ⁊ in refert qđ idem est qđ di=
stat. In aliis vero dictionib⁹ corripitur nisi due consonantes sequantur. vt re=
sto as. ⁊ restituo restituis. Producitur etiam in his rettuli ⁊ repperi. et ideo vt
plurimū scribuntur cum duplice consonante.

Bis bi breues dantur nisi consona bina sequat̄.

¶ Dicit ꝙ bis ⁊ bi corripiuntur in compositione. vt biuiū .i. locus duaꝝ viarū.
⁊ bidens .i. pecus duorum annorum. nisi consona bina sequatur. id est nisi duo
nomina consona seu consimilē significationē habentia sequantur scȝ per com
positionem. vt binus na. num. ⁊ bimus ma. mum. quorum significatio est ea=
dem. Inuenitur hic bimatus tus. tui. id est spacium vel tempus duoꝝ annoꝝ
penultima em̄ syllaba dictoꝝ duoꝝ nominū producitur.

In deriuatis sua que sit origo notabis.
Qua fiat parte descensus apertior inde.
Ut moueo motū motabile siue mouendū.
Et que vocalis in origine quantaqȝ mansit
Nam deriuatum tantam seruare decebit.
Subdita vocali si consona non moueatur
Uocalem sepe noua consona dat variare.
Mobilis ex moueo datur: ⁊ mutatur ab illo.
Expedienda sue ponentur in ordine norme.

¶ In his versibus autor docet congnoscere syllabā longā seu breuē in dictio
nibus deriuatis. Et est sensus ꝙ quātacūqȝ fuerit vocalis in p̄mitiuo tanta de
bet esse in ei⁹ deriuatiuo illa ꝯsonans q̄ seq̄batur vocalē in p̄mitiuo. verbi grā.
Moueo corripit primā syllabā: ita mouens ⁊ mouendus corripit p̄mā. Notā
ter dico dūtaxat: qꝛ ꝯsona q̄ erat in primitiuo nō mutet̄ in deriuatiuo: qꝛ noua
ꝯsona sepe dat .i. facit variare vocalē: hoc est corripere longā: ⁊ curtā produce
re. Uerbi grā. Moueo corripit primā ⁊ mobilis ꝓducit: qꝛ cōsona q̄ erat in pri
mitiuo: vicȝ u cōsonans mutata est in deriuatiuo in b. Tn̄ ista regula patit̄ ex
ceptionē que inferius ponitur in loco suo. Ideo dicit. Excipienda sue ⁊c̄.

Hoc de compositis teneas quod sit tibi tanta.
Vocalis/quantam seruabit dictio simplex
Si mutes etiam vocalem norma tenebit.
Consona dū maneat in simplice subdita voce.
Excipienda locis quibus est opus excipiemus.

¶ Hic mouet regulā de quantitate syllabaꝝ in dictionibus compositis dicēs ꝙ tanta est vocalis in dictione composita quanta est in simplici. Verbi gratia Amo corripit illā vocalē a/similiter ⁊ peramo corripit eandē. Areo ꝓducit illā vocalē a/similiter ⁊ exareo ꝓducit eandē. Deinde dicit. Regula valet si mutemus vocalē in composito. Verbi gratia. Facio corripit illaꝫ syllabā fa/similit̄ ⁊ inficio corripit illā syllabā fi/licet a mutata sit in i/qꝛ ꝯsona que sequebatur a in simplici sequitur etiā in cōposito. Verūtamē hec regula varias patitur exceptiones que inferius loco ⁊ tp̄e declarabūtur. Ideo dicit. Excipienda ⁊c̄.

De quātitate vboꝝ

Omnia peterita pones dissyllaba longa.
Que breuiant gemine vocales deme: bibitqꝫ
Et dedit atqꝫ fudit scidit ⁊ stetit ⁊ tulit hec sex

¶ Autor ponit regulā talē dicens. Omnia p̄terita duaꝝ syllabaꝝ tm̄ ꝓducūt primā syllabā. vt cepi. Deinde ponit exceptionē dicēs. Tu deme. i. excipe illa p̄terita q̄ gemine vocales breuiāt que habent vocaleꝫ ante alteram vocalem: vt fui rui quoꝝ prima corripitur. ꝙ ꝓ ⁊. ⁊ tu deme. i. excipe hec sex: scꝫ bibit dedit/fudit/scidit/stetit/⁊ tulit que licet dissyllaba sint/tn̄ eoꝝ p̄terita corripiuntur. fudit est preteritū de fundo. scidit de scindo.

Preteritū geminans primā facit hanc breuiare.
Estqꝫ secunda breuis/tamen vnū cedoqꝫ demis.

¶ Dicit ꝙ om̄e p̄teritū geminās primā syllabā eandē breuiat pariter ⁊ secundam. vt cado cecidi. ⁊ pario peperi. Tn̄ tu demis. i. excipis vnū p̄teritū scꝫ pepedi qd̄ venit a pedo pedis. ⁊ tacuit ip̄m ꝓpter eius turpē sonuꝫ: seu metri vel breuitatis causa. Cedo etiā excipit̄ cuius p̄teritū facit cecidi ⁊ secundā producit. Versus. Rusticus hic cecidit qui quondam forte cecidit.

Preteritis plusq̄perfectis atqꝫ futuris
Coniunctiuorum lex seruit preteritorum.

¶ Quasi dicat ꝙ lex seu regula p̄teritoꝝ nuper dicta seruit etiā plusq̄perfect̄ ⁊ futuris cōiunctiuoꝝ. i. subiunctiuoꝝ modoꝝ qui coniunctiui dicuntur eo/qꝛ coniunctione indigent vt perfectū significēt sensum. Nam tanta est prima syllaba ba/plusq̄perfectoꝝ cuiuslibet modi ⁊ futuroꝝ subiunctiui quāta est prima persona preteriti perfecti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino.

¶ Dicit ꝙ hec tria tempora predicta sunt iuncta supino in passiuo. id est seruant regulam de supino. de statim dicetur ibi. Longa ⁊c̄. Alij exponunt quod sunt iuncta supino. id est facta sunt vel coniuncta per supplementum participij a supino deriuata ⁊c̄.

Normam presentis per cetera tempora dices
Participans socia presens in dusqz futura.
Debent consimilē seruare gerundia legem.

¶ Dicit q̄ quantacunqz fuerit prima syllaba p̄sentis indicatiui modi singularis numeri tanta est in prima syllaba ceteroꝝ temporꝝ: exceptis preteritis perfectis ꝛ plusq̄perfectis ꝛ futuris subiunctiuoꝝ de quibus superius diximus. Tanta est etiā prima syllaba participioꝝ p̄sentis tp̄is ꝛ futuroꝝ desinentium in dus. similiter ꝛ gerundioꝝ. Construe nunc per te / q2 satis patet textus.

Longa supina dabis dissyllaba / sed breuiabis
Qui ci si la li i da ra ru sta / deqz supinis.
Orta sequuntur ea / sed staturus tamen extra

¶ Hic autor ponit regulam de supinis dicens: q̄ supina dissyllaba producunt primā syllabā. vt natū. Sed excipiūtur decem q̄ per decē syllabas in l'ra positas intelligūtur. Qui vt quitū qđ venit a quio quis. Cio vt citū a cieo cies. Si vt situ a sino sinis. Sa vt satū a sero seris. Li vt litū a lino linis. I vt itum ab eo is. Da vt datū a do das. Ra vt ratū a reor reris. Ru vt rutū a ruo ruis. Sta vt statū a sto stas. que omnia licet sint disyllaba tñ corripiūt primam syllabam. similiter ꝛ ab eis deriuata p̄ter staturus qđ primā producit. licet deriuatur a statum. vt in Lucano. Cum statura fides superunt.

Nec patrem sequitur ambitus si moueatur.

¶ Quasi dicat q̄ si ambitus moueat̄. i. si adiectiue declinat̄ nō sequitur patrē id est eius primitiuū qđ ē supinū huius verbi ambio ambis. sed ambitū ponitur exemplū in littera tunc cui⁹ penultima corripit̄. Sed ambitus ta. tum. ab ipo deriuatum penultimā producit. vt in principio methamorphoseos. Jussit ꝛ ambite circūdare brachia terre. ꝛ idem est ambitus quod circundatus. Notanter dicit q̄ si moueatur: q2 si nō moueretur idem est si adiectiue nō declinaretur / tunc sequitur eius primitiuū: quia penultima corriperetur. vt hic ambitus tus. tui. id est circuitus.

Quod fit in us vel in o vel in or verbale vel i trix
Participans quoqz preteritū per rusqz futurum
Ad normam debent se conformare supini.

¶ Id est verbalia in us in o in or vel trix desinētia: vt mot⁹ tus. tui. notio onis. notor toris. ꝛ notrix icis. p̄ticipiū quoqz p̄teriti tp̄is ꝛ futuri in rus. vt notus ta. tum. ꝛ noturus ra. rum. tantū habent primam syllabam quantū habent supina a quibus deriuātur. Ideo dicit. Ad normam debent ꝛc̄.

Ui tum dante p̄reit vocalis non breuiata.
Qui ci si sa li i demantur ꝛ inde creata.

¶ Dicit q̄ verba facientia preteritū in vi ꝛ supinnū in tum mutando vi in tum producūt penul. supini. vt amaui amatū. Deinde ponit exceptionē dicēs Tu demis ea q̄ intelligūtur per has syllabas. scȝ qui vt quitū. ci vt citū. si vt situ. sa vt satū. li vt litū. i vt itum. cog vt cognitū. ag vt agnitū. Et inde creata. i. ab eis deriuata quoꝝ penultima breuietur licet omnia formētur a preterito mutando vi in tum. vt quiui quitum. siui situm.

Qui rectos superant obliquos crescere dices.

¶ Hic autor ponit introductionē ad quasdā regulas proxime sequentes ⁊ dicit. Tu dices obliquos crescere .i. habere crescentiā supra nūm singularem: que quidē crescentia fit aliqñ per a/ aliqñ per e/ aliqñ per i/ aliqñ per o/ ⁊ aliqñ p u. ⁊ de his omnibus ponit regulas inferius generales: videlz vt sequitur

A pluralis ⁊ e crementū protrahit oqz.
I vel u cremento breuiare iubemus eodem.
Sunt testes quoꝝ quarū rerū manibusqz
Et verubus rebus dominabus siue duobus.

¶ Dicit q obliqui crescentes supra nominatiuū per a/ e/ ⁊ o/ pducunt illas vocales. vt quarum rerum duobus rebus. Deinde dicit q i ⁊ u breuiantur in eorum cremento. vt manibus verubus. Et hec exempla ponuntur ab autore cū dicit. Sunt testes.

Verbū personam quod habet superare secundā.
Primi presentis/ crescens hac arte notabis.
Debet ad actiui presens hec norma referri.
Et si non habeat actiuum fingere debes.

¶ Dicto de cremento qđ fit in casualib⁹. Nūc aūt psequitur de cremēto quod fit in nō casualibus vtputa in verbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius positas dicens. Tu notabis verbum quod habet superare secūdā personā primi presentis temporis esse crescens id est habere crescientiam sup dictam personam hac arte. id est eodem modo quo dictum est in casualibus. Verbi gratia. Amas est dictio dissyllaba: amamus vero trisyllaba. et li amamus habet crescentiam supra illam secundā personā amas: ⁊ talis crescentia fit per a aliqñ per e/ aliqñ per i/ aliquando per o/ aliqñ per u. De quib⁹ omnibus statim ponētur generales regule. Addit a ⁊ dicit. Hec norma .s. de cremētis verboꝝ debet referri id est presentari ad p̄sens tempus actiui. Hoc autē dicit pter cognoscere crementa in verbis passiuis q̄ cognosci nō pñt nisi representarētur ad actiuū. Preterea dicit q si verbū passiue vocis nō habeat actiuū debes fingere hoc est p̄supponere q habeat. Hoc autē dicit pter cognoscere crementa in verbis deponentibus que non habent actiuum.

A crescens verbū producere debet vbiqz.
Ex do fit breuis a cum prime compositiuis.

¶ Dicit autor q verbū debet producere a crescens. id est syllabam crescentē per a vbiqz id est in omni coniugatione. vt amamus/ doceamus/ legam⁹/ audiamus. Deinde ponit exceptionem dicens: q a fit breuis in crementis huius verbi do das cum compositis suis prime coniugationis. vt circūdamus circūdare. venundamus venundare.

E nisi cum subit r debes producere semper.
Cū subit r curtā dant plurima/ pluraqz longam

¶ Autor dicit q syllaba crescens super e pducitur semper nisi sequatur r vt amemus/ docemus/ legemus/ audiemus. Notanter dicit nisi r sequat. qr cuz

r subit. i. sequitur. plurima verba dant illam vocalē e longā. vt amer ris vel ere docerem res ret. Et plurima dant illā vocalē e curtā. vt legerē res. ret. Amā uero ris rit. hec autem inferius distinguentur.

In sum siue fero crementa velimqz notato.

Accedo discutias modo longās & modo curtās.

¶ Autor dicit notato crementa in hoc verbo sum es est: siue in hoc verbo fero fers. qz pro & in hoc verbo velim. i. volo vis. Q. d. qz illa verba irregularia sūt. & ideo nō sequuntur regulā de cremētis alioꝝ verboꝝ scz regulariū per positionem. aliqñ producuntur vt essem/ferrem/vellem. Aliqñ etiā breuiantur & tūc refertur ad litteraturā preteriti pfecti. vt tulero ris rit. voluero ris. rit. hoc etiā intelligitur de hoc verbo edo es est. Nam aliqñ elongatur in crementis. vt esse in infinitiuo. Aliqñ etiam corripitur in litteratura presentis. vt ederem. Nota qz inquantū hec quattuor verba pdicta irregularia sūt notari debent. Inquantum vero non referenda sunt ad regulam precedentem vel ad sequentē: prout videbitur oportunū.

Omne lego presens breuiat quartiqz secunda

Longum passiuo reris vel rere notato.

¶ Autor dicit qz omne lego. i. omne verbū tercie coniugationis breuiat pñs tempus in quo habet e sup r. vt optatiuo modo vtinam legerem res ret. qz p et breuiat tēpora quarti. i. coniunctiui: scz pteritum impfectū: vt preterito imperfecto cum legerem res ret. Deinde dicit. Longū passiuo. hoc est dicere qz in verbis passiuis vbicūqz reris vel rere reperitur ibi penultima longatur: vt legerer eris vel legerere legeretur.

Plusqpperfectū per quālibet est breuiandū

¶ hoc est dictu qz illa vocalis e breuiatur in preterito plusqpperfecto cuiuscūqz coniugationis r sequente: vt amaueram/docueram/legeram/audiueraz. Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in prima beris & bere siue secunda

¶ hoc est penultima futuri in beris & in bere terminati corripitur in prima coniugatione & secunda. vt amaberis vel bere. doceberis vel bere.

In coniunctiuo duo tempora curta notato.

¶ Id est pteritū pfectū & futuꝝ subiūctiui breuiantur: vt amauerim amauero.

E verbū crescens alibi producit vbiqz

¶ Dicit qz in omnibus alijs temporibus & modis a predictis verbū crescens producit illam vocalē e/r sequente: vt futuro legar geris vel ere. audiar audieris vel audiere.

Omni preterito reperitur imus breuiando

¶ Dicit autor qz in omī pterito pfecto prime psone in imus terminato penultima breuiatur: vt amauimus.

I tibi producit quarte crescentia prima

Inqz velim produc crementa priora vel in sum

¶ Dicit qz i in crementis verboꝝ quarte cōiugationis pducitur: vt audim⁹. Deinde dicit qz in hoc verbo velim velis velit. sim sis sit. priora crementa per i facta producuntur. vt velimus velitis. simus sitis.

I breues aliis si non v consona subsit

¶ Dicit autor q in alijs cremētis temporibus siue modis i breuiat·vt voluerimus/fuerimus/ꝛ amauerimus·si nō subsit v cōsona·i· nisi v cōsonans sequat vt audiui·qꝛ tunc i producitur.

O crescēs verbū producit ꝛ v breuiatur

¶ Dicit q verbū producit syllabā crescentē per o: vt amatote·Et breuiat illā que crescit per u·vt volumus possumus·

Has per crementa normas dissyllaba serua.
Sed tamen has omēs duc ad medias speciales

¶ Dicit q he regule de cremētis seruande sunt p cremēta dissyllaba·i·duarꝫ syllabarꝫ·Sed tn̄ sunt regule speciales ad oēs medias syllabas·s· ad omnes illas q̄ sūt inter primā ꝛ vltimā q̄ oēs medie a versificatoribus dicunt.

Compositū partis retinens i fine prioris
Hanc breuiat medius sicut tubicen/sed ibidem
Excipies/iungetur ei tibicen vbiqꝫ

¶ Hic ponit vnā regulā talē dicēs·Cōpositū·i·dictio cōposita retinēs i in fine p̄oris p̄tis·hoc est in fine dictiōis q̄ p̄mo intrat cōpositionē breuiat hāc scꝫ vocalem i sicut tubicen qd cōponit ex tuba ꝛ cano. Nā ista syllaba bi corripit cū i sit in fine p̄oris partis·Deinde ponit exceptionē in his dictionib9 ibidem et tibicen ꝛ vbiqꝫ:in q̄bus illa vocalis i pducit. Ibidē cōponit ex ibi ꝛ idē: ꝛ est aduerbiū locale·Tibicē cōponit ex tibia qd ē instrm̄ sonādi ꝛ cano canis·ꝛ est ille qui vtit tali instrumēto·Ubiqꝫ componit ex vbi ꝛ est aduerbiū loci·

Ex di compositū produc sed deme disertum.
Et que componis ex greco curta locabis.

¶ Autor dicit q hec p̄positio di pducit in cōpositione: vt diligo. Deinde posit exceptionē dicēs·Sed deme·i·excipe disertus ta tum·i·facūdus vel eloquēs cuius penultima corripit·vt in Horatio·Fecūdi calices quē nō fecere disertū. Si opponat a·ex eo q istud verbū dirimo inuenit in penultima correpta vt in Ouidio methamorphoseos ibi·hanc deus ꝛ litē melior natura diremit. Respondendū est q hoc verbū dirimo cōponit ex di ꝛ emo/ꝛ r interposita/e mutatur in i·Et preter hoc vocalis dictionis cōposite potest variari vt supra diximus in regula data de compositis. Nā post illam p̄positionē di sequi deberet e in hoc verbo dirimo sed r interposita sequitur eam. Ideo illa p̄positio di pōt breuiari per illā regulam inferius positam I super r breuis est. Deinde ponit aliam exceptionē dicēs·Et que componis·Quasi dicat in dictionib9 grecis compositis di breuiatur: vt diatesserō qd est species cantus·ꝛ disamus nomen sillogismi localis.

Uocalis breuis est alia subeunte sed inde
Demi plura queunt/vt dius diaqꝫ diuini
Et fio cū sit dissyllaba vox/breuiatqꝫ
Cū polisyllaba sit/fiet probat hoc fieretqꝫ

¶ Hic ponit vnam regulam generalem ad om̄s syllabas prout vna vocalis

precedit aliā in diuersis sillabis. Et dicit q̄ vocalis ante alterā vocalē breuiat̄ vt meus in prima: ⁊ respuo in scd̄a siue media. Sed inde ponit exceptionē di- cens q̄ p̄ma vocabula p̄nt excipi vt dius dis diūm. i. diuin⁹. ⁊ fiolcū pro q̄n est vox dissyllaba. i. vox duarꝫ syllabarꝫ breuiatq̄ cū sit vox polisyllaba. i. pluriū syllabarꝫ. ⁊ ponit exempla dicens. Probat hoc fiet fieret ꝫ. Nā si bene cōside- ras prima de fiet producit̄. ⁊ prima de fieret breuiat̄.

E super i longā dat declinatio quinta.

Quando vocalis p̄reit e: sed etiā breuiabis

Consona si p̄reat: dic ergo reiq̄ꝫ speiq̄ꝫ.

¶ Dicit q̄ e ante i p̄ducitur in gtis ⁊ datiuis q̄nte declinatōis q̄n vna voca- lis p̄cedit e. vt diei speciei. Sed breuiatur q̄n cōsonans p̄cedit. vt spei rei. Et ip semet exēplificat in littera dicens. reiq̄ꝫ speiq̄ꝫ in q̄bus e corripit̄: q̄ꝫ cōsona p̄- cedit hanc vocalem e.

Grecaq̄ꝫ iungant̄ que longa frequenter habent̄

¶ Quasi dicat q̄ vocalis ante vocalē in grecis dictōibus producit̄ frequent̄ vt in Ouidio. Medee medea forem. Frequēter autē dico. q̄ꝫ aliq̄n corripitur vt in eodem Thesea deuoui. ⁊c̄.

I super a propriis raro breuiatur hebreis

¶ Dicit q̄ i ante a raro breuiat̄ in dictōibus hebreis. vt maria ⁊ mathias.

Ut tua metra petunt pones genitiuos in ius.

Corripis alterius / semꝑ producis alius.

¶ Dicit q̄ gtūs in iusterminatū i metro p̄duci ⁊ breuiari pōt: excipit̄ alteri⁹ cui⁹ penultima sꝑ breuiat̄: ⁊ ali⁹ cui⁹ penultima semꝑ p̄ducit̄ in gtō.

Tenditur eous aer platea corea

¶ Dicit q̄ noīa in littera posita p̄ducunt vocalē ante alterā. Eous dicit̄ equ⁹ vehens currum solis. Et aliq̄n dicitur esse pars orientalis. Corea (a daunce.) Aer ⁊ platea de se patent. Tamen platea varie ponit̄ in metro: sicut inferius patebit ibi. Ut placet est platea dic platea siue platea.

Uocalem medie breuiant si muta sequatur

Cum liquida tn̄ hanc productā pone breuēq̄ꝫ

Longa fit adiutrix october nomen in atrix

Cū chyragra podagrā quidam breuiant alii nō.

¶ Quasi dicat q̄ in medijs syllabis vocalis pōt p̄duci ⁊ breuiari muta ⁊ liq̄- da sequētibus vt cōpatris. Et nota q̄ hec regula tm̄ valet in dictōibus natu ralit̄ corripiēdis vel corripiētib⁹ vocalē: q̄ꝫ si naturalit̄ p̄duceret eā nō posset corripe: vt supra dictū est ibi. Si faciat curtā vocali syllaba finē. Deinde pōit exceptionē dicēs q̄ adiutrix octobris nomē in atrix terminatū vt amatrix p̄ ducūt vocalē in media syllaba: licet muta ⁊ liq̄da sequant̄ eā. Preterea dicit q̄ q̄dā breuiāt quidā nō mediā vocalē in his duobus noībus chyragra ⁊ po- dagra. Chyragra est gutta vel infirmitas in manibus. Podagra in pedibus Et dicit̄ chyragra a chyros q̄d est manus. ⁊ eger egra egrum. Podagra dici tur a pos quod est pes ⁊ eger egra egrum.

Abbre. A De quantitate primarum syllabarum

Ante b corripis a sicut scabo siue scabellũ
Et stabilis stabulũ dabo vel labo siue flabellum
Et labor/hinc demas labi vel fabula flabam
Scabidus & tabes & stabam pabula labes
Et fabor strabo nabam simul sociabo.
Flabellum varies potius producere debes

¶ Superius autor posuit regulas generales ad oẽs syllabas. In hac pte ponit spẽales & pmo ad pmas. scdo ad medias tercio ad vltimas. Pars scda incipit ibi. A breuis in medijs. Tercia ibi. Vocis fine dabis. Itẽ pma pars in q determinat de pmis syllabis diuidit in qnqz partes sm q sunt qnqz vocales. Primo em determinat de pmis syllabis inqztũ a pponit ↄsonantibus. scdo e. tercio i. quarto o. qnto u. Pars scda incipit ibi. Ante b fit breuis e. Tercia ibi. Ante b corripis i. Quarta ibi. Añ b longa fit o. Quinta ibi. Añ b fit breuis u. Itẽ pma ps in qua determinat de pmis syllabis inquantũ a pponitur ↄsonantibus diuidit in tot ptes quot sũt cõsonãtes qbus a pponit in dictiõibus latinis. & pmo sic a pponit ante b. scdo añ c. tercio ante d. &c. ptes iste de se patent Itẽ pma ps in qua determinat de pmis syllabis a pcedẽte b/ diuidit in duas ptes: qr pmo ponit regulã cũ exemplis suis. scdo ponit introductionẽ. scda ibi. Hinc demã. Ad primã ptẽ sic dicit. Ante b corripis a. Q. d. q a añ b breuiat in pmis syllabis: sicut scabo bis. qd stat p scalpere. hoc scabellum. & plr ntõ hec scabella. stabilis a stando dr. Stabulũ est loc⁹ boũ vel alioꝝ aĩaliũ. Dabo bis bit. Labo bas bat. Flabellũ est instrumentũ fugãdi muscas. Labor eris. (to sley de) Deĩn ponit exceptionẽ dicẽs. Hinc demã. i. excipiã illa que ponunt in littera. scz labi futuꝝ de labor laberꝫ. Fabula est sermo fict⁹. Scabidus. i. nõ habens crines. Tabes. i. macula. Fabor de forfaris. Strabo. i. luscus. Nabã bas. bat. quoꝝ omniũ prima pducit. Exempla quere in autorib⁹ per te. Deinde dicit. Flabellũ varies. Q. d. q pma syllaba hui⁹ dictiõis flabellũ põt produci & breuiari. ¶ Pro euidẽtia regulaꝝ sequentiũ nota ordinẽ supradictum introducẽtẽ ad sequẽtia que sũt facilia satis intellectui. Interliniabun⁹ igit in sequẽtibus expositionẽ vocabuloꝝ psertim difficilium. Et sufficiet qztũ ad supficialem intelligentiã legendoꝝ. &c.

nomen arboris crudelis. acidũ fieri.
Acbre. A c breuis: pbat hoc acer arbor acerbus aceso
vt bacus. vt pacis. pactũ facere.
Cũ b preit vel p produc: breuiatqz paciscor
breue pducẽdus.
Et placet & bacul⁹ spaciũ brachos estqz morãd⁹.
fortis populus eloquens compositio populus.
Hic acer trachus facundus machina dacus
auis insula vel lapis: qr põt pduci vel breuiari
Graculus addatur/sed iacinthus variatur.

locus in aqua spaciosus
A d corripies/tibi sint gradus & vada testes. A d bre.
vestis
Excipitur radix & clades suadeo spadix.
vxorem ducere deus belli
Trado traduco gradiuus vadoqz rado
insula
Et gades. sed gadentma repedes
lapis preciosus
Est super f breuis a/sit saphyrus lapis extra. A f bre.
ventus
A g breuis probat ecce sagax/strages retrahatur A g bre.
plangere ad modū puerorum. domus pastorum. vestis. incantatrix.
Uago vagina magalia stragula saga.
hoc laganum circuitus animalium
Lagana producit petrus/indago sociatur.
vt pagina vt fagus
Si p vel f presit produc/sed deme flagellum.
fractio arborum
Additur huic fragor & fragilis plaga rhete vel ora
i. voco
A super l tardant dissyllaba/sed calo verbum A l longa
hoc nomen i. adiectiuū illam prepositionem.
Ac alit atqz malum/quod mobile deme palāqz.
turris lignea verbum nomen montis.
Atqz phalam sit deinde phales his iūcta phalūqz
Atqz salum mare.
His que nascuntur pariter quoqz corripiuntur.
Hec quibus est crescens genitiuus corripe/sicut
i. portator lignorum.
Sal salis atqz palus/calo dematur & ales
Que polisyllaba sunt breuies/balistaqz tolles
(tables) asper.
Alea caligo balenaqz salebra squalet.
vt fama stramen que postea se quuntur.
A super m tardant disyllaba queqz sequuntur A m bre.

s mantel.
Sūt dām⁹ atq̧ fames clamis ⁊ tñ ãc ãmo dẽpta
nomen insule.
Atq̧ thamos.
id est pluriū syllabarum · ·i. amiratus · excipitur
Que polisyllaba sunt breues / amitto sit extra.
massa lata · plango · chorda cum qua iacitur telum.
Lamina lamentor quibus amentum sociamus.
vt panis · excipe
A n loga. A super n longam faciunt dissyllaba: deme
hoc nomen · hoc verbū · aial quoddã .i. vetula
Hinc man⁹ atq̧ cano canis: hec an⁹ addis anasq̧
prepositio greca .i. apparitio.
Ac ana siue phanes. et quod deducis ab illis
vt famosus quod a fama dicitur
Ni sint a longis polisyllaba curta notabis
gulosus vel luxuriosus
Ganeo dematur / hic est qui luxuriatur.
vermis est · pappo
A p bre. A p breuis: nisi papilio vel vapulo papo
nomen populi · A fur · lapis preciosus · A surfet
Apulus ⁊ lapa saphirus crapula papa.
Mapaq̧ cum rapa.
vt aqua
A q bre. Ante q sit breuis a semper: nisi compositiua:
.i. caluus · diuinator.
A r breuis A r breuis est qd̃ arista pbat varicosus aruspex.
herba
Excipitur carex ac careo varica varex
patria · herba
Area naritia vel glarea pareo naris.
Productus vel ra vel rum testis tibi charus.
.i. altare · stabulū porcorum
Ara dei / sed hara suis / ⁊ para deme parumq̧
vt asinus
A s longa Cum subit s produc dissyllaba sit quasi dempta.

vilis domus fundamentum
Et casa siue basis/polisyllaba curta notabis
Caseus excipitur/ & basia longa notētur
aduerbium
At breuis/nato sit testis quater atq3 quatern9. — At breuis
.i.mansio.
Atq3 statum status & statio latet et retrahatur
Vates saturnus laternaq3 mobile latus.
obscurus.
Quattuor & fatum naturaq3 quatinus ater
palma .i.fidelis deo.
Atria catholicus clatros sociare solemus
latum.
Platos cū statim varies sed longa notabis
vt mater. vt pratum.
In quibus m semper est aut r muta preeunte
quedā scientia diuinandi.
Philosophi mathesim dicūt vatesq3 mathesim.
Ut placet est platea dic platea siue platea
auis .i.sapiens deuiamenta.
A super u breuis est: sed gnauus & auia demas — A v bre.
vt clauus flauus
Gauisus nauis/item si presit l addita muta
dulcis peruersus deus belli.
Suauis prauus & mauors pauoq3 mauis

vt lebes vt prebeo
Ante b fit breuis e si non duo ɔsona p̄sint. — E ante b breuis.
ciuitas.
Deformat debet phebus thebesq3 notentur
vestis sacerdotalis .i.luna
Nebrida debilitas & phebe nebaq3 nebo.
prope tempora.
E c breuis secus est testis/nisi secula mechus — E c bre.

abundans.
Fecis securus fecundus grecia cecus
clamans preconium pnoia stultus nomen mulieris.
Preco mecum te se vecors socius echo
locus vbi aliquid reponitur.
Tecaqz longatur / de qua cyrotcca creatur
E d longa Ante d protrahis e si sint dissyllaba / sicut
verbum.
Sedes & tedet / cedo pro dic denis edoqz
baculus pastoris nomen arboris.
Pes pedis atqz pedū cedrus ac polisyllaba curta
maliciosus.
Ut sedeo medicus / sed sedulus excipiat.
treasone
Seditioqz simul / & seditiosus habetur.
Dedalus & predium.
vt stefanus.
E f breuis Cū subit f breuis e / sed compositiua notabis
E g bre. Ante g fit breuis e lego teste regoqz tegoqz
Excipies reges reginaqz regula leges
nomen prouincie.
Eger & egyptus legant & tegula dego
Egis & egloceros.
E l longa E super l longam faciunt dissyllaba sicut.
instrumentum sonandi.
Chele deme chelim velut inde velimqz geluqz
dulcedo peccatū velox animal est.
Atqz melos scelus celer melus & breuiabis
fcuea bestia
Que polisyllaba sunt speluncaqz belua demas
vnctus species metalli. spelunca.
Delibutus & electrum speleaqz grecum.
i. templa.
Heliseus cum delicijs delubraqz iungis

E super m breuis est/sed femina semita debes — E m bre.
Demoqꝫ produces/sed longis addere debes.
vt eminus.
E super ni solam/sed correptis emo iungam
dea fatidica
Ac ennoqꝫ thenus.
vt semis semissis.
Et cum cremento dissyllaba nomina produc
res femine.
Sed menior atqꝫ nem⁹ pariter femur breuiabis
vt fenum.
E super n longā/sic enim breuis atqꝫ fenestra — E n longa
omnino. dij priuati
Atqꝫ penu penitus penetro penes atqꝫ penates
infirmitas
Et frenesis varies
vt bene. vt gena. vt senes. vt teneo. vt venio
Si b vel g vel s vel t vel v preiungitur illi
Fit breuis ac venenū produci venaqꝫ debet
corrigie que pendunt a vitta episcopi⁹
Tenia tena simul & venor trenera senis
de reperio is.
Ante p fit breuis e veluti reperire p duplex — E p bre.
.i. pellicula que solet incidi
in circuncisione a iudeis.
Repperit excipies/simul & preputia prepes
.i. cepe.
Cepaqꝫ protrahit e/sed ad hanc pducere debes
vt sepe.
S sibi preposita/breuiato tamen sepelire
etas lune
Longa fit epacta: repoqꝫ simul sociatur
Ante q fit breuis e sicut neqꝫ/demitur equor — E q bre.
aduerbium. prauus
Equus & equalis nequaq̄ nequaqꝫ nequam

ordo domina clamor nautaꝝ
E super r bzeuies: series hera siue seramon
dominus vitiũ cõtra fidem.
Sic ⁊ herilis herus heresis: tamẽ excipis heros.
quedam herba
Hereo feralis erumnaqꝫ cerulus heres
vernus vnguentum ordinationes.
Meret ⁊ eruca ceronica seria seres
metallum verbum. wexe.
Es eris quero gens seris ceraqꝫ sero
quidam mons.
Erigone erigonũ nymphe simul celesteqꝫ signũ
sunt vestes inueterate. multitudo clericoꝝ
Serapellinas clerus debesqꝫ notare.
vt verus vera verum.
E r longa — Longa fit e super r: sed deme veru vereorqꝫ
purgatiões animaꝝ. lect⁹ mortuoꝝ. virga virilis
Corripis inferias feretrum veretrumqꝫ meriũqꝫ
P quoqꝫ preposita pones dissyllaba longa
vt bzefus vitium in pulmone
E s longa — Longa fit e super s: nisi compositiua thesisqꝫ
saluator.
At iesus.
id est vsus
E t longa — Ante t longa fit e ceu fretus/deme metallum
mare.
Ac etiam metuoqꝫ fretum meto metraqꝫ retro
nomen populi vt peto vt veto.
Adiungesqꝫ gethes/⁊ si p preuenit aut v
Pre format preter/pretor producere debes.
aqua vel dea. mater achillis
Thetis ios thetim dabit/atqꝫ thetis theditisqꝫ.
crudelis sequens verum
E v lõga. — E super u produc/vt seuus deme seuerus
Et leuo siue bzeuis leuis ⁊ leue nõ onerosum

quedam spina populus hyspanie.

Ante b corripis i tribul⁹ ꝓbat hoc ⁊ hiberus — I ante b.

hyemalis

Tribula dematur hybernus fibula scribo.

Tybia liburnum vel mobile liber ac ibo.

a loof signū factum cum flagello

Et libum libo vibex quoqꝫ sibila quibo.

ciconia

Ac ibis.

.i.iniuriam dicere

Ante c fit breuis i/ sit conuitior tibi testis. — I c breuis

.i.loquax sagitte

Atqꝫ dicas demo conultia spicula dico.

a crūme signa victorie

Vicus cum mica vel niceteria trica.

vicesimus tricesimus auis quedam

Vicenus quoqꝫ tricenus ficedula ficus.

est dictio equiuoca

Licia cum spica vel sicut picaqꝫ picus.

.i.aridus

C duplicat sicca siccus: sed ico ~~variabis~~. breviabis

verbosus quasi dicens fata

Queqꝫ dicax ponit/ vt fatidicus breuiabit.

Ante d longa fit i/ vult idem pro mare fido — I d longa.

Et fidus/ sed demis idem neutrale fidesqꝫ.

quedam regio

His ideo fidis atqꝫ sidonia iunge quidemqꝫ.

vt bibens vt video vt tridens

Addis idoneus his/ ⁊ si b vel u preit aut t.

.i.sonum facere cum dentibus

Strideo producas ⁊ strido rideo iungas.

statue vel imagines qui colit idola

Idola produces/ tamen inuenies idolatra.

I super f longa/ nisi compositiua cyphusqꝫ. — I f longa

vt vigeo .i.firmo

Ante g corripis i/ vult fligo figoqꝫ demi. — I g bre.

i. currus
Uiginti bige trigintaq; frigora pige.
obeo quedam auis
Migro pigardus frigoq; simul sociamus.
St si preeunt vt stigo longa manebunt.
palus infernalis
Sed stiga cū strigibus breuies/strigile variam⁹
lapis vel serpens.
I l longa Longa fit i super l vt milia deme cilindrum.
auis est letus pars hois populus
Et filomena filex hilaris ciliumq; cilixq;.
pondus duarum librarum
Et granum milii bilibris pilus & pilā ludus.
vt sileo vt stilus
Si preit s aut t tunc debes i breuiare.
flores multū frequentati ab apibus
I m lōga I super m tardant dissyllaba/sed thyma deme
aduerbium (dunge)
Et nimis atq; fimus/simul his & hymen sociam⁹
animal multū similatū homini.
Que polisyllaba sunt/nisi symia curta manebūt
I n longa Longa fit i super n/tinea linio lino deme.
vt cinis vt sino vt minor
Que c vel s aut m iungunt/i sunt breuiata.
mortarium.
Ut simus atq; minor/sed sinum minoq; demis.
I p bre. Ante p fit breuis i/vult vipera ripaq; demi.
cibus pugilum vas bibendi. i. circundo
Cypharium cypho cyphus cum stipite stipo.
I q bre. I q breuis probat hoc liqueo liquor inde liquoris
Atq; liquor quaris/sit liquor liqueris extra.
I r longa I super r longāt dissyllaba lyra probabit.
Uult pyra siue viri pirus & resonens lyra demi.
Que polisyllaba sunt breuies/sed tyria deme.

Pyrula pirata/sit pyrāmis his sociata
Longa fit i super s/nisi deme miserqʒ disertus. I s lōga.
aqua cocta in hordio
His tisanā iungis/ & composiuā notabis.
I breuis antē t fit:iter hoc testatur itemqʒ I t bre.
circuitus i. honoris cupido. circūdatus
Ambitus ambitio demas ambitus e itur
i. diues.
Nitor dis ditis clitelaqʒ lis quoqʒ litis
de italia saltatio quedā in numero facta.
Italus & phiton glitis pitisniaqʒ iungas.
(a popyngay) i. sol actus appropriatus auibus.
Psitacus & titan titilloqʒ lis quoqʒ sitis
T duplicat littus/ & littera consocietur
vt mitus vt ritus. vt vito.
M preeunte vel r aut v producere debes
Sed breuies vitulū britones ouiqʒ vitellū
V longā facit i/ minue vult regula demi. I v lōga.
biuium triuium.
Bisqʒ notes & tris/ & que componis abillis
obstaculum, verbum.
Ante b longa fit o/ velut obex obicioqʒ O ante b.
progenies corosus.
Excipiatur obes verbū soboles & obesus
vt probus
Corripias etiā si duplex consona presit
Ac obolus
O c corripimus/ veluti iocus atqʒ iocosus O c bre.
Et iocor & proceres ocul⁹ voca/ sed retrahatur.
hec vox
Iocundus vocis procerus & ocior addis
monstrum maris. fluuius infernalis.
Focaqʒ vocalis: choccytus c duplicabit

.i. abscondo.
Occulo longo dare decet/ocia pocula iunge.
Occo c duplicat: suffoco decet variari
vt rodo. aduerbium.
O d lōga O d producunt dissyllaba sed modo deme
Ac odor atq; mod⁹/polisyllaba curta manebūt.
Proderit est longa sed proderis est varianda
quoddam cibarium
O f bre. O super f breuis/ecce profer profugus & ofella
Profugo dempta: vel profero profuit offa
vt rogo a gowne lignor congeries.
O g lōga O g producis: toga deme rogusq; rogoq;
Atq; logos.
O l breuis L curtam facit o/sicut colit: excipe nolo
.i. conor vel ordine
Molior & moles sol solis dolia proles.
fungus est. in tpe pterito. genus cibi
Solor boletus olim coliphia solus
piscis vel putredo nasi. longus in sermone.
Polipus & stola prolixus coloq; colas.
Solennis solers quibus l duplex reperit
O m lon. O super m longā facies: vt comere comes
chorda cū qua iacitur telum instrumētū fetēs
Omentū/sed homo demas stomachū & omasuz
Et comedo domin⁹ domus & coma iue comare
(a clewe)
Est glom⁹ & glomero comes atq; domo vł omitto
nomen insule.
Et thomos atq; vomo/sic que componis ab illo.
nomen loci vel populi.
Atq; glomor
vt moneo. corrigia
O n bre. Est super n breuis o/nisi nonus zonaq; pono

numerus in kalendario. .i. vnus.
Et nonas pone: monos longā credo breuēq;
vt conor dono pono
Si c d vel p precedit/longa locatur.
O p breuis veluti sopor atq; soporus oportet — O p bre.
progenies pastor.
Atq; propago: sed opilio popismaq; demis
Uitis propago vel sopio populus arbor.
Et tophus.
Opportunus & opperior tibi p duplicabunt.
vt scopo.
Cum c preit lōga/scopulus cophin9 copos extra
vt loquor.
O q corripitur: sed compositiua notentur. — O q bre
vt forum. ventus.
O super r breuis: excipitur ... corus & oris — O r bre.
Corallus chorum mos moris morus & hor
tegmen pectoris .i. noueram.
Oro cū coram vel thorax horaq; noram.
mus. alius mus.
Doricus & sorex.
vt lorum. vt ros
Et cum preuenit l aut r producere debes
oratio.
O super s longa: rosa demitur atq; proseuca — O s bre.
Et dosis & posuit/sed prosa potest variari
O sup t breuis est/totidem quotus & noto testes — O t longā
Et nota/sed demis dos dotis potoq; cotis.
Quotidie totus notū votumq; notemus
vt chloto
Produces etiam si presit consona bina
.i. casus
Sed breuiare ptotos & ab illo sumpta solemus.
Atq; proteruus item pr thos.

O u bre. O super u breuies ouum prouincia demes
Prouidus esto comes.

u ante b breuis. Ante b fit breuis u / testis rubor est rubeusq;
rusty. .i.fecundus.
Excipies tuber rubigo suber ⁊ vber.
iuuenis vt bubo vt nubo.
Et puber pubes / ⁊ si b preuenit aut n
a nubentibus innupta. custos boum.
Innuba corripies / ⁊ pronuba siue bubulcus
Nubo tamen longũ cõnubia ceu metra poscunt

u c longa. Ante c longa fit u / ceu duco luceo lucus.
Deme lucerna lucror ⁊ dux ducis atq; ducenti
vt nucis. vt cuculus. vt crucis.
Et si preponas n aut c vel r breuiabis.

u d longa Ante d longa fit u ceu trudo deme rudentes
palus acutus.
Et pudet atq; sudes rudis atq; ruder studiũq;
Et cudo sed rudo ponis ceu metra requirunt
vt trufa.

u f longa. U raro ponis super f nec eam breuiabis
vt mugio mugis vilis domus.

u g longa U g produco / tuguriq; tamen memor esto
vt fugio vt iugum. vt pugil.
F preeunte vel i vel p debes breuiare.
fructus. montes.
Fruges producis ⁊ iugera mobile iungis
Et frugi.
vt vlulo. pinguedo terre.

u l breuis U super l breuies / vligo demere debes
vt gulio. vt fulgio. vt nula nulus.
G preeunte vel f aut m producere debes.
nomen auis.
Excipitur fulica mulier gula / iungitur istis

u m lõga. Longa fit u m / sic humanũ dabo testem.

vt numerus. cumulus. tumulus.
Hinc humus ac humerus hũilis sum⁹ excipiam⁹.
gybbus in pectore
Si p̄eit n aut c vel t debes breuiare.
vt vnus instrumentum scindendi ligna.
Numē pduco strumaq3 sic sociabo. Ac humor
vt stupor
U super n longa cuneum tunicãq3 retracta. v n longa
U p corripitur: sed iupiter excipitur. v p breuis
Cupaq3 cum stupa.
vt nuper vt rupes. vt puppis.
N p̄eeunte vel r vel p producere debes
imago que fit a puellis
Sed pupulã varies/pupillam ptrahe tantum.
vt murus.
U producatur super r/murus excipiatur. v r longa.
fex olei. sedes iudicum
Et furit adiunges muriam simul atq3 curiles
vt musa. .i. murmuro.
Longa fit u super s/sed deme susurro pusillum
vt tutus tuta tutum
U t pducunt dissyllaba/sed puto deme v t longa.
marcidus. sicut. pellis humana. spina.
Putris vti cutis atq3 frutex vter vtra vtrũq3.
vt butyrum
Que polisyllaba sunt cum prole sua breuiabis
alternatus. deuorare .i. fetet.
Mutuus excipitur & mutuo glutioq3 putret.
Futilis addatur cum futio longus habetur.
venter. non sequitur primituum vtor.
Utilis ex vtor vterus bene non sapit vtrem.
vt vua.
U super u longam produnc/dant cetera curtã. v u longa.

De quantitate mediarũ syllabarum

A ante b. in mediis. breuis

hec syllaba syllabe
A breuis in mediis datur ante b: syllaba testis.
Si bilis a sequitur vt amabilis excipiatur.
.i. leticie deditus
Et letabundus formãq; parem sociamus
vt venabulum instrumentum venandi
Quod facis in vlum iunges venabula testis.

A c breuis

vt psitacus & itacus .i. obscura. immundus locus.
Ante c fit breuis a: dematur opaca cloaca.
vt cenaculum vt loquacis & voracis.
Quod dat vlum iunges: obliquos addere debes.
Sed nunq̃ medius suberunt dissyllaba normis.

A d breuis

nomen mulieris (a cryket)
Ante d corripis a velut elada: deme cicadam.

A f breuis

A super f breuis est: colaphus testis tibi fiet.

A g lõga.

vt imago.
Ante g longa fit a: sed nomina deme secunde
.i. mare nomen viri.
Sic pelagus ponis his abdenago sociabis.

A l breuis

A super l breuias velut italus: excipis hec que
declinatio
Tercia declinet / australis hoc manifestat
ornamentum lecti.
Produc in neutris obliquos ecce toralis.
nomen ville vel viri.
Ascalon esto breuis: superadditur absalon isti
de italus de tantalus
Italides & tantalides sua curtet origo.

A m bre.

M precunte breuis erit a: thalamusq; probabit
vt velamen.
Que faciunt amen producunt / vt thimiamen.

A n breuis

.i. furnus
A super n breuis vt clibanus: tamen excipis illa
.i. vacuus.
Que declinabit tibi tercia sicut inanis.

poma syluestria
Uocali iuncta producitur vt machiana.
vt samaritanus montanus rhomanus
Deriuata simul nomen gentile lociqꝫ.
quidam mons odoriferus est vermis vnguentum.
Sed libanū breuio sit arena iuncta balano.
vt inanis
Produc obliquos/sed compositiua notato.
quidam mons.
Istis vulcanum cum gargano superaddes.
vt gausepe caput virge virilis
Ante p fit breuis a/sed deme priape sinapis. A p bre.
animal dans odorem.
A super r breuies vt barbarus/hinc zodoara. A r bre.
vt cartharus quod a charta deriuatur.
Excipe queqꝫ vides deriuari manifeste.
primitiuos
Quidam denarium breuiant/non primitiales
Obliquos produc iubaris vel cesaris educ.
vt comparis ꝛ disparis
Compositiua notes ꝛ nectaris asparis atqꝫ.
nomen viri herba quedam
Bostaris ⁊ caparis.
velum nauis.
A super s breuis est vt carbasus:excipiasqꝫ A s bre.
ductor asinorum
Deriuata palam cognosce sicut agaso.
quidam mons intestinum fetens.
Longis pernasum iunges:sociabis omasum.
Ante t corripis a sicut ciathus/tamen inde A t bre.
i.dictiones
Excipias voces quas deriuabis aperte.
nomen viri
Que fiunt in tes sociabis sicut achates
abbatis.
Iungit nomen in as obliquos sic probas abbas.

.i.obliquos. vt thema thematis.
Corripies alios.
corpus mortuum.
V b lōga. Longa fit a super u/tibi sit pro teste cadauer.
Compositiua notes.
E ante b in mediis syllabis.
.i.iuuenis sine barba.
Ante b longa fit e/fiat tibi testis ephebus.
infernus arbor nigri coloris.
Demitur hinc herebus esebon simul et therebint⁹
herba medicanalis
Additur elleborus.
nomen viri
E c longa Ante c longa fit e/senecam tamen excipis inde
hoc esedum.i.currus quo claudi portantur
E d longa Ante d protrahis e/sed tu tamen eseda deme.
nomen viri andrenuda
Melchisedech socias/et nomina que facis in da.
.i.deriuatiuis
Pes dat edis cū compositis quod cōpede prestat
quoddam animal.
E f bre. E super f dabitur breuis/hinc elephas breuiatur
vt legia. domus triangularis. nomen viri.
E g breuis E g corripitur: sed abest tristega cethegus.
parua nauis
E l longa. E super l dabimus longam patet ecce phasellus
nomen viri.
Abimelech remoue: debet breuis angelus esse.
vt racemus.
E m lōga. E super m longa/vehemens heremusqz retracta
hortus in quo christus orauit.
Additur his hyemus alemania gessemaniqz
vt camena nomen mulieris nomen viri.
E n longa Longa fit e super n/helena tamen hinc helenūqz
nomen viri vel insule
Et iuuenis a senech hebenusqz decet remouere.

vt intrepidus.
Ante p rara fit e/moneo tamen hanc breuiare — E p bre.
Excipe presepe.
vt camera
R subeunte breuis datur e/tamen excipis herus. — E r breuis
instrumentum ponderandi.
In proprijs sicut gualterus/et adde stateram
vt sincerus.
Et deriuatum quod rus determinat aut rum.
.i.crudelis — pilleus peregrinorum .i. dr a gelera
Ex hoc austerus producitur atqz galerus.
canis infernalis. — furia infernalis.animal est
Cerberus esto breuis/sit longa megera chymera
Infera cum superis iterum breuies vterumqz
Et patera pateris discerne patere docere.
animal est. — populus hyspanie.
Pantheramqz morans crathera iungis hyberu.
vt verberis et carceris.
Corripies obliquos alios/varies mulierum.
vt cimiterium.
Cumqz rium sequitur vsu vario reperitur
vt lachesis — scientia diuinandi.
E super s breuis/excipitur diuina mathesis. — E s bre.
scientia poetarum
Ad placitum frenesis pones/dicesqz poesis.
vt facetus.
T subeunte datur e longa/sed excipis hec que — E t longa.
vt seges segetis — lapis quo nature ventos cognoscuntur.
Tercia declinat/amethistus iungere debes.
vt prepetis et interpretis.
Obliquos breues/agnetis demere debes
Quasi dicens q isti obliqui producuntur
Longis vtere locuplete quiete lebete.
Est enim magnes quidam lapis preciosus attrahens ferrum
Est magnete simul/themetum variare solemus

E v lōgā. E super v raro/fiet tamen hec tibi longa.

vt cornibus

I ante b i med. bre. Ante b corripis i: sed compositiua notabis
Que dat quarta solent variari possibilisqȝ

vt angelicus — delectabilis

I c bre. I c sequente breuis: dematur apricus amicus
Additur his vmbilicus formica pudicus.

a habergeon — fluuius

Et cum lorica lectica murica caicus
Istis mendicus cum vesica sociamus

vt postica — vt antica

Est vrtica simul ⁊ que post format ⁊ ante.
In propriis icus producitur vt fredericus
Longa fit icis ab ix/exemplum sit tibi felix.
Sed mas solus icis/sicut calicis breuiabit

pinx.i.velox ⁊ dabit icis in gtō.⁊ tunc deriuatur a pernicor aris.

Junges cum felice salicem pernix dabit icis.
A pernicor icis: a pernecq sic breuiabis.

Mastix est quoddā gummi ad corroborandū dentes

Masticem produc ⁊ fenicem/breuiando
Quod dedit x/nisi lodicis/bombix dabit icis.

nomen insule

I d bre. I d corripitur sicut cupidus/sed abidus.

vt atrides ⁊ thesides

Excipies: ⁊ que trisyllaba ponis in ides.

filia coronei.⁊ fuit amasia phebi

Hisqȝ coronidem iungi veteres voluere.
Produces ideo sicut formido cupido.

.i.cū;hoc nōie desiderium quod producit e ante r.

Cum desiderius addes considero longis.
Pone duas primas dauidis sed metra requirūt.
Perfidus infidusqȝ fides fidoqȝ probabunt.

vt munificus

I super f ponis raro sed eam breuiabis. — I f breuis

vt prodigus. vt auriga ⁊ caligo

I dabo pro g breuē: sed que facit in ga vel in go — I g bre

Denus: vt auriga caligo / sed breuianda

vt diligo

I super l breuies: solum tamen excipe neutrum. — I l breuis

Quedam composita tibi sint calige sociande

vt cubile ⁊ sedile. supple deriuata

Quodqꝫ facis ile que sunt a nomine iunges.

.i. iulius. q. quintus a marcio.

Sicut quintilis / breuis est humilis parilisqꝫ

id est largus. aptus vel apta nubere.

Dapsilis ⁊ pestilis nubilis additur istis.

.i. vilis vel leuis domus refugij

Exilis longum subtilis aprilis asilum.

vt animus pinguis vel diues

I breuis est super m: tamen excipiatur opimus — I m bre.

Cum quo sublimis: sed compositiua notabis

fermentum sine fermento.

zima puto longum: tamē azimus est breuiandū.

coniugatione verbi. vt a munio hoc munimen muniminis

Et deriuatū de quarta sit tibi longum.

vt dominus.

I super n breuis est / tamen hinc festino caminus — I n bre

nomina virorum vt martinus. furia infernalis.

Excipitur / propriaqꝫ simul iunges: ⁊ erynis

miles romanus. ⁊ deriuat' a quiris itis

Et deriuatū tibi sit pro teste quirinus.

Iunge ciminum siue catinum deinde salinum

Cedrinum iungas predictis atqꝫ lupinum.

fames. .i. ministro.

Pina super p dabunt tibi longa propino supina.

a cras deriuatur pronomen interrogatiuum.

Crastin⁹ esto breuis / simul heccine nūdina iūges

.i.statim. .i.illud granum quod est in racemo.
Protinus his acinumqȝ perendino iungitur ⁊ que
oleaginus.bissinus.clandestinus.
Ex oleo bysso clam formas seroqȝ fago.
Et que hyacinctus bombix dat ac amethistus.
vt farina.
Ante na longa fit i/vult pagina femina demi
cõpositio vel fraudulentia.ordinatio.nomen mulieris.
Machina cũ trutina proserpina lamina iungas.
tubator nomen ciuitatis
Buccina cum mutina seu sarcina fuscina dicas.
Sic elemosyna fit. i.nominatiuis terminatis l in.vt delphin.
Obliquos ex in produc:asinũ breuiabis.
vt architipus.i.mente figuratus. .i.populus habens pedes contra nos.
I p bre. I super p breuis est/hinc antipos est tibi testis.
Ostipum retrahas/cum stipo consociabis
Q subeunte damus i longã/sicut iniquus.
siliqua branne.
Cum siliquis reliquos:⁊ compositiua notabis
vt satyra.i.represio.
I r breuis I super r breuis est/tamẽ excipis inde butyrum
.i.deorsum a lyra.
Sic delyrus erit:saphyrum iunge papyro
Appellans lapidem/sed pro vicio breuiabis
vt athesus nomen arboris.
I s breuis Est super s breuis i/paradisum non breuiabis
nomen viri.
Anchises iunge gauisus ei superadde.
Precedente para breuiatur lesio longa.
vt leuitas leuitatis.
I t breuis I pre te breuis est/leuitas erit hinc tibi testis.
.i.de nomine deriuata
Que fiunt in ta proprio de nomine sumpta
scȝ nomina.
Siue loci propriaqȝ simul producere debes

.i. diaconus.
Ut margarita leuita vel heremita.
infirmitas quedam in lingua galline.
Ut placet est pituita petrus dicitur polimita
i. q terminant in tis. vt sunamitis. i. aĩa peccatrix. in tes. vt tersites
·Que fiunt in tis aut in tes longa notabis
Itus si detur a nomine longus habetur.
.i. diues.
Et sic ex censu censitus dicere debes
Q. d. q ab hoc noīe seruus deriuatur seruitus. vt fortuitus.
Seruus curtat itus: aduerbia sic breuiamus
coniugationis: vt auditus ab audio.
A verbo quarte venientia longa notate
coniugatio vt strepo strepui strepitum.
Tercia preteriens in ui dat itum breuiando:
q̃ in ui. vt peto, petis petiui petitum.
Preteriens aliter in itum producere debet
Curtat itum pario vel disco parcoq posco
vt fugio fugitum vt bibo bibitum. domo domitum.
Que gio dant vel bo quē prima dat atq secūda
Cunq supina dabunt i longā t subeunte.
producunt penultimā. vt dormito dormitus
Que formantur ab his ito longā reputabis.
agnitus agnita agnitum cognitus cognita cognitum
Agnitus esto breuis/sociatur cognitus illi.
i. penultimā vel nomen in itus terminatū: vt obliuiscor oblitus
Itus producit quod deponens generauit
vt tuitus & intuitus.
Sed tuor abbreuiat ea que de se tibi format.
vas olei ad illuminandum
Et producuntur lechitus & hermaphroditus
venena. fluuius infernalis
Sic aconica locas/cochitus ei societur
vt quiris quiritis.
Nominis obliquos quod in is fiet dabo longos.

De supinis in itū.

.i. quorum genitiui terminant in is. militis sospitis.
Corripies alios / testis cum milite sospes.
nomen ciuitatis.
I v lōga. I super v longa / niniue tamen est breuianda
quedā herba vel quidā populus
O ante b. Est orobus testis qd o supra b breuiabis.
bre. in me de ambo. de duo
dius sylla. Demitur ambobus october siue duobus.
vt apocope vt velocis et atrocis.
O c bre. Ante c fit breuis o / tamen obliqui retrahant
quidam liber biblie
O d bre. Ante d corripis o velut exodus hinc procul esto.
Herodes et ei custodes sunt sociandi
quedā figurā vel quidā modus loquēdi
O f bre. O super f breuis est e apostrofa sit tibi testis
sermo de animalibus cornutis.
O g bre. Est o super g breuis, velut egloga: sed remouebis
.i. cōgregatio iudeorum.
Que g vocali preiungitur vt synagoga
.i. progenies.
O l bre O super l fiat breuis / hoc soboles tibi monstrat
sunt illi qui ferūt merces per vicos ad vendendū
Excipias illud qd fertur farmacopole
O m bre. O super m breue fit / salomon sic esse probabit
.i. que sunt generis neutri. .i. bonus odor inde venit cynamomū
Que seruant neutrum genus excipe sicut amomū.
vt sermonis. qdā pānus in quo voluunt mortui penes iudeos.
O n lōga Longa fit o super n / sed sindonis excipiatur.
.i. quedam regio quasi duos habens ordines.
Sardonis atque dyaconis et turonis sociatur
populus: ciuitas populus
Calcedonis redonis et vasconis abbreuiabis
ciuitas. poppulus .i. terminatorum in o. vt saxo saxonis. macedonis.
Ligonis et britonis / ac obliquos sociorum
ad differentiā aliorum que nō designant loca.
Que loca designant predictis addere debes

vt babylon, lonis. calidon donis nomen loci
Cum proprium fit in on/tñ excipies calidonis
dulcis cantus pecunia male acquisita.
Simionis armoniac⁹ mãmona breuiare solem⁹
regula clericalis. ciuitas põt pduci ⁊ bre.
Canonis esto breuis cũ demone/sydonis vt vis.
Caropos est dictio greca ⁊ est via cartulosa vel est color in vrina.
P subeunte breuẽ facis o: caropos dabo testem. O p bre.
quidam mons
Esopum retrahas europã siue pyropum.
idẽ est quod egyptus possessiuũ nomen de canopus
Ut placet est canopos/canopeum qui tibi curtat
nomen mulieris vel ciuitatis
O super r breuias/sephora testem tibi sumas O r bre
vt canor canoris vt ista sopor soporo vel soporus.
Deriuata palã produc patet ecce sonorus
vt honor honorus.
Nominis obliquos qd̃ in or fit iunge/sed arbor
memoris castorus rhetorus marmorus equorus
Et memor ⁊ castor rhetor seu marmor ⁊ equor
sꝫ obliquos quidam mons
Corripuere suos/sed longis adde pelorꝫ.
vt hector hectorus.
Et quedã propria sunt obliquis breuianda.
masculini generis. vt honor oris vt pectus pectoris. ebur eboris
Mas facit os oris/que dant us ⁊ ur breuiabis
O super s longa sic testificatur alosa. O s lõga.
vt asotum nomen castri in terra philistinorꝫ.
T subeunte dabis o longã sicut asotum O t longa
Que componuntur discreta mente notentur
vt ludouicus.
O super u raro/sed compositiua notato O u bre.
vt coluber. U ante b
Ante b fit breuis u: sed demiꝫ inde saluber bre. i me.
i. producimus vt lactuca. vt caducus a um.
U c protrahim⁹/quotiens a vel um subit aut us U c longa
O

id est comedo.
Manduco iunges: fiducia consociabis
vt ducis et inducie nomen viri vel signū celeste.
Cetera corripies / pollucē non breuiabis
vt testudo.
v d longa Ante d longa fit u: pecudis tñ hinc retrahatur
vt lanugo.
v g longa Pre g fit u lōga / tñ hinc tibi cōiunge adempta
to souke animal sugens sanguinē.
Sugo producis / sed sanguisugā breuiabis
vt sedulus nomen gentile seu patrum.
v l breuis U super l breuia / getulus adulor deinpta
scȝ declinatio. vt torcular
Que declinabit tibi tercia longa notabis
nomen hebreum .i. peruersus.
Nomina / sed zabulon breuiat hercule iuncto
predictis.
His sotular socio: specular breuiabit origo
hic et hec presul .i. qui vel que pest alijs in dignitate.
Obliquos breuies / vt presulis et nebulonis
.i. .i. sine lumine et pōt accipi pro inferno
v m lōga. U dabimus sup m longā tibi sicut alumen.
id est sanus. .i. inobediens.
Incolumus cōtumax demis / et autumo iungas
lacuna est parua fossa que puenit in facie ex nimio risu
v n longa U super n longa dabitur pro teste lacuna
vt vitupero ras.
v p breuis U supra p breuis / sed compositiua notabis
vt palinurus.
v r longa U super r longa: sed purpura ponitur extra
vt parturio et esurio
Corripe verba quibus meditatio cōuenit et que
Sunt forme similis vt luxurio breuiabis
.i. platea vel nomen viri et sunt mulieres que solent ire in nocte.
Mercuriūqȝ notes et centurio lemuresqȝ.
vt murmuris.
Obliquos breuies / tellurem demere debes

nomen fluuij
V super s longa/tibi sit pro teste cerusa. V s longa
vt cornutus genus arborum.
Pre t longa fit v/tamen arbutus est breuianda. V t longa.
quia aliqñ corripiũtur. vt disputo. aliqñ producũtur. vt imbutus.
Compositiua notes.

De quãtitate vltimarũ syllabarũ.

vt vltra ⁊ citra.
Vocis fine dabis a longam: sed breuiabis A longa
vt muta scanna o musa
Rectum cum quarto casu quintum sociando.
vt andreas
Hinc tamen excipies cum rectus in a tibi fiet.
casus vocatiui
Inde vocatiuum velut andrea dabo longum.
in nominibus numeralibus .i. possunt corripi ⁊ produci. vt triginta.
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda.
Postea non breuia/nisi fiet dictio bina.
id est sicut
Utputa corripies/ita vel quia iungere debes.
Productum greci rectum quandoqꝫ notaui.
vt mare
E correpta datur/exceptio nulla paratur. E breuis.
ciuitas est
Grecum nomen in e produc/testis tibi tysbe.
Declinans per e dipthongum nomina prime.
.i. ablatiuos quinte declinationis. vt meridie.
Et casus sextos de quinta dicio longos
Longam pone fame quoniã famei dedit ante.
.i. nominibus quinte declinationis
Et que componis de quinta longa locabis
aduerbium vel coniunctio
Quare quotidie tibi sunt testes hodieqꝫ.
Longum pone doce/similis quoqꝫ tẽpora forme.

Et q; vocatiuū dat nomen in es tibi longum.
in e desinentia.
Nomen longa dabit aduerbia/si tamen apte
.i.si regulariter comparatur. vt iustus iustior iustissimus.
Comparat vt iuste/sed nec bene nec male crede.
immo corripienda
Producenda fore/quia neutrum cōparat apte
Sepe breuem ponis/quia non a nomine sumis.
vt iustissime
Sūmi cuncta gradus aduerbia longa locamus.
nomen relatiuum coniunctio copulatiua
Que nomen longū/q; notans & erit breuiandū.
pronomina prepositiones
Me te se longis simul e de pre sociabis.
coniunctio adiunctiua aduerbium prohibendi
Ne nisi cum dabit an produc: ferme q; fere q;.
coniunctio disiunctiua
Aut ve dabit curtam/dabit interiectio longam
vt domini magistri vt colchi. patri. tybri. casus vocatiui
I longa. I dabitur longa/quedā volo demere greca.
Ista que in littera ponuntur possunt produci & corripi.
Sed michi siue tibi sibi vel quasi vel nisi semper.
quia vltima syllaba eorum potest breuiari & produci.
Ad placitum ponis: & vbi vel ibi sociabis.
vt sicubi & necubi
Et sua composita.
hoc est ad placitum: finales syllabas in o desinentes
O in vltimis ad placitum. Ut tua metra petunt o ponis/deme datiuos
vt domino magistro
Ac ablatiuos quoniā decet hos dare longos.
vt do sto
Que monasyllaba sunt semp producta manebūt
hoc est gerundia in o desinentia pñt finalem syllabā producere & breuiare.
Deq; gerundiuis tua consule metra locandis.
vt genu cornu gelu.
U longa. U producta datur exceptio nulla paratur

vt ab. et ad tum
Que dant b vel t d vel m debes breuiare. B d t m.
.i. dictiones sincopatas .i. dictiones dipthongatas
Excipe concisas dipthongum vel posituras.
pro fumauit. exemplum de sincopa
Fumat aut dicunt ex hoc testes tibi fiunt.
vt sic. iste dictiones breuiantur.
C longam ponis/nec lac donecqz remotis. C longa
Pronomen potest produci & breuiari. & similiter intellige de feminino et neutro. vt hec & hoc.
Hic poni poterit ceu metri regula poscit.
.i. desinentia in al. vt animal. nomen vel aduerbium.
L breuiare volo/sed nil producere quero. Al breuis
.i. q̄ producitur. vt michael ad differentiam latinorum
Ol vt sol iungis/& in el barbara ponis. Ol breuis
scz barbarorum in el. scz in autoribus
Istorum multa tamen inuenies breuiata.
vt non.
N producta datur:sed forsan excipiatur. N longa.
aduerbiū. prepositio prepositio cōposita aduerbiū p̄positio ɔposita.
Forsan & inqz tamen dein his & iungas an exin.
Rectus in a greci facit an quarto breuiari.
vt nominis & carminis
Si breuis est crescens genitiuus in antesuprema
vt nomen
Ex hoc in recto decet n poni breuiando.
vt menelaon
Quartus casus in on solet in greco variari
Rectus producit nisi neutra:sed hoc breuiabis.
vt cesar .i. vnius syllabe tantum
R breuiando locas que sūt monasyllaba demas. R breuis.
.i. exempla veris paris. .i. que deriuando componis.
Testes sūt ver par:& ab hoc que sumis vt impar.
exempla quere in autoribus
Que tamen in multis breuiata locis reperimus.
p̄positio. verbū. cordis. viri.
Et breuis est per fer cor vir terqz/sed ether.

cups ventus pluuiosus aeris.
Et crather imber vsus producit & aer.
.i.hanc litterā s. vt pietas moles auis ros ꝛ vultus.
S lego vocali diuisim cuilibet addi.
scȝ longa vel breuis
Hinc leuius scitur que syllaba quanta locetur.
.i.dictionem in as terminatam pro sed
As longam ponis vt musas/at breuiabis
vt thoantias nomen patronymicum cuius genitiuus habet thoanthidos apud grecos.
Nomen in as grecū quod ponit in os genitiuum
.i.producit ꝛ corripit declinatio.i.actm in as terminatum
In greco variat pluralem tercia quartum.
vt sedes.
Es producta datur tamen hinc penes excipiatur
verbum sum es. adsum. possum
Es longa. Es cū compositis vt ades potes abbreuiabis
genitiuus singularis superans nominatiuum .i.penultimam
Obliquus crescens qui corripit ante supremam.
quoniam corripit vltimam
In recto facit es curtā/testis tibi miles.
¶ hic alexander manifeste facit petitionem principij: quoniam hic dicit ꝙ nomina in es tercie declinationis habent es breuem quando mutant es in tis in genitiuo breuem. Et ideo remittit ad primum capitulum ibi. Mas aut cōmune si fiat in es breuiatam.ꝛc̄.
Et ibi dicit ꝙ nomina masculina ꝛ cōmunia que terminantur in es breuē: mutant es in itis breuem. Et ita illinc remittit huc: ꝛ hinc illuc: ꝛ est petitio principij. Et ita in de is. vt statim sequitur.
rei cereris.i.dea bladum
Sed res atqȝ ceres & spes sunt longa fidesqȝ.
.i.nominatiuus .i.ante es.
Rectus qui tenet i super s nescit breuiari.
scȝ penultima
Cū tamen hic e breuem tenet aut tis in genitiuo.
parietis. abietis .i.predecessores nostri
Ut paries abies/sic vsi ponere patres.
Quasi dicat ꝙ iste dictiones de arte possunt breuiari.
Forte tamen ratio concederet in breuiando

poete vt compos compedis.

Multi dant longam pes ꝯ sua compositiua.

Quasi dicat ꝙ pluralis casus nominis greci in es terminati. vt meridies aliquando producitur ⁊ aliquando corripitur.

Pluralem greci variatum sepe notaui.

.i. finalem syllabam in is. vt panis .i. exceptis a p̄dictꝫ. vt dominis magistrꝫ

Is breuias sextum casum demis atqꝫ datiuum — Is breuis

vt lis ⁊ vis vt quāuis

Cum suis iunges monosyllaba compositiuis.

.i. nominatiuus singularis vel qui. ea. id. aduerbium numeri

In rectis breuio quis etis bis eis sociando.

Accentum longa verbi persona secunda.

.i. producit similē personam secunde persone singularis .i. numero singulari.

Plurali numero facit is longam preeunte.

possitis in secūda persona plurali velitis vel auditis

Hinc sint tibi possis pro teste velisqꝫ vel audis

nominatiuꝰ singularis. hoc est si gtūs ꝓducit penultimā syllabā.

Protrahit is rectus/ si protrahit ī genitiuus.

nomen populi cuiꝰ gtūs facit samnitis. cōiunctio aduersatiua.

Crescens vt samnis/ longumqꝫ dabo tibi q̄uis

vt dominos ad differentiā de os ous quod producit.

Os longum ponis/ tamen excipiatur os ossis. — Os longa

Cūqꝫ potis dabit os breuias vt compos ꝯ impos

vt pallas vt pallados

Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum

nominis quedam insula.

Rectus in os greci ceu delos debet breuiari.

vt vulnus vt thus.

Us curtā ponis/ tamen hinc monosyllaba demis — Us bre.

Declinans quarte genitiuum tresqꝫ sequentes.

Plurali similes casus producere debes

Quasi dicat ꝙ nomen in us terminatum cuius genitiuus habet u longā in penultima syllaba producit illam syllabam us.

U genitiuus habens longā solet vs dare rectum — Us vtis longa

pro exemplo telluris salutis.

Longum pro teste tibi sint tellusqꝫ salusqꝫ

Tu tamen orati doctor palus abbreuiasti.
vt peantius et melanipus
Inuenies aliqua grecorum nomina longa.

Capitulum vndecimum de accentibus.

ACcentus varias decet hinc distinguere formas.

¶ Incipit accentus metricus antiquus siue modernus magistri alexandri. Metricus dico ad differentiā Prisciani qui est prosaicus. Antiquus siue modernus dico: quia de vtroque tractat. Et primo de moderno. secundo de antiquo ibi Accentus normas. Construe sic. hinc .i. successiue nos decet distinguere .i. distinguendo declarare varias formas accentus.

Est grauis accentus ꝗ sunt moderatus/acutus.
Et circumflexum multi tenuere priorum.

¶ Accentus est certa lex .i. regula ad eleuandā vel ad deprimendā syllabam vniuscuiusque particule orationis. Et habet fieri casualiter in littera: initialiter in syllaba: additialiter in dictione: et particulariter in oratione.

¶ Figure accentuum.

	Grauis accentus.	Circūflexus accentus.
	Acutus accentus.	Moderatus accentus.

¶ Dicit ꝙ triplex est accentus secundum modernos. scilicet grauis/moderatus/acutus Et multi priorū scilicet antiquorum tenuere accentum circumflexum.

Hic grauis est qui deprimitur nec tendit in altum
Ut grauis incipiat/sed in altum tendit acutus
Atque grauis medius ꝗ acuti sit moderatus.
Et circūflexus grauis in primo/sed in altum
Tollitur inque grauem recedit/sed cessit ab vsu.

¶ Nunc declarat quid sit grauis accentus/quid sit moderatus/quid acutus/et quid sit circūflexus. Et dicit ꝙ grauis accentus est ille qui deprimitur nec intendit in altū .i. quadā depressione cognoscitur. Accentus acutus est ille qui incipit vt grauis sed tendit in altum. Moderatus est ille qui habet mediā naturā grauis et acuti. Circūflexus vero incipit a graui et postea tollitur in altum/iterum recidit in grauem. sed cessit ab vsu modernorum.

In primis mediisque modo regimus moderato
Uocis accentu finis regitur ab acuto.

¶ Dicit ꝙ moderatus accentus habet fieri modo .i. apud modernos: vt in primis et in mediis syllabis. Et appellatur media syllaba quecunque est inter primam et vltimā. Accentus vero acutus habet fieri in vltimis syllabis tantum. Grauis accentus potest esse in quacunque syllaba.

Accentum per quem regitur vox vltima seruat
Aut hunc iunctarum proprius tenet vna duarũ
Datqꝫ grauem iure quecunqꝫ carebit vtroqꝫ.
Hos solos vsu debes seruare moderno.

¶ Autor hic probat ꝙ nõ habemus nisi accentũ grauẽ acutũ et moderatum. Et dicit ꝙ vltima vox .i. vltima syllaba seruat accentũ per quẽ ipa regitur. vt vna syllaba duaꝝ iunctarum proprius tenet hunc: scꝫ accentum moderatum vel acutum: quecũqꝫ syllaba carebit vtroqꝫ id est moderato et acuto dabit grauem accentum. Et sic patet ꝙ non habemus nisi tres accẽtus. Ideo dicit. Hos solos vsu debes seruare moderno.

Accentus tibi vox monasyllaba reddit acutum.
Sunt quedã ꝗbus est grauis accent⁹ quasi null⁹
Ut coniunctiue vocis & prepositiue.

¶ Causa huius est propter enclesim quã habẽt cõiunctiones sup accentũ precedentis syllabe et ppter casuale cui deseruiũt prepositiões. Hic specialiter distinguit accentũ dictionũ in quibus est. Et hoc facit vsqꝫ ad istã partem. Accẽtus normas. Et primo in dictionibus monosyllabis dicit ꝙ ipe monosyllabe dictiones proferũtur acuto accentu: vt dos et flos. Deĩde dicit ꝙ quedam sũt monosyllabe dictiones quibus est grauis accentus quasi nullus .i. nõ omnino grauis: vt sunt coniunctiones et prepositiones monosyllabe.

In circũflexis extremis aut in acutis.
Usu non credo quicunqꝫ differre moderno.
Nec primus mediusue modo pronunciat vsus
Circũflectendas aliter quoqꝫ iure grauandas
Dictio tantum duplex est syllaba: seruat.
Accentum supra primam sit longa breuisue.

¶ Dicit ꝙ dictio duaꝝ syllabaꝝ tm̃ seruat accentũ supra primã syllabaꝫ siue ipa sit longa: vt proles: siue breuis: vt honor. Si longa est qr syllaba longa tenet duo tẽpora. Si breuis hoc ẽ ppter euphaniã siue ad differẽtiam dictionũ interrogatiuarum que acuuntur in fine.

Ergo pro causa circum puta pone vel vna
Non declinata super extremas acuuntur
Sic acuas alias facit hoc distantia vocum
De pronominibus aduerbia que facis addes
Huic acuenda sonat si fiat syllaba bina.

¶ Dicit ꝙ ergo qñqꝫ ponitur pro causa vt in Uirgilio. Illius ergo venimus. Circũ prepositio puta .i. sic. pone improprie vna .i. simul nõ declinata .id est cũ

sint partes indeclinabiles acuunt sup extremas syllabas. Causam subdit di=
cens. Facit hoc distantia vocū. q. d. q acuunt in fine ad differētiam ipsarū di=
ctionū quā alius significat: ergo scz cōniunctionis circūnominis puta et pone ver
bo et vna nota: qz tunc accuunt in primis syllabis. Deinde dicit q aduerbia
a pronominib9 deriuata similiter acuuntur in fine: vt illic et illac. Huic etiā acu
tur si per dierisim duarum syllabarum efficiatur

Hu profers & dui debet tamen i dupla scribi.

¶ Dicit q hoc pronomē hū et hoc nomen dū debent proferri per simplex i: et
scribi per duplex ii.

Omnis barbara vox non declinata latine
Accentum super extremam seruabit acutum
Nostra dat accentum data declinatio nostrum

¶ Nota q dictionū alie sunt barbare alie sūt grece et alie latine. De barbaris
et grecis dicit q acuunt in fine in illis casibus in quibus non sequuntur latinā
declinationē. Causa est vt notet differētia inter ipsas et latinas. Si vero ad no
strā declinationē deducant: tunc faciunt accentū nostrum: videlicet in prima
syllaba. et hoc est q dicit. Nostra dat accentum

Attrahit encletica vox accentum sibi vocis
Premisse / q cum finalis syllaba seruat.

¶ Dicit q vox encletica vt ve ne q3 attrahit sibi. i. penes se accentū vocis pre=
misse. i. precedētis syllabe: qui quidē accentus debebat cadere sup primā sylla
bam dictionis sequentis et propter encleticam vocē cadit sup finalem syllabaz
vt cū dicit legisne. Habet autē fieri enclesis in partib9 indeclinabilibus & quia
coniunctio est magis indeclinabilis q3 alie partes orationis. Ideo per ipsam
coniunctionem fit enclesis et non per aliam.

Accentum vocis concise syllaba seruat
Que seruaret eum si vox perfecta maneret
Que tibi si desit huic publica regula seruit.
Regula vocali cedet tamen ipsa sequenti.

¶ Construe. Littera. s. vocalis vocis. i. dictionis concise hoc est sincopate ser
uat eū accentū quē seruaret: si vox. i. dictio maneret pfecta. i. integra. Et hoc ē
verū si vocalis remaneat in dictione qd ptz in ista dictione deū: letus p letatus
tunc illa dictio subiacet regule cōmuni: vt inquit iste versus. Que tibi si desit hu
ic publica &c. Deinde dicit q regula ipsa que dicta est superius cedet. i. locum
dabit regule cōmuni vocali sequente. i. dum vocalis sequatur vocalem dictio
nis sincopate: hoc patet in hac dictione audiit. Primo enī dicebamus audiuit
& cadebat accentus super primā syllabam dicens. & li i/licet maneat in dictio
ne sincopata tamen super ipsam non cadit accentus precedentis. syllabe. Et
hoc est quia vocalis sequitur scz i.

Accentum seruat polisyllaba vox super illam
Que preit extremā / si longa sit hec / aliter non
Si breuis est cedet accentus super ante locatam

Siue sit illa breuis seu longa / tamen tenet illum

¶ Datis duabus regulis scz de monosyllaba & dissyllaba: nunc de polisyllaba intendit. Dicit ergo si penultima dictionis polisyllabe fuerit longa accentus precedentis cadit sup illam: vt maiestas. Si vero fuerit breuis cadit accentus sup antepenultimam. vt bonitas: siue illa antepenultima fuerit breuis: vt bonitas siue longa vt sanitas. tamen tenet illum scz accentum. hoc est antepenultimam.

Accentum seruat in compositis facit & fit.

Dum vox composita vocalem seruat eandem

¶ Nunc autor ponit exceptionem a regula predicta dicens quod facio & fio composita taliter quod vocalis eadem remanet seruat accentum simplicis dictionis: vt benefacio calefio. Si vero vocalis mutaretur & subiaceret regule communi. vt inficio.

Quando compositum festinat & inde licet sint

Longa simul pones intus longeque deinceps

His orsum iungas sic dicas forte deorsum

Pleraque proferre cunctando vel vtraque disce

¶ Dicit quod quando compositum: vt siquando & nequando: & inde / vt deinde. intus / & deintus longe & delonge. & deinceps: licet longa sint in penultima syllaba habent accentum predominantem in antepenultima syllaba. Et hoc est ne videantur esse dictiones due. Deinde dicit. His orsum iungas. vt deorsum. Et alij habent sic. Vti quod denique pones. In his enim cadit accentus sup antepenultimam dictionem secundum Priscianum.

Barbarus el acuit: obliquis regula seruit

¶ Quasi dicat quod barbara in el terminata acuuntur vbi habent terminationem barbaram. vt michael. Sed subiacent regule nostre quando habent nostram terminationem. vt michaelis.

Hec excepta solent vsum mutare legendi

Hunc etiam mutat lector si questio fiat.

¶ Autor excusat se dicens quod excepta. i. exceptiones predicte solent mutare vsum legendi. Quidam tamen cum hypallage legunt dicentes. Usus legendi solet mutare hec excepta predicta. Postea vero dicit quod lector mutat hunc scz vsum legendi si questio. i. si interrogatio fiat in littera: quia tunc dictiones in fine acuuntur scz quando interrogatiue ponuntur.

Greca per accentum debes formare latinum

¶ Nunc dicit quod nomina greca proferri debent secundum accentum latinum. Et hoc intellige quando reducuntur ad declinationem latinam. aliter non. vt patet in hoc nomine helene greco & helena latino.

Accentus normas legitur posuisse vetustas

Non tamen has credo seruandas tempore nostro

¶ Autor superius dixit de accentu modernorum: nunc dicit de accentu antiquorum qui non tamen est seruandus tempore nostro. Sed de ipso ponit regulas veteres. vt si reperiamus libros veteres eos pronunciare sciamus.

Si sit natura monosyllaba dictio longa
Circūflectetur/sed si breuis est acuetur.

¶ Dicit q̄ si dictio monosyllaba naturaliter producat̄: vt dos ⁊ flos: tūc profertur accētu circūflexo: ⁊ si breuiet̄ tūc ꝓfert̄ accentu acuto. vt per ⁊ fer.

Si teneat primā dissyllaba dictio longam
Sit suprema breuis veterū si iussa sequaris.
Circūflectetur prior in reliquis acuatur.

¶ Dicit q̄ si dictio dissyllaba primā ꝓducat ⁊ vltimā corripiat s̄m antiquos prima circūflectet̄ ⁊ alia acuto accētu ꝓferat̄: vt mittat legat ⁊ mandat.

Seruabit legem polisyllaba dictio talem
Si sit correpta penultima/que preit illi
Si sit producta seu non tamen est acuenda
Si sit suprema breuis ꝛ penultima longa
Fiat natura/sit circūflexus in illa.

¶ Dicit q̄ si dictio polisyllaba corripiat penultimam: tūc illa syllaba q̄ preit illi .i. ante penultimā syllabā est producēda .i. acuto accentu proferenda/ seu sit producta vt amabilis: seu nō vt legibilis. Deinde dicit q̄ si suprema .i. vltima syllaba sit breuis. penultima fiat longa natura id est naturaliter producatur: tunc accentus circumflexus sit in illa penultima syllaba. vt honorat honorandus.

Illic in fine circūflectes comitesq̄ꝫ.

¶ Hec est doctrina in istis illic istic ⁊ similibus: vt illac istac. ⁊ dicit q̄ in fine .i. in finali syllaba circūflectuntur.

Ultima producta tibi sit in ante suprema
Ante supremā acue/sic testificatur athene

¶ In his p̄cedentibus versibus dicit autor q̄ si vltima ⁊ antesup̄ma .i. penultima syllaba sit producta debet ꝓferri accentu acuto. vt athene.

Sed si productā positura dat ante supremā.
Hec acuendo sonat breuis vltima longaq̄ꝫ fiat

¶ Nunc dicit q̄ si penultima syllaba per positurā .i. per positionē producat̄ scꝫ penultima sonat acuendo .i. profert̄ accentu acuto siue vltima sit breuis vt amaueram: siue longam/vt amandus.

Noster nō penitus has normas approbat vsus.

¶ Penitus dicit propter accentū circūflexū quo moderni nō vtunt̄. q.d. q̄ he regule de accentibus antiquoꝝ apud modernos nō penitus approbant̄.

Barbara concisa vox vsus ꝛ enclesis ista.
Quassant interdum facit hoc distancia vocum.

¶ hic autor assignat quedã impedimenta que interdũ quassant .i. destruunt regulas de accentibus antiquorum et modernorum. Et dicit quod vox .i. dictio barbara vt emaus. vel concisa .i. sincopata. vt celicolũ pro celicolarum. vsus .s. loquendi: vt helena media producta licet corripi debeat vel grauari: vt enclesis eletica. Enclesis est que attrahit accentũ de vna syllaba in aliã: vt dictum est superius. quassant interdum ista que diximus. et subdit causam. facit hoc distãtia vocũ .i. hoc fit propter coincidentiã vocabulorum.

Pausat tripliciter lector distinctio plena
Nãque fit et media fit subdistinctio terna.

¶ hic autor determinat de accẽtu prout est particulariter in oratiõe. Et dicit sic. Lector .i. ille qui legit. pausat .i. accentũ facit tripliciter. Q. d. quod tres sũt pause in modo legendi. scz distinctio plena/ media distinctio. et subdistinctio

Si suspensiua fiat constructio quando
Pausat/ tunc media poterit distinctio dici
Si sit perfecta constructio/ sed tamen addi
Conuenit vt plene sententia possit haberi
Si lector pauset ibi subdistinctio fiet.
Completo sensu fiet distinctio plena
Hec est periodus mutato nomine dicta.

¶ Nũc declarat autor illas tres pausas supradictas. Et dicit. Si constructio fiat suspensiua quando lector pausat. ibi tunc illa talis pausa dicitur media distinctio. et debet sic figurari: et debet vox sustineri donec perfectio cõstructiõis inueniatur. Deinde dicit quod si cõstructio sit perfecta. ita tñ quod aliquid addi cõueniat: vt sententia possit haberi plene. Si lector tunc pausat. illa talis pausa debet dici subdistinctio: et figuratur sic. Preterea dicit quod cõpleto versu vel sensu .i. cõpleta sententia tũc fit pausa que etiam alio noĩe dicitur periodus. Et hoc est quod dicit. hec est periodus mutato nomine dicta. Et talis pausa debet sic figurari. Dictarum pausarum patẽt exempla in hoc periodo. Si quid agas (ecce media distinctio que alio nomine dicitur coma) prudẽter agas (ecce subdistinctio que alio nomine dicitur colon) et respice finem. (ecce plena distinctio que alio nomine dicitur periodus.

Est metrum media distintio finis habetur
Versus periodus/ est subdistinctio punctus.

¶ Nũc autor docet mutare noĩa dictarum pausarum. Et dicit quod media distinctio dicitur esse metrũ. et intellige secundum grecos. Finis versus .i. cõstructionis totius habetur periodus. Et dicitur periodus a peri quod est circũ et oda cantus: quasi singularis cantus. quia sicut in circulo est perfectio rotũditatis. ita ista periodus habet locum in fine perfectarum constructionũ. Subdistinctio alio nomine dicitur punctus figuratus taliter.

Pro puncto sepe metras sed non retrouerte
Sustentans pauses/ sed bis metrare recuses

¶ Dicit autor q᷑ vna dictarum dictionum seu pausarum sepe ponitur pro alia. Dicit enim pro puncto sepe metras .i. sepe metrum seu media distinctio ponitur: sepe pro puncto .i. pro subdistinctione: et non retrouerte .i. non econuerso. Et ratio est. quia minoris est supplere vices maioris. et non econuerso. Media enim distinctio cum fiat in constructione suspensiua. minor est quam subdistinctio que fit in oratione perfecta. patet exemplum in psalmista. Manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt. non clamabunt in guttture suo. Nota q᷑ in omnibus scripturis iste tres distinctiones seu pause habentur. Sed si vtantur dictis scripturis secundum precepta ipsarum pausarum tunc erunt etiam in actu. Igitur in legendis epistolis et euangelijs necessarie sunt.

Sequitur capitulum duodecimum

De figuris grammaticalibus

p Luribus est membris distinctio figura loquele.
Hec est schema tropus methaplasmus rursus earum.
Qualibet in species proprias distinguere debes.

¶ In isto vltimo capitulo autor intendit determinare de figuris locutionis. Et primo diuidit eas in generali. Secundo in speciali. secunda ibi. Qualibet in species. Ad primam partem sic dicit. Figura loquele id est figura locutionis est distincta .i. diuisa pluribus membris. Quasi dicat q᷑ figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens hec scilicet membra figure locutionis sunt schema tropus et methaplasmus. Deinde subdiuiditur figuram locutionis dicens. Rursus debes distinguere quamlibet earum in proprias species: vt patebit in sequentibus.

Sunt plures alie scripto vel voce figure.
Hec sunt exempla/pleonasmus acyrologia
Et cacosynthecon et eclipsis tantologia
Amphibologia tapinosis macrologia.
Perisologia cacephaton aleotheca

¶ Nota q᷑ triplex est figura. scilicet dictionis. locutionis. et constructionis. De figuris constructionis hic principaliter non intendi. sed de figuris dictionis et locutionis. Et est sciendum q᷑ figura dictionis fit in dictione: vt audit pro audiuit. Figura locutionis fit in modo loquendi. vt fistula perflauit buccas. id est bucce perflauerunt fistulam. Figura constructionis fit in modo construendi. vt ego et tu legimus. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de regimine vocum ibi. Hic iubet ordo libri vocum regimen reserabo. Et est sciendum q᷑ iste figure dicuntur vitia annexa et habent excusari per tropum. de quo dicetur ibi. Multi tropi. etc.

Sed nequit his soloe vel barbarus associari
Sunt etenim vitia nulla ratione redempta

¶ Autor iste considerauit barbarismu(m) et soloecismu(m) cum excusatione: donatus vero non. Q. d. q(uod) soloe. i. soloecismus. vel barbarus. i. barbarismus nequit associari predictis figuris seu vitijs annexis eo q(uod) sunt vitia nulla ratione redempta. Et hoc autem dicit vt caueamus nobis ab ipsis. q(uia) sicut methaplasmus excusat barbarismum. et schema soloecismum.

Barbaris est vocis corruptio facta latine. Barbarismus.

Hoc vitium facimus dicendo domina dominus.

¶ Barbarismus dicitur quasi mos barbarus. Et dicu(n)tur omnes barbari qui non sunt greci vel latini. Q. d. q(uod) barbarismus est corruptio vocis latine facta. Barbari enim venientes romam corrumpebant proprietates vocis latine. Ideo dicebant latini. Isti co(m)mittunt barbarismum. i. hoc vitium faciunt dice(n)do domina dominus cum media producta que potius est corripienda.

Si tamen eloquiis commisces verba latinis

Barbara doctores hanc dicunt barbaralensim.

¶ Quasi dicat q(uod) si latini vta(n)tur verbis barbaro(rum) in sermonibus suis/ illud tale vitium dicitur barbaralensis. i. ratio barbarorum sicut hic. ermor niamor sua/ dulcis et aurea forma. Donatus tamen dicit barbarismus fit in lingua latina/ et barbaralensis in peregrina.

Est soloecismus incongrua copula vocum Soloecismus.

Ut si dicatur vir bellica sponsa pudicus.

¶ Soloecismus dicitur quasi neq(ue) soloecismentu(m). Soloe e(ni)m est quedam ciuitas/ et venientes inde committebant vitium. Nam declarat quid sit soloecismus dicens. Soloecismus est incongrua copula vocum. Quasi dicat q(uod) soloecismus est vitium in contextu partium orationis contra regulas artis grammatice factum. vt si dicatur. Uir bellica sponsa pudicus. Deberemus enim dicere. Uir bellicus sponsa pudica. Inter soloecismum et barbarismum hoc interest. Quia soloecismus habet voces discrepantes inter se. vt vir bellica spo(n)sa pudicus. Barbarismus vero fit in singulis verbis scriptis vel p(ro)nunciatis.

Barbaris et soloe tibi sint penitus fugiende.

¶ Dicit q(uod) barbaris. i. barbarismus/ et soloe. i. soloecismus sunt penitus fugie(n)de tibi. id est non debent vsitari.

Improprie posita vox format acyrologiam Acyrologia

Si dicas requiem timeo: vel spero labore(m)

¶ Hic autor determinat de decem figuris seu vitijs annexis. Sed queri(tur) quibus annectu(n)tur. Pro quo nota q(uod) in qualibet or(ati)one sunt tria (con)sideranda. scil(icet) dictiones. ordinatio dictionu(m). et sententia resultans ex ordinatione dictionum adinuicem. Uitia igi(tur) que peccant in dictione sunt annexa barbarismo. et sunt tria sc(ilicet) acyrologia/ eclypsis/ et amphibologia. Sed que peccant in ordinatione dictionum adinuicem sunt annexa soloecismo. et sunt ista tria. Cacephaton/ cacosynthecon/ et tapinosis. Preterea vitia vel figure peccant contra sententiam sunt annexa speciebus tropi. Et sunt quattuor. sc(ilicet) Tautologia/ pleonasmus/ perisologia/ et macrologia. Quid dices de aleotheca. Dico no(n) est vnum vitium sed implicat multa. Primo igitur determinat de acyrologia dicens. Acyrologia dici(tur) ab a quod est sine et logos sermo et cyros man(us)/ inde acyrologia. i. sermo sine manu: quasi inusitatus. Nu(n)c autor particulariter p(ro)cedit in declaratione vniuscuiusq(ue) hic decem vitio(rum) a(n)nexo(rum) barbarismo et soloecismo

que superius enumerauit. Et dicit vox id est dictio improprie posita format a cyrologiam. Si dicas requiem timeo vel spero laborem. ponitur improprie ti meo id est spero. et li spero ponitur pro timeo.

Cacephaton — Dictio turpe sonans cacephaton arrigit aures
Detur in exemplū/vel tu cum compare ludis.

¶ Cacephaton est obscura anūciatio vel in cōposita dictione in vno verbo. vt numerū in manibus equat. vt in Therencio. Arrige aures pamphile.

Pleonasmus — Atq; superuacue dici debet pleonasmus
Addicio vocis/vt sic est ore locuta.

¶ Pleonasmus est superuacue vocis additio ad plenam significationē. vt sic est ore locuta. Ecce li ore superuacue additur: quia satis intelligebatur per illam dictionem locuta.

Tantologia — Signat idem verbis diuersis tantologia.
Exultans redeo rursus gaudensq; reuertor.

¶ Tantologia est eiusdem verbi repetitio vitiosa. vt in exemplo autoris. Exultans redeo rursus gaudensq; reuertor. Nam iste clausule idem important licet per diuersa verba.

Eclypsis. — Dicitur vnius verbi defectus eclypsis
Quod poni debet vt fiat constructio plena
Hec secū precibus ne bonum parere precantis.

¶ Eclypsis est quidā defectus necessarie dictiones que poni deberet vt constructio fiat plena. i. perfecta vt patet in littera Hec secū deficit loq̄batur. vt p̄cibus ne bonū parere p̄cantis. Deficit em̄ fili. Et dicitur ab e quod est extra et clepo clepis qd̄ idē est qd̄ furor furaris: q2 quod subtrahimus furamur.

tapinosis. — Cum per verba rei magne submissio fiet
Tunc tapinosus erit/si dicatur mare gurges.

¶ Tapinosus est humilitas verbi rei magne. Cōstrue. Tapinosus erit tunc. p qn̄ submissio rei magne fiet per verba sc; humilia. vt si dicatur: mare gurges. Gurges est em̄ parue aque riuus. mare vero est omniū capax aquarum.

Cacosynthecon — Et male confusa cacosynthecon est vocitanda.
Congeries vocum/te moui prelia contra.
Discipulos cedit virgis cum terga magister.

¶ Cacosynthecon est vitiosa dictionū cōpositio. Cōstrue. Congeries. i. cōpositio vocū. i. dictionū male cōfusa. i. male ordinata. est vocitanda cacosynthecō Deinde ponit exemplū. Cedit cum virgis discipulos terga 7c. Iste em̄ dictiones confuse ordinantur: qd̄ patet reducendo ipsas ad debitum ordinem.

Perisologia — Perisologia dicenda superflua vocum
Additio sine vi rerum que significantur
Qua poterant ibant/sed nō qua non potuerunt.

¶ Perisologia est supuacua vel supflua additio vocū .i. dictionum sine vlla vi rerū. vt in exemplo autoris. Ibant qua poterāt: sed nō ibant qua nō potuerūt Multa eñ sunt hic supflua que nō habēt vllā vim rerum. Bene scimus qd nō ibant nisi per locum per quē potuerūt: superfluū ergo est. hoc addere.

Cū res comprendit varias sententia longa.
Macrologia datur / prologis hoc sepe videmus.

Macrologia

¶ In precedentibus metris autor dicit q cū sententia longa cōprehendit res varias .i. nō necessarias tunc macrologia cōmittitur. vt in hoc exemplo. Legati non impetrata pace retro vnde venerant: domum reuersi sunt. Ideo dicit. hoc sepe videm⁹ in prologis: qr multa continent in plogis q nō sūt necessaria

Amphibologia constructio non manifestans
Sensum perfecte / puto te socium superare.
Hoc fit multociens quia non determino plene
Affectum mentis defectu prepediente
Siue duplex sensus ex verbis possit haberi.

Amphibologia.

¶ Amphibologia est ambignitas sermonis seu dictionis q̄ fit per accusatiuū casum. vt si quis dicat. puto te sociū superare. Aut per cōmune verbum vt criminatur catho. Aut per distinctionē. vt vidi statuā auream hastam tenentē. Fit etiā per onoma. vt si quis aciem dicat ⁊ non addat oculoꝝ: vel exercit⁹ vel ferri. Fit preterea pluribus alijs modis quos recensere omnes ne nimis sit nō oportet. Onoma sunt ea qnorum varia sunt significata vt acies ⁊ lira acus fatum canis ⁊ similia.

Confundit casus numeros genus aleotheca.

aleotheca

¶ Aleotheca est generale vitiū ideo nō computatur cum predictis duodecim Et habet fieri per casus. vt vrbem quē statuo vestra est. Per numeros. vt quo milite celum vicerat. Per genera. vt preneste sub ipsa.

ADdendo sepe fiet methaplasmus & eius
Prothesis ē species epēthesis & pagoge.
Subtrahis interdū species tunc eius habenda
Auferesis vel syncopa sunt vel apocopa finis.

metaplasmus excusans barbarismuz. hz fere species. xxi.

¶ Metaplasmus est transformatio quedā recti solutiqz sermonis in alteram speciē ordinat⁹ necessitati sue causa. Subtrahit interdū .i. aliqñ metaplasmus fit subtractione littere vel syllabe. Et tunc eius species sunt auferesis / syncopa ⁊ apocopa. Dico de vitijs annexis: sequitur figurꝫ excusantib⁹ dicta vitia annexa. Et primo de figuris excusantibus barbarismū. Secundo soloecismum. Tercio vitia annexa. Scda ibi. Dat species. Tercia ibi. Multa tropi. Dicit ergo sic. Methaplasmus fiet sepe addendo scz litteram vel syllabam: ⁊ tunc eius species sunt prothesis / epenthesis / ⁊ paragoge.

Auferesis tollit capiti / sed prothesis addit.
Syncopa de medio tollit quod epenthesis auget
Hoc fini quod tollit apocopa dat paragoge.

Differentia figurarum

Nunc declarat species metaplasmi supradictas. Et dicit quod auferesis tollit id est aufert litteram vel syllabam de principio dictionis. ut mitte pro dimitte. Sz pthesis addit litterā vel syllabā in principio dictionis. vt gnato pro nato. detulit pro tulit. Syncopa de medio tollit. vt audacter pro audaciter. Cui contraria est epenthesis. vt induperator pro imperator. Apocopa tollit fini. vt achilli pro achillis. Cui cōtraria est paragoge. vt soluier pro solui.

Systola

Si longam breuies debet tibi systola dici.

Quasi dicat quod systola committitur si littera longa naturaliter corripitur. vt in Cathone. Non eodem cursu.

Extasis.

Extasis esse solet si produces breuiandam

Extasis fit quando syllaba naturaliter breuis producitur. vt in Ouidio. Ui tam dederitis in vndis.

Cesura

Bis binas species habet extasis: hasque vocamus

Cesuras: faciet pentimemerim tibi terni.

Syllaba prima pedis / ibi produces breuiandā.

Cesura dicitur a cedo cedis. i. diuido diuidis: quia per cesurā diuiditur aliquid ab illa precedente et iungitur cū sequente. Dicit quod extasis habet quattuor species: et ipsas appellamus cesuras. Unde videndū est quid sit cesura. Cesura est immutabilis extensio que fit in principio pedis et in fine dictiōis. Et nota quod nunquā fit in primo nec in vltimo pede versus. Fit enim in principio tercij pedis quando enim syllaba breuis producitur. vt in Ouidio. Mittit hypermestra de tot modo fratribus vni. Et ista talis cesura vocatur pentimemeris. Et hoc est quod dicit. Faciet pentimemerim. etc.

Semipēti.

Semi vel ante preit / producetur que secundi.

Antepēti.

Prima pedis: vt in hoc poteris cognoscere versu

Quasi dicat quod semipentimemeris vel antepentimemeris fit producendo primam syllabā secundi pedis que naturaliter breuis erat. vt poteris cognoscere in hoc versu. In scansione dicimus. Prima pedis vt in etc.

Quarti prima pedis epētimemerim tibi format.

Producendo breuem / versus hoc denotat iste.

Id est epentimemeris fit breuē producendo. vt in principio quarti pedis versus iste denotat hoc videlicet producendo breuem versus hoc.

Post eptimemerim dat quinti syllaba prima.

Curtam producens sicut versus habet iste.

Quasi dicat quod eptimemeris fit breuē producendo in principio quinti pedis. sicut iste versus habet. i. manifestat vel continet. Curtā producēs sicut versus habet iste

Alia speci es cesure.

Altera cesure species si subiciatur.

M cum vocali vox cuius littera prima.

Vocalis / nec in his ideo collisio fiet

O vtinam populum hunc saluet gratia christi.

¶ Positis principalibꝰ speciebus extasis: altera species cesure est si dictio cuiꝰ penultima littera est vocalis subijciatur huic littere m vel vocali. Quasi dicat ꝙ si aliqua dictio finiatur in m vel in vocalem: et sequens incipiat a vocali Nec in his dictionibus. ideo fiat collisio id est si non abijciatur aliqua dictaꝝ litterarum. Exemplum ponit ipse in littera. O vtinam populum hunc saluet ⁊c̄. ¶ Cum dicit o vti. ecce illa dictio o finitur in vocalem: et sequēs scʒ vtinam incipit a vocali. Cum vero dicit populum hunc. ecce li populum finitur in m ⁊ sequens scʒ hunc incipit a vocali. ⁊ neutra ipsaꝝ abijcitur: immo remanet in versu. vt patet. O vti/nam popu/lum hunc ⁊c̄.

Syllaba diuiditur/tunc dierisis vocitatur. Dierisis

Aulay in medio libabant pocula bacchi.

¶ Dicit autor ꝙ vna syllaba diuidit̄ in duas tūc dierisis vocitatur. i. nominatur sic illa figura. Exemplū ptʒ in littera. Aulay in medio ⁊c̄. aulay pro aule.

Si iungam plures dic syneresim tibi factam synerelis.

Hec etiam species dicatur epinalimpha

Fixerat eripedem ceruam vir ꝶ eneus esto.

¶ Quasi dicat ꝙ synerelis fit si plures voces in vnā cōglutinētur que alio nomine dr̄ epinalympha. De hoc patent exempla in littera. Fixerat eripedem ꝓ aeripedem. i. vocalem. vir eneus pro aeneus. i. durus vel crudelis. Hec autem figura est contraria dierisi de qua dictum est.

Eclypsis necat m/perimit synalimpha vocalem Eclypsis.

Tu populū alme deus saluasti a morte redēptor. synalipha

¶ Synalimpha est qn̄ vocales inuicē cōcurrūt ⁊ eaꝝ altera abijcit̄. Exemplū ponit autor. Tu populū alme ⁊c̄. ⁊ hoc ē de eclypsi. saluasti a morte redēptor ⁊ hoc est synalimpha. Eclypsis est ꝯsonantiū cū vocalibꝰ aspere ꝯcurrentiū q̄dā dura collisio. vt in Virg. Littora multum ille ⁊ terris iactatus ⁊ alto. In scāsione colliditur illa cum sua vocali. Et etiam illa vocalis e abijcitur.

Viles sunt iste pre cunctis est fugiende.

¶ Dicit ꝙ iste figure eclypsis ⁊ synalimpha sunt viles ⁊ fugiende id est euitāde pre omnibus alijs.

Syncresis istarum solet vtraqʒ sepe vocari. syncrelis.

¶ Dicit ꝙ vtraqʒ predictaꝝ duaꝝ figurarum solet vocari id est nominari syncresis. Et dicitur a syn quod est con: ⁊ cresis iunctio vel iudicium: quasi cōiunctio vel coniudicium litterarum.

Non solum voces sed tempora sepe videmus

Elidi metris/velut hic vale inquit iola.

¶ Dicit ꝙ nō solū voces seu littere eliduntur: hoc est abijciuntur in metris sed etiam tempora vt hic. Vale inquit iola. Nam illa syllaba le cum sit longa duo tempora debet habere: sed non habet nisi vnum cum breuis efficiatur. Ista figura dicitur boetis.

Dicitur antithesis si littera ponitur vna antithesis

Ponere cum debes aliam/sic dicimus olli.

¶ Antithesis est littere pro littera positio. vt cũ dicimus olli pro illi. ponit̃ eñ o pro i. Et hoc fit causa maioris sonoritatis. magis eñ sonat o q̃ȝ i.

Metathesim.

Metathesim facies si transponas elementum.

Si dicas teucre cum debes dicere teucer.

¶ Metathesim est transpositio litterarũ in alienũ locum. nulla tñ littera ex dictione sublata. vt si dicas teucre cum debes dicere teucer. ⁊ est propriũ nomen viri. Nominatiuo hic teucer. Genitiuo huius teucri.

A te vitari debent species metaplasmi.

Sed pentimemeri solũmodo nos decet vti.

¶ Hic dat cautelã quantũ ad vsum quarundam figurarũ. Et dicit q̷ species methaplasmi de quibus dictũ est supra debent vitari a te. Sed solũmodo nos decet vti pentimemeri de qua dictum est.

Syncopa

Syncopa cũ fiet veterum vestigia seruet.

¶ Hic dicit q̷ si volumus vti syncopa debemus seruare vestigia veterũ. hoc ẽ committere dictam figuram in dictionibus in quibus veteres commiserunt: vel in similibus ⁊ non in aliis.

Schematis excusãtis soloecismũ xvii sũt species

Dat species tibi schema prolesim zeunia silepsim

Est ⁊ hyposensis anadiplosis epinalensis.

Est ⁊ epyzensis ⁊ anaphora paranomeon

Et cesionomaton addis ⁊ omoteleuton.

Et paranomasia polisintheton addis hyrinos

Iũgis homoptoton his/ piterq̷ poliptotõ addis.

Ultima dialeton vel asintheton est vocitanda.

¶ Superius dictum est de figuris que dicitur methaplasmi excusantib⁹ barbarismum. Nunc dicendum est de figuris schematis excusantib⁹ soloecismũ. Schema non diffinitur cum sit equiuocum scȝ in schema lenseos et in schema diancos. Primum pertinet ad grãmaticos: reliquum ad oratores. ¶ Figure schematis sunt fere. xvii. que numerantur in littera.

Prolepsis

Presumit que sunt suprema locanda prolepsis.

Cerno ducentos hinc natos hincq̷ nepotes.

¶ Donatus. Prolepsis est prepositio rex ordinatax. Virgili⁹. Interea reges ingenti more latinos. Procedũt castris. hic in speciali determinat de figuris quas numerat. Et primo de prolepsi. Sed est sciendũ q̷ duplex est prolepsis, scȝ constructionis ⁊ locutionis. hic intendit de prolepsi locutionis. Et dicit q̷ prolepsis presumit. i. primo sumit ea que sunt locanda suprema. i. vltimate ordinata. Hoc patet in exemplo autoris. Cerno ducentos.

Zeuma

zeuma fit in verbo si plurima clauseris vno.

Hymnus christe tibi/ tibi laus ⁊ gloria detur.

¶ zeuma similiter est duplex. scȝ constructionis ⁊ locutionis. zeuma locutiõis

sit quando plurima supposita vni verbo attribuuntur. vt hymnus. Christe ti=bi/tibi laus/tibi gloria detur. Donatus. zeuma est vnius verbi cōclusio diuersis clausulis aperte coniuncta.

Clausas dissimiles ligat vna voce sylepsis — Sylepsis

In te christe salus/in te sunt premia nostra.

¶ Sylepsis est dissimilis clausularū per vnum verbum conglutinata conceptio. vt patet in littera. In christe salus ꝛc̄. Et differt a zeumate: q2 in zeumate est coniunctio aperta quantum ad congruitatem: sed in sylepsi non. Et habet fieri pluribus modis: vt patebit statim.

Cum collectiuo iunctum plurale sylepsis — Prio mō.

Assignant aliqui plebs ista parant equitare

Sed magis est propria ꝯstructio plebs parat ire

¶ Dicit q̄ aliqui assignant sylepsim qn̄ plurale verbū iungitur cū nomine collectiuo. vt ista plebs parant equitare. Deinde prohibet nobis talē ꝯstructionē dicens Sz magis est propria constructio plebs parat ire.

Estq3 sylepsis vbi pro multis ponitur vnus — Scdo mō

Ut cum dices adest rex multo milite cinctus.

¶ Dicit q̄ sylepsis etiā est vbi vnius ponitur pro multis: cum dicis. adest rex multo milite cinctus. multo milite pro multis militibus ponitur.

Reddit hipozeusis persone plurima verba. — Hipozeu=sis.

Uni nos mundet nos ornet gratia christi.

¶ Hipozeusis fit qn̄ plurima verba vni persone attribuuntur. vt patet in exē=plo autoris. Nos mundet nos ornet gratia christi. Ecce illa verba mundet et ornet attribuuntur illi nominatiuo gratia.

Fiet anadiplosis verbi geminatio/quando — Anadiplo=sis.

Principium clausule fit idem cum fine prioris.

Nūmis istorū caret alter/ꝛ alter abundat

¶ Anadiplosis fiet quādo eadem dictio que est in fine prioris clausule reppe=ritur in principio sequentis. vt patet in exemplo autoris. Nummus istoꝝ caret alter ꝛc̄. Construe. Geminatio verbi. i. dictionis fiet anadiplosis quādo prin=cipium clausule fit idem cum fine prioris. scz clausule.

Clausulis principiū dat anaphora pluribꝰ vnū. — anaphora

Christus mundauit christus nos purificauit.

¶ Anaphora est repetitis eiusdē verbi per principia plurium clausularum. vt patet in littera. Christus mundauit: christus nos purificauit. et ibi. Laudate dominū de celis: laudate eum in excelsis.

Principio finem facit epinalensis eundem — Epinalen=sis.

Nobis grata prius nō sunt modo congrua nobis

¶ Epinalensis est qn̄ principium clausule idez est cū fine. vt ptz in lr̄a. Nobis

grata prius nō sunt mō cognita nobis. Ecce li nobis ponit in pncipio et in fine clausule. Et Uirgilius. Multa super priamo rogitans super hectore multa.

Epizeusis

Unius est epizeusis geminatio verbi
Significans idem meme petit vltio digna.

¶ Epizeusis eiusdem verbi congeminatio in eodem versu sine aliqua dilatione. vt pz in littera. Meme petit vltio digna. Ecce li me cōgeminatur sine dilatione. vt in ysaia. Consolamini consolamini popule meus.

Paranomasia.

Voces pene pares que sunt diuersa notantes.
Dant paranomasiam: non curat vera sed era

¶ Paranomasia fit quotienscunqꝫ de noīe aliud efficitur nomen fere simile in voce sed dissimile in significatione. vt hic non curat vera sed era. Pene similia sunt in voce: diuersa in significatione. ¶ Nota ꝙ per paranomasia alio nomine dr̄ annominatio vel agnominatio. Alio noīe dicit deffizo. Et hoc est apud vulgares qui per modum truse vnum verbum eliciunt ab alio.

Paranomeon.

Principium simile voces iuncte retinentes
Dant paranomeon / vim vitat virgo virilem.

¶ Et fit quando in eisdem syllabis plures dictiones inchoant. vt pz in textu

Schesionomatuz.

Junctura simili / voces multe sociate
Dant schesionomaton / vmbone repellit vmbo.
Pes pede cōprimitur: ensisqꝫ retunditur ense.

¶ Schesiononiaton est multitudo nominū ꝯiunctiuoꝝ quodā̄ ambitu copulandi. vt hic. Umbone repellitur vmbo. pes pede cōprimit: ensisqꝫ retūdit ense

Homoptoton

Clausula totalis tibi format homototon vno.
Casu contenta / tristes flentes lachrymantes

¶ homoptoton est cū in similes casus verba diuersa exeunt. vt flentes tristes lachrymantes. hec figura dicitur alio nomine similiter cadens.

omoteleuton

Cum plures voces sub fine tenentur eodem
Omoteleuton erit / hinc carmina cōsona subdis.
Atqꝫ leonina simul et caudaria iunges.

¶ Omoteleuton erit cū plures voces seu dictiones tenent eodē fine: et similit terminātur. huic figure subdūtur carmina consona in medio ꝛ in fine ꝛ caudaria scz rithmi / in quib⁹ attendit consonantia finaliū syllabarū. vt ibi. hystrio debita nō sibi credita soluere curat. Inficiatur si moueat fusqꝫ curat.

Poliptoton

Per varios casus distincta polipteton explet
Clausula / littoribus contraria littora / fluctus
Fluctibus esse precor / populos populis inimicos.

¶ Poliptoton est multitudo eorūdē nominū varietate casuū distincta. vt precor littora esse contraria littoribus. fluctus contrarios fluctibus ꝛc̄.

Longa tenens seriem constructio fiet hyrinos — *Hyrinos.*
Principio celum terrā camposqꝫ patentes
Lucentemqꝫ globum lune/titaniaqꝫ astra
Spiritus intus alit

¶ In precedentibus metris dicit qꝫ hyrinos est series orationis tenorem suū vsqꝫ ad vltimū seruans. Et ponit exemplum. Virgilij. Principio celum terras camposqꝫ patentes. Lucentemqꝫ globum lune titaniaqꝫ astra. ꝛc.

Diuersas voces coniunctio plurima iungit — *Polisyn/theton*
Sic polisintheton ē/materqꝫ paterqꝫ nepos qꝫ

¶ Polisintheton est locutio multis nexa constructionibus. vt. patet in littera. materqꝫ paterqꝫ neposqꝫ.

Cum sine iunctura voces varie sociantur — *Dialiton.*
Dialiton facient/rex miles plebs negat istud

¶ Dialiton siue asintheton ē figura supiori ꝯtraria. Fit em̄ qn̄ varie dictiōes siue iunctura inuicē sociant̄ vt patet hic. Rex miles plebs negat istud.

Fulta tropi species metaphora metonymia
Antonomasia catacresis vel metalepsis — *Tropi ex/cusātis vi/tiū ānexa/ sunt. xiii./ species*
Onomathopeia vel epitheton acomozensis
Synodoche vel parifrasis simul allegoria
Addis hipbaton istis ꝛ hyperbole sit sociata

¶ Dicto de figuris excusantibus barbarismum ꝛ soleocismum. Sequitur de figuris excusantibus vitia annexa. que quidem continentur sub tropo.
¶ Et est tropus dictio translata a ꝓpria significatione ad non proprā ſm similitudinem ornatus necessitati siue causa. Cuius species sunt tredecim quas autor numerat in littera.

Cum res est alii similis pronomine nomen — *metaphora.*
Ponitur vt sit homo simplex cū dicitur agnus
Debet metaphora dici translacio talis.

¶ Hic autor declarat primā speciē tropi q̄ dr̄ metaphora. Et ē metaphora qn̄ verba transferunt̄ ꝑ similitudinē. Verbi gra. Est aliquis homo simplex ꝛ dicā illū hominē esse agnū ꝑ similitudinē. qꝛ agnus dicit̄ esse simplex propter eius innocentiam. Metaphora fit multis modis quos nō curo specificare cum satis pateant querentibus autoribus.

Fit catacresis vbi sub nomine res alieno — *Catacre/sis.*
Signatur: sic pisce carens piscina vocatur

¶ Catacresis est vsurpatio nois alieni. vt piscina est locus pisciū. Nihilominus interdū sumit̄ pro loco piscibus carente dum tamen sit aquosus.

Metalepsis. Pro preeunte sequens positū faciet metalepsim
Ut cum significas tot annos per tot aristas

¶ Metalepsis est dictio gradatim pergens ad id qd ostendit. vt cum significas annos tot per quod aristas. In quolibet em̄ anno producuntur ariste. et ideo per tot aristas tot annos significamus.

Methoninia. Plures esse modos reperimus methoninie
Cū pro contento quod continet aut viceversa
Ponitur: vt factor pro facto/vel retrouerte.

¶ Metonimia est veluti quedā denominatio. Et fit multis modis: videlz qn̄ illud qd continet ponit pro contēto: vt hic. Nunc pater es libate soni. Aut ecō uerso. vt hic. Crateras magnas statuit et vina coronant. Aut qn̄ factor ponitur pro facto. vt Sine cerere et bacho friget venus. Aut ecōuerso: vt vina precamur. Fit enim metonymia quando efficientē per effectum ponimus vt hic Pigrum frigus. aut econuerso vt hic. Jungit equos auro genitorqz spumantisqz addis ora frenis.

Anthonomasia Antonomasia solet excellentia dici.
Si propriū taceas nomen ponens generale.
Sic dauid insinuas nomen dicendo prophete

¶ Antonomasia est significatio vice nominis posita. Et fit tribus modis s. ab aio: vt magnanimusqz anchisiades. A corpore: vt ipseqz arduus alta pulsat sydera. Et ab extrinsecis actionib9: vt infelix puer atqz impar congressus achilli ¶ Antonomasia fit qn̄ nomen cōe ponit pro ppūo. vt cū dicit ppheta intelligimus de dauid. Et hoc fit vt excellentiā denotemus.

Epithetō. Si iungas propriū voci rem significanti
Fiet epitheton: sic dicas tristia bella

¶ Epitheton fiet si proprium adiungat voci. i. dictioni significanti illud proprium: vt tristia bella. Bella enim significant tristia: nihilominus addit illud proprium cum dico tristia.

Synecdoche Si partem sumas pro toto vel viceversa.
Synecdochen facies dicēs hoc est caput albens.

¶ Synecdoche est significatio pleni intellectus cū plus minusve pronunciās Fit em̄ si partē sumas pro toto: vt pubesqz tue pubesqz tuorū: aut econuerso. vt igne fontēqz ferebant. Duplex est synecdoche. s. constructiōis et locutionis Synecdoche constructiōis continet sub scemate et est species antiptosis. De synecdoche locutiōis hic dicit.

Onomatopeia Onomatopeiam facies si nomina signes.
De sonitu tracta/sic sus scropha dicitur esse.

¶ Onomatopeia est nomen de sonitu factum. Sic em̄ sus dicit esse scropha a sonitu quē facit. Sic em̄ tintinabulū et traratantara dicta sunt a sonitu. &c.

Perifrasis circuloquium de iure vocatur perifrasis
Cum verbis vertit an timet abula sensum
Cum verbis curas attollere rem tibi gratam.
Aut in re turpi verbis non turpibus uti.

¶ Perifrasis est circulocutio que fit aut ordinatione rei causa que pulchra est Aut nō vituperande rei que turpis est. vt iam primo nouo lumine titoni crocceum linquens aurora cubile. Aut hic & nimio luxu obtusior vsus sit genitali auro & succos oblimet inertes.

Transcensus veri manifestus hyperbole fiet. Hypbole.
Astra ferit sonus armorū clangorq; tubarū

¶ In precedentibus metris autor dicit q hyperbole est transcensus manifestus. i. excessus veri. i. veritatis. Et fit vel causa agēdi. vt niue candidior vel minuendi. vt testudine tardior ibat.

Uocū turbatus formabit hyperbaton ordo Hyperbaton
Synthesis hic themesis ac hysterologia subsint.
His & anastropha vult pariterq; parēthesis addi

¶ Hyperbaton est verbū ordinē turbans. cuius spēs sunt q̄nq; scz hysterologia vel hysteron protheron/sinthesis/themasis/anastropha/parenthesis.

Hysteron & protheron solet hysterologia dici. Hysteron ptheron.
Hoc fit cū rectā seriem sententia mutat
Hic cererem torrere parant & frangere saxo

¶ Hysteron & protheron vel hysterlogia fit quādo mutatur ordo sententie cum recta serie verborū. vt patet in exemplo. Hi cererē torrere parant & frangere saxo. Nam prius frangere seu molere debent cererem & granum q̄ torrere seu decoquere.

Synthesis est omni confusa locutio parte synthesis.
Nos virtute lauat qui labem criminis ornat

¶ Synthesis est hyperbaton ex omī parte cōfusum: vt patet in exēplo. Nos virtute lauat. &c. Est em̄ ille q̄ lauat labem criminis: ornat nos virtute.

Dat themasim binas in partes dictio secta themasis.
Est boree regio septem subiecta trioni.

¶ Themasis est vnius verbi sectio vna dictione vel pluribus interiectis: vt hic est boree regio septem subiecta trioni. Ecce li septētrioni est vnica dictio que diuisa est.

Dictio si subsit cum sit precedere digna
Fiat anastropha surgit mare littora
¶ Anastropha est verborū tm̄modo preposterus

cotra. Ecce illa ppositio cotra deberet preponi suo casuali et postponitur.

Parenthesis — In causa clausam si cōmisceris alienam
Inde parenthesis est/princeps qꝛ bella minanť
Hostes militibus vrbem premunit & armis

¶ Parenthesis est interposita oratio diuise sententie. vt patet in littera. princeps qꝛ bella minātur hostes: militibus vrbem premunit ⁊ armis.

Allegoria cuius sūt species vii — Cum designatur aliud ꝙ clausula signet.
Allegoria datur/septem species dabis illi.
Hec sunt antifrasis carientismos & enigma
Atqꝫ paranomea sarcosmos ac yronica
Antismon tandem sit predicta socianda

¶ Allegoria est tropus quo aliud significatur ꝙ dicitur. vt laterā lauas aerā verberas .i. tempus perdere vel inutiliter expendere. Huius species sunt septē quas autor numerat in littera: ⁊ subsequenter declarat.

antifrasis — Antifrasis sermo signans contraria dicta
Sic lucum dicis qꝛ raro luce nitescit.

¶ Antifrasis est vnius verbi yronia. vt bellum quasi minime bellum. Lucus/ quasi minime lucens: vel raro lucescit. parca eo qđ minime parcit.

Carientismos. — Est carientismos cum profers dura relatu
Gratius hinc amon nomen traxisse putamus

¶ Carientismos est quo dura relatu gratius profferūtur: vt cū interrogantibꝰ si quis quesierit. respōdeť bona fortuna: ex quo intelligiť neminē nos qsiuisse.

Enigma — Obscurus sermo quasi mirandus fit enigma
Patrē progenies occidit matris in aluo
Quā mater genuit generauit filia matrem.

¶ Enigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerūꝫ. vt patrē progenies occidit matris in aluo. ⁊ de beato Thoma intelligitur. Nā ipse erat pater animarum: progenies vero humana occidit eū predicantē in aluo matris scꝫ ecclesie. Quam mater genuit. per matrem significatur aquam in glaciem crescere ⁊ ex eadem effluere.

Si preponanť prouerbia publica dices
Esse paronomiā/lupus est sermone sub isto.

[P]aranomia est accōmodatū rebus temporibusqꝫ prouerbium. vt lupus est [in] sub isto. Erunt enim aliqui de aliquo fabulantes. Ecce veniet quidā [e]t sermo retrahatur alter eorum dicet hoc prouerbium. Lupus [in fabula] quod etiam est a rusticis vsitatum.

[...] solet hostilis derisio dici.

Auxiliante modo dicendi significata.

¶ Sarcasmos est plena odio atqꝫ hostilis derisio auxiliante modo dicendi significata. i. quod talis derisio fiat cū modo. vt hic. En agros ⁊ quam bello troiane petisti. hesper cum metire iacens. Sarcasmos est illa figura cōmittimus mordendo aliquem in sermone.

Sexta Ironia

Per voces dictis contraria dant ironiam.

¶ Ironia est sermo per cōtrariū ostendens quod cōmittitur. vt hic. I nunc ⁊ menti lectū reuerere parentis. Et dicitur ab yron quod est eleuare: quia in sermone yronico eleuamus vultum ⁊ gestum.

Septima antismos

Urbane ludens verbis non concitus ira
Antismon facies / hyrcos mulgere laboras.

¶ Antismos est figura multiplicis ⁊ numerose virtutis. Antismos enim vocatur quicquid rustica simplicitate caret: ⁊ faceta satis vrbanitate expositum est vt patz hic. hyrcos mulgere laboras. quod tantuz valet quantū nichil facis. Ecce pulcrū exemplū antismos. Bauius ⁊ meuius fuerūt duo poete parū scientes ⁊ multū odiebāt virgiliū. Uirgilius enim de hac pendens vrbane voluit eos deludere ⁊ cōposuit ista duo carmina. Qui bauiū nō odit amet ista carmia meui Atqꝫ idē iungat vulpes ⁊ mulgeat hyrcos. Quasi dicat quod vtrusqꝫ carmina vilia erant ⁊ tantū facit qui sequitur ea quātū qui iungit vulpes: ⁊ mulget hyrcos.

Omozeusis.

Est omozeusis quando rem significabis
Ex alia / cui rem possis conferre priorem.
Que fit nota magis per eam que notior extat.
Tres species icon paradigma parabola subsunt.

¶ Omozeusis est vnius vocis rei per similitudinē eius que magis est nota demonstratio. Huius species sunt tres. videlicet icon / parabola / et paradigma. Et dicitur ab omos quod est simile ⁊ zeusis iunctio quasi similiū iunctio. Subsequenter declarat easdem species.

Icon Parabola

In simili genere qui comparat efficit icon.
Hec solet ex vsu quandoqꝫ parabola dici
Sed dici poterit de iure parabola / si quis
Inter dissimiles res comparat / vtputa semen
Est euangelium quod nutrit bona terra.
Et petra suscepit quod spine detinuerunt.

¶ Icon est personarum inter se vel eoruz que personis accidunt comparatio. vt os humerosqꝫ deo similes. Interpretatur icon imago. Et nota in exemplo predicto fit cōparatio enee ad deū in pulchritudine. Hec figura ex vsu dici solet parabola de iure. i. proprie est rerū genere dissimiliū cōparatio. vtputa semen ⁊c. hoc exemplum. Similitudo exempli patet sic. Uerbū dn̄i preceptū in corde boni viri nutritur. hec est fructificat. ⁊ in corde mali viri non. Sed hoc per similitudinē clarius ostenditur. Semen comparatur euangelio siue verbo domini bona terra comparatur bono cordi: petra comparatur malo cordi.

Paradigma.

Hic paradigma facit qui primũ cõparat: et post
Assignat simile: domini sunt semina verba
Spine diuitie: mens arida petra vocatur

¶ Paradigma est enarratio hortantis vel deridentis. Et fit quando primo fit comparatio ⁊ postea per similitudinem illa talis declaratio declaratur. vt patet in littera. Nam facta est mentio de semine/ de spinis/ ⁊ de petra: et postea illi termini declarantur hoc modo. Semina sunt verba domini. Spine sunt diuitie. Petra est mens arida. Per modum hortantis fit paradigma. vt hic. Antenor potuit medijs elapsus achiuis. Illyricos penetrare sinus ⁊c̃. Per modũ deridẽtis. vt An non sic. Frigidus penetrat lacedemonie pastor Ledamq; helenam troianas vexit ad vrbes.

Protheseos. Paralãge

Alterius vox vna tenens vim ꝓpositiue.
Ut supra pro de fit protheseos paralãge

¶ Executio sigillatim de figuris ſm ordinem donati in barbarismo. hic prosequitur de quibusdam figuris que possunt retorqueri diuersimode ad predictas. Possunt em̃ ſm diuersos respect⁹ poni sub metaplasmo scemate vel tropo. Dicit ergo ꝙ protheseos paralange est ꝓpositionis pro alia propositione positio. vt super pro de. vt in Uirgilio. Multa super priamo. id est de priamo. Et ibi. Benedicta tu in mulieribus. In pro inter.

Liptota.

Cum plus significas dices minus hec tibi fiet
Liptota/ fit sub ea firmanda negatio bina.

¶ Liptota est amplioris significationis ꝺlatio. vt cũ dicit. Nõnunꝙ legi id est multotiens legi. Et habet fieri per negationẽ magis affirmando sententiã vt non mediocriter conturbatur animus meus. i. valde conturbatur.

Topographia.

Describendo locum topographiam faciemus.

¶ Topographia est loci descriptio. vt in Ouidio. Est sinus aduncos modice falcatus in arcus. Et dicit a tropos qđ est terra ⁊ graphos scriptura.

Cronographia.

Cronographia solet certũ describere tempus.

¶ Cronographia est tẽporis descriptio. vt in Ouidio Namq; sub aurora iam dormitante lucerna. Tempore quo cerni somnia vera solent ⁊c̃. Et dicit a cronos tempus ⁊ graphos scriptura.

Hypallagium.

Si dicatur agens patiens res vel viceversa.
Siue modo simili tibi sit constructio facta.
Fiet hypallagium/ perflauit fistula buccas.

¶ hypellagiũ est ordo sentẽtie cũ verbis mutatis. Fit em̃ quando agens ponitur pro patiente: vel ecõuerso. vt ptʒ in littera. Perflauit fistula buccas. id est bucce perflauerunt fistulam. Et dicitur hyper al mutatio ⁊ logos sermo.

Personamq; nouam formans dat prosopopeiã.

¶ Prosopopeia est noue persone fictio. Fit em̃ qñ res aiata ⁊ rõnalis loquitur ad inanimatã. vel ecõuerso. vel qñ rõnale loquit ad irrationalẽ: vel econuerso.

Absenti sermo directus apostropha fiet
Sic loquor absenti scripto dū mitto salutem.

Apostropha.

¶ Apostropha est sermonis a persona ad personam directio. Et fit vt si fact⁹ fuerit sermo de aliquo in tercia persona: postea dirigatur ad eandem in secunda persona. Huius exempla multa reperies in autoribus.

Est adiectiuum substantiuo resolutum.
Aut econuerso/sic endiadum tibi formo
Armatumq₃ virum designo per arma virumq₃.
Armatoq₃ viro decet arma virumq₃ notare

Endiadis

¶ Endiadis est adiectiuū in substantiuum vel substantiui in adiectiuum permutatio siue resolutio. vt in Virgilio. Arma virumq₃ cano. ⁊ in littera. Armatumq₃ virum ⁊c̄. Et fit duobus modis. sc₃ coniunctim et diuisim. Coniunctim fit quando adiectiuum ⁊ substantiuum ponuntur in littera. vt armatum virū. Diuisim fit quando solum adiectiuū ponitur vel solum substantiuum.

Extra materiam describans vana vagatur
Autor/at hanc plures ecbasim dixere figuram.

Ecbasis

¶ Ecbasis est quedam euagatio materie. vel est digressio quedam a principali materia. Sed nota q̄ hec figura nichil valet nisi reuertatur ad propositū q̄d si fiat pulcra est.

Emphasis efficitur s₃ fixum proprietatem
Significans ponis vbi debet mobile poni
Sic loquor expresse dicens/dauus est scelus ipsū

Emphasis

¶ Emphasis est expressiua locutio. Et fit quādo ponitur aliquid subiectum ⁊ sibi aliqua proprietas. vt dauus est scelus ipsum. id est ipse dauus est scelerat⁹ ⁊ non alius sicut ipse.

Est ephlegesis exponens dicta priora.

Ephlegesis.

Ephlegesis est succincta expositio precedentium: vt hic. Legerat huius amor titulum nomenq₃ libelli. Et hoc fit ad exprimendā sententiam intentam.

Cū recites quod turpe sonat dic euphoniamq₃
Circuit hec ⁊ reliquie dant religioq₃.

Euphonia

¶ Euphonia est bona sonoritas in dictione considerata. vt in hac dictione circuit ⁊ non circuiuit. reliquie ⁊ non reliquie. religio ⁊ non religio. meridies ⁊ non medidies.

Dicitur esse lepos sermo directus ad vnum.
Utens plurali: velut hic nostis bone presul.

¶ Lepos interpretatur vrbanitas loquendi. Et est lepos ad vnā personā pluralis numeri sermonis directio. vt patet in littera. Nostis bone presul. id ē presulatus. Hec figura inuenta est causa honoris

Antiptosis vel antithesis

Pro numero numerum pro casu ponere casum
Te facit antiptosis inter se plurima iungens.
Sepius audiui tempus pro tempore poni.
Ludere ludebant ad ludendumq; vacabunt
Indeq; prophetus mutantur tempora sacris

¶ Antiptosis est accidentis pro accidente positio. Et fit quando ponitur casus pro casu. vt vrbem quam statuo vestra est. Numerus pro numero inquantum resultat impropr[i]etas inconstructibilium. vt turba ruunt. vel aliter. vt multo milite. i. multis militibus. Tempus pro tempore. vnde Uirgilius. Exaudiri gemitus pro exaudiebatur. Et in prophetijs ponitur preteritum perfectum pro futuro. vt in Daniele. Fuit hyrus a siticis regionibus. i. aderit. Et hoc fit causa maioritatis certitudinis.

Antiteton

Uerba per antiteton respondent vltima primis.
Sunt daniel noe iob rector castusq; maritus.

¶ Antiteton pro vt hic sumitur est subsequentium ad precedentia retributio: vt cum singula singulis correspondent. vt patet in littera. Sunt Daniel &c. Castus reducitur ad lr daniel. rector a noe. maritus ad iob.

Anthipophora

Respondens ad ea tibi que sunt abucienda.
Das antipophoram / cum nil obuciatur.

¶ Antipophora est tacite obiectioni prolata responsio. et hoc sonat in littera. Exemplum habetur in Ouidio ibi scilicet. Omnia namq; tuo senior te querere misso. Retulerat nato nestor: at ille michi.

Anticlesis

Sensus appositos notat anticlesis eodem
Uerbo / non obsto sed toto posse resisto.

¶ Anticlesis est oppositio continue sententie in oratione contraria. vt patet in littera. Non obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti quod est contra / et clesis sententia.

Antimetabola.

Cum verbis vertit antimetabola sensum.
Non vt edas viuis: sed edas vt viuere possis.

¶ Antimetabola est in oratione continuatio sermonis sententia permutata. vt patet in littera. Non vt edas viuis: sed edas vt viuere possis.

Aposiopasis

Incipimus quicq; fari quandoq; / sed illud
Ultro / desinimus intercipimusq; tacendo
Uult aposiopasis dici defectio talis.

¶ Aposiopasis in coloribus rhetorice dicitur preciosior. Aposiopasis est sententie per orationem interpretatio. Et fit quando incipimus fari quicq; et vltro. id est voluntate desinimus illud, quoq; quod cepimus illud tacendo. vt in hoc [exem]plo Therencij. Egone illam: que me: que illum &c. Et hic. Nunquid ego re

colo que tu: sed dicere nolo.

Est cuphonismos pro verbo ponere verbum Euphonismos
Exultat domini laudem mea lingua superni.

¶ Euphonisinos est positio verbi pro verbo. vt in psalterio. Exultauit lingua mea iusticiam tuam. id est cum exultatione decantauit. Hoc etiam patet in littera. Exultat domini laudem mea lingua.

Contingens verbi mutat syneptesis ecce. Syneptesis.
Unica facta fuit mulier / que sunt modo plures
Ista sed in nostrum mutatio non venit vsum.

¶ Syneptesis est accidentis permutatio in oratione diuersa. Et fit duob9 modis. Primo modo quando fit permutatio numerorum. vt patet in littera. Unica facta fuit mulier &c. Et continetur sub sylepsi. Secundo modo quando fit permutatio personaz. vt hic. Domini est salus & super populum tuum benedictio tua. Et hec species reducitur ad apostrophaz. Nota q hec figura nobis non licet. Ideo dicit. Ista sed in nostrum.

Dicuntur bine species syneptesis esse.
Scilicet hec & ea qua personam variamus.
Nobis parce deus nostros lauet ille reatus.

¶ Quasi dicat q syneptesis fit duobus modis. vt dicimus ante. Species syneptesis dicuntur esse bine. scz hec supple de qua dictum est in precedentib9 versibus et ea qua. i per quam variamus. id est mutamus personam. vt patet ibi. Nobis parce deus nostros lauet ille reatus. Ecce primo in secūda persona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tercia cum dicimus lauet.

Uult oliopomenon ex dictis plura notare Oliopomemon
Moto sermone: sic plura licet memorare.
Urit amor parideni nuptā rapit armat atridem
Ultio pugnatur fit machina troia crematur.

¶ Oliopomenon est sub paucis verbis multorum comprehensio. vt patet in textu aut[illegible]ris. In quo per duos versiculos hystoria Troiana continetur. Et dicitur ab olion quo est totum & poio pois et mene defectus quasi totus fictio cum defectu.

Exponens erit omophesis non nota per eque. Omophesis.
Uel magis ignota / alchitrop dic esse cauillam
Que tenet alidadam cum valdagora sociatam.

¶ Omophesis est expositio ignoti per magis vel eque notum. vt cum dicitur quid [illegible]t homo: respondeatur antropos. Idem est in exemplo littere. Pro eui9 euidentia nota q in astrolabio sunt quedam tabule ad modum ligni vel lapi-

dis disposite quarum vna dicitur alidada et alia valdagora/ que adinuicem coniuncte sunt mediante cauilla que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia.
Epimenonque notat hec si repetitio fiat.
Ut quod dicetur sic certius esse probetur
Expectando dauid expectans sic geminauit.

¶ Epimenon est eiusdem dictionis repetitio immediata. vt in psalmo. Expectans expectaui dominum. Hec figura multum reperitur in sacra pagina. Ideo dicit. Theologia geminat tibi sepe dicta prius. Et hoc fit vt id quod dicitur sic probetur esse certius. Deinde ponit exemplum Dauid prophete dicens. Expectando dauid expectans sic geminauit.

Antroposbatos

Si que sunt homines assignantur deitati
Antroposbatos est sic sepe dei legis iram.

¶ Antroposbatos est cum humane proprietates assignantur inesse deo sic. Tu sepe dei legis iram. vt in psalmista. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Irasci enim est furere ad homines spectant et non ad deum.

Omopation

Si sunt res alique concordi federe nexe
Id quod inest vni reliquam dices operari
Sic linguam cordi concordem dic meditari.
Ac omopation istam dic esse figuram.

¶ Omopation vel homopassion est attributio vnius partis alteri: vt innuit littera. ¶ Construe igitur sic. Si alique res sunt nexe id est coniuncte concordi federe. tu dices reliquam earum operari id quod inest vni ipsarum rerum. Deinde exemplificat dicens. Si linguam cordi concordem dic meditari. Lingua enim et cor sunt res coniuncti concordi federe. Nam lingua proferre habet: cor vero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue vel econuerso committo figuram predictam. vt dicendo. Lingua meditatur et cor loquitur.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum.
Pluraque signaui que non debes imitari.

¶ Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata: hinc est quod autor futurus propositum et concludens docet modum intelligendi ea que dixit. Et quia triplex est grammatica: scilicet preceptiua/permissiua/et prohibitiua. Ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse. et permissiuam permisisse. et prohibitiuam prohibuisse. ¶ Construe. Nil reor essertum. i. confirmatum in isto opere quod non queat esse tenendum. Uel sic. Nil reor esse tenendum quod non queat esse assertum. i. confirmatum per autores seu per aliquos autorum.

Doctrinale dei virtute iuuante peregi.
Grates reddo tibi genitor deus/et tibi christe.
Nate dei deus/atq3 tibi deus alitus alme.
Quas tres personas in idem credo deitatis.

¶ Quia non est opus rectum cuius deus nō est finis et initium. Hinc autor cognoscens regratiatur deo patri/deo filio/⁊ deo spiritui sancto. A quo incipit/ꝑ quem mediauit/⁊ in quo opus suum debite consummauit. ¶ Cōstrue ergo sic Ego peregi.i. expleui doctrinale scilz quod in principio huius operis dixi me parare scribere. virtute dei.id est virtute que deus est iuuante hoc est causāte. Est enim deus causa omnium bonorum per se. Unde. O genitor deus ego reddo tibi grates.id est gratias. Et o christe nate dei deus appositiue: tibi reddo grates. Atq3 pro ⁊.o alitus alme.i. spiritussancte deus ego reddo tibi grates. Quas tres personas sc3 patris/⁊ filij/⁊ spiritussancti ego credo in idem deitatis id est in vnā deitatē diuinitatis. Ac si diceret: quas tres personas credo esse vnicū deū licet alia persona sit patris/alia persona filij/⁊ alia persona spiritussancti. Qui quidem vnus deus sit in seculorum secula benedictus. Amen.

Libri Doctrinalis vna cū expositione textus opus exaratum est in ciuitate Londoñ. per winandum de worde ibidem cōmorantē in vico anglice nuncupato/the Fletstrete/in signo solis. Anno dñi M.ccccciii.

Ipsa petenda mihi.id est iuno tanq̄ indignata da pellice loquebatur. Et nota ꝙ ipsa nō ponitur proprie sed expresse relatiue. Nam habet antecedens inclusum in animo loquentis. hoc fit causa maioris discretionis. Dicatur ideo ꝙ ponitur discretiue.

¶ Quasi dicat ꝙ antecedēs sepe significat vnū: ⁊ relatiuum representat aliud vt manus domini que nos fecere sunt crucifixe. li manus sunt manus carnales. ⁊ li que rep̄sentat spirituales.

¶ Dicit ꝙ relatiuū aliquando discordat ab antecedente in numero vt diuina potestas psalmat.i. format hoiem: ⁊ creat eos marē ⁊ mulierē. li hominem est nu[m]eri singularis. ⁊ suū relatiuū sc3 eos est numeri pluralis.

¶ Dicit ꝙ relatiuū aliquando inuenit positū sine antecedente: vt in C

¶ Autor dicit ꝙ antecedens aliquando stat materialiter: ⁊ relatiuū stat [signi]ficatiue: vt equiria est nomē nobis placet illa videre. Equiria ponit mat[eria]liter: ⁊ illa significatiue: ⁊ est equiria ludus equorum.

[illegible] nomen [illegible] flora nō valet [illegible]

[illegible] est possessor

[illegible]

